

İLHAM
ƏLİYEV

**İNKİŞAF –
MƏQSƏDİMİZDİR**

İLHAM
ƏLİYEV

ON ALTINCI KİTAB

MART 2006 - MAY 2006

AZƏRNƏŞR
BAKI - 2014

İLHAM
ƏLİYEV

ÇIXIŞLAR * NİTQLƏR

BƏYANATLAR * MÜSAHİBƏLƏR

MƏKTUBLAR * MƏRUZƏLƏR

MÜRACİƏTLƏR * FƏRMANLAR

AZƏRNƏŞR
BAKI – 2014

BBK 32
Ə 56

Buraxılışına məsul
akademik

RAMİZ MEHDİYEV

ƏLİYEV İLHAM

Ə 56 **İnkişaf – məqsədimizdir.** B., Azərənəşr, 2014, 376 səh.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Heydər oğlu Əliyevin oxuculara təqdim olunan bu cildində Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında nitqi, Azərbaycanda sənaye və kənd təsərrüfatı sektorunun hərtərəfli inkişafı yolunda geniş iqtisadi islahatların aparılmasına, sərmayələrin cəlb edilməsinə, regionların sosial-iqtisadi inkişafına, eyni zamanda iqtisadi-siyasi həyatın digər məsələlərinə dair çıxışları, nitq və tövsiyələri və s. toplanmışdır.

Kitabda prezident İlham Əliyevin Türkiyə prezidenti Əhməd Necdət Sezərin Azərbaycana səfəri zamanı iki qardaş ölkə arasında qarşılıqlı münasibətlərin daha da möhkəmləndirilməsindən bəhs edən bəyanat və müsahibələri, həmçinin bir sıra beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri ilə görüşlərinə, danışıqlarına aid materiallar dərc edilmişdir.

Cilddə həmçinin, İlham Əliyevin ABŞ-a rəsmi səfəri zamanı prezident Corc Buşla, siyasi və dövlət xadimləri, digər yüksək vəzifəli şəxslərlə keçirdiyi görüşlərə, danışıqlara aid materiallar, Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatasının «ABŞ–Azərbaycan strateji əlaqələri: siyasi və iqtisadi prioritetlər» mövzusunda təşkil etdiyi 6-cı biznes və sərmayə konfransında Azərbaycanın milli mənafeyini əks etdirən geniş və dərin məzmunlu çıxışı, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin beynəlxalq hüquq normalarına uyğun həll olunması, mətbuat orqanlarına verdiyi bəyanat və müsahibələri və digər materiallar öz əksini tapmışdır.

ISBN 978-9952-8100-7-3

Я 0801000000
М – 651(07) – 2014

ББК - 32

© Azərənəşr, 2014

DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYINDA NİTQ

Bakı, Heydər Əliyev adına saray

16 mart 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev qurultayda iştirak etmək üçün saraya gəldi. Qurultay nümayəndələri və qonaqlar dövlətimizin başçısını hərərətlə, sürəkli alqışlarla qarşıladılar.

Qurultayı giriş sözü ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, Dünya Azərbaycanlılarını Əlaqələndirmə Şurası İdarə Heyətinin sədri akademik Mahmud Kərimov açdı. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev qurultayda geniş nitq söylədi.

İ l h a m Ə l i y e v: Hörmətli xanımlar və cənablar!

Hörmətli qonaqlar!

Əziz həmvətənlər!

Mən sizin hamınızı Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının açılışı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, hər birinizə cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram.

Dünya azərbaycanlılarının qurultayı çox böyük tarixi hadisədir. Bu gün burada gözəl film nümayiş etdirildi. Biz o gözəl anları yenidən yada saldıq. Məhz xalqımızın ümummillə lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə beş il bundan əvvəl Dünya azərbaycanlılarının I qurultayı keçirilmişdir. Qurultayın Azərbaycanın müasir tarixində müstəsna rolu olmuşdur. Aparılmış müzakirələr, fikir mübadiləsi, qurultayın qərarları bütün dünyada yaşayan azərbaycanlıları bir-biri ilə daha da sıx birləşdirdi. Məhz o qurultaydan sonra Heydər Əliyevin qərarı

ilə Azərbaycanda Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı. Komitə Azərbaycan diasporlarının təşkilatlanmasında çox uğurlu fəaliyyət göstərir. 2002-ci ildə xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında Qanun qəbul edilmişdir və bu da öz növbəsində, bu işin hüquqi bazasını təşkil etdi. Bütün bu tədbirlər, bütün bu addımlar öz bəhrəsini verməkdədir. Dünyada yaşayan soydaşlarımız təşkilatlanır, yaşadıkları ölkələrin həyatında daha da fəal rol oynayırlar. Əlbəttə ki, bu həm onların mövqelərini möhkəmləndirir, eyni zamanda, müstəqil Azərbaycan Respublikasının mövqeyini gücləndirir, əhəmiyyətini artırır.

Biz çox şadıq ki, müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar o ölkələrin həyatında, iqtisadiyyatında çox mühüm rol oynayırlar və demək olar ki, artıq çox möhkəm mövqələrə malikdirlər. Eyni zamanda, hesab edirəm ki, yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında da çox mühüm rol oynamalıdırlar. Çünki buna bütün imkanlar var. Müstəqil Azərbaycan Respublikası bütün ölkələrlə çox işgüzar, səmərəli münasibətlər qurmaqdadır. Belə olan halda, əlbəttə ki, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar da bunu öz gündəlik həyatlarında hiss edirlər.

Mənim müxtəlif ölkələrə çoxsaylı səfərlərim çərçivəsində, demək olar ki, həmişə Azərbaycan diasporu ilə görüşlərim, açıq söhbətlərim olubdur. Mən həmişə qeyd etmişəm, bu gün də demək istəyirəm ki, Azərbaycan dövlətinin möhkəm olması dünyada yaşayan azərbaycanlıların da mövqeyini möhkəmləndirir.

Eyni zamanda, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar bizim üçün də dayaqdır. Çünki Azərbaycan gənc müstəqil dövlətdir. Biz yalnız 15 ildir müstəqillik şəraitində yaşayırıq və təəssüflər olsun ki, bu günədək bir çox ölkələrdə Azərbaycan haqqında kifayət qədər dolğun məlumat yoxdur. Bu məlumatı, Azərbaycan həqiqətlərini, Azərbaycanın problemlərini, eyni zamanda ölkəmizin artan nüfuzunu, önəmini dünya

ictimaiyyətinə çatdırmaq, əlbəttə ki, bizim ümumi işimizə çox böyük töhfə olacaqdır.

Mən əminəm ki, artıq mövcud olan gözəl meyillər bu qurultaydan sonra daha da güclənəcəkdir. Azərbaycanlılar daha da möhkəm təşkilatlanacaq, yaşadıqları ölkələrdə daha da möhkəm mövqelərə sahib olacaqlar və beləliklə, dünyadakı 50 milyonluq Azərbaycan xalqı daha da yaxşı yaşayacaq, öz məqsədlərinə nail olacaqdır.

Mən qeyd etdim ki, bu təşkilatlanma prosesi, dünya azərbaycanlılarını bir araya dəvət etmək təklifi və təşəbbüsü ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən irəli sürülmüşdür. Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyəti Azərbaycan xalqına xidmət etməkdən ibarət olmuşdur. Xalqımızın lideri ictimai-siyasi quruluşdan asılı olmayaraq, bütün dövrlərdə Azərbaycanın inkişafına xidmət edirdi. 70-ci illərdə Azərbaycan Sovet İttifaqı çərçivəsində bir respublika kimi yaşayırdı. O illərdə də Azərbaycanın inkişafına böyük töhfələr verilmişdir.

1969-cu ildə Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbər seçilmişdi. Azərbaycan o vaxt bütün müttəfiq respublikalar arasında ən geridə qalmış ölkə idi. 1982-ci ildə bu vəzifəsini başa çatdıranda Azərbaycan artıq ən qabaqcıl yerlərdə idi. Məhz o illərdə Azərbaycanın güclü sənaye, iqtisadi potensialı yaranmışdır və bu, indi müstəqil Azərbaycana xidmət edir. Baxmayaraq ki, Azərbaycan müstəqil dövlət deyildi, ancaq o illərdə bir çox sahələrdə məhz Azərbaycanda müstəqillik əlamətləri təbiiq olundu. Müxtəlif istiqamətlərdə atılan addımlar elə bil ki, gələcəyə yönəldilmişdir. Elə bil ki, Heydər Əliyev görürdü, bir gün Azərbaycan müstəqil olacaq və bu müstəqil ölkəyə güclü iqtisadi potensial, ordu lazım olacaqdır. Ona görə o, kadrların hazırlanmasında, Azərbaycanda iqtisadi və sənaye potensialının yaranmasında müstəsna xidmətlər göstərmişdir.

Ancaq Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini bərpa edəndə yenə çox böyük problemlərlə üzləşmişdi. 1991-ci ildə Sovet İttifaqı dağılanda Azərbaycan, demək olar ki, ən çətin vəziyyətdə olan ölkə idi: iqtisadi böhran, siyasi böhran, hərbi

böhran, vətəndaş müharibəsi, Ermənistanın Azərbaycana qarşı etdiyi təcavüz və bunun nəticəsində torpaqların işğal olunması, vətəndaş qarşudürməsi. Bütövlükdə, Azərbaycanın dövlətçiliyi sual altında idi.

1993-cü ildə Heydər Əliyev xalqın tələbi ilə Azərbaycana rəhbərliyə qayıdırdan, prezident vəzifəsinə seçildəndən sonra ölkədə ictimai-siyasi vəziyyət normallaşdı, sabitləşdi. Ölkəni narahət edən, təhlükə törədən problemlər aradan qaldırıldı və dinamik inkişafa qədəm qoyuldu. Məhz o illərdən sonra Azərbaycan Dünya Birliyində möhkəm yerini tuta bilmişdir.

Azərbaycanda başlanmış iqtisadi islahatlar çox sürətlə aparılır və indi Azərbaycan iqtisadi inkişaf sürətinə görə nöinki keçmiş sovet respublikaları arasında, həm də dünyada birinci ölkədir. Bütün bunlar bir daha onu göstərir ki, ictimai-siyasi quruluşdan asılı olmayaraq, Heydər Əliyev bütün zamanlarda, bütün dövrlərdə Azərbaycan xalqına ləyaqətlə xidmət etmişdir. Azərbaycanın müstəqilliyinin əbədi, dönməz olmasında, iqtisadi potensialının möhkəmlənməsində, bölgədə və dünyada nüfuzunun artmasında onun müstəsna xidmətləri var. Hazırda bu siyasət davam etdirilir. Bu gün Heydər Əliyev bizimlə deyil, ancaq onun siyasəti yaşayır, onun qurduğu müstəqil Azərbaycan yaşayır və möhkəmlənir.

Müstəqillik böyük sərvətdir. Bəzən deyirlər ki, Azərbaycanın sərvətləri onun təbii ehtiyatları, coğrafi vəziyyətidir, yaxud da bölgədə mövcud olan mövqeləridir. Azərbaycanın ən böyük sərvəti onun müstəqilliyidir. Biz uzun illər, əsrlər boyu bu müstəqillikdən məhrum olmuşduq. Azərbaycan uzun illər ərzində çar Rusiyasının müstəmləkəsi idi. Ondən sonra Sovet İttifaqının respublikası idi. Bu gün isə biz müstəqil dövlətlik, Azərbaycan Dünya Birliyinin üzvüdür. Biz gərək bu müstəqilliyi möhkəmləndirək.

Mən dəfələrlə demişəm, bu gün də qeyd etmək istəyirəm ki, müstəqillik yalnız dövlət atributları ilə ölçülmür. Müstəqillik rəmzləri ilə ölçülmür. Müstəqillik o deməkdir ki, dövlət və ölkənin rəhbərliyi öz xalqının maraqlarına tam cavab verən

müstəqil siyasət aparmaq iqtidarında olsun. Bu gün bu var və bunun təməli məhz 90-cı illərin ortalarında qoyulmuş, Azərbaycan bütün potensialını işə sala bilmişdir. Bu gün bizim artan nüfuzumuz, gücümüz imkan verir ki, Azərbaycan tam şəkildə müstəqil siyasət aparsın. Bu siyasət Azərbaycan xalqının milli maraqlarının qorunmasına, dünya azərbaycanlılarının birliyinin möhkəmlənməsinə yönəldilibdir.

Heydər Əliyev siyasəti Azərbaycanda hər bir sahədə davam etdirilir. Xarici siyasətimiz çox uğurludur, çox fəaldır. Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlarda çox önəmli yer tutur, bizim mövqelərimiz möhkəmlənir. Son illər ərzində müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarda, xüsusilə Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı bizim xeyrimizə, yəni ədalətli qərarlar qəbul edilibdir. Biz qonşu ölkələrlə çox gözəl münasibətlərimizi saxlaya bilmişik, onları möhkəmləndiririk və bu bizim inkişafımız üçün çox vacibdir. Çünki biz bu bölgədə yaşayırıq və bölgədə sülhün, təhlükəsizliyin bərqərar olması, regional əməkdaşlığın inkişafı bizim maraqlarımıza xidmət edir.

Azərbaycanın addımları bütün sahələrdə, o cümlədən xarici siyasətdə müsbət nəticələrini verməkdədir. Sizə bildirmək istəyirəm ki, son iki il ərzində Azərbaycanın 21 səfirliyinin açılması haqqında qərarlar verilibdir. İndi Azərbaycanın müxtəlif ölkələrdə 46 səfirliyi olacaq ki, onların da 21-nin açılması haqqında son iki ildə qərar verilibdir. Onların bəziləri açılıb fəaliyyət göstərir, bəziləri isə bu yaxınlarda açılacaqdır. Bu nə deməkdir? O deməkdir ki, Azərbaycan öz xarici siyasətini daha da dolğun, hərtərəfli şəkildə aparacaqdır. Çünki – yəqin siz də bunu hiss edirsiniz, biz də bunu bilirik – əfsuslar olsun ki, Azərbaycan həqiqətləri dünya ictimaiyyəti tərəfindən o qədər də yaxşı dərk edilmir. Məlumat qıtlığı var, bəzi hallarda informasiya blokadası ilə də üzləşirik. Çünki bizim əleyhimizə dünyanın erməni lobbisi fəaliyyət göstərir və hər vaxtlə çalışır ki, Azərbaycanı ləkələsin, Azərbaycanda gedən proseslərə mənfi don geyindirsin və beləliklə, Azərbaycanı təcrid edilmiş vəziyyətə salsın. Yəni bu da var.

Ancaq eyni zamanda, ümumiyyətlə, məlumatsızlıq da var. Ona görə səfirliklərin açılması, Azərbaycanın çox fəal xarici siyasəti, diasporların möhkəmlənməsi və artan nüfuzu Azərbaycanı Dünya Birliyinə olduğu kimi təqdim edir. Bizə məhz bu lazımdır. Bizə o lazımdır ki, Azərbaycanda gedən proseslər dünya üçün açıq olsun. Son iki il yarım ərzində mən çoxsaylı xarici səfərlər etmişəm. Mənim müxtəlif qonaqlarla çox görüşlərim olubdur. Görürəm ki, Azərbaycana ilk dəfə gələn qonaqlar tam başqa fikirlə gəlirlər. Amma burada reallıqları, ab-havanı görəndə, Azərbaycanın ümumi inkişafını, cəmiyyətdə hökm sürən dözümlülüyü, tolerantlığı, qonaqpərvərliyi, vətəndaş həmrəyliyi görəndə Azərbaycandan tamamilə başqa fikirlə ayrılırlar. Ona görə, diasporun fəaliyyəti məhz bu istiqamətdə də öz töhfəsini verməlidir və bunu etmək üçün diaspor daha da möhkəm təşkilatlanmalıdır.

Bir sözlə, xarici siyasət sahəsində biz öz xəttimizi aparırıq. Amma bu işdə, əlbəttə ki, sizin də fəaliyyətinizə, fəal olmağınıza böyük ehtiyac var. Son illər ərzində mən hiss edirəm ki, bu iş artıq əlaqələndirilmiş şəkildə aparılır. Xarici İşlər Nazirliyinin, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin, Azərbaycan diasporlarının fəaliyyəti, müxtəlif ölkələrdə Azərbaycanla bağlı keçirilən tədbirlər, konfranslar, simpoziumlar, aksiyalar – bütün bunlar bizim mövqelərimizi möhkəmləndirir, digər tərəfdən, Azərbaycan haqqında real məlumatı da Dünya Birliyinə çatdırır.

Azərbaycanda son illər ərzində iqtisadi inkişaf sahəsində də böyük irəliləyiş var. Ölkəmiz bu istiqamətdə böyük uğurlar əldə edibdir. Bizim iqtisadiyyatımız dünyada ən yüksək sürətlə artır. Keçən il iqtisadi artım 26 faizdən çox olub və bu, dünyada ən yüksək göstəricidir. 2005-ci ildə Azərbaycanda sənaye istehsalı 33 faizdən çox artıbdir. Bu da dünyada ən yüksək göstəricidir. Keçən il əhalinin pul gəlirləri 27 faiz artmışdır. Son iki il yarım ərzində Azərbaycanda 340 min yeni iş yeri açılmışdır. Bu, işsizliyin aradan qaldırılmasına böyük kömək göstərir. Azərbaycanda iki il bundan əvvəl yoxsulluğun səviyyəsi 49 faiz

idi, yəni keçən ilin sonuna 29 faizə düşübdür. Yəni də bu, böyük rəqəmdir. Mən demişəm, nə üçün Azərbaycan vətəndaşları yoxsulluq şəraitində yaşamaladırlar? Prezident seçildəndən sonra məqsəd qoymuşam ki, Azərbaycanda bir nəfər də yoxsul insan olmamalıdır. Biz buna nail olacağıq. Mən əminəm ki, 2006-cı ildə görülən işlər imkan verəcək ki, yoxsulluq şəraitində yaşayanların sayı kəskin şəkildə aşağı düşsün.

Azərbaycanda regional inkişaf proqramı çox sürətlə həyata keçirilir. Bakı, bizim doğma paytaxtımız çox sürətlə inkişaf edir. Eyni zamanda, regionlarda inkişaf çox sürətlidir. Yeni elektrik stansiyaları, qaz xətləri, yollar, su kəmərləri tikilir, bütün təsərrüfat və sənaye infrastrukturunu yeniləşir. Eyni zamanda, humanitar sahədə də böyük işlər görülüb. İndi bütün bölgələrdə ən müasir xəstəxanalar tikilir. Təkcə 2005-ci ildə Azərbaycanda 300-dən çox yeni məktəb tikilmişdir. Ən müasir, ən yüksək səviyyədə idman kompleksləri, üzgüçülük hovuzları, poliklinikalar inşa olunmuşdur. Bütün bunlar Azərbaycanın ümumi inkişafını müəyyən edir.

Biz güclü olmalıyıq, zəngin dövlət yaratmalıyıq. Bunu etmək üçün, ilk növbədə, iqtisadi potensial möhkəmlənməlidir. Bu istiqamətdə biz öz işimizi düşünülmüş konsepsiya şəklində qururuq. Proqram tərtib edirik və sonra o, icra olunmağa başlayır. İndi Bakı şəhərinin inkişafına dair iki mühüm proqram qəbul edilibdir. Onlar artıq icra olunmağa başlayır.

Bir sözlə, iqtisadi sahədə Azərbaycanın davamlı və dayanıqlı inkişafı təmin olunacaq və ölkəmiz ildən-ilə möhkəmlənəcək, büdcəmiz artacaqdır. Mən sizə bildirmək istəyirəm ki, 2005-ci ildə büdcəmiz 2004-cü ilə nisbətən 70 faiz artmışdır. 2006-cı ildə 2005-ci ilə nisbətən yenə 70–80 faiz artmışdır. Büdcə xərcləri artır, deməli, Azərbaycanda investisiya layihələri icra olunur, insanların rifah halı yaxşılaşır, maaşlar, pensiyalar mütəmadi qaydada qaldırılır və qaldırılacaqdır. Minimum əməkhaqqı insanın minimum tələbatını ödəməlidir. Biz buna nail olacağıq və o gün uzaqda deyildir.

Bir sözlə, iqtisadi potensialın güclənməsi bizim bütün planlarımızı gerçəyə çevirəcəkdir. Planlarımız da çoxdur. Biz ölkəmizi hərtərəfli inkişaf etdirməliyik. Həm bölgələr, həm şəhərlər, kəndlər inkişaf etməli, həm də bütün infrastruktur ən müasir tələblərə cavab verməlidir. Bizim bu istiqamətdə çoxlu fikirlərimiz, planlarımız var.

Bildiyiniz kimi, 10 ildən artıqdır ki, Azərbaycanda Heydər Əliyevin neft strategiyası həyata keçirilir. Neft böyük sərvətdir, təbii ehtiyatdır. Ancaq bu o zaman xalqa xidmət edir ki, dənizin dibindən çıxarılsın və ondan sonra dünya bazarlarına çatdırılsın. Azərbaycanın neft strategiyasının məğzi məhz bunda idi: xarici sərmayəni cəlb etmək, Azərbaycanda əlverişli sərmayə mühiti yaratmaq və böyük enerji şirkətlərini Azərbaycana cəlb etmək. Bu gün bu var. Azərbaycanda neft hasilatı ildən-ilə artır. Neft Fondu yaradılıbdır və o, şəffaf, ictimaiyyət üçün açıq bir qurumdur. Neft Fonduna nə qədər vəsait yığıldığını Azərbaycanın hər bir vətəndaşı bilir. Çünki bu barədə mütəmadi qaydada məlumat dərc olunur. Bu şəffaflıq, aşkarlıq, əlbəttə ki, bizə çox lazımdır. Hamı bilməlidir ki, ölkənin nəyi var, haraya və necə xərclənir. İctimai nəzarət çox güclü olmalıdır. Xüsusilə Azərbaycana daha böyük həcmdə vəsaitin daxil olacağı indiki mərhələdə.

Azərbaycanın neft strategiyası uğurla icra edilir. Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri, Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəməri bu il istismara veriləcəkdir. Bizim enerji daşıyıcılarımız dünya bazarına, Avropa bazarına çatdırılacaqdır. İlk növbədə, biz bundan çox böyük iqtisadi mənfəət götürəcəyik. Bu bizə imkan verəcək ki, ölkəmizi ən yüksək səviyyədə inkişaf etdirək və müasirləşdirək. Digər tərəfdən, o da heç bir şübhə doğurmur ki, Azərbaycanın bölgədəki, qitədəki, dünyadakı mövqeləri möhkəmlənəcəkdir. Çünki Azərbaycan Avropa və dünya istehlakçıları üçün çox önəmli ölkəyə çevrilir. Bu bizim gücümüzü, önəmimizi artırır, sözümüzün çəkisini artırır və milli maraqlarımıza xidmət edir. Bu il başa çatacaq o nəhəng layihələr eyni zamanda regionda gedən proseslərə çox müsbət təsir göstərəcəkdir. Çünki regional inkişaf

meylləri artıq çox aydındır. Azərbaycan regional inkişaf kontekstində çox fəal rol oynayır, bütün regional layihələrin iştirakçısı və bir çoxunun təşəbbüskarıdır. Bizim iştirakımız olmadan regionda heç bir – nə siyasi, nə enerji, nə iqtisadi layihə, nə də nəqliyyat layihəsi həyata keçirilə bilər.

Azərbaycan Asiyanı Avropa ilə birləşdirən körpüdür. Biz indi öz nəqliyyat infrastrukturumuzu möhkəmləndiririk. Müxtəlif şəhərlərdə yeni hava limanları tikilir, magistral yollar salınır. Bizim dəniz nəqliyyatımıza, dəmir yolumuza böyük investisiyalar qoyulur. Bir sözlə, nəqliyyat sektoru gələcəkdə çox mühüm rol oynayacaqdır. Regionda digər mühüm layihə də məhz bununla bağlıdır. Türkiyəni Azərbaycanla dəmir yolu ilə birləşdirmək – Bakı–Tbilisi–Qars dəmir yolunu işə salmaq indi bizim əsas vəzifəmizdən biridir və buna nail olacağıq. Belə olan halda, həm Azərbaycanla Türkiyə dəmir yolu ilə birləşir, bütün yükdaşımalar bu marşrutla aparılacaqdır. Eyni zamanda, bu da aydındır ki, bizim torpaqlarımızı zəbt edən, bizə qarşı təcavüz edən işğalçı dövlət – Ermənistan bütün bu layihələrdən kənar qalacaqdır.

Biz heç vaxt imkan verə bilmərik ki, torpaqlarımızı zəbt edən ölkə bizimlə regional əməkdaşlıq etsin. Biz Ermənistanı bütün regional layihələrdən təcrid etmişik. Çünki bizim iştirakımız olmadan heç bir beynəlxalq layihə işləyə bilməz.

Yenə də buna qayıtmaq istəyirəm, bu beynəlxalq, regional layihələr indi təkəcə Azərbaycanın, yaxud da onun qonşularının maraqlarını təmin etmir, geniş mənada, dünya üçün əhəmiyyətli layihələrə çevrilir. Azərbaycanın rolu getdikcə artacaqdır. Bizim də məqsədimiz budur. Biz istəyirik ki, Azərbaycan qüdrətli dövlət olsun, Azərbaycan xalqı yaxşı, sülh şəraitində yaşasın, rifah içində yaşasın. Biz istəyirik ki, bütün qonşularımızla münasibətlərimiz yüksək səviyyədə olsun ki, bölgədə sabitlik pozulmasın, əməkdaşlıq olsun. Bizim siyasətimiz məhz buna istiqamətləndirilibdir. Bütün sahələrdə də biz uğurları, nailiyyətləri görürük və əminəm ki, gələcəkdə bunlar daha da artacaqdır.

Bizim büdcəmiz ildən-ilə artır. İndi Azərbaycan öz iqtisadiyyatını tam şəkildə bazar prinsipləri əsasında qurubdur və ümumi daxili məhsulun çəkisində özəl sektorun payı təxminən 75 faizdir. Nəzərə alsaq ki, bizim ümumi daxili məhsulun böyük hissəsini təmin edən neft-qaz sənayesi dövlət inhisarındadır, bu çox yüksək göstəricidir. Onu göstərir ki, Azərbaycanda iqtisadiyyat liberallaşmış, sahibkarlıq çox sürətlə inkişaf edir, özəl sektor inkişaf edir. Beləliklə, Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatı prinsipləri artıq çox dərin köklər salır.

Amma bununla yanaşı, sosial məsələlərə də böyük diqqət göstərilir. Əgər büdcəmizin strukturuna nəzər salsaq görərik ki, Azərbaycan büdcəsi sosialyönlüdür. Yəni, bu nə deməkdir? O deməkdir ki, büdcənin əsas hissəsi sosial məsələlərə istiqamətləndirilibdir. Maaşlar, pensiyalar, sosial müavinətlər, humanitar sahəyə – təhsilə, səhiyyəyə və s. ayrılan xərclər artır. Bu sintezdir. Bazar iqtisadiyyatının önəmini heç kim inkar edə bilməz. Uzun illər sosializm və kapitalizm sistemlərinin toqquşması da nə ilə nəticələndi, biz hamımız onu yaxşı bilirik. Yəni hər bir ölkənin uğurlu, uzunmüddətli inkişafını ancaq bazar iqtisadiyyatı prinsipləri təmin edə bilər. Əgər biz öz fəaliyyətimizi yalnız bu sahə ilə məhdudlaşdırsaq, onda Azərbaycanda ədalətli inkişaf gedə bilməz. Biz daim sosial sektora, sosial sahəyə çox böyük diqqət göstərməliyik. Çünki biz insanlar üçün yaşayırıq. Bizim məqsədimiz insanlara xidmət etməkdir. Mən şəxsən öz vəzifəmi məhz bunda görəəm. Bu, böyük vəzifədir, böyük məsuliyyətdir, xalq qarşısında məsuliyyətdir. Mən xalq qarşısında məsuliyyət daşıyıram. Ona görə çalışmalıyam ki, Azərbaycan xalqı, onun hər bir vətəndaşı gündəlik həyatında korluq, çətinlik çəkməsin, problemlə üzləşməsin.

Yoxsulluq şəraitində yaşayanların sayının kəskin şəkildə aşağı salınması, işsizliyin aradan qaldırılması bu məqsədləri güdür. Ona görə sosial sahə bizim işimizdə çox böyük yer tutur və gələcəkdə bu sahəyə daha da böyük investisiyalar qoyulacaqdır.

İndi o dövr keçir ki, Azərbaycanın yalnız və yalnız xarici sərmayədən asılı olduğu, yaxud da ölkənin inkişafını xaricdən gələn sərmayənin müəyyən etdiyi dövr indi arxada qalır. Biz artıq o dövrü yavaş-yavaş bitiririk. Ancaq yenə də çox maraqlıyıq və çalışmalıyıq ki, Azərbaycana daha da böyük həcmdə xarici sərmayə gətirək. Sizə bir rəqəm də gətirə bilərəm, xarici sərmayələrin adambaşına düşən həcminə görə Azərbaycan bütün bölgədə birinci yerdədir. Yəni bizim liberal siyasətimiz, sərmayə mühitinin əlverişli olması, sərmayələrin qorunması bu nəticələrə gətirib çıxarıbdır. Ancaq indi öz imkanlarımız da var, biz daha çox öz gücümüzə güvənməliyik. Çünki buna imkan var. Bir də ki, 15 illik müstəqillik tarixi bizə hər şeyi açıq-aydın göstərdi. Biz özümüz möhkəmlənməliyik, güclənməliyik. Yalnız o təqdirdə Azərbaycan zəngin, qüdrətli dövlətə çevriləcəkdir.

Əlbəttə ki, sosial sahədə də işlər davam etdiriləcəkdir. Diqqətimizin böyük hissəsi Azərbaycanda ən çətin vəziyyətdə yaşayan insanların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilibdir. Ermənistanın işğalından əziyyət çəkən qaçqınlar, köçkünlər ən çətin vəziyyətdə yaşayanlardır. Onlar üçün yeni şəhərciklər salınır, yeni binalar tikilir. Bu yaxınlarda Ağdam rayonunda yeni qəsəbənin açılışında iştirak edirdim. Mən iki il yarım bundan əvvəl demişəm ki, Azərbaycanda bir dənə də çadır şəhərciyi qalmayacaqdır. Bu istiqamətdə işlər görülür. Yəqin ki, gələn il bütün çadır şəhərcikləri ləğv ediləcək və onların əvəzinə ən müasir tələblərə cavab verən evləri, xəstəxanaları, uşaq bağçaları, məktəbləri, yolları, su, enerji təchizatı, bir sözlə, bütün infrastrukturunu olan gözəl şəhərciklər salınacaqdır. Bu bizim vəzifəmizdir və onu yerinə yetirəcəyik.

Ancaq bunlar müvəqqəti tədbirlərdir. Bizim torpaqlarımız işğaldan azad olunandan sonra yeni şəhərlər tikəcəyik. Çünki işğal olunmuş torpaqlarda bütün binalar dağıdılıbdır. Erməni vandalları bütün binaları, orada olan bütün qəbiristanlıqları, məscidləri, məktəbləri, tarixi abidələri – hamısını dağıdıblar. Bu vəhşilikdir. Biz torpaqlarımızı azad edəndən sonra o bölgələri

yenidən bərpa edəcəyik. Bizim iqtisadiyyatımız buna imkan verəcəkdir.

Bildiyiniz kimi, Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi uzun illərdir ki, öz həllini tapmır. Düzdür, danışıqlar gedir, atəşkəs əldə ediləndən sonra danışıqların mərhələləri olubdur. Bir neçə dəfə sanki tərəflərin mövqeləri də yaxınlaşmışdır. Ancaq nəticə etibarilə münaqişə öz həllini tapmır. Biz 12 ildir ki, sülh danışıqlarına sadıq. 12 ildir Ermənistanla Azərbaycan arasında atəşkəs rejimi var. Biz bu danışıqların bir nəticə verəcəyini ümid edərək, onlarda iştirak edirik. Ancaq nə vaxta qədər?! Bu proses əbədi ola bilməz. Çünki Azərbaycan xalqının və iqtidarının səbri tükənilir. Biz sülh prosesinə sadıq, danışıqlarda iştirakımız bunu bir daha göstərir. Biz istəyirik ki, bu məsələni müharibə yolu ilə yox, sülh yolu ilə həll edək. Bizim bütün söylərimiz, addımlarımız buna yönəldilibdir.

Amma biz görəndə ki, Ermənistan tərəfi konstruktiv mövqə tutmur, danışıqlarda özünü səmimi aparmır, dünya ictimaiyyətini aldatmaq istəyir, çaşdırmaq istəyir, onda bizim ayrı yolumuz qalmır. Bizim başqa yolumuz yoxdur. Biz nə vaxta qədər sülh prosesində iştirak edəcəyik?! Mən demişəm, necə deyərlər, əgər son ana qədər, son sınağa qədər biz hiss etsək ki, imkan var, sülh prosesində iştirak edəcəyik. Əgər görsək ki, bu proses, sadəcə, imitasiya xarakteri daşıyır, Azərbaycan bu prosesdə iştirak etməyəcəkdir. Bu münaqişə yalnız və yalnız beynəlxalq hüquq normaları əsasında öz həllini tapa bilər.

Tarixi baxımdan Dağlıq Qarabağ Azərbaycan torpağıdır və həmişə Azərbaycan torpağı olubdur. Ermənilər oraya XIX əsrin ortalarına qədər köçürülmüşlər. Hətta Dağlıq Qarabağın özündə bunu təsdiq edən, 1978-ci ildə qoyulmuş və ermənilərin Qarabağa köçürülməsinin ildönümünü əks etdirən abidə də var idi. Sonra ermənilər onu vurub dağıtdılar. Ermənilər bizim torpaqlarımıza qonaq kimi gəlmişdilər. Ondan sonra orada əhali baxımından üstünlük əldə edərək, separatizm meyllərinə təkan

verdilər. Davakar separatizm və Ermənistanın təcavüzkar, işğalçı siyasəti indi Azərbaycan torpaqlarının işğal olunmasına gətirib çıxarıbdır.

Beynəlxalq hüquq normaları hamı üçün eyni olmalıdır. Heç kim heç bir müstəsna yanaşmaya, yaxud da hüquqa malik ola bilməz. Beynəlxalq hüquq normaları tələb edir ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır. Bizim ərazi bütövlüyümüz bütün dünya tərəfindən qəbul edilir, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən, bütün təşkilatlar tərəfindən tanınmışdır. Ona görə Ermənistanın işğalçı qüvvələri işğal olunmuş torpaqlardan çıxmalıdır, Azərbaycan vətəndaşları öz dədə-baba torpaqlarına, o cümlədən Dağlıq Qarabağa qayıtmalıdır. Ondan sonra Ermənistanla Azərbaycan arasında normal münasibətlər bərpa oluna bilər. Biz ancaq bu yolla sülh sazişinə imkan verə bilərik. Biz Dağlıq Qarabağın heç vaxt – nə bu gün, nə sabah, nə 10 ildən sonra, nə də 100 ildən sonra Azərbaycandan ayrılmasına razılıq verməyəcəyik.

Biz zərərçəkən tərəfik. Ermənistan bizə qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparıbdır və vaxt gələcək, onlar buna görə beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında cavab verəcəklər. Biz onlara imkan veririk ki, əgər onlar konstruktiv təkliflərə razılıq versələr, Minsk qrupunun həmsədrləri tərəfindən irəli sürülmüş yeni çərçivəyə razılıq versələr, Praqa prosesində səmimi şəkildə iştirak etsələr, onda, Dağlıq Qarabağdakı ermənilərin təhlükəsizliyi, rahat yaşaması təmin olunacaqdır.

Dünyada mövcud olan çox müsbət təcrübə – milli azlıqlar üçün muxtariyyət təcrübəsi. Avropanın özündə də muxtariyyətlər var. Bir sıra başqa ölkələrdə də var. Muxtariyyət o demək deyil ki, sən separatizmlə məşğul olasan və yaşadığın torpağı o ölkədən ayırasan. Müxtəlif ölkələrdə muxtariyyət var, onun öz qayda-qanunları, tənzimləyici mexanizmləri var. Ancaq muxtariyyət bir, separatizm isə tamamilə başqa şeydir. Muxtariyyət mümkündür və dünyada mövcud olan müsbət təcrübə, əlbəttə, münaqişə ilə əlaqədar da tətbiq olunmalıdır.

Yenə də deyirəm, bu bizim prinsiplial mövqeyimizdir və bu mövqedən heç vaxt dönməyəcəyik. Ancaq o da həqiqətdir ki, 12 ildir atəşkəs rejimi var və münaqişə öz həllini tapmır. Belə olan halda biz nə etməliyik? Bu barədə artıq Azərbaycanda, iqtidarda məsləhətləşmələr gedir. Əgər biz görsək ki, Ermənistan sülh prosesini pozmaq niyyətindədir və buna gətirib çıxaracaq, onda, əlbəttə ki, Azərbaycan öz siyasətində sülh prosesində iştirak məsələsinə yenidən baxmalı olacaqdır.

Ancaq bununla yanaşı, iqtisadiyyatı inkişaf etdirməklə yanaşı, biz ordu quruculuğunu da möhkəmləndiririk. Son illər ərzində bu sahəyə böyük diqqət göstərilir. Sizə deyə bilərəm ki, Azərbaycanın hərbi büdcəsi ildən-ilə artır. 2005-ci ildə 2004-cü ilə nisbətən 70 faiz artmışdır. 2006-cı ildə 2005-ci illə müqayisədə 100 faiz, yəni 2 dəfə artmışdır. 2007-ci ildə daha da çox artacaqdır. İndi bizim hərbi büdcəmiz 600 milyon dollara bərabərdir. Mən vəzifə qoymuşam ki, yaxın zamanlarda bizim hərbi büdcəmiz Ermənistanın bütün büdcəsinə bərabər olsun. Ermənistan bizimlə heç vaxt rəqabət apara bilməyəcəkdir. Ermənistan rəhbərliyi bunu nə qədər tez başa düşsə, onlar üçün də bir o qədər sərfəli olacaqdır. Çünki Azərbaycan inkişafdadır. Azərbaycanda siyasi proseslər sürətlə gedir və demokratikləşmə prosesləri gedir. Beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığımız möhkəmlənir. Avroatlantik strukturlarına inteqrasiya siyasətimiz uğurla gedir. Avropa İttifaqı ilə «Yeni qonşuluq siyasəti» çərçivəsində tədbirlər planı hazırlanır. NATO ilə «Fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət planı» hazırdır və yaxın vaxtlarda icra ediləcəkdir.

Digər beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycan mövqelərini möhkəmləndirir. Avropa Şurası keçən ilin yanvarında Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair çox mühüm qətnamə qəbul etmişdir və orada ilk dəfə qeyd olunmuşdur ki, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını zəbt edibdir. Bu vaxta qədər müxtəlif təşkilatlarda deyilirdi ki, hansısa erməni qüvvələri və bu çox mücərrəd bir termin idi. Avropa Şurasının qətnaməsində açıq göstərilmişdir ki, Avropa

Şurasının üzvü olan bir ölkə Avropa Şurasının üzvü olan digər ölkəyə qarşı təcavüz edib və bu təcavüz nəticəsində etnik təmizləmə halları olub, torpaqların 20 faizi işğal edilib və bir milyon qaçqın-köçkün yaranıbdir. Yəni, bu çox mühüm bir qətnəmədir.

Azərbaycan İslam Konfransı Təşkilatında çox fəaldır və islam dünyası ilə əlaqələrimiz daha da möhkəmlənir. Bu sahəyə böyük önəm veririk. Müsəlman ölkələrinə mənim səfərlərim və o ölkələrdən qonaqların Azərbaycana səfərləri bizim həmrəyliyimizi daha da möhkəmləndirir. Biz digər təşkilatlarda, regional müstəvidə GUAM təşkilatında, MDB-də də fəaliq. Yəni siyasi proseslər, Azərbaycanın artan mövqeləri, artan önəmi və ölkədə gedən demokratikləşmə, xalqla iqtidar arasında olan birlik, vəhdət bizim mövqələrimizi möhkəmləndirir.

Digər tərəfdən, iqtisadi potensial baxımından Ermənistanla Azərbaycan arasında olan uçurum ildən-ilə daha da dərinləşəcəkdir. Bizim proqramlarımızın əsas məqsədi ondan ibarətdir ki, çox qısa müddət ərzində iqtisadi potensialımızı gücləndirək ki, Qarabağ məsələsində mövqələrimiz daha da möhkəm olsun. Əgər bu olmasa, əgər iqtisadi artım olmasa, maliyyə intizamı möhkəmlənməsə, Azərbaycanda çox cəsarətli iqtisadi islahatlar aparılmasa, biz büdcəni haradan dolduracağıq, orduya bu qədər pulu haradan ayıra biləcəyik? İqtisadi potensial da bizim tərəfimizdədir və ildən-ilə bizim büdcəmiz artacaq və bütün hərbi xərclər də artacaqdır.

Məsələnin ikinci tərəfi. Azərbaycanın dünyada artan mövqeləri. Xüsusilə enerji daşıyıcıları ilə bağlı bəzi bölgələrdəki ixtilaf, ziddiyyətlər və problemlər artıq Azərbaycanı dünyada alternativ enerji daşıyıcıları nəql edən ölkə kimi təqdim edir. Biz bunu hiss edirik. Əgər iki il bundan əvvəl biz Avropa ölkələri ilə danışıqlarda, sadəcə olaraq, müəyyən istiqamətləri müəyyən edirdikse və danışıqlar daha çox nəzəri xarakter daşıyırdısa, indi praktiki xarakter daşıyır. İndi Azərbaycanın nefti və qazı Avropaya nəql ediləcək və hər iki tərəf bunda çox maraqlıdır. Yəni Azərbaycan dövlət kimi, əlbəttə ki, Ermənis-

tanla heç cür müqayisə edilə bilməz. Ermənistan bütün regional layihələrdən təcrid olunmuş vəziyyətdədir. Ona görə ki, biz onları təcrid etmişik. Ermənistanın inkişaf potensialı çox məhduddur, faktiki olaraq yoxdur. İntestisiya qoyulmur, əhali oradan gedir, yoxsulluq ölkəni bürüyür. Ermənistanın işğalçı siyasəti, əsassız iddiaları öz xalqına nə vaxta qədər mənfi təsir göstərəcəkdir?! Ona görə Dağlıq Qarabağ məsələsinin həlli, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası Ermənistan xalqına da xidmət göstərəcəkdir. Onlar da bu çətin vəziyyətdən çıxsa, regionda gedən proseslərdə iştirak edə və ölkələrə normal qonşu ola bilərlər.

İndi baxın, onların hansı qonşu ilə normal münasibətləri var? Heç biri ilə. Azərbaycanın isə bütün qonşuları ilə çox açıq, səmimi münasibətləri var. Çünki biz əməkdaşlığa açıyıq. Altdan-altdan heç kimə qarşı heç bir təxribat törətmirik, separatizmlə məşğul olmuruq. Əksinə, Azərbaycan ölkədə yaşayan bütün xalqların doğma vətənidir. Azərbaycan çoxmillətli ölkədir. Burada müxtəlif dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşayırlar. Azərbaycanda nə milli, nə dini zəmində heç vaxt problem olmamışdır və olmayacaqdır. Bu bizim strateji xəttimizdir. Azərbaycanda bütün xalqlar, bütün dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşayırlar.

Amma Ermənistanı baxın – monodövlətdir, orada heç bir başqa millət yaşaya bilmir. Orada sovet vaxtında deyəsən 90 faiz idi, indi doxsan doqquz onda neçə faiz erməni yaşayır. Başqa insanlar, başqa millətə mənsub olanlar orada yaşaya bilmirlər. Onlar bu siyasətdən əl çəkməlidirlər. Bu siyasət onları uçuruma aparır.

Biz öz tədbirlərimizi görməliyik, biz möhkəmlənməliyik. Azərbaycan öz iqtisadi potensialını, hərbi potensialını, siyasi imkanlarını tam şəkildə işə salır. Biz hər istiqamətdə çox sürətlə, düşünülmüş proqram və konsepsiya əsasında irəliləyirik. Yenə də qeyd etmək istəyirəm ki, bu istiqamətdə Azərbaycan diasporunun çox böyük rolu var. Mən istəyirəm ki, həm Azərbaycanın dünyada təbliğ edilməsində, Azərbaycan hə-

qiqətlərinin Dünya Birliyinə çatdırılmasında, azərbaycanlıların yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında bu rol daha da güclü olsun.

Məsələn, mən çox istəyirəm ki, azərbaycanlılar yaşadıkları bütün ölkələrin siyasi həyatında daha fəal rol oynasınlar. Siyasi partiyalara üzv olsunlar. Çalışsınlar ki, o ölkələrin qanunvericilik orqanlarına seçilsinlər. Bu bizim mövqələrimizi möhkəmləndirir.

İqtisadi sahədə bizim mövqələrimiz çox möhkəmdir. Bu da çox önəmlidir və bizim imkanlarımızı daha da artırır. İndi gərək biz siyasi müstəvidə möhkəmlənək. Buna da gözəl zəmin var. Çünki iqtisadi baza olandan sonra siyasi proseslərdə iştirak etmək daha da asan olacaq və mən sizi bu işə də dəvət edirəm. Bizim diasporumuz həm siyasi, həm də iqtisadi proseslərdə fəal iştirak etməklə Azərbaycanın mövqələrini daha da möhkəmləndirəcək ki, gücümüz daha da artsın. Bizim gücümüz sizin fəaliyyətinizdir. Sizin iş gücünüz Azərbaycan dövlətinin güclü olmasıdır. Azərbaycan dövləti nə qədər güclü olsa, sizin mövqələriniz də bir o qədər güclü olacaqdır. Azərbaycanlıların yığcam yaşadıkları, yaxud da çox böyük sayda yaşadıkları ölkələrin dövlət, hökumət başçıları ilə mənəm bu barədə çox geniş söhbətlərim olubdur. Elə bir görüş olmayıb ki, biz bu məsələyə toxunmayaq. Elə bir tədbir olmayıb ki, mən bu mövzunu dilə gətirməyim. Hər dəfə bunu edirəm və edəcəyəm. Çünki bu bizim xalqımızın nüfuzunu möhkəmləndirir.

Azərbaycan xalqı böyük xalqdır. Biz 50 milyonuq. Bu, dünyaya miqyasında böyük xalqdır. Bizim hamımızın bir Vətəni var – Azərbaycan. Çalışmalıyıq ki, doğma Vətənimizi möhkəmləndirək, zənginləşdirək, qüdrətli dövlətə çevirək. Bu işdə hamımıza uğurlar diləyirəm.

Sağ olun.

**DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ
II QURULTAYI İŞTİRAKÇILARININ
ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ QƏBULDA
NİTQ**

Bakı, «Fidan» sarayı

16 mart 2006-cı il

Əziz dostlar!
Hörmətli qonaqlar!
Xanımlar və cənablar!

Bizim qurultayımız başa çatdı, öz işini yekunlaşdırdı və bütün günü biz bərabər idik. Qurultayın çox böyük əhəmiyyəti var, tarixi əhəmiyyəti var. İkinci dəfədir ki, dünya azərbaycanlıları bir araya gəlirlər, öz problemlərini bölüşürlər, öz fikirlərini ifadə edirlər.

Qurultayda həm nailiyyətlər haqqında çıxışlar oldu, eyni zamanda, bizim qarşımızda duran problemlər də müzakirə edildi. Bu da çox vacibdir. Çünki qurultayın əsas məqsədi son 5 il ərzində görülən işlərə qiymət vermək, onları təhlil etmək, əldə olunmuş nailiyyətləri ifadə etmək və eyni zamanda, mövcud olan problemləri də üzə çıxarmaq, müzakirə etmək, onların həlli yollarını aramaq və müəyyənləşdirmək idi. Mən hesab edirəm ki, bu iki məqsəd həm çıxışlarda, həm də qurultayın sənədlərində öz əksini tapdı. Qurultaydan sonra bizim xaricdəki diasporlarımız daha mütəşəkkil şəkildə fəaliyyət göstərəcək, azərbaycanlılar bir-birilə daha sıx bağlı olacaqlar.

Xalqımız uzun illər idi ki, öz dövlət müstəqilliyindən məhrum olmuşdu. Azərbaycan müstəqil dövlət kimi, cəmi 15 ildir yaşayır. Fikirləşəndə ki, hansı amillər bizi millət kimi qoruyub saxladı və möhkəmləndirdi, əlbəttə ki, ilk növbədə, bir

neçə amil haqqında söz demək mümkündür. İlk növbədə, bizim dilimiz, doğma Azərbaycan dili, bizim mədəniyyətimiz, ədəbiyyatımız, incəsənətimiz, tariximiz – bu amillər azərbaycanlıları qorudu, saxladı, möhkəmləndirdi. Bu gün müstəqil dövlət kimi, Azərbaycan öz siyasətini xalqımızın iradəsinə əsaslanaraq uğurla aparır.

Mən sizin hamınızı bir daha ürəkdən salamlayıram. Çox məmnunam ki, bu gözəl gündə biz birlikdəyik. Siz qurultaydan sonra öz yaşadığınız ölkələrə qayıdacaqsınız. Əlbəttə ki, öz fikirlərinizi, öz ideyalarınızı orada yaşayan soydaşlarınıza çatdıracaqsınız. Ümidvaram ki, bu qurultay və onun qərarları, qəbul edilmiş sənədlər bizi daha da sıx birləşdirəcəkdir.

Sizdən xahiş edirəm ki, xaricdə yaşayan bütün azərbaycanlılara Azərbaycandan salam çatdırasınız, mənim salamlarımı çatdırasınız. Bu bizim hamımızın Vətənidir. Arzu edirəm ki, heç kimin heç bir problemi olmasın. Arzu edirəm ki, yaşadığınız ölkələrdə işiniz daha da avand olsun, daha da yüksək nailiyyətlərə çatasınız. Amma, Allah eləməsin, hansısa bir problemlə üzləşsəniz, bilin ki, doğma Azərbaycan var, sizin doğma torpağınız var, dövlət var. Sizi burada qarşılamağa hər zaman hazırıq.

Mən bu badələri dünya azərbaycanlılarının şərəfinə qaldırmaq istəyirəm. Dünya azərbaycanlılarının birliyinin şərəfinə qaldırmaq istəyirəm. Bizimlə bərabər qurultayda iştirak etmiş bütün nümayəndələrə, bütün qonaqlara, ölkəmizi sevən bütün insanlara, Azərbaycana müxtəlif ölkələrdə dayaq olan insanlara, təşkilatlara öz minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Əmin olduğumuzu bildirmək istəyirəm ki, Azərbaycan bundan sonra da inamla inkişaf edəcəkdir. Azərbaycan dövləti möhkəmlənəcək, zənginləşəcək və Azərbaycan xalqı sülh, rifah şəraitində yaşayacaqdır.

Sağ olun.

**AVROPA İTTİFAQININ CƏNUBİ QAFQAZ ÜZRƏ
XÜSUSİ NÜMAYƏNDƏSİ
PETER SEMNEBEYİN BAŞÇILIQ ETDİYİ
NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

17 mart 2006-cı il

Prezident İlham Əliyev Peter Semnebeyi Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi vəzifəsinə təyin edilməsi münasibətilə təbrik etdi və ona bu fəaliyyətində müvəffəqiyyətlər arzuladı. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasındakı münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı və bu münasibətlərin bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi. O, iki il öncə Brüsselə etdiyi səfəri və Avropa İttifaqının sabiq sədrinin Azərbaycana səfərini məmnunluqla xatırladaraq, qarşılıqlı səfərlərin əlaqələrimizin inkişafına dəyərli töhfə verdiyini qeyd etdi. Dövlətimizin başçısı Avropa İttifaqının «Yeni qonşuluq siyasəti»nin həyata keçirilməsi, enerji məsələləri, Cənubi Qafqazdakı münaqişələrin həlli məsələlərində fəal iştirak etdiyini vurğuladı.

Peter Semnebey yeni vəzifəyə təyin olunduqdan sonra regiona ilk səfərini Azərbaycana etdiyini bildirdi. Qonaq Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz regionuna marağının getdikcə artdığını qeyd etdi. O, təmsil etdiyi qurum ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlərin bundan sonra da inkişaf etdiriləcəyinə əminliyini vurğuladı.

**LATVIYANIN CƏMIYYƏTİNİN İNTEQRASIYASI
MƏSƏLƏLƏRİNDƏ XÜSUSİ TAPŞIRIQLAR ÜZRƏ
NAZİRİ AYNARS LATKOVSKİSİN BAŞÇILIQ
ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ
İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

17 mart 2006-cı il

Prezident İlham Əliyev Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında Latviya nümayəndə heyətinin geniş tərkibdə iştirakından məmnunluğunu ifadə etdi. Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasındakı münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. O, Latviya prezidentinin Azərbaycana səfərini və bu səfər çərçivəsində biznes-forumun təşkil edildiyini məmnunluqla xatırladı. Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasındakı münasibətlərin bundan sonra da inkişaf edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Aynars Latkovskis Dünya azərbaycanlılarının II qurultayına dəvət olunduqları üçün prezident İlham Əliyevə təşəkkürünü bildirdi. Qonaq Latviyada yaşayan azərbaycanlıların ölkənin ictimai, iqtisadi həyatında və digər sahələrdə fəal iştirak etdiyini söylədi. O, ölkələrimiz arasındakı əlaqələrin bundan sonra da genişləncəyinə əminliyini vurğuladı.

**TÜRKİYƏNİN MƏRMƏRƏ QRUPU STRATEJİ VƏ
SOSİAL ARAŞDIRMALAR VƏQFİNİN SƏDRİ
AKKAN SÜVƏRİN RƏHBƏRLİK ETDİYİ
NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

17 mart 2006-cı il

Prezident İlham Əliyev Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının keçirilməsinin təkə ölkəmiz üçün deyil, bütün dünyada yaşayan azərbaycanlıların həyatında çox əlamətdar bir hadisə olduğunu vurğuladı. O bu tədbirdə dost və qardaş ölkə olan Türkiyədən böyük tərkibdə nümayəndə heyətinin iştirakından məmnunluğunu ifadə etdi.

Nümayəndə heyətinin rəhbəri Akkan Süvər Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının keçirilməsinin böyük önəm daşdığını vurğulayaraq, tədbirdə prezident İlham Əliyevin nitqinin qurultay iştirakçılarında çox dərin təəssürat yaratdığını bildirdi.

NOVRUZ BAYRAMI MÜNASİBƏTİLƏ AZƏRBAYCAN XALQINA TƏBRİK

Hörmətli həmvətənlər!

Xalqımızın əziz Novruz bayramı münasibətilə hamınızı ürəkdən təbrik edir, hər birinizə gözəl bahar əhval-ruhiyyəsi arzulayıram.

Novruz bayramı ulu əcdadlarımızın bizə gözəl yadigarıdır. Azərbaycan torpağında bu bayram çox qədim zamanlardan əsl milli bayram kimi qeyd olunmuşdur. Xalqımız yazın gəlişini ilaxır çərşənbələrdən Novruz axşamınadək kütləvi şənlik və mərasimlərlə qarşılamaş, təbiətin canlanması ilə başlayan hər yeni ilin firavanlıq, xoşbəxtlik və əmin-amanlıq gətirməsini arzulamışdır.

Novruz bayramı Azərbaycan xalqının gələcəyə inam hissini, ürək açıqlığını, qonaqsevərliyini, ünsiyyət, mehribançılıq və dostluq duyğularını özündə toplamışdır. Hər kəsin layiqincə qarşılamağa çalışdığı Bahar bayramında insanın fikri, əməli və istəyi təzələnir, köüllərdə saf duyğular oyanır. Dünya haqqında ilkin təsəvvürlərlə bağlı olan bu bayram mənəvi gözəlliyi, mərhəməti və xeyirxahlığı təcəssüm etdirir.

Tarix boyu heç bir qüvvə Novruz bayramını xalqımızın əlindən almağa, onu insanlarımızın qəlbindən, zehmindən çıxarmağa müvəffəq ola bilməmişdir. Azərbaycan xalqı Novruz adət-ənənələrini göz bəbəyi kimi qorumuş, onları yaşadaraq bu günümüze çatdırmışdır. XXI əsrə taleyini arzularına uyğun şəkildə quran azad ölkə kimi qədəm qoymuş Azərbaycanda uzun illərdən bəri bu bayram dövlət səviyyəsində təntənə ilə keçirilir.

Dünyanın müxtəlif guşələrində yaşayan soydaşlarımız milli birliyin həqiqi rəmzinə çevrilmiş Bahar bayramını səbirsizliklə gözləyir və böyük ruh yüksəkliyi ilə qeyd edirlər. Qoy builki

Novruz bayramı ərəfəsində Dünya azərbaycanlılarının Bakıda keçirilmiş ikinci qurultayı da milli həmrəylik işinə öz töhfəsini versin, azərbaycançılıq məfkurəsi ətrafında göstəriləcək səylər və əməli işlərlə əlamətdar olsun.

Vətənimizin müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçənlərin əziz xatirəsini bu bayram günlərində dərin ehtiramla bir daha yad edirik. İnanıram ki, Azərbaycanın yüksək inkişaf tempinə malik güclü ölkə olması yolunda atılan hər yeni və qətiyyətli addım şəhidlərimizin ruhlarını şad edəcəkdir.

Əziz bacılar və qardaşlar!

Üzümüzdə gələn bu yaz ətirli bayramda hamınıza cansağlığı, xoşbəxtlik və uğurlar diləyirəm.

Bahar bayramınız mübarək olsun!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 18 mart 2006-cı il

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV RESPUBLİKA MUZEY MƏRKƏZİNDƏ

18 mart 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 18-də Respublika Muzey Mərkəzində olmuşdur.

Dövlətimizin başçısı Muzey Mərkəzinin yerləşdiyi binanın xarici görünüşünə diqqət yetirdi. Bakının mərkəzində, dənizkənarı Milli parkla üzbəüz yerləşən bu bina 1960-cı ildə tikilmişdir. 1991-ci ildən etibarən burada üç muzey və İncəsənət Qalereyası yerləşir.

Prezident İlham Əliyev əvvəlcə Azərbaycan Xalçası və Xalq Tətbiqi Sənəti Dövlət Muzeyinin fondunda saxlanılan xalçalara və buradakı şəraitə baxdı.

Dövlətimizin başçısı dedi ki, bu muzeyin ayrıca binası olmalıdır. Çünki xalça muzeyi doğrudan da dünyada yeganə muzeylərdəndir. Azərbaycan prezidenti mədəniyyətimizi illərlərdə yaşadan bu sənət növünün nümunələrinin daha etibarlı qorunması üçün ən yüksək şərait yaradılacağını bildirdi və bunun üçün lazımi təkliflər hazırlayıb təqdim olunmasını tapşırırdı.

15 minə qədər eksponatın toplandığı muzeydə Azərbaycan xalçaçılıq sənəti məktəblərinin ayrı-ayrı dövrlərə şahidlik edən ən müxtəlif çeşnili nümunələri, milli geyimlər, bədii tikmələr, zərgərlik məmulatı, bədii metal, ağac və daş üzərində oyma sənəti nümunələri nümayiş etdirilir. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev bu muzeyə daim diqqət və qayğı göstərmişdir.

Dövlətimizin başçısı muzeyin ekspozisiyası ilə tanış oldu, dünya muzey təcrübəsinə uyğunluğu ilə maraqlandı, ulu öndərin muzeyə diqqətini əks etdirən tarixi fotolara baxdı.

Növbəti tanışlıq səhnə mədəniyyətimizin bir əsrdən artıq dövrünü özündə əks etdirən Azərbaycan Dövlət Teatr Muzeyi ilə oldu. Təxminən 127 min eksponatın qorunduğu muzey barədə prezidentə məlumat verildi. Dövlətimizin başçısı Azərbaycan teatrının tarixini özündə yaşadan bu cür eksponatların daha etibarlı və beynəlxalq tələblərə cavab verən şəraitdə saxlanılmasının vacibliyini vurğuladı və müvafiq tövsiyələrini verdi.

20 mindən artıq eksponatı olan Azərbaycan İstiqlal Muzeyi də Muzey Mərkəzinin binasında yerləşir. Prezident İlham Əliyev milli azadlıq hərəkatı tarixinə, sovet repressiyasına və Böyük Vətən müharibəsi illərinə, XX əsrin axırlarında Azərbaycanda milli azadlıq hərəkatına, Qarabağ müharibəsinə, müstəqil Azərbaycan Respublikasının tarixinə dair bölmələrə, ümummilli lider Heydər Əliyevin fəaliyyətini əks etdirən fotolara baxdı. Prezident milli istiqlal tariximizin daha canlı və ətraflı təbliği üçün lazımı göstərişlərini verdi.

Dövlətimizin başçısı xalça muzeyinin keramika fonduna da baxdı, buradakı şəraitlə maraqlandı. Prezident İlham Əliyev dedi ki, bütün muzeylərin binaları yenidən bərpa və təmir olunmalıdır. Lazım gələrsə, yenidən tikilməlidir. Bu bina uzun illər təmirsiz qalmışdır. Memarlıq baxımından çox gözəldir, amma bərpadə vəziyyətdədir. Xalça muzeyi üçün ayrı bina tikilməlidir. Bütün eksponatlar yaxşı şəraitdə saxlanmalıdır. Əlbəttə ki, lazımı temperatur rejimi olmalıdır. Dünyada mövcud olan ən yüksək standart nədirsə, o da Azərbaycanda olmalıdır. Qısa müddətdə hərtərəfli təkliflərinizi verin.

Sonra prezident binanın sonuncu mərtəbəsində yerləşən İncəsənət Qalereyası ilə tanış oldu. Qalereyanın yerləşdiyi və yararsız vəziyyətə düşmüş salonun əsaslı təmir edilməsinin zəruriliyini vurğuladı.

Daha sonra prezident İlham Əliyev Muzey Mərkəzinin dəyirmi salonunda Azərbaycanın tarix, mədəniyyət abidələrinin əsaslı təmiri, turizm mərkəzlərinin tikintisi ilə bağlı layihələrlə tanış oldu. Dövlətimizin başçısı vurğuladı ki, bütün muzeylər və

teatrlar ən yüksək səviyyədə təmir olunmalıdır. Xaricdən memarlar, dizaynerlər, interyerlə məşğul olan mütəxəssislər cəlb edilməlidir. Ayrı-ayrı layihələrə baxan Azərbaycan prezidenti qeyd etdi ki, tarix və mədəniyyət abidələrinin bərpa və təmiri rəqabət şəraitində aparılmalıdır, müxtəlif təkliflər olmalıdır. Çoxlu tikinti-bərpa şirkətləri var. Xarici şirkətləri cəlb etmək olar. Amma, əlbəttə ki, dövlət orqanları tərəfindən bu işə nəzarət olmalıdır.

Respublikamızın rəhbəri Qusar rayonunda yaradılacaq dağ xizəkçiliyi kompleksinin layihəsi ilə də tanış oldu, onun Avropa standartlarına uyğun icrası barədə tapşırıqlarını verdi. Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, paralel olaraq mehmanxanaların yerləri müəyyən edilib tikilməlidir. Elə olmasın ki, gəlib kortəbii şəkildə hərə özü üçün tiksın. Bura beynəlxalq səviyyəli kurort və idman-turizm mərkəzi olmalıdır.

Daha sonra Azərbaycan prezidenti respublikamızın gözəl təbiətini, tarixi keçmişini, mədəniyyətini əks etdirən qısa videolentə baxdı, tövsiyələrini verərək bildirdi ki, belə reklam çarxlarında qədim tarix, bugünkü müasirlik, təbiətimizin müxtəlifliyi və qədim mədəni irsimiz öz əksini tapmalıdır.

Dövlətimizin başçısı mədəniyyətimizə və tarixi keçmişimizə daim həssaslıqla yanaşmağın vacibliyini vurğuladı.

NOVRUZ BAYRAMI MÜNASİBƏTİLƏ ÜMUMXALQ ŞƏNLİYİNDƏ NİTQ

21 mart 2006-cı il

Azərbaycan torpağına bahar gəlmişdir. Ana təbiət oyanır, yaşıl libasını geyməyə hazırlaşır. Xalqımız baharın gəlməsini – Novruz bayramını çox qədim zamanlardan əsl milli bayram kimi qeyd edir. İllərlər çərşənbələrdən başlamış kütləvi şənlik və mərasimlər keçirilir, təbiətin canlanması ilə gələn hər təzə ilin el-obaya firavanlıq, xoşbəxtlik və əmin-amanlıq gətirməsi arzulanır. Azərbaycan xalqı min illər boyu qoruyub saxladığı milli-mənəvi dəyərlərinin ən gözəl nümunələrindən olan bu əziz bayramı bu il də hər yerdə böyük sevinc və fərəhlə qarşılayır.

Həmişə olduğu kimi, bu dəfə də baharın gəlişi münasibətilə ən izdihamlı bayram şənlikləri ölkəmizin paytaxtı Bakıda keçirilmişdir. Martın 21-də qədim İçərişəhərin darvazaları qarşısında – Gənclər meydanında bayram münasibətilə böyük mərasim təşkil olunmuşdu. Meydanda Novruz tonqalı şöhlələri. Ətrafdakı binaları, əsrlərin şahidi olan qədim qala divarlarını al-əlvən plakatlar, şüarlar bəzəyirdi. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev, xanımı Mehriban Əliyeva, qızları Leyla və Arzu Novruz şənliklərində iştirak etmək üçün Gənclər meydanına gəldilər. Buraya toplaşmış minlərlə şəhər sakini dövlətimizin başçısını və ailə üzvlərini sürəkli alqışlarla qarşıladılar, onlara bahar ətirli gül-çiçək dəstələri təqdim edildi. Bahar qız Azərbaycan prezidentini xalqımızın qədim el bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik etdi, ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafı, ərazi bütövlüyünün bərpası, xalqımızın xoşbəxt gələcəyi naminə gördüyü işlərdə ona uğurlar arzuladı. Şən, oynaq musiqi sədalari ətrafı bürümüşdü. Milli geyimli uşaqlar meydanda rəqs edirdilər. İncəsənət ustalarının

baharı, Azərbaycanı tərənnüm edən mahnıları dalğa-dalğa hər tərəfə yayılır, hamıda xoş ovqat yaradırdı. Prezident İlham Əliyev şənliyə toplaşmış paytaxt sakinləri ilə mehribancasına salamlaşdı, onları Novruz bayramı münasibətilə təbrik etdi. Dövlətimizin başçısı bayram şənliyində nitq söylədi.

İlham Əliyev: Əziz bacılar və qardaşlar! Əziz həmvətənlər! Sizi Azərbaycan xalqının ən əziz bayramlarından biri – Novruz bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, sizə cansağlığı, xoşbəxtlik arzulaıyram. Azərbaycan xalqı bu bayramı əsrlər boyu yaşatmışdır. Novruz bayramı Azərbaycan xalqının qəlbində bütün dövrlərdə yaşamışdır. Ancaq təbii ki, Azərbaycan yalnız öz dövlət müstəqilliyini bərpa edəndən sonra bu bayram rəsmi bayram kimi qeyd olunur. Artıq 15 ildir ki, müstəqil Azərbaycan bu bayramı rəsmi bayram kimi qeyd edir.

Müstəqillik ən böyük sərvətdir, bizim üçün ən böyük xoşbəxtlikdir. Çünki Azərbaycan xalqı əsrlər boyu bu müstəqillikdən məhrum idi. Biz başqa dövlətlərin tərkibində yaşayırdıq və təbii ki, öz taleyimizi müəyyən edə bilmirdik. Bu gün Azərbaycan Dünya Birliyinin üzvüdür, öz dövlət müstəqilliyini möhkəmləndirir və ölkəmiz hərtərəfli inkişaf edir. Azərbaycan yalnız müstəqillik şəraitində öz potensialını tam şəkildə işə sala bildi. Bu 15 il ərzindəki fəaliyyətimiz əyani şəkildə göstərdi ki, Azərbaycan xalqı böyük xalqdır. Bizim uğurlarımız, ölkəmizin hərtərəfli inkişafı, bölgədəki mövqelərimiz, Azərbaycanın dünyada artan nüfuzu, iqtisadi inkişaf, sosial məsələlərin həlli bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan xalqı müstəqillik şəraitində öz qüdrətini dünyaya nümayiş etdiribdir.

Dövlətçiliyimiz daha da möhkəmlənməli, Azərbaycan öz mövqelərini daha da gücləndirməlidir. Bunu etmək üçün bütün imkanlar var. Cəmiyyətdə bu barədə fikir ayrılığı yoxdur. Cəmiyyətimiz bu məsələlərlə bağlı öz fikrini ortaya qoyubdur. Azərbaycanın iqtisadi inkişafı çox sürətlə gedir. Keçən il iqtisadiyyatımız dünyada ən yüksək sürətlə inkişaf etmiş, artım

26 faizdən çox olmuşdur. Bu ilin ilk aylarında Azərbaycanda iqtisadi artım təxminən 50 faizdir. Dünyanın heç bir yerində, heç bir ölkədə bu göstəricilərə rast gəlinmir. İnkişaf etmiş ölkələrdə iqtisadiyyat təxminən bir-iki faiz artır. Bizimlə qonşu olan ölkələrdə, keçmiş sovet respublikalarında təxminən 5–10 faizdir. Azərbaycanda 50 faizdir. Bu onu göstərir ki, iqtisadi islahatlar öz bəhrəsini verir.

Heydər Əliyevin neft strategiyası Azərbaycan xalqına xidmət edir. Belə olan halda, Azərbaycanda iqtisadi inkişaf daha da yüksək sürətlə gedəcək, insanlarımız daha yaxşı yaşayacaqlar. Bizim də məqsədimiz budur. Bütün səylərimiz, bütün proqramlarımız bir məqsədi güdür ki, ölkəmiz daha da zənginləşsin, Azərbaycan xalqı daha da yaxşı yaşasın, işsiz olmasın, yoxsul olmasın, sosial ədalət hökm sürsün və beləliklə, cəmiyyətimiz, ölkəmiz, xalqımız daha da yüksək səviyyəyə qalxсын. Bu proses də gedir. Biz bunu görürük.

Bu il Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəmərinin işə salınmasından sonra ölkəmizin iqtisadi imkanları daha da artacaqdır. Biz buna nail olacağıq. Çünki bu vaxta qədər qəbul olunmuş bütün proqramlar həyatda öz əksini tapmışdır.

Ölkəmiz – bölgələrimiz, rayonlarımız, kəndlərimiz, bizim Bakımız hərtərəfli inkişaf edir. Bakının inkişafına da böyük diqqət göstərilir. Bu yaxınlarda qəbul edilmiş proqramlar Bakının bütün infrastrukturunun yeniləşməsinə imkan yaradacaqdır. Yol təsərrüfatının inkişafına dair qəbul edilmiş proqram artıq icra olunur. Yeni yollar, körpülər, nəqliyyat qovşaqları tikilir. Bununla yanaşı, şəhərtrafı qəsəbələrin problemlərinə dair xüsusi proqram qəbul edilibdir. Bu proqram da icra olunmağa başlanmışdır.

Azərbaycanda xəstəxanalar, məktəblər, elektrik stansiyaları tikilir, qaz kəmərləri, su kəmərləri, yollar çəkilir. Bu inkişaf hər sahəni əhatə edir, cəmiyyətimizin bütün istiqamətlərində özünü büruzə verir. Mən istəyirəm ki, bu inkişaf daha da sürətlə getsin, qısa bir müddət ərzində biz daha da ciddi irəliləyişə nail ola bilək və buna da əminəm. Biz buna nail olacağıq.

Azərbaycan xalqı öz milli ənənələrinə daim sadıq olmuşdur. Bizim milli-mənəvi dəyərlərimiz Azərbaycan xalqını qorudu, möhkəmləndirdi. Biz buna sadıqıq. Eyni zamanda, biz dünyaya da açıqıq. Çünki hər bir mütərəqqi təcrübə Azərbaycanda tətbiq olunmalıdır. Əlbəttə ki, bizim şəraitimizi nəzərə almaq şərti ilə. Azərbaycan yeniləşir, müasirləşir. Dünyanın ən qabaqcıl texnologiyaları Azərbaycanda tətbiq olunmalıdır. Bu bir daha onu göstərir ki, biz dünyada gedən proseslərə çox açıqıq. Ölkəmizi müasirləşdirməliyik, zənginləşdirməliyik. Çünki müasir dünyada hər şeyi bilik, savad, təhsil həll edir. İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinə nəzər salsaq görürük ki, orada tərəqqini müəyyən edən neft-qaz yox, məhz bilik, texnologiyalar, təhsildir. Ona görə neft-qaz sahəsindəki uğurlar, o sahədən əldə olunan gəlirlər Azərbaycanın hərtərəfli inkişafına xidmət etməlidir. İnfrastruktur layihələrin həyata keçirilməsinə, iqtisadi inkişafın güclənməsinə, sosial proqramların həllinə, maaşların, pensiyaların artırılmasına xidmət etməlidir. Bu yaxınlarda minimum əməkhaqqı yenidən qaldırılacaqdır. Pensiyalar yenidən qaldırılacaqdır. Sosial cəhətdən ən az müdafiə olunan insanlar – bizim qaçqın-köçkünlər yeni şəraitlə təmin edilirlər. Amma bütün bunlarla yanaşı, ölkəmizin hərtərəfli və sürətli inkişafını təmin etmək üçün biz sərmayəni ilk növbədə təhsilə, biliyə, gənclərimizin maarifləndirilməsinə yönəltməliyik. Azərbaycanda ən yüksək texnologiyalar tətbiq edilməlidir və biz buna nail olacağıq.

Azərbaycanın qarşısında çox gözəl perspektivlər var. Ölkəmiz iqtisadi cəhətdən möhkəmlənir və bu iqtisadi artım indi heç kimdə şübhə doğurmur. Bununla yanaşı, biz gələcək imkanlarımızı da gözəl bilirik. Gələcəkdə artım daha da çox olacaqdır. Çünki neft kəməri, qaz kəməri işə düşəndən sonra Azərbaycana milyardlarla dollar sərmayə gələcək, ölkəmizin hər bir sahəsi yeniləşəcəkdir.

Ölkəmiz dünya miqyasında öz rolunu möhkəmləndirir. Bölgədə mövqelərimiz möhkəmdir. Azərbaycan lider dövlətə çevrilibdir. Biz bütün beynəlxalq regional layihələrdə iştirak

edirik, fəal iştirak edirik. Şübhə etmirəm ki, gələcək illərdə Azərbaycanda hərtərəfli inkişaf təmin olunacaqdır.

Bildiyiniz kimi, bu yaxınlarda Bakıda Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı keçirilmişdir. Bu çox tarixi hadisədir. Birinci qurultay 2001-ci ildə ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə keçirilmişdir. O vaxtdan indiyədək, son beş il ərzində Azərbaycan diasporu, demək olar ki, bütün ölkələrdə təşkilatlanmış və güclənmişdir. Bu qurultay da çox böyük əhəmiyyət daşıyırdı. Dünyanın hər bir yerindən, bütün qitələrdən azərbaycanlılar qurultayda iştirak etmək üçün öz Vətəninə gəlmişdilər.

Qurultayda aparılan müzakirələr, qəbul edilmiş sənədlər bizim birliyimizin daha da möhkəmlənməsi üçün çox əhəmiyyətlidir. 50 milyonluq Azərbaycan xalqı öz gücünü göstərdi. Biz böyük xalqıq, böyük gücük. Əlbəttə ki, qurultayda ölkəmizi narahat edən, eyni zamanda, diaspor təşkilatlarını narahat edən bir sıra problemlər müzakirə olundu. Deyə bilərəm ki, qurultayın əsas mövzusu Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi idi. Bu məsələdə də heç bir fikir ayrılığı yoxdur. Azərbaycan dövlətinin, xalqının, vətəndaşlarının, öz torpağından kənarında yaşayan azərbaycanlıların fikri birdir. Bu məsələ ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində öz həllini tapmalıdır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təmin olunmalıdır. Təcavüzdən əziyyət çəkən qaçqın-köçkünlər öz doğma torpaqlarına qayıtmalıdır. Bu məsələ beynəlxalq hüquq normaları əsasında öz həllini tapmalıdır.

Beynəlxalq hüquq normaları ona görə mövcuddur ki, hər bir ölkə bunlara riayət etsin. Hər bir ölkə dünyada mövcud olan əsas prinsiplərə, tənzimləyici mexanizmlərə gərək hörmətlə yanaşsın. Gərək dünyada mövcud olan beynəlxalq davranış qaydalarına hörmətlə yanaşsın.

Azərbaycanın mövqeyi dünyada mövcud olan bütün əsas hüquqi prinsiplərə əsaslanır və biz bu çərçivədə fəaliyyət göstərəcəyik. Ona görə də Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi danışıqlar mövzusu deyil və heç vaxt olmayacaqdır. Biz

istəyirik ki, bunu qarşı tərəf də tezliklə anlasın, başa düşsün və dünyada gedən proseslərə daha da sürətlə qoşulsun. Dünyada qloballaşma gedir, sərhədlər açılır. Dünyada və regionda ölkələr bir-biri ilə əməkdaşlıq edir. Özünü bu əməkdaşlıqdan təcrid etmiş Ermənistanın gələcək perspektivləri də çox dumanlıdır.

Azərbaycan isə öz işini davam etdirəcəkdir. Bizim işimiz haqq işidir. Biz bu münaqişəni Azərbaycanın milli maraqları əsasında, beynəlxalq hüquq normaları və prinsipləri əsasında həll edəcəyik.

Eyni zamanda, Azərbaycanda iqtisadi potensial daha da möhkəmlənəcək, ordu potensialı möhkəmlənəcək, sosial məsələlər öz həllini tapacaq və Azərbaycan bir neçə ildən sonra dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrindən birinə çevrilməlidir. Mən qarşımıza bu vəzifəni qoymuşam. Bunu etmək üçün hər cür imkanlar var. Gözəl coğrafi vəziyyət, təbii sərvətlər, xalqımızın iradəsi, Azərbaycanda ümumi inkişaf səviyyəsi, təhsil, bilik səviyyəsi – bütün bunlar var. Bütün bunlar ölkəmizi zəngin dövlətə çevirəcəkdir.

Mən əminəm ki, biz gələcək illərdə də bu gözəl günləri qeyd edəcəyik. Gözəl Novruz bayramı Azərbaycana xoşbəxtlik, yenilik gətirəcək, müasirlik gətirəcəkdir.

Əziz dostlar, bu gözəl bayram günündə sizi bir daha ürəkdən təbrik edirəm, hər birinizə xoşbəxtlik, uğurlar, cənaətlə yanaşı arzulayıram. Bayramınız mübarək olsun!

* * *

Prezident İlham Əliyev İçərişəhərdə keçirilən Novruz şənliklərinə tamaşa etdi. Bakının ayrı-ayrı rayonlarının buraya toplaşan nümayəndələri dövlətimizin başçısını və ailə üzvlərini hərərətlə salamladılar, Bahar bayramı münasibətilə təbrik etdilər, ən xoş arzularını çatdırdılar.

Prezident paytaxt sakinləri və şənlik iştirakçıları ilə mehribancasına görüşdü, hal-əhval tutdu, onları bayram münasibətilə təbrik etdi. İncəsənət ustaları, bədii özfəaliyyət kollektivləri xalqımızın adət-ənənələrini nümayiş etdirdilər.

«Kosa, Keçəl və Bahar qız» tamaşası, rəngarəng konsert proqramı böyük maraqla qarşılandı. Bir tərəfdə isə gənc pəhləvanlar xalça üzərində qurşaq tutur, idmançılar öz məharətlərini göstərirdilər. Şənlik iştirakçıları qədim xalq mahnılarını ifa edir, milli musiqinin sədaları altında rəqs edirdilər. Novruz şənliklərinin elementlərindən olan kəndirbaz və xoruz döyüşü də unudulmamışdı.

Prezident ailə üzvləri ilə birlikdə bayram şənliyini daha da rəvnəqləndirən balaca bədii gimnastların çıxışlarına tamaşa etdi, onlara uğurlar arzuladı.

Paytaxtın balaca sakinləri dövlətimizin başçısını özlərinə xas səmimiyyətlə salamladılar, yazın gəlişinə, Vətənə həsr olunmuş şeirlər söylədilər:

*Yenə də yamyaşıl geyinir dağlar,
Göz kimi durulur qaynar bulaqlar,
Əriyir güneylər döşündəki qar,
Yağış da isladır o göy çəmənini,
Təbiət ilhama çağırır məni.*

*Muğana su gəlir, Milə su gəlir,
Axışb öz eli, ulusu gəlir,
Torpağa insanın arzusu gəlir,
Bağrıma basıram ana Vətəni,
Bu ülfət ilhama çağırır məni.*

* * *

Sonra prezident İlham Əliyevi meyxanaçılar, Novruz bayramının əsas personajları olan Kosa və Keçəl qarşıladılar. Kosa dövlətimizin başçısına müraciətlə dedi:

– Cənab Prezident, bayramınız mübarək. Nəhayət, gözlədiyimiz vaxt gəlib çatdı. Bilirsiniz ki, hər il Novruz bayramında Sizinlə görüşürük. Biz el-el, oba-oba, kəndbəkənd hər yeri gəzirik. Camaat Sizdən o qədər razılıq edir ki, sevincimizin

həddi-hüdudu olmur. Ulu öndərimizin siyasətini Siz çox uğurla davam etdirirsiniz.

İqtisadi inkişaf, sabitlik, xalqımızın əhval-ruhiyyəsinin yüksəlməsi və digər işlərə görə mən oynayıram, bu Keçəl isə paxıllığımızı çəkir. Cənab Prezident, paxıllığından başında tük də bitmir. Deyəsən, müxalifətə keçib, hər yerdə məndən danışır. Hər il prezidentlə yumurta döyüşdürür, amma hər dəfə də uduzur.

Kosa və Keçəl prezidentlə və qonaqlarla yumurta döyüşdükdülər. Keçəl yenə uduzdu. Onlar dövlətimizin başçısını və ailə üzvlərini bayram münasibətilə bir daha təbrik etdilər.

Aşıqlar ulu öndərin və prezidentin şərəfinə mahnı oxudular. Paytaxt rayonlarından Novruz şənliyində iştirak edən gənc heydərçilər dövlətimizin başçısını mehribanlıqla salamladılar.

Prezident İlham Əliyev daha sonra Qız qalasına gələrək, bayram gəzintisində çıxmış Bakı sakinlərini və respublika paytaxtının qonaqlarını Novruz münasibətilə təbrik etdi. Novruz bayramı münasibətilə keçirilən şənliklərdə Baş nazir Artur Rəsizadə, Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov, Prezidentin İcra Aparatının rəhbəri Ramiz Mehdiyev, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov, Milli Məclisin deputatları, nazirlər və digər rəsmi şəxslər iştirak edirdilər.

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV
«ŞAHDƏNİZ» QAZ İXRACI LAYİHƏSİ ÜZRƏ
TİKİLƏN TPG–500 ÖZÜQALXAN
PLATFORMANIN İNŞASININ BAŞA ÇATMASINA
HƏSR OLUNMUŞ MƏRASİMDƏ**

22 mart 2006-cı il

Bakıda «Şahdəniz» qaz ixracı layihəsi üzrə tikilən TPG–500 özüqalxan platformanın inşası başa çatmışdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 22-də bu münasibətlə keçirilən mərasimdə iştirak etmək üçün platformanın inşa edildiyi Zığ tikinti-quraşdırma sahəsinə gəldi.

Prezident İlham Əliyevi ARDNŞ-nin prezidenti Rövnəq Abdullayev, Fransanın «Teknip Məritaym Ofşor Limited» (TMOL) şirkətinin icraçı direktoru Pyer Kerqustanq, bp-nin kommersiya məsələləri üzrə vitse-prezidenti Fil Houm və digər şəxslər qarşıladılar.

Prezident İlham Əliyev platformaların üst bloklarına (modullara) tamaşa etdi.

Podratçı şirkət olan TMOL-un icraçı direktoru Pyer Kerqustanq, bp-nin vitse-prezidenti Fil Houm və başqaları görülən işlər, «Şahdəniz» layihəsi və TPG–500 platforması barədə Azərbaycan prezidentinə ətraflı məlumat verdilər. Bildirildi ki, Zığ tikinti-quraşdırma sahəsi ARDNŞ-ə məxsus obyektidir, onu «Şahdəniz»in tərəfdaşları adından bp şirkəti hərtərəfli modernləşdirmişdir. Hazırda Zığ obyekti əla yanalma körpüsünə, sex və ofislərə malik yüksək keyfiyyətli istismar sahəsidir.

Prezident İlham Əliyev TPG–500 dəniz platforması və onunla əlaqədar tamamlanmaq üzrə olan tikinti işlərinin vəziyyəti ilə tanış oldu, sahəni gəzdi. Məlumat verildi ki, bir neçə gündən sonra dənizə aparılacaq platforma dünyada ən nəhəng

qurğulardandır. Ümumi çəkisi 32 min tondur. Tikinti işlərinin qızğın çağında Zığ tikinti-quraşdırma sahəsində işə cəlb olunan təxminən 3500 nəfərin 80 faizindən çoxunu Azərbaycan vətəndaşları təşkil etmişdir. Tikinti-quraşdırma sahəsində az vaxt ərzində vaxt itirilmədən 13 milyon adam/saat həcmində iş görülmüşdür. Layihə Zığ tikinti-quraşdırma sahəsində də iş cədvəlinə əməl olunmaqla tamamlanmışdır və TPG–500 platforması tikinti baxımından çox mürəkkəb və çətin bir konstruksiya olduğundan bu, yüksək nailiyyətdir. Tikinti-quraşdırma sahəsinin avadanlıq, material və xidmətlərlə təchiz olunması üçün təxminən 257 Azərbaycan şirkətinin xidmətlərindən istifadə edilmişdir.

«Şahdəniz» yatağında işləyəcək TPG–500 120 nəfərlik işçi heyəti üçün yaşayış bloku olan qazma və hasilat qurğularından ibarət nəhəng platformadır. Bu, Xəzərdə nadir obyektidir. Modullar Sinqapurda hazırlanmış və Volqa–Don kanalı ilə gətirilmişdir. Ayaqları da daxil olmaqla, platforma tamamilə Zığ tikinti sahəsində yığılmışdır. İndiyədək dünyada bu qəbildən olan cəmi iki platforma inşa olunmuşdur və onlar hazırda Şimal dənizində Böyük Britaniyanın kontinental şelfində istismar edilir. Platformanın əsas üç ayağı da bu tikinti-quraşdırma sahəsində inşa olunmuşdur. Bütün sistemlər Zığdan dənizə yola salınmazdan öncə yoxlanılmış və istismar sınaqlarından keçirilmişdir. «Şahdəniz» yatağında platformanın quraşdırılacağı yerdə dəniz dibinin geotexniki vəziyyəti çox çətin olduğuna görə, lazım olan çox böyük və mürəkkəb özül konstruksiyaları da quraşdırılmışdır.

Platformanın qazma qurğularının 3 kilometrədən artıq radiusda dərinliyi 7 kilometrədən çox olan quyular qaza bilmək imkanı da vardır. Hasilat qurğuları gün ərzində təxminən 1 milyard kubfut (28,5 milyon kubmetr) qazı və 60 min barrel (8000 ton) kondensatı texnoloji emal edəcəkdir. Yataqdan çıxarılaçaq qaz və kondensat sualtı boru kəmərləri ilə Səngəçal terminalına nəql olunacaqdır.

TPG–500 Xəzər dənizində, Bakıdan təxminən 100 kilometr cənubda istismar olunacaqdır. «Şahdəniz» layihəsi üzrə ilk qazın Türkiyəyə 2006-cı ilin qışınadək çatdırılması planlaşdırılır.

Xatırladaq ki, «Şahdəniz» üzrə hasilatın pay bölgüsü sazişinə görə tərəflər bp (operator 25,5 faiz), «Statoyl» (25,5 faiz), ARDNŞ (10 faiz), «LUKAcip» (10 faiz), NİKO (10 faiz), «Total»(10 faiz) və TPAO (9 faiz) şirkətləridir.

Dövlətimizin başçısı görülən işləri yüksək qiymətləndirdi və yeni texnologiyalar əsasında hazırlanmış üst modullara, dayaq, yaşayış bloklarına, kompressorlara, nasoslara, platformanın idarəetmə və avtomatlaşdırma sisteminə, vertolyot meydançasına baxdı.

Bildirildi ki, burada da ən müasir texnologiyalar tətbiq olunur. Platforma vasitəsilə ümumilikdə 15 quyu qazılacaqdır. Cari ildə 3 quyu, sonra isə 12 quyu istismara hazır olacaqdır. Yaşayış blokunda hər cür şərait yaradılmış, bütün təhlükəsizlik qaydaları nəzərə alınmışdır.

Prezident İlham Əliyev bəzi tövsiyələrini verdi, görülən işlərin çox sevindirici və ölkəmiz üçün faydalı olduğunu bir daha diqqətə çatdırdı.

Sonra Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev platformanı inşa edən fəhlələrlə görüşüb səmimi söhbət etdi.

İ l h a m Ə l i y e v: Mən sizi təbrik edirəm. Bu çox gözəl platformadır. Azərbaycanın qazını hasil edəcək, bizim Vətənimizə təhvil verəcək və eyni zamanda, dünya bazarına çıxaracaqdır. Siz – bu işlə məşğul olan şirkətlər, qurumlar böyük iş görmüsünüz. Sağ olun. Bu, gözəl əməkdaşlıq nümunəsidir. Xarici şirkətlər, Azərbaycan mütəxəssisləri, Azərbaycan hökuməti – hamımız birlikdə işləmişik. Son on il ərzində, 1996-cı ildən bu günə qədər biz bu işləri görmüşük. Bu platforma bir neçə gündən sonra «Şahdəniz» yatağına aparılacaqdır. Qazın hasilatı başlayacaqdır. Azərbaycana böyük gəlirlər gələcək və ölkəmiz möhkəmlənəcəkdir. Ona görə sizin hamınıza təşəkkürümü bildirirəm. Gözəl işlərdə iştirak etmisiniz, bunu yaratmışınız. İndi görün, Azərbaycanda nələr, hansı nəhəng

qurğular yaradılır. Dünyanın ən qabaqcıl texnologiyaları burada tətbiq olunubdur və Azərbaycan mütəxəssisləri əksəriyyət təşkil etmişlər. Yaxşı da maaş alırsınız, iş şəraiti, təhlükəsizlik şəraiti də yaxşıdır. Sizə həm təşəkkür edirəm, həm də yeni uğurlar arzulayıram.

Fəhlələr prezident İlham Əliyevə dərin minnətdarlıqlarını bildirdilər, ona cansağlığı, məsuliyyətli işində uğurlar arzulara yaraq dedilər ki, Sizi təbrik edirik. Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin «Şahdəniz» layihəsini Siz başa çatdırırsınız. Sizə bütün gənclər, fəhlələr adından minnətdarlığımızı bildiririk. Burada 500 fəhlə çalışır. Sizdən xahişimiz odur ki, bundan sonra işsiz qalmayaq.

Dövlətimizin başçısı bundan sonra da belə işlərin çox olacağını vurğuladı və fəhlələrlə xatirə şəkli çəkirdi.

**AŞ PA-nın HÜQUQİ MƏSƏLƏLƏR VƏ İNSAN
HÜQUQLARI KOMİTƏSİ SƏDRİNİN MÜAVİNİ
EDUARD LİNTNERİN BAŞÇILIQ ETDİYİ
NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

22 mart 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 22-də Prezident sarayında Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Hüquqi Məsələlər və İnsan Hüquqları Komitəsi sədrinin müavini, AŞ PA-nın Monitoring Komitəsinin üzvü Eduard Lintnerin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Prezident İlham Əliyev cənab Eduard Lintner ilə Bakıda və Strasburqda əvvəllər keçirdiyi görüşləri məmnunluqla xatırladı. Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Avropa Şurası arasındakı əlaqələrin yaxşı səviyyədə olduğunu vurğuladı və əməkdaşlığın bundan sonra da inkişaf edəcəyinə əminliyini bildirdi. Eduard Lintner prezident İlham Əliyevin Avropa Şurası Parlament Assambleyasındakı fəaliyyətini məmnunluqla xatırlayaraq, onun təşkilat ilə əlaqələrə verdiyi əhəmiyyəti yüksək qiymətləndirdi. Qonaq Avropa Şurası ilə Azərbaycan arasındakı mövcud əməkdaşlığın daha da genişləndiriləcəyinə əminliyini ifadə etdi.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN İMIŞLI RAYONUNA VƏ ƏLİ BAYRAMLI ŞƏHƏRİNƏ SƏFƏRİ

23 mart 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev martın 23-də səhər tezdən İmişli rayonuna gəlmişdir.

Prezident İlham Əliyev ilk olaraq Heydər Əliyev adına istirahət parkına gələrək, ümummilli liderimizin abidəsini ziyarət etdi və gül dəstəsi qoydu. Prezidentin xanımı Mehriban Əliyeva da abidənin önünə gül dəstəsi qoydu.

Prezidentə məlumat verildi ki, 10 hektara yaxın ərazini əhatə edən parkda sakinlərin istirahəti üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Prezident İlham Əliyev parkda görülmüş işləri yüksək qiymətləndirdi.

İmişlidə Heydər Əliyev muzeyinin açılışı

Martın 23-də prezident İlham Əliyev İmişli rayonunda parkla tanışlıqdan sonra Heydər Əliyev muzeyinin açılış mərasimində iştirak etdi.

Prezident İlham Əliyev muzeyin açılışını bildirən lenti kəsdi. Prezidentə məlumat verildi ki, muzey 8 bölmədən ibarətdir. Burada ulu öndərin İmişliyə müxtəlif dövrlərdə etdiyi dörd səfərini əks etdirən xüsusi bölmə yaradılmışdır. Ulu öndərin həyat və fəaliyyətindən bəhs edən şəkillər də böyük maraq doğurur.

İMİŞLİ ŞƏKƏR ZAVODUNUN TƏNTƏNƏLİ AÇILIŞ MƏRASİMİNDƏ NİTQ

23 mart 2006-cı il

Martın 23-də İmişli rayonunda şəkər zavodunun təntənəli açılış mərasimi olmuşdur. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir. Mərasimə toplaşanlar prezident İlham Əliyevi hərərətlə qarşıladılar.

«Azərsun Holding» Şirkətlər Qrupunun prezidenti Abdulbari Gözal zavod barədə məlumat verdi. Bildirdi ki, Azərbaycanda sənaye və kənd təsərrüfatı sektorunun inkişafına mühüm təkan verəcək bu zavodla yanaşı, bir neçə köməkçi müəssisə də fəaliyyət göstərəcəkdir. Zavodun inşasına 2003-cü ildə xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin xeyir-duası ilə başlanmışdır. Müəssisənin işə salınması kənd təsərrüfatının digər sahələrinin də inkişafına, işsizliyin aradan qaldırılmasına kömək edəcəkdir.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev mərasimdə nitq söylədi.

İ l h a m Ə l i y e v: Əziz dostlar!

Hörmətli qonaqlar!

Mən sizin hamınızı ürəkdən salamlayıram və İmişli şəkər zavodunun işə başlaması münasibətilə təbrik edirəm.

Bu çox nəhəng müəssisədir, bölgədə ən böyük şəkər zavodudur, burada ən qabaqcıl texnologiyalar tətbiq olunur. Zavodun tikintisi və istismara verilməsi bir daha onu göstərir ki, Azərbaycanda son illər ərzində aparılan iqtisadi islahatlar, liberallaşma, sərmayələrin cəlb edilməsi prosesləri çox uğurla aparılır.

Zavod xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin xeyir-duası ilə tikilməyə başlanmışdır. Mən xatırlayıram, bir neçə il

bundan əvvəl belə bir məsələ ortaya çıxanda ulu öndər Heydər Əliyev məsləhət görmüşdü ki, bu zavod İmişlidə tikilsin. Bu gün mən çox şadam və xoşbəxtəm ki, bu zavod artıq fəaliyyətə başlayır, Azərbaycanın hərtərəfli iqtisadi inkişafına, kənd təsərrüfatının inkişafına, regionların inkişafı proqramının həyata keçirilməsinə böyük dəstək, böyük kömək olacaqdır. Zavodda ən qabaqcıl texnologiyalar mövcuddur. Burada dünyada mövcud olan ən yüksək səviyyədə şəkər istehsalı təmin ediləcəkdir. Çünki şəkər istehsalı çox mürəkkəb bir prosesdir və onun qiyməti, müxtəlif bazarlara daxil olması onun keyfiyyətindən çox asılıdır. Ona görə şəkərin keyfiyyəti çox böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu gün müəssisə ilə tanış olarkən, laboratoriya ilə tanış olarkən bir daha gördüm ki, burada ən yüksək dünya səviyyəsində şəkər istehsal ediləcəkdir.

Zavoda, onun tikintisinə milyonlarla dollar sərmayə qoyulubdur. Bu da onu göstərir ki, Azərbaycan sərmayə qoyuluşu üçün çox məqbul bir yerdir. Azərbaycanda çox gözəl sərmayə mühiti var, uzun illər ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatına milyardlarla dollar vəsait qoyulmuşdur. Əlbəttə ki, əsas vəsaitin neft-qaz sektoruna qoyuluşu nəzərdə tutulurdu. Bu da təbiidir. Çünki 90-cı illərin ortalarında Azərbaycanda yalnız neft-qaz sektoru maraqlı doğururdu. Amma bu gün qeyri-neft sektoruna da böyük sərmayələr qoyulur. Kənd təsərrüfatına, yeni sənaye sahələrinin inkişafına sərmayə qoyulur və bu çox sevindirici haldır. Bilirsiniz ki, bizim iqtisadi siyasətimizin əsas məqsədi də məhz bundadır: qeyri-neft sektorunu inkişaf etdirmək, iqtisadiyyatı şaxələndirmək və yeni istehsal sahələri yaratmaq ki, daxili tələbat yerli istehsal hesabına təmin edilsin. Bu şəkər zavodunun tikintisi bizim iqtisadi siyasətimizin əsas istiqamətlərini özündə ehtiva edir. Yeni iş yerlərinin açılması – bu barədə artıq qeyd olundu, burada 100 mindən artıq insan işlə təmin ediləcəkdir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı – zavod İmişli rayonunun və ətraf rayonların iqtisadi inkişafına xidmət göstərəcəkdir.

Qeyri-neft sektorunun inkişafı – zavod həm də bu məqsədi güdür. İdxalı əvəzləyən məhsulların Azərbaycanda istehsalı təmin edilir. Yerli istehsalın güclənməsi və Azərbaycanda istehsal olunan malların xarici bazarlara çıxarılması məsələsi təmin olunur. Burada istehsal olunan şəkər dünya bazarlarına çıxarılaçaqdır. Çünki bu, birja məhsuludur və zavod bu məhsulun satışında heç bir problemlə üzləşməyəcəkdir. Çünki bu, birja vasitəsilə satılacaq və ölkə xəzinəsinə vergilər şəklində böyük həcmdə vəsait daxil ediləcəkdir, insanlar işlə təmin olunacaqdır. Bir sözlə, zavodun tikintisi çox böyük əhəmiyyət kəsb edir, bunun Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafına böyük təsiri, böyük dəstəyi olacaqdır. Çünki ölkəmizdə sahibkarlığın inkişafı daha da sürətlə getməlidir. Biz öz tərəfimizdən bunu təmin etmək üçün əlimizdən gələni edirik.

Bilirsiniz ki, bu il Azərbaycan büdcəsində sahibkarlığın inkişafı üçün təxminən 100 milyon dollar vəsait nəzərdə tutulubdur. «Aqrolizinq» Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması da məhz o məqsədi güdür ki, sahibkarlar, kənd təsərrüfatı ilə məşğul olanlar üçün yeni imtiyazlı şərait yaradılsın.

Eyni zamanda məni bütövlükdə sevindirən odur ki, son illər ərzində, Sovet İttifaqı dağılandıqdan sonra bu regionda, ümumən keçmiş sovet respublikalarında, demək olar, buna bənzər şəkər zavodu tikilməmişdir. Bu, dünyanın ən yüksək standartlarına cavab verir, bölgədə və MDB məkanında analoqu olmayan bir müəssisədir. Bu müəssisənin yaradılmasında «Azərsun» şirkətinin böyük xidməti var. «Azərsun» şirkəti artıq uzun illərdir ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərir, 10 ildən çoxdur Azərbaycan iqtisadiyyatına xidmət edir. Sevindirici hal ondan ibarətdir ki, «Azərsun» şirkətinin əsas fəaliyyəti yerli istehsalın təşkil olunmasına yönəldilibdir. Yəni yeni müəssisələr – fabriklər, zavodlar yaradılır, kənd təsərrüfatı ilə məşğul olanlar üçün yeni iş yerləri açılır. «Azərsun» şirkətinin Azərbaycandakı fəaliyyəti çox uğurludur. Çox müsbət hal budur ki, zavodun istismara verilməsi, eyni zamanda Azərbaycanda gözəl sərmayə mühitinin olmasına dəlalət edir. Əgər sərmayədarların Azərbay-

canın bu gününə və gələcəyinə inamı olmasaydı, heç vaxt bu cür sərmayələr qoyulmazdı. Sərmayələr məhz o yerlərə, o ölkələrə qoyulur ki, orada ictimai-siyasi sabitlik var, iqtisadiyyat sürətlə inkişaf edir, siyasi proseslər normal məcrada gedir və bütövlükdə ölkənin gələcəyi və perspektivləri çox aydındır. Azərbaycan belə ölkədir.

Azərbaycanda iqtisadi inkişaf dünyada ən yüksək sürətlə gedir. Keçən il bu iqtisadi artım 26 faizdən çox olmuş, bu ilin ilk aylarında 50 faizə çatmışdır. Azərbaycanda siyasi proseslər çox müsbət istiqamətdə gedir, vətəndaş həmrəyliyi möhkəmlənir. Cəmiyyətimiz daha da sürətlə inkişaf edir və bütövlükdə, Azərbaycan sabitlik baxımından başqa ölkələr üçün örnək, nümunə ola bilər.

Hər bir ölkənin iqtisadi və sosial inkişafını təmin edən məhz bu amillərdir. Bütün bunlar Azərbaycanda var və ona görə də ölkəmizdə neft-qaz sektoruna, kənd təsərrüfatına, yeni sənaye müəssisələrinin yaradılmasına, infrastruktur layihələrinə külli miqdarda sərmayə qoyulur. Bütün bunlar Azərbaycanı möhkəmləndirir, gücləndirir.

Bu zavod bu gün fəaliyyətə başlayır. Amma mən əminəm ki, qısa müddət ərzində zavodun fəaliyyəti bölgədə gedən inkişaf proseslərinə çox sürətlə və hərtərəfli təsir göstərəcəkdir. Çünki iqtisadi potensial artacaq, başqa sərmayədarlar bu zavodun fəaliyyətini görüb həvəslənəcəklər. Bu, potensial sərmayədarlara da gözəl siqnal, gözəl mesajdır ki, siz də gəlin, vəsait qoyun, sərmayə qoyun. Bu sərmayə Azərbaycanda yüksək səviyyədə qorunacaq və Azərbaycana qoyulan sərmayə özünü doğruldur. Ölkəmiz indi elə sürətlə inkişaf edir ki, hər bir sahəyə qoyulan vəsait qısa müddət ərzində özünü doğruldur və böyük gəlir gətirir. İş adamlarının, sahibkarlığın əsas məqsədi də budur. Bu da təbiidir. Bu, ölkənin inkişafını təmin edir, mövcud olan sosial problemlərin həllinə kömək göstərir və Azərbaycan hərtərəfli inkişaf edir. İqtisadi potensial olmasa, bizim imkanlarımız olmasa, ölkənin heç bir problemi öz həllini tapa bilməz.

Büdcəmiz ildən-ilə artır, minimum əməkhaqqı ildə iki dəfə qaldırılır. Yaxın vaxtlarda bu məsələyə yenə baxılacaqdır. Bütün bunlar iqtisadi potensiala bağlıdır. İqtisadi potensialı isə məhz belə zavodlar təşkil edir.

Əlbəttə, Azərbaycanın böyük neft-qaz yataqları, çox böyük təbii sərvətləri var, Heydər Əliyevin neft strategiyası uğurla həyata keçirilir. Bu il həm Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft, həm də Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəmərləri istismara veriləcəkdir. Beləliklə, ölkə xəzinəsinə milyardlarla dollar vəsait gələcəkdir. Bəziləri fikirləşə bilər ki, elə bu vəsait bizə bəsdir. Yox, elə deyil. Biz bu gözəl imkanlardan istifadə edib çox əsaslı və möhkəm sənaye infrastrukturunu yaratmalıyıq. Azərbaycanda sənayenin yeni istiqamətləri yaradılmalıdır. Kənd təsərrüfatı inkişaf etməlidir, ölkə əhalisinin yarısı kənd təsərrüfatı ilə məşğul olur. Bu zavod həmin məqsədləri güdür. Burada həm Azərbaycan üçün yeni olan sənaye istehsalı yaradılır – çünki indiyədək Azərbaycanda heç vaxt şəkər zavodu olmamışdır – eyni zamanda, kənd təsərrüfatının inkişafına böyük təkan veriləcəkdir. Azərbaycan hərtərəfli inkişaf edəcəkdir.

Mən hökumət qarşısında vəzifə qoymuşam ki, Azərbaycanda istehlak olunan bütün ərzaq məhsulları özümüzdə istehsal edilməlidir. Biz buna qısa müddət ərzində nail olmalıyıq. Artıq bu zavod şəkərlə bağlı olan problemləri həll edir. İndiyədək Azərbaycana şəkər xaricdən gətirilirdi. Bu gündən sonra xaricdən şəkər gətirilməyəcək, əksinə, bu zavod tam mənada bizim tələbatımızı ödəyəcək və bundan başqa, dünya bazarlarına da məhsul ixrac edəcəkdir.

Biz gərək bütün başqa ərzaq məhsullarını da Azərbaycanda istehsal edək. Bunu etmək üçün bizdə bütün şərait var. Gözəl iqlim var, təbii ehtiyatlar var, kənd təsərrüfatı imkanları var. Yeni nəhəng müəssisələr yaradılanda həm özəl sektor tərəfindən vəsait qoyulmalıdır, eyni zamanda, dövlət tərəfindən də kreditlər ayrılmalı, imtiyazlar, vergi güzəştləri verilməlidir. Beləliklə, Azərbaycanda istehlak olunan bütün ərzaq məhsulları ölkəmizdə istehsal olunacaqdır. Əgər şəkərdə biz buna nail

olmuşuqsa, sabah başqa ərzaq məhsulları da Azərbaycanda istehsal olunmalıdır. Beləliklə, bu gözəl iqtisadi imkanlarımızdan səmərəli istifadə edib ölkəmizi hərtərəfli inkişaf etdirəcəyik. Çünki neft və qaz – bunlar ölkənin sərvətləridir. Əlbəttə, bunlar uzun illər, onilliklər ərzində Azərbaycana xidmət edəcəkdir. Ancaq vaxt gələcək onlar tükənəcəkdir. Ondan sonra Azərbaycan necə yaşayacaq, 50–60–70 ildən sonra ölkəmiz hansı imkanlardan istifadə edib inkişaf edəcəkdir? Biz bunu bu gün fikirləşməliyik. Bu gün bunun əsasını qoymalıyıq. Bu şəkər zavodunun istismara verilməsi məhz o istiqamətdə atılmış böyük bir addımdır.

Biz elə etməliyik ki, gələn on il ərzində Azərbaycanda çox güclü sənaye potensialı yaransın. İstehsal olunan məhsullar dünya bazarlarında asan satılsın. Çünki bilirsiniz, bəzi hallarda dünyada gedən rəqabət imkan vermir ki, Azərbaycanda istehsal olunan məhsul dünya bazarına çıxa bilsin. Bəzi hallarda keyfiyyət buna imkan vermir. Amma burada həm keyfiyyət var, həm kəmiyyət var, həm də satışda heç bir problem gözlənilmir. Ona görə mən bu zavodun açılışına və istismara verilməsinə geniş kontekstdə baxıram. Bu bizim ilk növbədə, iqtisadi islahatlarımızın uğurla aparılmasından xəbər verir. Onu göstərir ki, xarici sərmayədarlarda Azərbaycana böyük inam var. Bu onu göstərir ki, Azərbaycanda istənilən məsələ öz həllini tapa bilər. Bu onu göstərir ki, Azərbaycanda sənayenin yeni istiqaməti və yeni kənd təsərrüfatı sahəsi yaranıb. Kənd təsərrüfatı ilə məşğul olanlar üçün də yeni imkanlar açılır. Onlar özləri qərar qəbul edəcəklər ki, hansı məhsulu yetişdirməklə məşğul olsunlar. Pambıqı əksinlər, üzümü əksinlər, çuğundurmu əksinlər – bunu bazar göstərəcəkdir. Artıq kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan insanlar qarşısında seçim imkanları yaranır. Bu da cəmiyyətimizin inkişafına xidmət göstərəcəkdir. Azad, demokratik cəmiyyətin formalaşmasına xidmət göstərəcəkdir. Ona görə mən zavodun işə düşməsinə geniş kontekstdə baxıram və əminəm ki, şəkər zavodunun istismarı və fəaliyyəti

nəticəsində yaxın zamanlarda Azərbaycanda bir neçə istiqamətdə daha ciddi irəliləyiş olacaqdır.

Beləliklə, ölkəmiz zənginləşəcək, möhkəmlənəcək, mövcud olan sosial problemlər öz həllini tapacaq, yoxsulluğun səviyyəsi aşağı düşəcək, işsizlik aradan qaldırılacaqdır. Əgər 100 mindən çox insan bu zavodun fəaliyyətindən səmərə görəncə, demək, bu, işsizliyin aradan qaldırılmasına böyük xidmət göstərəcəkdir. Ətraf rayonlarda yaşayanlar bundan bəhrələncəklər və Azərbaycanın iqtisadiyyatı daha da möhkəmlənəcəkdir.

Bizim planlarımız çox böyükdür, genişdir. Ölkə iqtisadiyyatı daha da sürətlə inkişaf etməlidir. Bütçəmiz daha da artmalıdır. İndi hökumət qarşısında vəzifə qoymuşam ki, 2006-cı ilin bütçəsinə yenidən baxaq, müəyyən düzəlişlər edək. Çünki uğurlu iqtisadi siyasətimiz bizə əlavə imkanlar yaradır. Yəqin ki, bu yaxınlarda bu məsələyə baxılacaqdır və bütçəmiz daha da artacaqdır.

O ki qaldı 2007-ci ilin bütçəsinə, artıq indidən iş başlayıb və əlbəttə ki, 2007-ci ilin bütçəsi daha da böyük olmalıdır. Bu bizə imkan verəcək ki, ölkədə olan bütün problemlər öz həllini tapsın. Məsələ məhz belə qoyulubdur: insanları narahat edən bir dənə də problem qalmamalıdır. Bunun üçün işləmək, düzgün iqtisadi siyasət seçmək və bunu icra etmək lazımdır. İki il bundan əvvəl regionların sosial-iqtisadi inkişafı proqramı qəbul olunanda biz bu məqsədi qarşımıza qoymuşduq. İndi həyat göstərir ki, qarşıya qoyduğumuz bütün məsələlər, verilmiş vədlər həyatda öz əksini tapır. İnsanların rifah halı yaxşılaşır, iqtisadiyyat artır, Azərbaycanın sənaye potensialı möhkəmlənir. Mən istəyirəm ki, bu daha da sürətlə olsun. Mən istəyirəm və bilirəm imkan var ki, bu müsbət proseslər daha da sürətlə getsin və insanlar bu yenilikləri, yaxşılığa doğru atılan bu addımları daha tezliklə görsünlər. Bu proses gedir, mən çalışıram ki, bunu sürətləndirəm və ona görə mütəmadi qaydada bölgələrdə oluram, vəziyyətlə tanış oluram, özüm şəxsən maraqlanıram, baxıram. Həm yerli icra orqanlarına, həm iş adamlarına, həm də iqtisadiyyatla məşğul olanlara göstəriş verirəm ki, daha da fəal

olun, daha da səmərəli işləyin. Çünki bizim əsas məqsədimiz Azərbaycan xalqının həyat səviyyəsini yaxşılaşdırmaq və ölkəmizi möhkəmləndirməkdir.

Yenə də bu zavodun açılışına böyük önəm verərək qeyd etmək istəyirəm ki, bu gün mən zavodla tanış olarkən çox sevindim. Sevinirdim ki, Azərbaycanda belə gözəl, nəhəng müəssisə istismara verilir və uzun illər, onilliklər ərzində Azərbaycan xalqına xidmət edəcəkdir. Bu zavodun işə salınmasında əməyi olan bütün mütəxəssislərə, bütün fəhlələrə, yerli və xarici iş adamlarına öz dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Bütün sahibkarlara müraciət edirəm ki, Azərbaycana daha da cəsarətlə sərmayə qoyun. Həm xarici, həm də yerli iş adamları daha da fəal olmalıdırlar. İlk növbədə, sərmayəni iqtisadiyyata, yeni istehsal müəssisələrinin yaradılmasına qoymaq lazımdır ki, Azərbaycan möhkəm dövlətə çevrilsin.

Əziz dostlar, zavodun açılışı münasibətilə sizi bir daha təbrik edirəm, sizə uğurlar, xoşbəxtlik arzulayıram. Sağ olun.

Prezident İlham Əliyev İmişlidə 2 nömrəli şəhər orta məktəbində

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev martın 23-də İmişli rayonundakı Nizami Gəncəvi adına 2 nömrəli şəhər orta məktəbi ilə yaxından tanış olmuşdur. Məktəblilər prezident İlham Əliyevi və Mehriban xanım Əliyevanı gül-çiçəklə qarşıladılar.

Prezident İlham Əliyevə məlumat verildi ki, məktəbin binası daxili imkanlar hesabına əsaslı təmir olunmuş, 22 kompüter, idman zalı üçün yeni avadanlıq alınmışdır. 1300 yerlik məktəbdə 1160 şagird təhsil alır, 85 müəllim və texniki işçi çalışır.

Prezident İlham Əliyev təmir işlərini yüksək qiymətləndirdi və təhsil müəssisələrinin müasir standartlara cavab verməsini təmin etmək üçün bütün imkanların mövcud olduğunu vurğuladı. Eyni zamanda bildirildi ki, «Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb» layihəsi çərçivəsində Heydər Əliyev Fondunun

təşəbbüsü və köməyi ilə ölkəmizdə 130-dan çox məktəb tikilmişdir və bu iş davam etdirilir.

Prezident İlham Əliyev məktəbin kompüter otağı ilə tanış oldu, ayrı-ayrı sinif otaqlarını gəzdi, dərs şəraiti ilə yaxından maraqlandı. Bildirildi ki, kompüterlər internet şəbəkəsinə qoşulmuşdur. Prezident xatırlatdı ki, Azərbaycanda orta məktəblərin kompüterləşdirilməsi proqramının həyata keçirilməsi davam etdirilir.

Prezident İlham Əliyev məktəbin idman zalı ilə də tanış oldu. Kompüterlər vasitəsilə məktəbin keçmiş vəziyyəti, eləcə də ulu öndərin və prezident İlham Əliyevin təhsilə göstərdiyi diqqət və qayğını əks etdirən qısa videokadrlar göstərildi.

«MKT–ARAZ» futbol klubunun yeni stadionunun istifadəyə verilməsi mərasimi

Martın 23-də İmişli şəhərində «MKT–Araz» futbol klubunun yeni stadionunun istifadəyə verilməsinə həsr olunmuş mərasim keçirilmişdir. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir.

Prezident İlham Əliyevə və xanumuna gül dəstələri təqdim olundu.

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ
İLHAM ƏLİYEVİN
ƏLİ BAYRAMLI ŞƏHƏRİNƏ SƏFƏRİ**

23 mart 2006-cı il

Şəhər mərkəzində yerləşən Heydər Əliyev meydanında prezident İlham Əliyevi və xanımını minlərlə sakin hörmət və ehtiramla, hərarətli alqışlarla qarşıladı. Onların əllərində ulu öndərin və prezident İlham Əliyevin portretləri, Azərbaycanın dövlət bayraqları, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin müdrik kəlamları yazılmış transparantlar, prezidenti salamlayan şüarlar var idi.

Prezident İlham Əliyev ulu öndərin meydanda ucaldılmış abidəsi önünə gül dəstəsi qoydu. Prezidentin xanımı Mehriban Əliyeva da abidə önünə gül qoydu.

Sonra meydanda şəhər ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüş keçirildi.

ƏLİ BAYRAMLI ŞƏHƏR İCTİMAİYYƏTİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ

23 mart 2006-cı il

İ l h a m Ə l i y e v: Əziz dostlar!

Əziz bacılar və qardaşlar!

Sizin hamınızı ürəkdən salamlayıram, hər birinizə can-sağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycanda artıq iki ildir regionların sosial-iqtisadi inkişafı proqramı həyata keçirilir və demək olar ki, bütün ölkəmizi əhatə edir. Mən çox şadam və çox sevinirəm ki, Əli Bayramlı şəhərində də bu proqram uğurla icra edilir. Məndə olan məlumata görə, bizə daxil olan məktublara əsasən deyə bilərəm ki, Əli Bayramlı son müddət ərzində çox inkişaf edibdir. Burada çoxlu abadlıq, quruculuq işləri aparılıb, yeni yollar, xiyabanlar salınıb, şəhər abadlaşıb. Bu məni çox sevindirir. Çünki mənim istəyim, arzum məhz bundan ibarətdir ki, Azərbaycanın hər bir bölgəsi, hər bir şəhəri gözəlləşsin, abadlaşsın, insanların həyat səviyyəsi yaxşılaşsın, insanlara göstərilən xidmətin səviyyəsi yüksəlsin və beləliklə, Azərbaycan hərtərəfli inkişaf etsin, möhkəm, qüdrətli bir dövlətə çevrilsin. Bunu təmin etmək üçün, şübhəsiz, bütün bölgələr inkişaf etməlidir. Şəhərlə kənd arasında fərq azalmalıdır. Əlbəttə ki, miqrasiya məsələləri də tənzimlənməlidir və bütün yerlərdə, bütün bölgələrdə iş yerləri açılmalıdır, yeni imkanlar yaradılmalıdır.

Bilirsiniz ki, iş yerlərinin açılması ilə bağlı proqram uğurla icra edilir. Son iki il ərzində 350 minə qədər yeni iş yeri açılmışdır. Bu iş yerlərinin yaranması insanlarımızın həyat

səviyyəsini yaxşılaşdırır, yoxsulluğu azaldır. Əgər iki il bundan əvvəl Azərbaycanda yoxsulluq səviyyəsində yaşayanlar 49 faiz idisə, bu gün 29 faizdir və əminəm ki, gələn il bu faiz daha da aşağı düşəcəkdir. Çünki bizim iqtisadi inkişafımız, onun dinamik sürəti bunu təmin edəcəkdir.

Bilirsiniz ki, Azərbaycanın iqtisadiyyatı dünyada ən yüksək sürətlə inkişaf edir. Başqa elə ölkə yoxdur ki, onun iqtisadiyyatı ildə 26 faiz artsın. Keçən il bizdə iqtisadiyyat 26 faizdən çox artmışdır. Bu ilin artıq birinci aylarında, yanvar–fevral aylarında artım 50 faizə qalxmışdır. Bu o deməkdir ki, büdcəmiz artacaq, imkanlar artacaq, abadlıq, quruculuq işlərinə daha da böyük vəsait qoyulacaqdır.

Bilirsiniz ki, indi bölgələrdə məktəb tikintisi sürətlə gedir. Təkcə keçən il ərzində 300-dən çox yeni məktəb tikilib, əlavə korpuslar tikilib və əsaslı təmir edilmişdir. Onu da bilirsiniz ki, bütün respublikada idman kompleksləri tikilir. İndi yeni proqram icra olunur və biz buna başlamışıq – bütün bölgələrdə yeni müasir tibb ocaqları yaradılmalıdır. Çünki bizim insanlarımızı ən yüksək səviyyədə tibbi xidmət göstərilməlidir. Bu məqsədlə ölkəmizin müxtəlif yerlərində müasir müalicə-diaqnostika mərkəzləri tikilməyə başlanmışdır. Belə diaqnostika mərkəzlərindən birinin də təməl daşını bu gün Əli Bayramlıda qoyacağıq. Çünki mən göstəriş vermişəm ki, mütləq Əli Bayramlıda ən müasir tələblərə cavab verən tibb mərkəzi tikilib istifadəyə verilsin.

Bir sözlə, bizim bütün sosial proqramlarımız var və onların təməlində iqtisadi güc dayanır. İqtisadi gücü də biz birlikdə yaratmalıyıq. Qəbul edilmiş proqramlar, bizim cəsarətli iqtisadi islahatlarımız, iqtisadiyyatın liberallaşması, yeni iş yerlərinin açılması, sahibkarlığın inkişafı və onlara dövlət tərəfindən verilən dəstək, kreditləşdirmə siyasəti, ipoteka mexanizmi – bütün bunlar ölkəmizi inkişaf etdirir. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanın çox zəngin neft-qaz yataqları var, təsəvvür etmək çətin deyil ki, yaxın zamanlarda, bir neçə ildən sonra ölkəmiz qüdrətli dövlətə çevriləcəkdir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin neft strategiyası bunu təmin edir, əsas amil budur və 1994-cü ildən indiyə qədər görülmüş işlər bizə imkan verir ki, həm ölkə iqtisadiyyatına çox böyük həcmdə sərmayə qoyulsun, həm də bizim Neft Fondumuzda kifayət qədər vəsait toplansın. Bütövlükdə, bu gün Azərbaycanın valyuta ehtiyatları təxminən 2,5 milyard dollar səviyyəsindədir. Bu çox böyük məbləğdir və bizə imkan verir ki, bütün sosial proqramları həll edək, maaşları, pensiyaları və digər sosial müavinətləri qaldıraq, insanlar daha da yaxşı yaşasınlar. Bir tərəfdən, artan iqtisadi potensial, iqtisadi islahatlar, bizim iqtisadi siyasətimiz, digər tərəfdən, sosial siyasət buna şərait yaradır. Azərbaycanda sosial siyasət mütləq və mütləq güclənməlidir. Çünki biz xalq üçün yaşayırıq, xalq üçün çalışırıq və əsas məqsədimiz bundan ibarətdir.

Mən xatırlayıram, prezident seçkiləri ərəfəsində Əli Bayramlı şəhərində olarkən sizinlə görüşdə demişdim, əgər mənə etimad göstərilərsə, var gücümlə çalışacağam ki, Azərbaycan daha da möhkəmlənsin və xalqımız daha yaxşı yaşasın. Görürsünüz ki, qəbul edilmiş bütün proqramlar həyatda öz həllini tapır. 350 min iş yerinin açılması özlüyündə çox böyük göstəricidir.

Mən bu gün səhər İmişlidə idim. İmişlidə bölgədə, bütün bu regionda ən böyük şəkər zavodu tikilib istifadəyə verilibdir. O zavodda bilavasitə işləyənlərin sayı təxminən 1500 nəfər, onun fəaliyyəti ilə əlaqədar işlə təmin olunan insanların sayı 150 min nəfər olacaqdır. Yəni 150 min insan o zavodun fəaliyyətindən xeyir götürəcək, maaş alacaq və beləliklə, öz rifah halını yaxşılaşdıracaq, eyni zamanda, ölkə xəzinəsinə vergilər şəklində külli miqdarda vəsait daxil olacaqdır. Orada xarici mütəxəssislər də var idi, onlardan soruşdum ki, regionda, keçmiş sovet respublikaları məkanında buna bənzər zavod tikilibmi? Mənə dedilər ki, nəinki tikilib, olan zavodlar da dağıdılıbdır. Amma Azərbaycanda ən yüksək texnologiyaya malik böyük zavod tikilibdir. Bu bizim sənaye potensialımızı

möhkəmləndirir, iqtisadi artımı təmin edir və beləliklə, ölkə hərtərəfli inkişaf edəcəkdir.

Əli Bayramlının da böyük tarixi var, Azərbaycanda böyük yeri var. Görəndə ki, şəhər abadlaşır, xiyabanlar salınır, yeni binalar tikilir – bu məni çox sevindirir. Bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, burada gedən işlərdən mən çox razıyam.

Mən, adətən, öz çıxışlarımda tərifi çox yer ayırmıram. Daha çox nöqsanlara, problemlərə diqqəti cəlb edirəm. Çünki Azərbaycanda problemlər hələ çoxdur, biz bunları həll etməliyik və sürətlə həll etməliyik. Dediym kimi, bütün istiqamətlərdə bu proseslər gedir. Həm dövlət müstəqilliyimizin möhkəmlənməsində, həm də iqtisadi potensialın artımında, ordu quruculuğunda, sosial məsələlərin həllində, xarici siyasətimizin icrasında – bütün bu istiqamətlərdə proseslər müsbət istiqamətdə gedir. Amma bununla yanaşı, problemlər də var və əhalinin 29 faizinin yoxsulluq səviyyəsində yaşaması ən böyük problemdir. İşsizlik məsələsi öz həllini tapır. Ancaq hələ Azərbaycanda kifayət qədər işsiz adam var. Biz onları işlə təmin etməliyik. Yeni iş yerləri, müəssisələr açılmalıdır. Yəni kifayət qədər problemlər var və mən daim bütün diqqəti bu problemlərin həll olunmasına cəlb edirəm. Amma bununla yanaşı, gərək müsbət təcrübə də təbliğ olunsun. Harada iş yaxşı gedirsə, o yerlərdə inkişafı təmin edən insanların da fəaliyyəti gərək layiqincə qiymətləndirilsin. Mən ədalət tərəfdarıyam və həmişə çalışmışam ki, Azərbaycanda sosial ədalət prinsipi ən yüksək səviyyədə olsun, pozulmasın. Biz gedən bütün proseslərə obyektiv qiymət verməliyik. Onu da qeyd etməliyəm ki, çox şey yerlərdə işləyən insanlardan asılıdır. Biz bütün proqramları qəbul etmişik. Onlar çox konkret, müfəssəl proqramlardır. Demək olar ki, hər bir rayona aid olan ən ciddi problemlər və onların həlli yolları təsbit ediləlidir. Ancaq əgər yerlərdə onlar lazımi səviyyədə icra olunmasa, bizim işimiz yaxşı gedə bilməz. Yerlərdə gedən işlərdən, yerli məmurlardan, yerli rəhbərlərdən çox şey asılıdır. Mən hər bir məmurdan tələb edirəm ki, öz vəzifə borcuna vicdanla yanaşsın, tapşırılan

sahədə yaxşı işləsin, insanları narahat edən problemləri həll etsin. Bütün ərizə və müraciətlərə vaxtlı-vaxtında cavab versin.

Mən rayonlarda olarkən çoxlu ərizələr, məktublar alıram və onlar da təhlil edilir. Sonra mən insanları narahat edən əsas problemlərə baxıram. Sizə deyə bilərəm, əgər o məktubların təhlilini aparsaq görərik ki, şikayət xarakterli azlıq təşkil edir. Şikayətlər ildən-ilə azalır. Bu onu göstərir ki, insanları narahat edən problemlər öz həllini tapmağa başlayıbdır. Məktublarda daha çox müəyyən xahişlər var, sağlamlıqla bağlı məsələlər var, ailə məsələləri var. Buna baxmayaraq, hər bir məktuba gərək diqqətlə yanaşaq. Çünki insanı nəsə narahat etmirsə, o heç vaxt gedib yağışda, yaxud da günün altında prezidenti saatlarla gözləməyəcək ki, məktub çatdırsın. Əgər nəsə narahat edirsə, gərək biz araşdıraq, bilək ki, nə narahat edir. Elə problem yoxdur ki, öz həllini tapa bilməsin. Xüsusilə indiki zamanda. Azərbaycanın iqtisadi potensialı möhkəmlənir. Bizim büdcəmiz son üç ildə üç dəfə artıbdır. Bu, ümumiyyətlə, tarixdə görünməmiş bir hadisədir. 1 milyard 200 milyon dollardan gəlib bu il 4 milyard dolları ötübdür. Gələn il daha da artacaqdır. Əlbəttə ki, bizim iqtisadi imkanlarımız artdıqca, bütün problemlər də öz həllini tapmalıdır.

İndi əsas diqqət infrastruktur layihələrə yönəldilməlidir. Yol təsərrüfatı yeniləşməlidir, həm magistral yollar, həm də şəhərdaxili yollar yüksək səviyyədə olmalıdır. Mən indi buraya gələrkən fikir verdim ki, çox keyfiyyətli yeni yollar salınır və gərək şəhərin bütün yolları bu səviyyədə olsun. Əlavə nə qədər vəsait lazımdırsa, mən onu da ayıracağam.

Elektrik enerjisi ilə təminat yaxşılaşmalıdır. Bilirsiniz ki, bizim proqramımızda Əli Bayramlı elektrik stansiyasının yenidən qurulması məsələsi də dayanır və onu da həll edəcəyik. Su təchizatı, istilik sisteminin bərpası və qazlaşdırma Azərbaycanı tam şəkildə əhatə etməlidir. Beləliklə, bütün infrastruktur layihələr öz həllini tapandan sonra, əlbəttə ki, inkişaf daha da sürətlə gedəcəkdir.

Bununla yanaşı, məktəb, xəstəxana tikintisi, digər sosial obyektlərin tikintisi və təmiri diqqət mərkəzindədir. Mən göstəriş vermişəm ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bütün mədəniyyət ocaqları təftiş edilsin. Çünki onların böyük əksəriyyəti artıq yararsız vəziyyətə düşüb, uzun illər təmirsiz qalıbdır. Onlar da Bakıda və bütün bölgələrdə təmir olunmalıdır. Bunu etmək üçün bizim iqtisadi imkanlarımız var. Sadəcə olaraq, gərək insanlar bunu ürəklə etsinlər. Gərək can yandırsınlar, necə deyərlər, bunu əsas vəzifə kimi qəbul edib, icrasını təmin etsinlər. Çünki bütün lazımi göstərişlər verilib, lazım olan proqramlar qəbul ediləlidir. Qalır ancaq bunları yerinə yetirmək. Bunların da yerinə yetirilməsində bütün cəmiyyət, biz hamımız – yerli icra orqanları, ictimai xadimlər, əhali, bütün xalq iştirak etməlidir. Çünki bu bizim Vətənimizdir, Azərbaycan bizim doğma torpağımızdır, yurdumuzdur və bu ölkəni özümüz, ancaq özümüz inkişaf etdirməliyik.

Azərbaycan müstəqilliyini əldə edəndən sonra, demək olar ki, bütün respublikalardan fərqli olaraq, ən çətin vəziyyətdə idi. İqtisadiyyat dağılmışdı, vətəndaş qarşudurması, anarxiya, xaos hökm sürürdü, hakimiyyət uğrunda mübarizə gedirdi. Torpaqlarımız işğal altına düşürdü. Biz o kaosdan, anarxiyadan yalnız və yalnız Heydər Əliyevin fəaliyyəti nəticəsində, müdrikliyi, cəsarəti nəticəsində çıxıb bildik. O çox çətin bir dövr idi. Sizə deyə bilərəm ki, Azərbaycan öz problemləri ilə faktiki olaraq təkbaşına qalmışdı. Biz heç bir yerdən lazımi səviyyədə nə kömək, nə bir yardım, nə də dəstək almadıq. Qonşularla müqayisədə bəlkə də on dəfə az aldıq. Bunun səbəbləri var, mən onları xırdalamaq istəmirəm. Amma biz anladığımız və dərk etdik ki, müqəddəratımız öz əlimizdədir. Azərbaycan necə olacaq, necə inkişaf edəcək, dünyada hansı yeri tutacaq, bölgədə hansı yeri tutacaq, bu bizdən asılıdır. O illər ərzində görülmüş işlər bu gün Azərbaycanı bölgədə lider dövlətə çeviribdir. İqtisadi inkişaf sürətinə görə biz dünyada birinci yerdəyik. Bölgədə Azərbaycanla rəqabət aparmaq iqtidarında başqa bir ölkə

yoxdur və getdikcə bizim imkanlarımız, gücümüz artacaqdır. Beləliklə, bizim milli maraqlarımız daha da hərtərəfli və dolğun şəkildə öz əksini tapacaqdır. Yəni bizim taleyimiz özümüzdən asılıdır. Biz necə işləyəcəyik, bütün proqramları necə icra edəcəyik, ölkə o cür də inkişaf edəcək, vətəndaşlar da elə yaşayacaqlar.

İndi Azərbaycandakı minimum əməkhaqqı bizi qane etmir. Düzdür, son bir neçə il ərzində dəfələrlə artıbdır. Amma yenə də bu, insanın minimum tələbatını ödəmirsə, deməli, bizi qane edə bilməz. Ona görə hökumət qarşısında vəzifə qoyulubdur ki, hesablınsın və təkliflər verilsin, gərək qısa müddət ərzində Azərbaycanda minimum əməkhaqqı insanın minimum tələbatını ödəmək üçün uyğunlaşdırılsın. Bunu da təmin edəcəyik. Büdcəmiz getdikcə artdıqca, iqtisadi potensialımız möhkəmləndikcə bütün problemlər öz həllini tapacaqdır.

Əgər bu gün belə gözəl inkişaf dinamikasını yaşayıırıqsa, təsəvvür edin, Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri işə düşəndən sonra bizi nələr gözləyir. Ölkəmizə milyardlarla dollar gələcəkdir. Neftdən gələn gəlirlərin hamısı şəffaf şəkildə saxlanılır, xalq məlumatlandırılır və bütün gəlirlər haqqında, bütün xərclər haqqında məlumat mütəmadi qaydada dərc edilir. Çünki bu şəffaflyq olmalıdır. İnsanlar bilməlidirlər ki, ölkə xəzinəsində nə qədər vəsait var, nə qədər pul var və haraya xərclənir. Bildiyiniz kimi, xərclər ancaq büdcə hesabına aparılır, yəni Milli Məclis büdcəni təsdiq edəndə bütün xərclər orada nəzərdə tutulur.

Beləliklə, həm iqtisadi, həm də sosial problemlərin həlli Azərbaycanı qısa müddət ərzində zəngin, qüdrətli dövlətə çevirəcəkdir. Mənim məqsədim isə məhz budur və eyni zamanda, çox istəyirəm ki, bütün bölgələr inkişaf etsin. Məsələn, biz neft-qazla zəngin olan bəzi ölkələrin təcrübəsini öyrənmişik, bilirik. Onlarda vəziyyət o qədər də ürəkəçan deyil, sosial ədalətsizlik var, gəlirlər düzgün bölünmür. Gəlirlərin xərclənməsində şəffaflyq təmin edilmir və xoşagəlməz hadisələr baş verir. Eyni zamanda, paytaxt, yaxud da böyük şəhərlər inkişaf edir, qalan bölgələrdə inkişaf getmir. Bizim regional

inkişaf proqramımızın məqsədi məhz bundadır ki, bu fərq nəinki azalsın, əksinə, bölgələr inkişaf etsin və paytaxtın səviyyəsinə gəlib çatsın. Ona görə bütün bu tədbirlər vaxtlı-vaxtında icra olunmalıdır.

Bir daha demək istəyirəm ki, Əli Bayramlıda aparılan işlər məni sevindirir. Əlbəttə ki, problemlər çoxdur, nöqsanlar da var. Siz də onların hamısını bilirsiniz. Amma siz düzgün istiqamətdə inkişaf edirsiniz və əminəm ki, gələcək illərdə Əli Bayramlı daha da gözəlləşəcək, gözəl binalar tikiləcək, gözəl müəssisələr, infrastruktur obyektlər yaranacaq, parklar, yollar salınacaq ki, bizim Vətənimiz çiçəklənsin, Azərbaycan möhkəmlənsin və qüdrətli dövlətə çevrilsin.

Əziz dostlar, sizin hamınızı bir daha ürəkdən salamlayıram, sizə xoşbəxtlik, cəsaətlığı arzulayıram. Sağ olun.

Əli Bayramlı sakinləri prezident İlham Əliyevə yaxınlaşaraq səmimi görüşdülər, xoş arzularını çatdırdılar, şəhərdə aparılan quruculuq-abadlıq işlərindən razılıqlarını bildirdilər.

Əli Bayramlı şəhərində Heydər Əliyev muzeyinin açılışı

Martın 23-də Əli Bayramlı şəhərinin mərkəzində Heydər Əliyev muzeyinin təntənəli açılışı olmuşdur.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir. Prezident İlham Əliyev muzeyin açılışını bildirən qırmızı lenti kəsdi.

Şəhərin mərkəzi küçəsində ulu öndərin xatirəsinə yaradılmış muzeydə Heydər Əliyevin büstü qoyulmuş, ümummilli liderimizin həyat və fəaliyyətini əks etdirən geniş materiallar toplanmışdır.

Heydər Əliyev parkı ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Əli Bayramlı şəhərinin mərkəzindəki istirahət guşəsinə – ümummilli lider Heydər Əliyevin adını daşıyan parka gəldi.

Prezident İlham Əliyev, xanımı Mehriban Əliyeva səliqə-sahmanlı parkda istirahət üçün yaradılmış şəraitlə tanış oldular. Yeni salınmış bu parkın ərazisi bir neçə hektardır. Yay aylarında şəhər sakinləri boş vaxtlarını bu istirahət guşəsində keçirir, dincəlirlər. Burada uşaqlar üçün karusellər də quraşdırılmışdır.

Prezident İlham Əliyev və xanımı parkı gəzdilər, yüksək zövqlə yaradılmış şalaləyə tamaşa etdilər.

Qarabağ müharibəsi, Çernobil əlillərinə, şəhid ailələrinə

və

Böyük Vətən müharibəsi veteranlarına yeni mənzillərin orderlərinin təqdimatı

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev martın 23-də Əli Bayramlıda Qarabağ müharibəsi, Çernobil əlilləri, şəhid ailələri, Böyük Vətən müharibəsi veteranları üçün tikilmiş yeni yaşayış binaları ilə tanış olmuş, mənzillərin sahiblərinə orderləri təqdim etmişdir.

Sakinlər prezident İlham Əliyevi mehribanlıqla, gül dəstələri ilə qarşıladılar.

Əli Bayramlı şəhərində müalicə-diaqnostika mərkəzinin təməlinin qoyulması mərasimi

Martın 23-də Əli Bayramlı şəhərində müalicə-diaqnostika mərkəzinin təməlinin qoyulması münasibətilə mərasim keçirilmişdir. Prezident İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir.

Prezident İlham Əliyev mərkəzin baş planı və xarici görünüşünün fotosəkli ilə tanış oldu. Dövlət Neft Şirkətinin prezidenti Rövnəq Abdullayev bildirdi ki, ümumi sahəsi 5 min kvadratmetr olacaq bu səhiyyə ocağı bir il ərzində tam istifadəyə veriləcəkdir. Dördmərtəbəli binanın birinci mərtəbəsi təcili yardım, rentgen şöbəsi və yeməxana üçün nəzərdə tutulmuşdur. İkinci mərtəbədə stasionar, dializ bölməsi, daxili funksional diaqnostika, şüa diaqnostikası, qəbul bölmələri, həkim otaqları, üçüncü mərtəbədə isə cərrahiyyə, reanimasiya şöbələri, palatalar, dördüncü mərtəbədə konfrans zalı yerləşəcəkdir.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev həmin gün Bakıya qayıtdı.

**BELARUS RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB ALEKSANDR LUKAŞENKOYA**

Hörmətli Aleksandr Qriqoryeviç!

Belarus Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə yenidən seçilməyiniz münasibətilə təbriklərimi qəbul edin.

Əminəm ki, Azərbaycan Respublikası ilə Belarus Respublikası arasında dostluq münasibətləri və qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlıq bundan sonra da möhkəmlənəcək və inkişaf edəcəkdir.

Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik və dövləti fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 24 mart 2006-cı il

**SENEQAL RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB ABDULAY VADA**

Hörmətli cənab Prezident!

Seneqal Respublikasının milli bayramı – Müstəqillik günü münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edirəm.

Ümidvaram ki, ölkələrimiz arasında yaranan dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişafı daim qarşılıqlı mənafeələrimizə xidmət edəcəkdir. Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost xalqınıza əmin-amanlıq və tərəqqi arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 27 mart 2006-cı il

MİLLİ TƏHLÜKƏSİZLİK NAZİRLİYİNİN HEYDƏR ƏLİYEV ADINA AKADEMİYASINA DÖYÜŞ BAYRAĞININ TƏQDİM OLUNMASI MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞ

27 mart 2006-cı il

Martın 27-də Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Heydər Əliyev adına Akademiyasına Döyüş bayrağının təqdim edilməsinə həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir. Dövlətimizin başçısını Akademiyanın həyatindəki meydançada şəxsi heyət böyük hörmətlə qarşıladı.

Milli Təhlükəsizlik naziri general-leytenant Eldar Mahmudov Azərbaycan prezidentinə raport verdi: «Cənab Ali Baş Komandan, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin şəxsi heyəti Sizin gəlişiniz və görüşünüz üçün hazırdır».

Prezident İlham Əliyev şəxsi heyəti salamladı.

Ulu öndər Heydər Əliyevin abidəsinin açılışı

Əvvəlcə xalqımızın ümummilli liderinin Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Heydər Əliyev adına Akademiyasının binası qarşısında ucaldılmış abidəsinin açılışı oldu. Abidənin müəllifi tanınmış heykəltəraş Fuad Salayevdir. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev heykəlin üzərindən ağ örtüyü götürdü və abidənin önünə gül dəstəsi qoydu. Dövlətimizin başçısı heykəlin qarşısında Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin və Akademiyanın rəhbər heyəti ilə xatirə şəkli çəkirdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev mərasimdə çıxış etdi.

İlham Əliyev: Əziz kursantlar, zabitlər, generallar!

Mən sizin hamınızı ürəkdən salamlayıram və Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi əməkdaşlarını qarşıdan gələn peşə bayramı münasibətilə təbrik edirəm.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Akademiyası ulu öndər Heydər Əliyevin qərarı ilə 1998-ci ildə yaradılmışdır. Keçən ilin dekabr ayında isə Akademiyaya Heydər Əliyevin adı verilmişdir. Bu gün Akademiya ilə tanış olarkən gördüm ki, burada işlər yüksək səviyyədə qurulub, qısa müddət ərzində böyük təmir-tikinti işləri aparılmışdır. Akademiyanın binaları yüksək səviyyədə təmir olunmuş, yeni avadanlıq quraşdırılmışdır. Bir sözlə, indi Akademiya ən yüksək dünya standartlarına cavab verir və burada kursantlar, əlbəttə ki, bütün bu imkanlardan səmərəli istifadə etməli, yaxşı oxumalı, bu peşəyə yiyələnməlidirlər.

Akademiya Heydər Əliyevin adını daşıyır və əlbəttə, bu, əlavə məsuliyyət deməkdir. Akademiyanın bütün fəaliyyəti gərək bu ada layiq olsun. Mən ümid edirəm ki, belə də olacaq və bu Akademiyada oxuyan kursantlar gələcəkdə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmlənməsində fəal rol oynayacaqlar.

Bu gün eyni zamanda, Heydər Əliyevin abidəsinin və muzeyin açılışını etdik. Muzeyin eksponatları ulu öndərin həyat və fəaliyyətini çox dolğun şəkildə əks etdirir. Bildiyiniz kimi, Heydər Əliyev gənc yaşlarından öz taleyini təhlükəsizlik orqanları ilə bağlamışdır. Ən kiçik vəzifədən Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri vəzifəsinə yüksəlmiş, general rütbəsini almışdır və Azərbaycanın tarixində ilk dəfə Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinə azərbaycanlı rəhbərlik etməyə başladı. Ondən əvvəlki dövrlərdə o mühüm vəzifəni digər millətlərin nümayəndələri tuturdular. İşlədiyi bütün bu dövr ərzində Heydər Əliyevin fəaliyyəti doğma xalqına xidmət etməkdən ibarət olmuşdur. O vaxtın ideoloji çərçivələrinə baxmayaraq, onun bütün fəaliyyəti milli maraqlarımızın qorun-

masına yönəldilmişdi və Azərbaycan xalqının maraqlarına xidmət edirdi.

O illərdə Sovet İttifaqında müxtəlif proseslər gedirdi. Bil-diyiniz kimi, dövlət təhlükəsizlik orqanlarının fəaliyyətinin istiqamətlərindən biri də fikir ayrılığı ilə mübarizə aparmaq, azad sözü boğmaq və buna bənzər sair işlərdən ibarət idi. Ancaq Heydər Əliyev Azərbaycanın o vaxtkı Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri olanda və ondan sonra Azərbaycanda rəhbər vəzifədə işlədiyi dövrdə belə hallar yox idi.

Ona görə yox ki, Azərbaycanda bu meyllər yox idi. Ona görə ki, Heydər Əliyevin bütün amalı Azərbaycanın elitasını – ziyalıları, yazıçıları, şairləri qorumaq, onlara gözəl şərait yaratmaq və onları əsassız təzyiqlərdən qorumaq idi. Məhz buna görə 1970–80-ci illərdə Azərbaycanda dissident hərəkatı yox idi. Ona görə ki, Heydər Əliyev bizim tanınmış ziyalılarımızı, milli ruhda yaşayan insanları həmişə qoruyurdu, müdafiə edirdi və imkan vermirdi ki, onlara təzyiqlər göstərilsin, yaxud da onlar cinayət məsuliyyətinə cəlb olunsunlar.

70-ci illər bütövlükdə Azərbaycanın bugünkü inkişafına da çox gözəl zəmin yaratmışdır. Çünki məhz o illərdə ölkəmiz hərtərəfli inkişaf edirdi. Düzdür, müstəqil ölkə deyildi, amma Heydər Əliyevin bütün fəaliyyəti ondan ibarət idi ki, Azərbaycanın maksimum dərəcədə müstəqilliyini əks etdirən əlamətlər tətbiq olunsun. Məhz o vaxt Sovet İttifaqında analoqu olmayan Naxçıvanski adına hərbi məktəb yaradılmışdı. O illərdə Azərbaycan gəncləri yaxşı təhsil almaq üçün Sovet İttifaqının müxtəlif böyük şəhərlərinə ezam olunurdular. Məhz o illərdə Azərbaycanın bugünkü sənaye potensialını xeyli dərəcədə müəyyən edən müəssisələr yaradılmışdı. Məhz o illərdə Azərbaycanın ədəbiyyatını, incəsənətini inkişaf etdirən insanlara ən yüksək dövlət mükafatları verilir. Beləliklə, Azərbaycanın hərtərəfli inkişafına gözəl şərait yaradılırdı.

Ondan sonrakı illərdə də ulu öndərin bütün fəaliyyəti məhz bir məqsədi güdüdü: Azərbaycanı möhkəmləndirmək,

zənginləşdirmək, dövlət müstəqilliyimizi əbədi, dönməz etmək. 90-cı illərdə, o çətin, ağır şəraitdə Azərbaycana rəhbərliyə gəldikdən sonra ölkəmizi və xalqımızı bələdan məhz Heydər Əliyevin cəsəreti, uzaqgörənliyi, müdrikliyi qurtardı. Əlbəttə ki, xalqın ona olan inamı və dəstəyi sayəsində. Bütün bu amillər ölkəmizi bu gün bölgədə ən qabaqcıl ölkəyə çeviribdir. Bütün bu amillər Azərbaycanda iqtisadi islahatların uğurla aparılmasına imkan yaratdı və indi ölkəmiz çox sürətlə, dinamik şəkildə inkişaf edir. Bizim iqtisadi göstəricilərimiz çox yüksəkdir. Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyət çox müsbətdir və bütün bu işlərin təməli məhz 90-cı illərin ortalarında qoyulmuşdur.

Bu gün bu siyasət Azərbaycanda uğurla davam etdirilir. Azərbaycan bölgədə liderlik mövqeyinə sahib olubdur. Əlbəttə ki, ölkəmizin uğurlu inkişafı üçün Azərbaycanda dövlət müstəqilliyi daha da möhkəmlənməlidir. Dövlət müstəqilliyi bizim ən böyük sərvətimizdir, ən böyük nemətimizdir. Azərbaycan xalqı uzun illər, əsrlər boyu bu müstəqillikdən məhrum idi. Biz 15 ildir ki, Dünya Birliyinin üzvüyük, müstəqil dövlətik, öz taleyimizi özümüz müəyyən edirik.

Müstəqilliyimizin möhkəmlənməsi ölkəmizin inkişafına xidmət edir. Azərbaycanın mövqeləri möhkəmlənir. Azərbaycan öz siyasətini xalqımızın milli maraqları əsasında qurur. Bütün bu uğurlar onu göstərir ki, bu, yeganə düzgün siyasətdir. Milli təhlükəsizlik orqanlarının dövlət müstəqilliyimizin möhkəmlənməsində çox böyük əhəmiyyəti var. 60-cı, 70-ci və əlbəttə, 90-cı illərdə milli təhlükəsizlik orqanlarının formalaşmasında ulu öndər Heydər Əliyevin çox böyük rolu olmuşdur. Azərbaycan müstəqil dövlət kimi yaşamağa başlayanda çox çətin və ağır vəziyyətdə idi. Biz artıq öz təhlükəsizliyimizi özümüz təmin etməli idik. Nəzərə alsaq ki, o illərdə Azərbaycanda rəhbərlikdə olan insanların səriştəsizliyi nəticəsində ölkədə proseslər çox mənfi istiqamətdə gedirdi – xaos, anarxiya, hərc-mərclik, Ermənistanın Azərbaycana qarşı etdiyi təcavüz, torpaqlarımızın itirilməsi, vətəndaş müharibəsi.

Bütün o illər bizim üçün çox ağır, çətin keçirdi və Azərbaycanın müstəqil ölkə kimi yaşaması sual altında idi.

Ona görə milli təhlükəsizlik orqanlarının formalaşması, möhkəmlənməsi, təsadüfi adamlardan təmizlənməsi məsələsi böyük əhəmiyyət daşıyırdı. Biz özümüz özümüzü müdafiə etməliydik, milli təhlükəsizliyimizi qorumalıydıq və əlbəttə ki, ölkəmizin normal həyatını təmin etməli idik. O illərdə milli təhlükəsizlik orqanları möhkəmləndi. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmlənməsində, qorunmasında onların böyük rolu olmuşdur. Ondan sonrakı illərdə Azərbaycanın uğurlu inkişafı, aparılan iqtisadi islahatlar, siyasi islahatlar, əlbəttə ki, müstəqilliyimizi çox böyük dərəcədə möhkəmləndirdi.

Milli təhlükəsizlik orqanlarının son müddət ərzindəki fəaliyyəti də çox müsbətdir, çox uğurludur. Bildiyiniz kimi, Azərbaycanda müxtəlif cinayətkar dəstələr zərərsizləşdirildi. Məhz Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin əməkdaşlarının fəaliyyəti nəticəsində cinayətkar dəstələr zərərsizləşdirildi, adam oğruları, canilər, qatillər, terrorçular tutuldu, cəmiyyətimizi narahat edən məsələlər öz həllini tapdı. Azərbaycan üçün təhlükə mənbəyi olan məsələlər həll olundu. Ona görə mən milli təhlükəsizlik orqanlarının fəaliyyətini çox yüksək qiymətləndirirəm.

Bilirsiniz ki, orqanların əməkdaşları yüksək dövlət mükafatları ilə təltif olunmuşlar. Eyni zamanda, onların məişət problemləri öz həllini tapır. Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin maddi-texniki bazası möhkəmlənir. Biz bu məsələyə çox böyük diqqət göstəririk. Çünki indiki şəraitdə çox şey maddi-texniki bazanın yüksək səviyyədə olmasından asılıdır. Əlbəttə ki, peşəkarlıq, əməliyyat işləri – bütün bunlar çox önəmlidir. Əminəm ki, Akademiyanın fəaliyyəti nəticəsində peşəkarlıq səviyyəsi daha da yüksələcəkdir.

Amma müasir dünyada, əlbəttə ki, texniki vasitələrdən çox səmərəli istifadə etməliyik. Bizim təhlükəsizliyimizi təmin edən, maddi-texniki bazanı möhkəmləndirən vasitələr gərək Azərbaycanda tətbiq olunsun, ən yüksək dünya standartlarına

cavab versin. Bu istiqamətdə də çox böyük işlər görülübür. Demək olar ki, Azərbaycanda elə bir məsələ, elə bir problem yoxdur ki, bizim ondan xəbərimiz olmasın. Bu çox önəmlidir. Çünki ölkəmiz çox həssas bölgədə yerləşir. Azərbaycanın dünyadakı artan mövqeləri, önəmi, təbii sərvətlərlə zəngin olmağımız, əlbəttə ki, ölkəmizə diqqəti də artırır, Azərbaycanı istəməyən qüvvələr də fəallaşırlar. Bizim uğurlu inkişafımızı istəməyən qüvvələr var. Biz onları bilirik və mübarizə aparırıq.

Ölkəmizin normal, hərtərəfli inkişafı üçün, Azərbaycan xalqının rifah, sülh şəraitində yaşaması üçün sabitlik, ictimai-siyasi asayiş qorunmalıdır, təhlükəsizliyimiz təmin olunmalıdır. Bu işdə Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin xüsusi funksiyası var, xüsusi rolu var və Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi bu vəzifənin öhdəsindən şəərəflə gəlir. Mən bunu xüsusilə qeyd etmək istəyirəm. Çünki gələcəkdə Azərbaycanın bölgədəki mövqeləri, dünyada olan önəmi daha da artacaqdır. Bu il Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri, Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəməri işə düşəcəkdir. Bu bizə olan diqqəti daha da artıracaq, bizə olan bəzi təzyiqləri daha da artıracaqdır. Biz bunları bilirik və bəzi yersiz müdaxilələrin səbəbini də bilirik. Biz buna hazır olmalıyıq və hazırıq.

Biz bütün qurumlarla, bütün dövlətlərlə qarşılıqlı hörmət, anlaşma prinsipləri əsasında əməkdaşlıq edirik və bu siyasətə sadıq. Amma kimsə Azərbaycana əsassız təzyiqlər etmək istəyirsə, Azərbaycanın daxili işlərinə yersiz müdaxilə olduğunu görürkə, biz heç vaxt bununla barışa bilmərik. Azərbaycan müstəqil siyasət aparır. Bizim siyasətimiz xalq tərəfindən dəstəklənir, bəyənilir. Bu siyasət artıq özünün uğurluluğunu sübut edibdir. Son on il ərzində aparılan siyasi, iqtisadi, sosial islahatlar, bizim müstəqilliyimizi möhkəmləndirən amillər göstərmiş ki, Azərbaycan düzgün istiqamətdə inkişaf edir.

Mən MDB məkanında yerləşən qonşu ölkələrlə bizi müqayisə etmək istəmirəm. Amma onu da hamımız görürük ki, ciddi proseslər, təlatümlü anlar insanlara xoşbəxtlik, rifah

gətirmir. Statistika nələrə nəzər salsaq görərik ki, hansı ölkələr daha sürətlə inkişaf edir, hansı ölkələrdə iqtisadiyyatın və sənayenin tənəzzülü müşahidə olunur. Mən indi bu məsələləri xırdalamaq istəmirəm. Amma Azərbaycan ən yüksək sürətlə inkişaf edən ölkədir. Keçən il iqtisadi artım 26 faizdən çox olub, bu ilin ilk aylarında 50 faizə yaxınlaşıbdır. Nəyin hesabına? Onun hesabına ki, Azərbaycan çox düşünülmüş siyasət aparır. Bizim siyasətimiz milli maraqlarımıza xidmət etməlidir. Biz heç bir başqa ölkənin daxili işinə qarışmırıq və belə niyyətimiz də yoxdur.

Amma ona da imkan verə bilmərik ki, kimsə bizim daxili işimizə qarışsın, bizə göstəriş versin, təlimat versin, yaxud da təzyiq etməyə çalışsın. Biz buna heç vaxt imkan vermərik. Buna nail olmaq üçün bizim gücümüz olmalıdır. Bizim gücümüz iqtidarla xalqın birliyindədir. Bizim gücümüz iqtisadi siyasətimizdədir. Bizim gücümüz müstəqilliyimizin əbədi, dönməz olmasındadır. Azərbaycan xalqı öz taleyini özü müəyyən etməlidir və özü də müəyyən edir. Bütün bu müsbət meyllərin güclənməsində milli təhlükəsizlik orqanlarının çox mühüm rolu var və mən əminəm ki, gələcəkdə bu orqanlar daha da möhkəmlənəcək və qarşıda duran bütün vəzifələri həll etməyə qadir olacaqdır.

Bizim bölgədə müxtəlif proseslər gedir. Azərbaycan bu bölgədə yerləşir, yaşayır və əlbəttə ki, biz gedən bütün proseslərə çox diqqətlə, həssaslıqla yanaşırıq. Əsas məsələ odur ki, bölgədə təhlükəsizlik daha da möhkəmlənsin. Ona görə biz beynəlxalq əməkdaşlıq layihələrində də çox fəal iştirak edirik. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan antiterror koalisiyasının üzvüdür. Biz öz söylərimizlə terrora qarşı mübarizəyə töhfəmizi veririk.

Azərbaycan terrordan əziyyət çəkən ölkədir. Erməni terrorçu təşkilatları tərəfindən Azərbaycana qarşı 32 terror aktı həyata keçirilmişdir və onların nəticəsində 2 mindən artıq vətəndaş həlak olmuşdur, minlərlə insan əlil olmuşdur. Biz bilirik terrorizm nədir. Biz bilirik erməni terrorizmi nədir. Buna hazır olmalıyıq. Çünki terrorizm elə bir hadisədir ki, heç kim özünü

bundan tam şəkildə, yüz faiz sığortalı hesab edə bilməz. Bütün dünya birləşməlidir. Bütün mütərəqqi bəşəriyyət birləşməlidir və terrorizmə qarşı mübarizə yalnız bu halda uğur gətirə bilər. Bütün terrorist təşkilatlar da ifşa olunmalıdır, burada ayırı-seçkiliyə yol vermək olmaz. Bütün terrorçu təşkilatlar ifşa olunmalı və onların fəaliyyətinə son qoyulmalıdır. Azərbaycan öz tərəfindən töhfəsini verir və biz bu siyasətə sadıq.

Bizim qarşımızda çox gözəl perspektivlər var. Ölkəmiz iqtisadi cəhətdən möhkəmlənir. Bütün enerji, nəqliyyat layihələrimiz həyata keçirilir. Ölkədə sosial məsələlər öz həllini tapır. Məktəblər, xəstəxanalar tikilir, yeni iş yerləri açılır. Nəzərə alsaq ki, gələcək illərdə Azərbaycana böyük həcmdə valyuta ehtiyatı gələcək, iqtisadi artım daha da sürətlə gedəcəkdir. Bizi ciddi narahat edən yeganə problem Ermənistanın Azərbaycana qarşı davam edən təcavüzü və torpaqlarımızın işğal altında qalmasıdır.

Bilirsiniz ki, Azərbaycanın mövqeyi dəyişməz olaraq qalır. Biz bu məsələyə yalnız beynəlxalq hüquq prizmasından yanaşırıq. Beynəlxalq hüquq normaları tətbiq olunmalıdır, işğalçı qüvvələr bizim torpaqlarımızdan qeyd-şərtsiz çıxmalıdır və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır. Bu, beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanmış yanaşmadır və Azərbaycan öz siyasətindən dönməyəcəkdir.

Biz danışıqlara sadıq, sülh danışıqlarını aparırıq. Ancaq əfsuslar olsun ki, nəticə yoxdur. Uzun illər sülh danışıqları heç bir nəticəyə gətirib çıxarmadı və əlbəttə, belə olan təqdirdə biz öz siyasətimizə müəyyən düzəlişlər etməliyik. Mən hesab etmirəm ki, danışıqların potensialı tam şəkildə tükənibdir. Baxmayaraq ki, Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyi, xüsusilə Fransada keçirilən son görüşün Ermənistan tərəfindən pozulması onu göstərir ki, onların mövqeyində konstruktivlik yoxdur. Belə görünür ki, onların istəyi yalnız vaxt uzatmaq, yaxud da görüntü yaratmaq, danışıqların imitasiyası ilə məşğul olmaqdır. Yəni şəxsən məndə belə təəssürat yarandı. Mən düşünürəm ki, hələ sülh potensialının imkanları tükənməyibdir.

Belə olan halda, əlbəttə, biz sülh prosesinə sadıq qalacağıq. Ancaq bununla yanaşı, biz hər bir variantı hazır olmalıyıq.

Azərbaycanda son illər ərzində aparılan geniş ordu quruculuğu prosesləri məhz bu məqsədi güdür. Bizim hərbi xərclərimiz ildən-ilə artır və artacaqdır. Bu bizim suveren haqqımızdır, bizim işimizdir. Biz müharibə şəraitində yaşayan bir ölkəyik. Bizim ərazi bütövlüyümüz, suverenliyimiz pozulubdur. Ona görə hərbi xərclərin artması təbii prosesdir. Bunu təmin etmək üçün iqtisadiyyat daha da güclü olmalıdır. Bildiyiniz kimi, iqtisadi islahatların aparılmasına böyük diqqət göstərilir.

Beləliklə, Ermənistan–Azərbaycan münaqişəsinin həlli, yenə də deyirəm, həm diplomatik, həm siyasi, həm iqtisadi, həm də hərbi amillərlə müəyyən olunacaqdır. Qarşı tərəf bilməlidir ki, Azərbaycan istənilən anda öz ərazi bütövlüyünü müharibə yolu ilə də həll etməyə qadirdir. Bunu bilməlidir. Azərbaycanla Ermənistan arasında olan iqtisadi fərq getdikcə daha da böyüyür. Bizim perspektivlərimiz göz qabağındadır. Uğurlu inkişafımız bütün statistik rəqəmlərdə öz əksini tapır. Ermənistan isə bütün beynəlxalq, regional layihələrdən tamamilə təcrid olunmuş vəziyyətdədir. Orada iqtisadi artım çox zəif gedir. Faizlərlə götürəndə də zəif gedir. Amma mütləq rəqəmləri götürsək, Ermənistanla Azərbaycan arasında olan fərq son iki il ərzində bəlkə 2-3 dəfə artıbdir. Bizim gücümüz getdikcə daha da artacaq və istədiyimizə nail olacağıq.

Əziz dostlar, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin bütün şəxsi heyətini, əməkdaşlarını qarşından gələn peşə bayramı münasibətilə bir daha təbrik etmək istəyirəm. Əminəm ki, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin əməkdaşları bundan sonra da Azərbaycanın dövlət maraqlarının qorunmasında, dövlətçiliyin, dövlət müstəqilliyinin möhkəmlənməsində fəal rol oynayacaqlar. Bu işdə sizə uğurlar arzulayıram.

Sağ olun.

«Şöhrət» muzeyinin açılışı

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev muzeyin rəmzi açılışını bildirən lenti kəsdi. Dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, ulu öndərə həsr olunmuş muzeyin zövqlə və müasir dizaynla tərtib edilmiş stendlərində 1998-ci il dekabrın 1-də Heydər Əliyevin Akademiyanın yaradılması haqqında imzaladığı sərəncam, Akademiyaya Heydər Əliyevin adının verilməsi barədə prezident İlham Əliyevin 2005-ci il 20 dekabr tarixli fərmanı, müxtəlif fotoşəkillər, materiallar, ilk dəfə təqdim olunan arxiv sənədləri nümayiş etdirilir.

Burada ulu öndərin ömrünün 25 ilini həsr etdiyi xüsusi xidmət orqanlarındakı fəaliyyətində dair guşə böyük maraq doğurur. Eyni zamanda, onun uşaqlıq, gənclik illərini, respublikaya rəhbərliyinin hər iki dövrünü əhatə edən fotoşəkillər, sənədlər və materiallarla da tanış olmaq mümkündür.

Muzeydə Heydər Əliyevin Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsində işlədiyi dövrə aid hərbi geyimi, kabinetində olan əşyalar, ona verilmiş hədiyyələr, mükafatlar, ümumiyyətlə, ulu öndərlə bağlı minə yaxın eksponat toplanmışdır. Bundan sonra da yeni sənədlərlə zənginləşəcək muzeydə ulu öndərimizin həyat və fəaliyyətini əks etdirən salon, rəsmi mərasimlərin keçirilməsi üçün nəzərdə tutulmuş konfrans salonu, arxiv, fond fəaliyyət göstərir. Muzeydə xalqımızın ümummilli liderinin büstü də qoyulmuşdur.

Prezident İlham Əliyev muzeylə yaxından tanış oldu, ayrı-ayrı fotoşəkillərə, arxiv sənədlərinə, ümummilli liderimizin təltif olunduğu orden və medallara, əbədiyaşar prezidentin iş otağının eksponatlarına maraqla baxdı.

Muzeylə tanışlıqdan sonra fəxri qonaqlar kitabına yazdığı ürək sözləri:

«Heydər Əliyev muzeyinin eksponatları ulu öndərin həyat və fəaliyyətini çox dolğun şəkildə əks etdirir. Gənc yaşlarından öz taleyini təhlükəsizlik orqanları ilə bağlayan Heydər Əliyev ən

yüksək zirvələri fəth etmişdir. Dünya şöhrətli siyasətçi, görkəmli dövlət xadimi bütün dünyada böyük hörmət qazanmışdır.

Müstəqil Azərbaycanın prezidenti kimi, ölkəmiz üçün həlledici, taleyüklü anlarda həmişə cəsarət, müdriklik, vətənpərvərlik nümayiş etdirmişdir. Onun həyat və fəaliyyəti hamımız üçün örnekdir. Müstəqil Azərbaycan Heydər Əliyevin şah əsəridir. Eyni zamanda, təhlükəsizlik orqanlarında işlədiyi dövr bizim üçün həmişə çox əziz idi. Ən kiçik vəzifədən Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri vəzifəsinə yüksəlmiş, general rütbəsi almış ulu öndər Azərbaycanda təhlükəsizlik orqanlarının formalaşmasında və möhkəmlənməsində müstəsna rol oynamışdır.

Bu gözəl muzeyi yaradanlara öz təşəkkürümü bildirirəm. Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin bütün əməkdaşlarına dövlət maraqlarımızın qorunmasında yeni uğurlar arzulayıram.

İLHAM ƏLİYEV **Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

Bakı şəhəri, 27 mart 2006-cı il»

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev daha sonra Akademiyanın yeməxanası, tədris korpusu, sinif otaqlarını gəzdi.

Kriminalistika kabinetində məlumat verildi ki, kursantların bugünkü dərsinin mövzusu sənədlərdə və pullarda saxtakarlıq əlamətlərinin müəyyənləşdirilməsidir. Bunun üçün xüsusi təyinatlı cihazlardan istifadə olunur.

Prezident İlham Əliyev kabinetdəki müxtəlif stendlərə, saxta sənədlərin nümunələrinə, kriminalistika üzrə beynəlxalq tədris materiallarına, terrorçulardan və sərhədlərimizi qanunsuz keçən şəxslərdən götürülmüş saxta sənədlərə baxdı və lazım olan texniki avadanlığın alınmasının zəruriliyini bildirdi.

Dövlətimizin başçısı Akademiyanın müasir standartlara cavab verən klubu ilə tanış oldu. Akademiyanın rəisi Ziya Yu-

sifzadə bu ali təhsil ocağının maketi əsasında gələcəkdə nəzərdə tutulan tikinti işləri barədə məlumat verdi.

* * *

Sonra Akademiyaya Döyüş bayrağının təqdim olunması mərasimi keçirildi. Bildirildi ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 24 mart tarixli fərmanı ilə Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Heydər Əliyev adına Akademiyasının Döyüş bayrağı haqqında Əsasnaməsi və Döyüş bayrağının təsviri təsdiq olunmuşdur.

Azərbaycan prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev kursantları salamladı. Ali Baş Komandan Döyüş bayrağını Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Heydər Əliyev adına Akademiyasının rəisinə təqdim etdi. Akademiyanın rəisi Ziya Yusifzadə Döyüş bayrağını qəbul edərək dedi:

– Cənab Prezident, Ali Baş Komandan, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Heydər Əliyev adına Akademiyasına verilən bu bayrağı göz bəbəyi kimi qorumağa, Vətənimizə, xalqımıza, onun sevimli oğlu cənab İlham Əliyevə ləyaqətlə xidmət etməyə and içirik.

Azərbaycanın dövlət himni əzəmətlə səsləndi.

Mərasimdə Milli Təhlükəsizlik naziri general-leytenant Eldar Mahmudov çıxış etdi.

31 MART – AZƏRBAYCANLILARIN SOYQIRIMI GÜNÜ MÜNASİBƏTİLƏ AZƏRBAYCAN XALQINA MÜRACİƏT

Əziz həmvətənlər!
Hörmətli soydaşlar!

Mən sizə bütün dünya azərbaycanlılarının kədər və hüznə qeyd etdiyi soyqırımını qurbanlarını anma günü – 31 mart münasibətilə müraciət edirəm.

Erməni millətçiləri tərəfindən xalqımıza qarşı həyata keçirilən soyqırımını və təcavüz siyasətinin iki yüz ilə yaxın bir tarixi vardır. Bu mənfur siyasətin məqsədi azərbaycanlıları tarixi torpaqlarından qovmaq, bu ərazilərdə erməni tarixçilərinin və ideoloqlarının uydurduğu «böyük Ermənistan» dövləti yaratmaq idi. Müəyyən tarixi dövrlərdə bəzi aparıcı dünya dövlətlərinin planlarına uyğun gələn bu siyasəti reallaşdırmaq üçün müntəzəm surətdə ideoloji, hərbi və təşkilati xarakterli iş aparılmış, tədbirlər həyata keçirilmiş, ən müxtəlif üsul və vasitələrdən istifadə edilmişdir.

Xalqımızın tarixi kobud şəkildə saxtalaşdırılmış, maddi və mədəniyyət abidələrimiz, toponimlərimiz erməni tarixçiləri və ideoloqlarının təcavüzünə məruz qalmışdır. Onlar millətçiliyi və şovinizmi, qonşu xalqlara nifrət ideologiyasını əsas tutaraq milli-mədəni, siyasi və hətta terrorçu təşkilatlar yaratmış, erməni diasporunun və lobbisinin imkanlarını bu məqsədlərə səfərbər etmişlər.

Tarixi Azərbaycan torpaqları olan Qarabağ və Zəngəzura XIX əsrin əvvəllərindən İrandan və Osmanlı imperiyasına daxil olan ərazilərdən erməni əhalisinin köçürülüb yerləşdirilməsi, demoqrafik vəziyyətin zorla dəyişdirilməsi, 1905-ci və 1918-ci illərdə azərbaycanlı əhalini qorxutmaq və qovmaq məqsədi güdən kütləvi qırğınlar, 20-ci illərdə Zəngəzurun Ermənistana

verilməsi, Dağlıq Qarabağa muxtariyyət statusu təmin edilməsi, 1948–53-cü illərdə sovet rəhbərliyinin qərarı ilə yüz minlərlə azərbaycanlının indiki Ermənistan ərazisindəki əzəli yurdlarından deportasiyası xalqımıza qarşı erməni təcavüzünün qanlı səhifələridir. 1988-ci ildə isə davakar erməni millətçiləri xarici havadarlarının təhriki ilə Dağlıq Qarabağın güclə Ermənistana birləşdirilməsi məqsədini güdən açıq fəaliyyətə keçdilər və az sonra hərbi əməliyyatlara başladılar. 1992-ci ilin fevralında erməni hərbi birləşmələrinin törətdiyi Xocalı faciəsi insanlığa qarşı çevrilmiş, öz qəddarlığına və amansızlığına görə misli görünməmiş soyqırımı aktı kimi tarixdə qalacaqdır. Münaqişə nəticəsində Dağlıq Qarabağ və Azərbaycanın ona bitişik digər rayonları Ermənistanın hərbi qüvvələri tərəfindən işğal edildi. Nəticədə bir milyona yaxın azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşdü, on minlərlə insan həlak oldu. Təcavüzkar erməni millətçilərinin xalqımıza qarşı törətdiyi cinayətlərin tam olmayan siyahısı belədir.

Erməni şovinist millətçilərinin xalqımıza qarşı təcavüzü bu gün də davam edir, onun ağır nəticələri isə yüz minlərlə soydaşımızın taleyində özünü göstərməkdədir. Siyasi-ideoloji təxribat və dezinformasiya sahəsində çoxillik zəngin təcrübəsi olan erməni millətçi-ideoloqları, xaricdəki erməni lobbisi ölkəmizə və xalqımıza qarşı daha incə və məkrli metodlardan istifadə etməklə təbliğat müharibəsi aparır, uydurma tezislər və faktlarla dünya ictimaiyyətini çaşdırmağa, onu yalanlarla aldatmağa, işğal faktını unutdurmağa çalışırlar. Danışıqlar prosesi Ermənistan rəhbərliyinin destruktiv, işğalçı mövqeyi üzündən müsbət nəticə vermir. Dünyada sivil birgəşayış və əməkdaşlıq prinsiplərinin getdikcə daha çox uğur qazandığı, hərtərəfli inteqrasiya proseslərinin geniş yayıldığı bir zamanda ermənilərin («böyük dövlət») ideoloqları beynəlxalq hüquq normalarına açıq hörmətsizlik nümayiş etdirir, xalqları bir-birinə qarşı qoyur, milli və dini əlahiddəlik, ayrı-seçkilik siyasəti və təbliğatı aparırlar.

Lakin Ermənistanın və onun havadarlarının təcavüzkar siyasəti iflasa məhkumdur, çünki bu xətt hazırkı dünya siyasətinin aparıcı meylləri ilə kəskin ziddiyyət təşkil edir. Bu siyasətə qarşı geniş potensiala malik Azərbaycan dövləti, onun getdikcə artan iqtisadi qüdrəti, siyasi nüfuzu, dünya azərbaycanlılarının gündən-günə möhkəmlənən həmrəyliyi, nəhayət, güclü və müasir Azərbaycan ordusu dayanır. Azərbaycan hazırda iqtisadi artım göstəricilərinə görə dünyada lider mövqelərə sahibdir. Təhlillər göstərir ki, ölkəmizin inkişaf dinamikası yaxın illərdə də saxlanacaq və daha da yüksələcəkdir. Azərbaycan regionda ən mühüm qlobal enerji və nəqliyyat-kommunikasiya layihələrinin iştirakçısı və təşəbbüsçüsüdür. 2006-cı ildə Bakı–Tbilisi–Ceyhan əsas ixrac neft kəmərinin və Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəmərinin istismara verilməsi, Qars–Tbilisi–Bakı dəmir yolunun çəkilişinin başlanması ölkəmizin imkanlarını daha da genişləndirəcək və daha böyük layihə və proqramların reallaşdırılmasına şərait yaradacaqdır. Azərbaycan rəhbərliyi dünya siyasətini müəyyən edən böyük dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla ardıcıl və müntəzəm iş aparır, onilliklər boyu formalaşmış stereotipləri və yanlış siyasi yanaşmaları dəyişdirməyə çalışır. Artıq bu istiqamətdə müəyyən uğurlardan da danışmaq olar. Dost icmalarla, xüsusən qardaş türk diasporu ilə əməkdaşlıq şəraitində xaricdə yaşayan soydaşlarımızın ictimai-siyasi fəallığı artmaqdadır. Bakıda keçirilən Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında nümayiş etdirilmiş birlik və həmrəylik əzmi bunun əyani sübutu oldu. Bizim siyasi-diplomatik və informasiya-təbliğat mübarizəsi sahəsində görməli olduğumuz işlər çoxdur. Bu yolda imkanlarımızı səfərbər etməli, daha səmərəli işləməliyik.

Biz Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin beynəlxalq hüquq normaları, qarşılıqlı məqbul variantlar əsasında həllinin tərəfdarıyıq. Bizim başlıca tələbimiz budur ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, məcburi köçkünlərin öz doğma yaşayış yerlərinə qayıtmaq hüququ təmin edilsin.

Ölkəmizin yüksək iqtisadi nailiyyətlər əldə etdiyi, mühüm infrastruktur və sosial layihələr həyata keçirdiyi bir zamanda Ermənistanda iqtisadi və mənəvi-siyasi böhran dərinləşir, sosial problemlər və demoqrafik vəziyyət gərginləşir. «Böyük dövlət» ideyasının girovuna çevrilmiş, çoxəsrlik qonşuları ilə münaqişə vəziyyətində yaşayan Ermənistan təcavüzkar siyasəti ilə özünü bütün regional layihələrdən kənar qoymuş, Qafqazda sülh və əmin-amanlıq üçün ciddi təhlükəyə çevrilmişdir. Onun işğalçı siyasətinin əsl mahiyyəti dünya ictimaiyyətinə getdikcə daha çox aydın olur. Nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar, aparıcı dövlətlər getdikcə daha açıq şəkildə Ermənistanın işğalçı siyasətini etiraf edir, onu təkidlə bu siyasətdən əl çəkməyə, beynəlxalq hüquqa hörmət etməyə çağırırlar. Erməni diasporunun və lobbisinin imkanları isə getdikcə daralmaqdadır. İnanırıq ki, haqq-ədalətin bərpa olunacağı, münaqişənin beynəlxalq hüquq normaları və ədalət prinsipləri əsasında həllini tapacağı gün uzaqda deyil.

Belə bir zamanda bizim məqsədimiz erməni millətçilərinin xalqımıza qarşı törətdiyi soyqırımı və cinayətlərin dünya dövlətlərinin parlamentləri, beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən tanınmasına və pislənməsinə nail olmaqdır. Lakin uydurma «erməni soyqırımı» haqqında onilliklər boyu təbliğat-informasiya mübarizəsi aparan və bundan ərazi iddialarını əsaslandırmaq və siyasi-hüquqi dividendlər əldə etmək üçün istifadə edən erməni şovinist-millətçilərindən fərqli olaraq, biz bu faktlardan başqa xalqlara düşmənçilik və nifrət hissləri aşılamaq üçün faydalanmaq istəmirik, tarixi hadisələrin bugünkü siyasi qərarların qəbuluna təsir etməsinin əleyhinəyik. Bunlar xalqımızın sülhsevər və humanist təbiətinə yaddır. Biz yalnız tarixi ədalətin və həqiqətin bərpa edilməsini, işğal və soyqırımı siyasəti yürüdənlərin beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında ittiham olunmasını istəyirik.

Əminəm ki, xalqımızın vətənpərvərliyi, milli birliyi və məqsədyönlü fəaliyyəti, Azərbaycan rəhbərliyinin siyasi iradəsi sayəsində biz qarşımıza qoyduğumuz bütün məqsədlərə, o cümlədən ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin bərpasına,

onilliklər boyu planlı olaraq əsl soyqırımı həyata keçirənlərin, insanlar və xalqlar arasında nifrət və düşmənçilik təbliğ edənlərin ifşasına nail olacağıq.

Əziz həmvətənlər! Hörmətli soydaşlar!

Bir daha soyqırımı qurbanlarının əziz xatirəsini dərin hüzn və ehtiramla yad edir, Allahdan onlara rəhmət, yaxınlarına səbir diləyir, xalqımıza səadət, ümummilli vəzifələrimizin həlli yolunda uğurlar arzulayıram.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 mart 2006-cı il

**İTALİYANIN ƏDLİYYƏ NAZİRİ,
SENATOR ROBERTO KASTELLİNİN
RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ
GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

30 mart 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 30-da Prezident sarayında İtaliyanın Ədliyyə naziri, senator Roberto Kastellinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə İtaliya arasındakı münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. O, keçən il İtaliyaya etdiyi rəsmi səfəri məmnunluqla xatırlayaraq, səfər zamanı ikitərəfli əlaqələrimizin müxtəlif sahələri üzrə əməkdaşlıq məsələlərinin geniş müzakirə olunduğunu qeyd etdi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan ilə İtaliya arasında müxtəlif səviyyələrdə intensiv dialoqun aparıldığını vurğuladı və nazirin bu səfərinin ölkələrimiz arasındakı əlaqələrin inkişafına töhfə verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Roberto Kastelli İtaliya ilə Azərbaycan arasındakı münasibətləri çox yüksək qiymətləndirdi və əlaqələrimizin daha da inkişaf etdiriləcəyinə əmin olduğunu bildirdi. O, prezident İlham Əliyevin keçən il İtaliyaya rəsmi səfərinin uğurla keçdiyini vurğuladı və bu səfərin əlaqələrimizin daha da inkişaf etdirilməsi baxımından böyük əhəmiyyət daşıdığını qeyd etdi.

Sonra Roberto Kastelli İtaliya Nazirlər Şurasının sədri Silvio Berluskoninin məktubunu dövlətimizin başçısına təqdim etdi. Məktubda Silvio Berlusconi prezident İlham Əliyevin 2005-ci ilin fevralında İtaliyaya səfəri zamanı onunla Romada

keçirdiyi görüşü daim xatırladığını qeyd etmiş və bu səfərin ölkələrimiz arasındakı əlaqələrin inkişafına böyük təkan verdiyini vurğulamışdır. O, Bakı–Tbilisi–Ceyhan əsas neft ixracı kəmərinin açılışının Azərbaycanın həm siyasi, həm də iqtisadi həyatında, xüsusilə italyan şirkətlərinin də iştirak etdiyi energetika sahəsində müsbət inkişafının daha bir təsdiqi olduğunu bildirmişdir.

Silvio Berluskoni Azərbaycanın Avropaya tam inteqrasiyası yolunda demokratik, iqtisadi və sosial inkişafı baxımından daha yüksək nailiyyətlər əldə etməsi barədə özünün və bütün İtaliya xalqının arzularını ölkəmizin başçısına çatdırmış, İtaliyanın bu məsələdə Azərbaycana hər cür yardım göstərməyə daim hazır olduğunu bildirmişdir.

İtaliya Nazirlər Şurasının sədri İtaliya biznesinin Azərbaycanın gələcəyinə böyük ümidlər bəslədiyini qeyd etmiş və çoxsaylı italyan şirkətlərinin ölkəmizə investisiya qoymaq marağında olduğunu vurğulamışdır.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
İLHAM ƏLİYEVİN
ŞƏHİDLƏR XİYABANINA
ZİYARƏTİ**

31 mart 2006-cı il

31 Mart – azərbaycanlıların soyqırımı günü Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev ölkəmizin müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban vermiş mərd mübarizlərin uyuduğu müqəddəs Şəhidlər xiyabanını ziyarət etmişdir.

Buraya dövlət və hökumət nümayəndələri, Milli Məclisin deputatları, xarici ölkələrin respublikamızdakı səfirləri, dini icmaların, siyasi partiyaların rəhbərləri, ictimaiyyətin nümayəndələri, şəhər sakinləri toplaşmışdılar.

Xiyabanda fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Prezident İlham Əliyev «Əbədi məşəl» abidəsinin önünə əklil qoydu, soyqırımı qurbanlarının, şəhidlərin xatirəsini dərin ehtiramla yad etdi.

Müdafiə Nazirliyinin hərbi orkestrinin ifasında Azərbaycanın dövlət himni səsləndi.

**İRAN İSLAM RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB MAHMUD ƏHMƏDİNEJADA**

Hörmətli cənab Prezident!

Luristan vilayətində baş vermiş zəlzələ nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı və dağıntılar barədə xəbər məni son dərəcədə kədərləndirdi.

Baş vermiş faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün İran xalqına şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznə başsağlığı verirəm.

Allah rəhmət eləsin!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 31 mart 2006-cı il

**BİRLƏŞMİŞ ƏRƏB ƏMİRLİKLƏRİNİN
RAS ƏL-XEYMƏ ƏMİRLİYİ HÖKMDARININ
MÜAVİNİ VƏ VƏLİƏHDİ ŞEYX SƏUD
BİN SAQR ƏL-QASİMİNİN RƏHBƏRLİK
ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

31 mart 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 31-də Prezident sarayında Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Ras əl-Xeymə Əmirliyi Hökmdarının müavini və vəliəhdi Şeyx Səud bin Saqr əl-Qasiminin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasındakı münasibətlərin yaxşı səviyyədə olduğunu, ölkələrimizin müxtəlif sahələrdə sıx əməkdaşlıq etdiyini vurğuladı. Prezident İlham Əliyev bu səfərin ikitərəfli münasibətlərimizin bundan sonra da inkişaf etməsinə töhfə verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Şeyx Səud bin Saqr əl-Qasimi Azərbaycanda baş vermiş böyük dəyişikliklərin onda xoş təəssürat yaratdığını söylədi. Qonaq Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri ilə Azərbaycan arasındakı əlaqələrin strateji tərəfdaşlıq xarakteri daşımada ölkəsinin maraqlı olduğunu bildirdi və münasibətlərimizin bundan sonra da inkişaf edəcəyinə əminliyini vurğuladı.

**ABŞ-ın DÖVLƏT KATİBİ YANINDA DÖVLƏT
PLANLAŞDIRMASI ÜZRƏ DİREKTORU STEFEN
KRAZNER VƏ DÖVLƏT KATİBİNİN
AVROPA VƏ AVRASIYA MƏSƏLƏLƏRİ ÜZRƏ
MÜŞAVİRİ MƏTYU BRAYZA İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

3 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 3-də Prezident sarayında ABŞ-ın Dövlət katibi yanında dövlət planlaşdırması üzrə direktoru Stefen Krazneri və Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə müşaviri Mətyu Brayzanı qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə ABŞ arasındakı əməkdaşlığın müxtəlif sahələrdə uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. O, iki ölkə arasındakı tərəfdaşlığın regionun inkişafı üçün vacib amil olduğunu qeyd etdi. Bu görüşün ikitərəfli əlaqələrin, qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərin müzakirə edilməsi üçün yaxşı imkan yaratdığını vurğulayan prezident İlham Əliyev Azərbaycan ilə ABŞ arasında əməkdaşlığın gələcəkdə də genişlənəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Stefen Krazner Əfqanıstanda, Kosovoda və dünyanın digər qaynar nöqtələrində terror əleyhinə mübarizədə Azərbaycanın dəstəyinin ölkəsi tərəfindən yüksək qiymətləndirildiyini vurğuladı. O, iki ölkə arasındakı münasibətlərin mühüm xarakter daşdığını qeyd etdi və əlaqələrimizin bir çox sahələrdə uğurla inkişaf etməsindən məmnun olduğunu bildirdi.

BEYNƏLXALQ QIRMIZI XAÇ KOMİTƏSİNİN PREZİDENTİ YAKOB KELLENBERGERİN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

3 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 3-də Prezident sarayında Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin prezidenti Yakob Kellenbergerin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı bu səfərin Azərbaycanda gedən proseslərlə, xüsusilə Ermənistanın ölkəmizə qarşı təcavüzü nəticəsində doğma yurdlarından qaçqın və məcburi köçkün düşmüş soydaşlarımızın vəziyyəti, üzləşdikləri çətinliklər və bunların aradan qaldırılması istiqamətində ölkəmiz tərəfindən atılmış addımlarla yaxından tanış olmaq baxımından əhəmiyyətli olduğunu qeyd etdi. Qaçqın və məcburi köçkünlərin vəziyyətinin ölkədə başlıca sosial problem olduğunu vurğulayan prezident İlham Əliyev bu problemin həll edilməsi üçün hökumət tərəfindən zəruri tədbirlərin görüldüyünü bildirdi. O, Azərbaycanın sürətlə inkişaf edən iqtisadiyyatının ölkədəki bütün sosial problemlərin həllinə kömək göstərəcəyinə əminliyini söylədi.

Yakob Kellenberger Azərbaycana ilk dəfə 1995-ci ildə İsveçrənin Xarici İşlər üzrə Dövlət katibi kimi səfər etdiyini və o vaxt xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevlə görüşdiyini məmnunluqla xatırladı. O həmin dövrdən bəri ölkəmizdə böyük dəyişikliklərin baş verdiyini, iqtisadiyyatın uğurla inkişaf etdiyini bildirdi. Qonaq qaçqın və məcburi köçkünlərin problemlərinin həll edilməsi üçün Azərbaycan hökuməti tərəfindən görülmüş tədbirlərin, xüsusilə onların müvəqqəti olaraq çadırlardan yeni yaşayış yerlərinə köçürülmələrinin əhəmiyyətli olduğunu vurğuladı.

TÜRKİYƏ PREZİDENTİ ƏHMƏD NECDƏT SEZƏRİN AZƏRBAYCANA RƏSMİ SƏFƏRİ

4 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin dəvəti ilə Türkiyə Respublikasının Prezidenti Əhməd Necdət Sezər aprelin 4-də Bakıya ikigünlük rəsmi səfərə gəlmişdir.

Azərbaycanın və Türkiyənin dövlət bayraqları ilə bəzədilmiş Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Hava Limanında ali qonağın şərafinə fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Qardaş ölkənin prezidenti Əhməd Necdət Sezəri və xanımını Azərbaycanın Baş naziri Artur Rasızadə, ölkəmizin Ankaradakı səfiri Zakir Həşimov, Türkiyənin Bakıdakı səfiri Turan Moralı, digər rəsmi şəxslər qarşıladılar.

Milli geyimli uşaqlar Türkiyə rəhbərinə və xanımına gül dəstələri təqdim etdilər.

Qarşılanma mərasimindən sonra Türkiyə Respublikasının Prezidenti ilə Azərbaycanın Baş naziri arasında qısa protokol görüşü oldu. Türkiyə prezidenti hava limanından fəxri motosikletçilər dəstəsinin müşayiəti ilə onun üçün ayrılmış iqamətgaha yola düşdü.

* * *

Türkiyə Respublikasının Prezidenti Əhməd Necdət Sezər aprelin 4-də Fəxri xiyabana gəldi.

Burada ali qonağı və onu müşayiət edən şəxsləri Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov və digər rəsmi şəxslər qarşıladılar.

Prezident Əhməd Necdət Sezər türk dünyasının görkəmli oğlu Heydər Əliyevin məzarını ziyarət etdi, ümummilli liderimizin xatirəsini ehtiramla anaraq abidəsi önünə əklil qoydu. Türkiyənin dövlət başçısı və onun xanımı Səmrə Sezər görkəmli

oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsini yad edərək məzarı üzərinə gül-çiçək düzdülər.

* * *

Türkiyə prezidenti Əhməd Necdət Sezər aprelin 4-də Şəhidlər xiyabanını ziyarət etdi.

Burada Türkiyənin dövlət başçısının şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzölmüşdü. Əhməd Necdət Sezər Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçmiş qəhrəmanlarımızın xatirəsini ehtiramla yad etdi, «Əbədi məşəl» abidəsinin önünə əklil qoydu. Müdafiə Nazirliyinin hərbi orkestrinin ifasında Türkiyənin və Azərbaycanın dövlət himnləri səsləndi.

Türkiyə dövlətinin başçısı Şəhidlər xiyabanının xatirə kitabına ürək sözlərini yazdı.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov ali qonağa Şəhidlər xiyabanının tarixi barədə məlumat verdi.

Əhməd Necdət Sezər və Türkiyə nümayəndə heyətinin üzvləri Bakının mənzərəsini seyr etdilər.

* * *

Türkiyə prezidenti Əhməd Necdət Sezər aprelin 4-də Şəhidlər xiyabanında türk şəhidlərinin xatirəsinə ucaldılmış abidəni də ziyarət etdi.

Türkiyə dövlətinin başçısına məlumat verildi ki, 1918-ci ildə Bakıda qanlı qırğınlar törədən bolşevik-erməni daşnak qoşunlarına qarşı mübarizədə şəhid olmuş 1130 türk əsgəri burada dəfn olunmuşdur. Abidənin inşasında türk və azərbaycanlı memarlar birlikdə çalışmışlar.

Şəhidlik kitabəsində qardaş Azərbaycanın azadlığı uğrunda canlarını fəda etmiş türk əsgərlərinin adları və soyadları həkk olunmuşdur. 2000-ci ildə Türkiyə və Azərbaycan prezidentlərinin iştirakı ilə abidənin açılış mərasimi olmuşdur. Azərbaycan daha 5 bölgəsində də şəhid türk əsgərlərinin şərəfinə abidələr ucaldılmışdır.

Prezident Əhməd Nəcədat Sezər abidənin önünə əklil qoydu, tər qərənfillər düzdü. Şəhid türk əsgərlərinin xatirəsini ehtiramla yad edən Türkiyənin dövlət başçısı xatirə kitabına ürək sözlərini yazdı.

* * *

Aprelin 4-də Türkiyə prezidenti Əhməd Nəcədat Sezər və xanımı, nümayəndə heyətinin üzvləri Heydər Əliyev adına sarayın qarşısındakı parka gəldilər.

Burada Türkiyə rəhbərini Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov və Xarici İşlər nazirinin müavini Vaqif Sadiqov qarşıladılar.

Türkiyə prezidenti ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül qoydu.

Şəhər icra hakimiyyətinin başçısı qonaqlara park kompleksinin yaradılması tarixindən danışdı.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
İLHAM ƏLİYEVİN VƏ TÜRKİYƏ PREZİDENTİ
ƏHMƏD NECDƏT SEZƏRİN
TƏKBƏTƏK GÖRÜŞÜ**

Prezident sarayı

4 aprel 2006-cı il

Aprelin 4-də rəsmi qarşılama mərasimindən sonra Prezident sarayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Əhməd Necdət Sezərin təkbətək görüşü olmuşdur.

Azərbaycanın prezidenti Türkiyənin dövlət başçısının Bakıya rəsmi səfərini yüksək qiymətləndirdi, bu səfərin dost və qardaş ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə yeni təkan verəcəyini vurğuladı. Prezident İlham Əliyev Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli məsələsində Türkiyənin tutduğu mövqeyə və Azərbaycana verdiyi dəstəyə görə təşəkkürünü bildirdi. Prezident Əhməd Necdət Sezər Azərbaycanla bütün sahələrdə ikitərəfli əlaqələrin inkişafından məmnunluğunu söylədi, beynəlxalq təşkilatlarda mövcud əməkdaşlığın gələcəkdə də davam edəcəyini və Azərbaycanın ədalətli mövqeyini bundan sonra da dəstəkləyəcəklərini xüsusi vurğuladı. Görüşdə ikitərəfli münasibətlər, regional və beynəlxalq layihələr, qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparıldı.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN VƏ TÜRKİYƏ PREZİDENTİ ƏHMƏD NECDƏT SEZƏRİN GENİŞ TƏRKİBDƏ GÖRÜŞÜ

Prezident sarayı

4 aprel 2006-cı il

Aprelin 4-də Prezident sarayında təkbətək görüşdən sonra Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə prezidenti Əhməd Necdət Sezərin nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə görüşü keçirilmişdir.

Prezident İlham Əliyev Türkiyə prezidenti Əhməd Necdət Sezəri və səfərdə onu müşayiət edən nümayəndə heyətinin üzvlərini bir daha salamlayaraq bu səfərə çox böyük əhəmiyyət verdiyini, iki qardaş ölkənin həmişə birlikdə olduğunu vurğuladı.

İ l h a m Ə l i y e v: Bizim birliyimiz həm ölkələrimiz üçün, həm də bölgə üçün önəmli amildir. Bizi birləşdirən tarixi əlaqələr, mədəni əlaqələr indiki zəmanədə çox mühüm rol oynayır. Eyni zamanda, siyasi əlaqələrimiz də çox yüksək səviyyədədir. Türkiyə ilə Azərbaycanın əlaqələri dünya üçün ən önəmli sahələrdən biri olan enerji sektorunu da əhatə edir. Bu sahədəki irimiqyaslı layihələr bizi daha da sıx birləşdirir. Mən əminəm ki, Sizin səfəriniz və buradakı görüşləriniz bizim birliyimizi daha da gücləndirəcək, Türkiyə–Azərbaycan, iki qardaş ölkə bir-biri ilə daha da sıx bağlı olacaqdır.

Bildiyiniz kimi, bizim aramızda çox fəal siyasi dialoq aparılır. Bütün məsələlər fəal şəkildə müzakirə olunur, ticarət əlaqələrimiz də inkişaf edir. Bütün sahələrdə olduğu kimi, mədəni, humanitar sahələrdə də çox böyük nailiyyətlər, birgə proqramlar var və onlar uğurla icra edilir. Mən əminəm ki, bu

səfər də ikitərəfli əlaqələrin inkişafında mühüm rol oynayacaq və çox uğurlu olacaqdır.

Türkiyə prezidenti Əhməd Necdət Sezər ona və nümayəndə heyətinə göstərilən qonaqpərvərliyə görə Azərbaycan prezidentinə və xalqına dərin təşəkkürünü bildirdi, qardaş ölkəyə beşinci dəfə gəlməsindən və burada keçirilən görüşlərdən məmnunluğunu söylədi. O, xalqlarımız arasında tarixi və mədəni əlaqələrin sağlam təməllər üzərində qurulduğunu vurğuladı.

Ə h m ə d N e c d ə t S e z ə r: Türkiyə ilə Azərbaycan arasında heç bir siyasi problem olmamışdır. Bütün sahələrdə, o cümlədən enerji sektorunda işbirliyimiz davam edir. Ticarət əlaqələri çox uğurla inkişaf etməkdədir. 2004-cü ildə 550 milyon dollar həcmində olan ticarət dövriyyəsi 2005-ci ildə 795 milyon dollara çatmışdır və bu il 1 milyard dolları keçəcəkdir. Düşünürük ki, bunun daha da artırılması üçün yetərinə imkanlarımız vardır.

Türkiyənin iş adamlarının Azərbaycana marağı böyükdür. Onların Azərbaycana qoyduqları sərmayə 2,2 milyard dollara çatmışdır və inanırıq ki, bu, gələcək illərdə daha da artacaqdır. Qarşıdakı illərdə enerji sektorunda, xüsusilə neft sahəsində «Türk Petrolları» şirkəti tərəfindən görüləcək işlərin həcmi 4,5 milyard dollar həcmində olacaqdır.

Görüşdə Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli, regional və beynəlxalq layihələr barədə də söhbət getdi.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN VƏ TÜRKİYƏ PREZİDENTİ ƏHMƏD NECDƏT SEZƏRİN MƏTBUAT ÜÇÜN BƏYANATLARI

Prezident sarayı

4 aprel 2006-cı il

Aprelin 4-də Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə prezidenti Əhməd Necdət Sezər Prezident sarayında aparılan danışıqların nəticəsinə dair mətbuat üçün bəyanatlarla çıxış etdilər.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin bəyanatı

Hörmətli cənab Prezident! Əziz qardaşım! Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar! Mən sizin hamınızı ürəkdən salamlayıram, bir daha Azərbaycana xoş gəlmisiniz deyirəm. Biz Türkiyə Cümhuriyyətinin prezidenti Əhməd Necdət Sezərin Azərbaycana rəsmi səfərinə çox böyük əhəmiyyət, böyük önəm veririk. Bu səfər bizim aramızda olan əlaqələrə yeni təkan verəcəkdir.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycanla Türkiyə arasındakı münasibətlər ən yüksək səviyyədədir və Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra daim Türkiyənin dəstəyini, köməyini hiss edirdi. Biz bunu bu gün də hiss edirik. Bütün sahələrdə əməkdaşlıq çox uğurludur və bu gün biz onun əsas istiqamətlərini müzakirə etdik, gələcək perspektivlər haqqında fikir mübadiləsi apardıq. Həm siyasi, həm iqtisadi, həm də humanitar sahələrdə münasibətlərimiz ən yüksək zirvədədir.

Bu gün, eyni zamanda, beynəlxalq layihələr haqqında söhbət açılmış, regional əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilmişdir.

Türkiyə və Azərbaycan dünya üçün çox önəmli, əhəmiyyətli enerji layihələrini həyata keçirirlər. Bizim birgə fəaliyyətimiz, uğurlu işbirliyimiz bu layihələri irəliyə aparır. Bakı–Tbilisi–Ceyhan və Bakı–Tbilisi–Ərzurum neft və qaz kəmərləri uğurla inşa edilir və bu il biz onların istismarına nail olacağıq. Əlbəttə, açılan bu enerji dəhlizi yeni imkanlar yaradacaqdır. Bu bizi daha da sıx birləşdirəcək və ölkələrimizin əhəmiyyətini artıracaqdır. Bu gün biz başqa bir layihə – Qars–Tbilisi–Bakı dəmir yolunun tikintisi haqqında da danışdıq. Bu məsələdə də bizim aramızda heç bir fikir ayrılığı yoxdur. Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstan bu layihədə fəal iştirak etmək əzmindədirlər. Mən əminəm ki, biz bu layihədə uğura nail olacağıq. Təbii ki, Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli məsələsi də müzakirə olundu. Türkiyə bu məsələdə daim Azərbaycanın yanındadır, bizi dəstəkləyir və bu bizim üçün çox önəmlidir. Biz bu dəstəyə görə minnətdarıq. Münaqişənin həlli məsələsində Azərbaycanın mövqeyi dəyişməz olaraq qalır. Bu məsələ yalnız beynəlxalq hüquq normaları əsasında öz həllini tapa bilər. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır. Bu işğala son qoyulmalı, Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində yurd-yuvasından didərgin düşmüş soydaşlarımız öz doğma torpaqlarına qayıtmalıdır. Bu prinsiplər həm reallığı, ədaləti əks etdirir, eyni zamanda, beynəlxalq hüquq normalarına da uyğundur. Türkiyənin bu məsələyə dair mövqeyi ədalətlidir və biz buna görə çox minnətdarıq.

Ölkələrimiz arasında ticarət əlaqələri də yüksək sürətlə inkişaf edir. Bu onu göstərir ki, həm Türkiyədə, həm də Azərbaycanda müşahidə olunan iqtisadi artım yeni imkanlar açır. Azərbaycanda son il iqtisadiyyat çox yüksək sürətlə inkişaf edib, iqtisadi artım 26 faizdən çox olubdur. Bu il həmin rəqəm daha da böyük olacaqdır. İqtisadiyyat artdıqca, əlbəttə, qarşılıqlı ticarət əlaqələrinin inkişafı üçün də yaxşı imkan yaranır. İş adamları bu gözəl imkanlardan səmərəli istifadə etməlidirlər. Ancaq bununla yanaşı, əlbəttə, iqtisadi əlaqələrin, ticarət

dövriyyəsinin indiki səviyyəsi bizim potensialımızı tam əks etdirmir. Bizim imkanlarımız daha da genişdir.

Bir sözlə, ikitərəfli münasibətləri ehtiva edən bütün məsələlər bu gün müzakirə olundu. Mən çox məmnunam ki, danışıqlar çox səmərəli keçdi. Şübhə etmirəm ki, bu səfərdən sonra bizim əlaqələrimiz daha yüksək zirvəyə qalxacaqdır. Təşəkkür edirəm.

Türkiyə prezidenti Əhməd Necdət Sezərin bəyanatı

Dəyərli mətbuat nümayəndələri!

Cümhur başqanı hörmətli İlham Əliyevin dəvəti ilə dost və qardaş Azərbaycanı bir daha ziyarət etməkdən məmnunluq duyuram. Bizə göstərilən qardaşlıq münasibətinə və qonaqpərvərliyə görə təşəkkür edirəm. Cümhur başqanı hörmətli Əliyevlə təkbətək və nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə faydalı görüşlərimiz oldu. Görüşlərimizdə siyasi və iqtisadi sahələr başda olmaqla, ikitərəfli əlaqələrimizin bütün dairəsini nəzərdən keçirdik. Problemsiz davam edən çoxşaxəli əlaqələrimizin hər sahədə daha da dərinləşdirilməsinin zəruriliyini bildirdik.

Türkiyə–Azərbaycan əlaqələrinin qarşılıqlı istək və sarsılmaz təməllər əsasında davam etdirilməsində qərarlı olduğumuzu bir daha vurğuladıq. Qardaş ölkə Azərbaycanla əlaqələrimiz ortaq tarix və mədəniyyətlə yanaşı, bu gün hər sahədə inkişaf edən güclü bir işbirliyinə söykənir. Türkiyə Azərbaycanın təhlükəsizlik, əmin-amanlıq və inkişaf yolundakı bütün hədəflərini paylaşır və dəstəkləyir.

Görüşlərimizdə ölkələrimizi yaxından maraqlandıran regional sahələrə aid məsələləri də müzakirə etdik. Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin və Cənubi Qafqaz bölgəsindəki digər problemlərin sülh yolu ilə çözülməsi üçün ata biləcəyimiz qarşılıqlı addımları vurğuladıq. Dağlıq Qarabağ məsələsinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində, beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq sülh yolu ilə

aradan qaldırılmasını istəyir, bu sahədəki fəaliyyəti dəstəkləyirik. Bu mövqeyimizi və Cənubi Qafqazda əsaslı sülhün yaranması və qorunması üçün əlimizdən gələni etməyə hazır olduğumuzu azərbaycanlı qardaşlarımıza bir daha çatdırdıq.

Cənubi Qafqazda sülh, sabitlik və əmin-amanlıq əsasında işbirliyinin qurulması sahəsində hörmətli Əliyev ilə eyni fikirdə olduğumu görməkdən məmnunluq duyuram. Kipr türklərinin beynəlxalq təcriddən qurtarması sahəsində Azərbaycanın verdiyi dəstəkdən duyduğumuz məmnunluğu bir daha vurğuladım.

Türkiyə və Azərbaycan arasındakı həmrəylik və işbirliyi bütün bölgə ölkələrinə örnəkdir. Bu həmrəyliyin xalqlarımızın müştərək inkişafına təsiri önümüzdəki aylarda istismara veriləcək Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri kimi layihələrlə yanaşı, həyata keçirilməkdə olan yeni layihələrlə daha da artacaqdır. Bu fürsətdən istifadə edərək cümhur başqanı hörmətli Əliyevi Bakı–Tbilisi–Ceyhan boru kəməri ilə nəql ediləcək neftin ilk tankerə yüklənməsi münasibətilə Ceyhanda keçiriləcək mərasimə dəvət etdim.

Görüşlərimizdə ölkələrimizi strateji baxımdan daha da yaxınlaşdıracaq Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəmərinin bir müddət sonra istismara verilməsi və Bakı–Tbilisi–Axalkalaki–Qars dəmir yolu xəttinin çəkilməsində qərarlı olduğumuzu bir daha vurğuladıq.

Səfərimin Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı qardaşlıq əlaqələrinin inkişafında konkret rol oynayacağına və münasibətlərimizin bütün sahələrdə daha da genişlənməsinə təkan verəcəyinə inanır, hamınızı ən xoş diləklərlə salamlayıram.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
İLHAM ƏLİYEVİN ADINDAN TÜRKİYƏ
RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ƏHMƏD NECDƏT SEZƏRİN ŞƏRƏFİNƏ
TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ ZİYAFƏTDƏ NİTQ**

Bakı Əyləncə Mərkəzi

4 aprel 2006-cı il

Salona toplaşanlar dövlət başçılarını və onların xanumlarını hərərətlə qarşıladılar.

Prezident İlham Əliyev və prezident Əhməd Nəcdət Sezər ziyafətdə nitq söylədilər.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin nitqi

Türkiyə Cümhuriyyətinin prezidenti, əziz qardaşım Əhməd Nəcdət Sezər!

Hörmətli Səmrə xanım!

Xanımlar və cənablar!

Əziz qonaqlar!

Mən sizi Azərbaycanda bir daha ürəkdən salamlayıram, sizə «Xoş gəlmisiniz!» deyirəm.

Biz bu səfərə çox böyük əhəmiyyət veririk. Çünki bu səfər ikitərəfli əlaqələrimizin inkişafına güclü təkan verəcəkdir. Türkiyə ilə Azərbaycan arasında əlaqələr dostluq, qardaşlıq zəminində qurulubdur. Bizim xalqlarımız bir-birinə daim çox bağlı olmuşlar. Ancaq dövlətlərarası münasibətlər Azərbaycan müstəqilliyə qovuşduqdan sonra başladı və o gündən bu günə qədər bu münasibətlər çox sürətlə inkişaf etmişdir. Türkiyə Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk ölkə olmuşdur və biz

Türkiyədən daim dəstək və kömək hiss edirik. Bu dəstəyə və köməyə görə sizə çox minnətdarıq.

Bizim münasibətlərimizi müəyyən edən təməl prinsipləri vardır. Böyük öndər Mustafa Kamal Atatürkün «Azərbaycanın kədəri bizim kədərimiz, sevinci bizim sevincimizdir!», Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin «Türkiyə və Azərbaycan bir millət, iki dövlətdir!» prinsipləri bizim bugünkü münasibətlərimizi müəyyən edir və əminəm ki, gələcəkdə bu münasibətlər daha da möhkəmlənəcəkdir.

Azərbaycan ilə Türkiyə arasında olan işbirliyi, əlaqələr təkcə ölkələrimiz, xalqlarımız üçün deyil, bütün bölgə üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Xüsusilə indiki zamanda Türkiyə və Azərbaycan bölgədə və dünyada öz mövqelərini möhkəmləndirirlər. Bizi birləşdirən nəhəng enerji layihələrinin həm bölgənin inkişafı üçün, bölgədə sülhün, təhlükəsizliyin möhkəmlənməsi üçün, eyni zamanda, dünya üçün çox böyük əhəmiyyəti vardır. Bu il Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri işə düşməlidir, eyni zamanda, Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəməri istifadəyə verilməlidir. Bunlar dünya miqyaslı layihələrdir və ilk növbədə, dövlətlərimizi möhkəmləndirəcək, eyni zamanda, bizim önəmimizi də artıracaqdır. Azərbaycan və Türkiyə Xəzər dənizinin təbii ehtiyatlarının dünya və Avropa bazarlarına çıxarılması üçün çox önəmli ölkələrə çevrilir.

Bununla yanaşı, dəmir yolunun birləşməsi məsələsi də çox böyük əhəmiyyət daşıyır və Bakı–Tbilisi–Qars dəmir yolu layihəsi də artıq gündəlikdədir. Bu gün bu barədə də söhbət açılmış, fikir mübadiləsi aparılmışdır. Əminəm ki, bu layihə də həyata keçiriləcək və beləliklə, Orta Asiyanı, Azərbaycanı Türkiyə ilə birləşdirən dəmir yolu da istismara veriləcəkdir. Bir vaxtlar bəziləri Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəmərinə də əfsanə kimi yanaşırdılar. Ancaq bizim birgə söylərimiz, uğurlu fəaliyyətimiz, regional əməkdaşlıq bu əfsanəni gerçəkliyə çevirdi. Şübhə etmirəm ki, gələcəkdə həyata keçiriləcək layihələr də uğurlu olacaqdır.

Bu gün eyni zamanda Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli yolları da müzakirə edilmişdir. Bildiyiniz kimi, Türkiyə bu məsələ ilə bağlı daim Azərbaycanın yanındadır. Biz daim bu dəstəyi hiss edirik və bu bizim üçün çox önəmlidir, Azərbaycanın mövqələrini möhkəmləndirən bir amildir. Azərbaycan bu münaqişəni yalnız beynəlxalq hüquq əsasında həll etmək əzmindədir. Beynəlxalq hüquq normaları hər yerdə tətbiq olunmalıdır. Beynəlxalq normalara riayət edilməlidir və davranış qaydaları da hamı üçün eyni olmalıdır. Biz bu dünyada yaşayırıq, dünyanın bir hissəsiyik və dünyada, beynəlxalq təşkilatlarda qəbul edilmiş normalar bütün ölkələr üçün əsas olmalıdır. Azərbaycanın mövqeyi də məhz bundan ibarətdir ki, ölkəmizin dünya tərəfindən, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən tanınmış ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır. Azərbaycanın suverenliyi bərpa edilməli, zəbt olunmuş torpaqlar işğalçı qüvvələrdən təmizlənməlidir və Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı etdiyi etnik təmizləmə siyasətinin nəticələri aradan qaldırılmalıdır. Bizim bu mövqeyimiz dəyişməz olaraq qalır və münaqişə yalnız bu prinsiplər əsasında öz həllini tapa bilər. Türkiyənin Azərbaycana dəstəyi, bu məsələ ilə bağlı bəyanatları, təklifləri bizim üçün çox önəmlidir və münaqişənin həlli üçün böyük rol oynayır.

Bizim iqtisadi əlaqələrimiz də sürətlə inkişaf edir. Son il ərzində ticarət dövriyyəsi çox böyük sürətlə artıb. Bu onu göstərir ki, iqtisadi əlaqələrimiz də yeni mərhələyə qədəm qoyubdur. Bu bizi çox sevindirir, çünki iqtisadi əlaqələrimiz nə qədər güclü olsa, bu, bütün başqa sahələrə də təsir göstərəcəkdir. İndi Türkiyənin və Azərbaycanın iqtisadi uğurları göz qabağındadır. Türkiyənin iqtisadiyyatı artır və sürətlə inkişaf edir. Keçən il Azərbaycanda iqtisadi artım 26,4 faiz təşkil etmişdir. Bu il isə həmin rəqəm daha da böyük olacaqdır. Yeni imkanlar açılır, yeni layihələr həyata keçiriləcəkdir. Biz Azərbaycanda fəaliyyət göstərən türk iş adamlarını da bu əməkdaşlığa dəvət edirik. Artıq Azərbaycanda Türkiyədən gəlmiş və burada yaşayan minlərlə iş adamı fəaliyyət göstərir.

Biz də çalışırıq ki, onlara daim diqqət, kömək göstərək. İnvestisiya mühitini sağlamlaşdırmaq üçün müvafiq tədbirlər də görülür. İqtisadi əlaqələr nə qədər güclü olsa, təbii ki, bütün başqa əlaqələr də güclənəcəkdir.

Yenə də demək istəyirəm ki, bizi birləşdirən tarixi köklər, müştərək tariximiz, ənənələrimiz, dinimiz, dilimiz, mədəniyyətimizdir. İki qardaş ölkə – Türkiyə və Azərbaycan bu gözəl və möhkəm təməl üzərində öz münasibətlərini möhkəmləndirir, yeni layihələr üzərində işləyirlər. Ölkələrimiz üçün, bölgə üçün, dünya üçün önəmli olan məsələlər indi Ankarada və Bakıda həll olunur və bu da həqiqətdir. Mən şübhə etmirəm ki, gələcəkdə bizim mövqelərimiz daha da möhkəmlənəcəkdir. Türkiyə–Azərbaycan birliyi bizim uğurlu inkişafımız üçün başlıca şərtidir.

Əziz qardaşım, hörmətli Cümhur başqanı, Sizi Bakıda bir daha salamlayıram. Bu badəni Türkiyənin cümhur başqanı, əziz qardaşım Əhməd Necdət Sezərin şərəfinə, Səməra xanımın şərəfinə, bütün qardaş türk xalqının şərəfinə, Türkiyə Cümhuriyyətinin şərəfinə qaldırıram.

Sağ olun.

Türkiyə prezidenti Əhməd Necdət Sezərin nitqi

Hörmətli Cümhur başqanı!

Çox hörmətli xanım Əliyeva!

Dəyərli qonaqlar!

Qardaş Azərbaycanı ziyarət etməkdən böyük məmnunluq duyuram. Bakıya gəlişimizdən başlayaraq, bizlərə göstərilən yaxın münasibət və səmimi qonaqpərvərlik üçün sizə təşəkkür edirəm.

Səfər zamanı müstəqillik qazanmasından sonra çox qısa bir müddət ərzində Azərbaycanın nail olduğu böyük irəliləyişi və hər sahədə gerçəkləşdirdiyi işləri bir daha görmək imkanı qazandıq.

Türkiyə–Azərbaycan qardaşlığının çoxsaxəli işbirliyi ilə dərinləşdiyini, gücləndiyini görməkdən məmnunluq hissi keçiririk.

Türkiyə–Azərbaycan qardaşlığı və həmrəyliyi öz xüsusiyyətlərinə görə xüsusilə fərqlənir. Bu münasibətlərin banisi, dəyərli dostum, böyük öndər prezident Heydər Əliyevin məşhur deyimi ilə ifadə etsək, «Türkiyə və Azərbaycan bir millət, iki dövlətdir». Biz iki qardaş ölkə arasındakı nümunəvi münasibətlərin daha da inkişaf etdirilməsini arzulayırıq. Bu gün keçirdiyimiz danışıqlar zamanı Azərbaycanın da bizimlə eyni fikirdə olduğunu məmnunluq hissi ilə müşahidə etdik.

Ölkələrimiz arasındakı əməkdaşlığın digər bir ortaq məqsədi bölgəmizdə sülh, əmin-amanlıq, təhlükəsizlik, rifah və sabitliyə töhfə verməkdir. Bu ortaq məqsədə yönəlmiş Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft boru kəmərinin qarşdakı aylarda istismara verilməsi strateji əhəmiyyətə malik bir əməkdaşlıq layihəsinin həyata keçirilməsi olacaqdır. Ötən il may ayının sonunda Bakıda təşkil edilən mərasimdə hamımızın birlikdə Türkiyəyə nəql etməyə başladığımız neft tezliklə Ceyhana çatacaq və Xəzər nefti bu yolla bütün dünyaya ötürüləcəkdir. Cənubi Qafqaz ilə Orta Asiya ölkələrinin, hətta Çinin Avropaya, Aralıq dənizi və Atlantik okeanı hövzəsinə çıxması baxımından Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri kimi mühüm funksiyaları yerinə yetirəcək digər layihələrin də reallaşmasını istəyirik. Bu çətin, lakin həyata keçirilməsi mümkün olan məqsədə çatmaq üçün digər bölgə ölkələrini də bu layihələrdə iştirak etməyə həvəsləndirmək lazımdır.

Möhtərəm Prezident!

Əziz qonaqlar! Gənc Azərbaycan dövləti öz müstəqilliyini əldə etdikdən sonra labüd olan keçid dövrünü artıq arxada qoymuşdur. Bu gün Azərbaycan beynəlxalq birləşmənin hörmətli bir üzvü, böyük perspektivlərə malik ölkədir. Bölgəsində sülh, əməkdaşlıq və tərəqqidən başqa bir arzusu olmayan ölkənin torpaqlarının hələ də işğal altında olması hüquqa, ədalətə və insan haqlarına dəyər verən cəmiyyətlər tərəfindən qəbul edilə

bilməz. Bölgədə əməkdaşlıq və sabitlik mühiti yaratmağa, bölgə xalqlarının rifah halının yüksəlməsinə mane olan bu işğala dərhal son qoymaq lazımdır. Hər sahədə olduğu kimi, Dağlıq Qarabağ probleminin həllində də Türkiyə Azərbaycanı tamamilə dəstəkləyir. Bu münaqişə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində və azərbaycanlı qardaşlarımızın qəbul edə biləcəyi şərtlərlə həll edilməlidir. Türkiyə bu sahədə üzərinə düşən hər şeyi sonadək yerinə yetirəcəkdir.

Hörmətli Prezident!

Azərbaycanın Qərbin demokratik dəyərlərini mənimsəmək, Avroatlantik qurumlarına inteqrasiya arzusunu var qüvvəmlə dəstəkləyirik. Bu sahədə Azərbaycanın qət etdiyi məsafə onun dostlarını sevindirir. Ölkələrimizin yerləşdiyi mürəkkəb coğrafi məkanda sabitlik, şübhəsiz ki, böyük əhəmiyyət daşıyır. Biz inanırıq ki, demokratikləşmə daimi sabitliyin təminatçısıdır. Demokratikləşmə prosesində həm iqtidarı, həm də müxalifəti ilə birlikdə qüvvətli iradə göstərən hər bir millət bütün problemlərin öhdəsindən gələ bilər. Bu mühitin yaradılmasında iqtidar qədər müxalifətin də üzərinə müəyyən məsuliyyət düşür. Biz ürəkdən inanırıq ki, Sizin rəhbərliyiniz altında Azərbaycan bu məqsədə yetişəcəkdir. Biz Sizin bu sahədəki addımlarınızı ürəkdən dəstəkləyirik.

Möhtərəm Prezident, əziz qardaşım!

Möhtərəm xanım Əliyeva!

Bu gün bir daha Azərbaycanı öz evimiz, azərbaycanlı qardaşlarımızı isə öz ailə üzvlərimiz kimi hiss etdik. Bu duyğu və düşüncələrlə bu badəni Sizin və möhtərəm xanım Əliyevanın cansağlığı və xoşbəxtliyi, Türkiyə və Azərbaycanın rifah və əmin-amanlıq dolu gələcəyi naminə qaldırıram.

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV VƏ
TÜRKİYƏ PREZİDENTİ
ƏHMƏD NECDƏT SEZƏR
HEYDƏR ƏLİYEV FONDUNDA**

5 aprel 2006-cı il

Türkiyə prezidenti Əhməd Necdət Sezər aprelin 5-də Heydər Əliyev Fondunda olmuşdur.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və fondun prezidenti, YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyeva Türkiyənin dövlət başçısını və onun xanımı Səmrə Sezəri böyük səmimiyyətlə qaşılادılar.

Mehriban xanım Əliyeva Türkiyə prezidentinə Azərbaycan xalqının ümummilli liderinin xatirəsinə ehtiram əlaməti olaraq yaradılmış fondun məqsədləri barədə məlumat verdi. Bildirildi ki, fondun əsas məqsədləri prezident Heydər Əliyevin zəngin irsini öyrənmək və təbliğ etməkdən, onun Azərbaycanın sosial-iqtisadi, mədəni tərəqqisinə yönəlmiş geniş miqyaslı fəaliyyəti barədə gələcək nəsillərdə, qonaqlarda əyani təsəvvür yaratmaqdan, dahi şəxsiyyətin müəllifi olduğu beynəlxalq layihələrin həyata keçirilməsini dəstəkləməkdən, Azərbaycan mədəniyyəti və tarixinin geniş təbliği ilə əlaqədar aparılan işlərə kömək göstərməkdən ibarətdir.

Prezident İlham Əliyev ali qonağa ümummilli liderimizin şəxsi arxivindən götürülmüş və onun fəaliyyətinin ayrı-ayrı dövrlərini əhatə edən eksponatlar barədə ətraflı məlumat verdi.

Türkiyə dövlətinin başçısı fenomen şəxsiyyət Heydər Əliyevin həyatının ən müxtəlif məqamlarını əks etdirən və Azərbaycan tarixinin bütöv bir dövrü barədə geniş təsəvvür yaradan çoxlu sənədlərlə, dünyanın tanınmış siyasi xadimlərinin bəxş etdikləri hədiyyələrlə, ulu öndərimiz haqqında kitab-

larla, dünyanın nüfuzlu siyasi, elm, mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin Azərbaycan dövlətinin qurucusu haqqında fikirləri ilə tanış oldu, müxtəlif ölkələrin liderləri ilə görüşlərdə çəkilmiş şəkillərə böyük maraqla baxdı.

Türk dünyasının böyük öndəri Heydər Əliyevin qardaş ölkəyə səfərlərini, eləcə də Türkiyə Cümhuriyyətinin dövlət və hökumət rəhbərlərinin Azərbaycana səfərlərini, birgə görüşləri əks etdirən fotolar qonaqlarda xüsusi maraq doğurdu.

Prezident Əhməd Nəcdət Sezər fondla tanışlıqdan sonra xatirə kitabına öz ürək sözlərini yazdı: «Azərbaycanın böyük öndəri, əziz dostum, mərhum cümhur başqanı Heydər Əliyevin adına qurulan bu önəmli məbədğahı ziyarətimdən məmnunam.

Azərbaycan dövlətinin dünyada öz layiqli yerini tutması üçün atdığı addımlar onu həmişə yaşadacaqdır.

Çağdaş Azərbaycanın indi mühüm inkişafa nail olduğunu görməkdən qürur duyuram. Bu nailiyyətlərin əldə edilməsində Heydər Əliyev Fondunun və onun rəhbəri Mehriban xanım Əliyevanın apardığı böyük işlərdə uğurlar diləyirəm».

Sonra Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə prezidenti Əhməd Nəcdət Sezər fondun binasının eyvanından Bakının, Xəzərin mənzərəsini, qədim İçərişəhəri seyr etdilər.

Azərbaycan və Türkiyənin dövlət başçıları və xanımları çay süfrəsi arxasında səmimi söhbət etdilər.

Qardaş ölkənin prezidentinə üzərində onun portreti toxunmuş nəfis xalça və fondun layihələri olan kitablar, musiqi albomları hədiyyə edildi.

Prezident Əhməd Nəcdət Sezər Türkiyənin İznik vilayətinin ustaları tərəfindən xüsusi olaraq hazırlanmış nəfis çini qabı Mehriban xanıma təqdim etdi.

Azərbaycan və Türkiyə prezidentləri və xanımları birlikdə xatirə şəkilləri çəkirdilər. Ali qonaq fondan xoş və zəngin təəssüratla ayrıldığını bildirdi.

Fondun binası qarşısına toplanmış yüzlərlə şəhər sakini prezidentlər İlham Əliyevi və Əhməd Nəcdət Sezəri hərərətlə salamladılar.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin dəvəti ilə ölkəmizdə ikigünlük rəsmi səfərdə olan Türkiyə Respublikasının Prezidenti Əhməd Necdət Sezər aprelin 5-də Vənətə yola düşdü.

Azərbaycanın və Türkiyənin dövlət bayraqları ilə bəzədilmiş Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Hava Limanında ali qonağın şərafinə fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Türkiyə Respublikasının Prezidentini və xanımını Azərbaycanın Baş naziri Artur Rəsizadə, ölkəmizin Ankaradakı səfiri Zakir Həşimov, Türkiyənin Bakıdakı səfiri Turan Moralı, digər rəsmi şəxslər yola saldılar.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI AUDİTORLAR PALATASININ KOLLEKTİVİNƏ VƏ ÜZVLƏRİNƏ

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri və yeni Azərbaycan dövlətinin memarı Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə müstəqil maliyyə nəzarəti orqanı kimi yaradılmış Auditorlar Palatasının fəaliyyətə başlamasının 10 illiyi münasibətilə sizi səmimi-qəlbdən təbrik edir, məsul və şərəfli işinizdə uğurlar diləyirəm.

Dünyada sivil maliyyə nəzarəti forması kimi tanınan auditin Azərbaycanda inkişafı ölkədə iqtisadi münasibətlərin bazar prinsiplərinə əsaslanması və azad sahibkarlığa geniş meydan verilməsi ilə bilavasitə bağlıdır. Eyni zamanda, Azərbaycanın bir sıra transmilli layihələrin reallaşmasında fəal iştirakı, xarici investisiyaların ölkəmizə axını, birgə müəssisələrin uğurlu fəaliyyəti auditor xidmətinin iqtisadi proseslərdə rolunu və əhəmiyyətini daha da artırmışdır.

Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatı inkişaf etdikcə və onun dünya təsərrüfat sistemində inteqrasiyası gücləndikcə iqtisadi-maliyyə münasibətlərində şəffaflığın təmin olunmasında, iqtisadi cinayətkarlığa və korrupsiyaya qarşı mübarizədə auditin imkanlarından daha geniş istifadə etmək zərurəti yaranır. Bunun üçün müstəqil maliyyə nəzarəti sahəsində mütərəqqi dünya təcrübəsini öyrənmək və milli iqtisadiyyatın xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla ölkəmizdə tətbiqini genişləndirmək çox vacibdir.

Audit sisteminin beynəlxalq təcrübə və standartlar əsasında təkmilləşdirilməsi ölkə iqtisadiyyatında maliyyə şəffaflığını, büdcə vasitələrindən təyinatına uyğun istifadəni təmin etməklə, Azərbaycanın iqtisadi qüdrətinin möhkəmləndirilməsinə xidmət edir.

Auditorlar Palatasının ilk onilliyi münasibətilə sizi bir daha təbrik edir, Azərbaycan Respublikasının tərəqqisi naminə məsul fəaliyyətinizdə yeni uğurlar arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 4 aprel 2006-cı il

**BÖYÜK BRİTANİYANIN MİLLİ AUDİT OFİSİNİN
BAŞ MÜFƏTTİŞİ VƏ AUDİTORU SER CON
BOURNUN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

5 aprel 2006-cı il

***Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev
aprelin 5-də Prezident sarayında Böyük Britaniyanın Milli
Audit Ofisinin Baş müfəttişi və auditoru ser Con Bournun
rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.***

Prezident İlham Əliyev Böyük Britaniyanın Milli Audit Ofisinin Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası ilə əməkdaşlığının əhəmiyyətini vurğuladı. Azərbaycanda Hesablama Palatasının nisbətən yeni təsisat olduğunu xatırladan prezident İlham Əliyev bu sahədə dünya dövlətlərinin müvafiq strukturlarının, o cümlədən Böyük Britaniyanın Milli Audit Ofisinin təcrübəsindən faydalanmağın vacibliyini bildirdi.

Ser Con Bourn Böyük Britaniyanın Milli Audit Ofisi ilə Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası arasında əməkdaşlığa dair anlaşma memorandumunun olduğunu bildirdi. O, səfəri zamanı iki ölkənin müvafiq strukturları arasında əlaqələrin daha da dərinləşdirilməsi yolları haqqında geniş müzakirələrin aparıldığını qeyd etdi.

**POLŞANIN İQTİSADİYYAT NAZİRİ
PYOTR VOZNYAKIN RƏHBƏRLİK ETDİYİ
NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

6 aprel 2006-cı il

***Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev
aprelin 6-da Prezident sarayında Polşanın İqtisadiyyat naziri
Pyotr Voznyakın rəhbərlik etdiyi nümayəndə
heyətini qəbul etmişdir.***

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan ilə Polşa arasında ikitərəfli münasibətlərin müxtəlif sahələrdə uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. Prezident İlham Əliyev Polşaya rəsmi səfərini və o vaxt Varşava şəhərinin meri vəzifəsində çalışan Polşanın hazırkı prezidenti ilə keçirdiyi görüşü məmnunluqla xatırladı. O, Polşanın İqtisadiyyat nazirinin səfərinin iki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığın bundan sonra da inkişaf etdirilməsi üçün əhəmiyyətli olduğunu bildirdi.

Pyotr Voznyak Polşa prezidentinin salamlarını Azərbaycanın dövlət başçısına çatdırdı. Qonaq Bakıya səfərinin siyasi və iqtisadi baxımdan önəmini vurğuladı, ölkələrimiz arasında iqtisadi əlaqələrin daha da inkişaf etməsi üçün yaxşı imkanların olduğunu qeyd etdi.

Prezident İlham Əliyev Polşa prezidentinin salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi və onun da salamlarını Polşanın dövlət başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

**DANİMARKANIN KRALIÇASI ÜLYAHƏZRƏT
II MARQRETEYƏ**

Ülyahəzrət!

Danimarka Krallığının milli bayramı – Təvəllüd gününüz münasibətilə Sizi və Sizin simanızda bütün xalqınızı şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Əmin olduğumu bildirirəm ki, Azərbaycan ilə Danimarka arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri xalqlarımızın mənafeləri naminə daim inkişaf edəcək və genişlənəcəkdir. Sizə ən xoş arzularımı yetirməkdən məmnunluq duyur, dost xalqınıza sülh və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 6 aprel 2006-cı il

**SURİYA ƏRƏB RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB BƏŞŞAR ƏL-ƏSƏDƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizin milli bayramı – Müstəqillik günü münasibətilə Sizə və dost Suriya xalqına ən səmimi təbriklərimizi yetirirəm. Ümidvaram ki, Azərbaycan–Suriya münasibətləri bundan sonra da dostluq və əməkdaşlıq zəminində inkişaf edərək xalqlarımızın rifahına töhfələr verəcəkdir. Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost xalqınıza əmin-amanlıq və tərəqqi arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 6 aprel 2006-cı il

**AVROPA KOMİSSİYASININ XARİCİ ƏLAQƏLƏR
ÜZRƏ BAŞ DİREKTÖRÜNÜN MÜAVİNİ FOKİON
FOTİADİS İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

7 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 7-də Prezident sarayında Avropa Komissiyasının xarici əlaqələr üzrə Baş direktorunun müavini Fokion Fotiadisi qəbul etmişdir.

Söhbət zamanı Azərbaycanla Avropa Komissiyası arasında əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

**AVROPA YENİDƏNQURMA VƏ İNKİŞAF
BANKININ PREZİDENTİ JAN LEMYERİN
RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ
İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

10 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 10-da Prezident sarayında Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının prezidenti Jan Lemyerin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Görüşdə Azərbaycan iqtisadiyyatının çox sürətlə inkişaf etdiyi vurğulanmış, ölkəmizdə iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində, o cümlədən enerji sahəsində global layihələrin həyata keçirilməsi istiqamətində böyük nailiyyətlərin əldə edildiyi qeyd olunmuşdur. Azərbaycanla Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı arasında əməkdaşlığın qarşılıqlı surətdə faydalı şəkildə genişlənməsindən məmnunluq ifadə edilmiş və bu əməkdaşlığın gələcəkdə də davam etdirilməsinin əhəmiyyətli olduğu bildirilmişdir.

Görüş zamanı qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra digər məsələlər də müzakirə edilmişdir.

AVSTRİYA ALİ MƏHKƏMƏSİNİN SƏDRİ İOHANN JEŞUT İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

10 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 10-da Prezident sarayında Avstriya Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri İohann Jeşutu qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Avstriya arasında müxtəlif sahələrdə münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. Azərbaycanın məhkəmə sisteminin Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmasının ölkəmiz üçün vacib məsələ olduğunu bildirən prezident İlham Əliyev Azərbaycan Avropa Şurasına üzv olduqdan sonra bu sahədə müsbət irəliləyişlərin əldə edildiyini diqqətə çatdırdı. O, indiki səfərin iki ölkənin məhkəmə orqanları arasında əməkdaşlığın inkişafına töhfə verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

İohann Jeşut Avstriyanın Avropa İttifaqına üzv olduqdan sonra məhkəmə sistemində həyata keçirdiyi islahatlara toxunaraq, bu prosesin əhəmiyyətini vurğuladı. Qonaq Azərbaycan və Avstriya məhkəmələri arasında əlaqələrin bundan sonra da genişləncəyinə əminliyini bildirdi.

**NATO BAŞ KATİBİNİN CƏNUBİ QAFQAZ VƏ
ORTA ASIYA ÜZRƏ XÜSUSİ NÜMAYƏNDƏSİ
ROBERT SİMMONSUN RƏHBƏRLİK ETDİYİ
NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

10 aprel 2006-cı il

*Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ap-
relin 10-da Prezident sarayında NATO Baş katibinin Cənubi
Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Sim-
monsun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.*

*Görüşdə Azərbaycan–NATO əməkdaşlığının hazırkı vəziy-
yəti və perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır.*

**TÜRKİYƏ MİLLİ TƏHLÜKƏSİZLİK
TƏŞKİLATININ RƏİSİ
EMRE TANER İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

11 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 11-də Prezident sarayında Türkiyə Respublikası Milli Təhlükəsizlik Təşkilatının rəisi Emre Taneri qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Türkiyə arasında münasibətlərin çox yüksək səviyyədə olduğunu vurğuladı. Azərbaycan–Türkiyə əməkdaşlığının bütün region üçün əhəmiyyətli olduğunu bildirən prezident İlham Əliyev həyata keçirilən global enerji layihələrinin və mövcud nəqliyyat dəhlizlərinin ölkələrimizin önəmini daha da artırdığını qeyd etdi. O, iki ölkənin bütün qurumları arasında sıx əlaqələrin yaradılmasının vacibliyini vurğuladı və indiki səfərin təhlükəsizlik orqanları arasında əməkdaşlığın bundan sonra da inkişafına töhfə verəcəyinə əmin olduğunu bildirdi.

Emre Taner Türkiyə Respublikası Prezidentinin salamlarını Azərbaycanın dövlət başçısına çatdırdı. O, Türkiyə–Azərbaycan əlaqələrinin region üçün önəmini vurğuladı və qarşılıqlı səfərlərin əməkdaşlığın inkişafına töhfə verdiyini bildirdi. Qonaq iki ölkənin təhlükəsizlik orqanları arasında anlaşmanın çox yüksək səviyyədə olduğunu qeyd etdi.

Prezident İlham Əliyev Türkiyə Respublikası Prezidentinin salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi və onun da salamlarını Türkiyənin dövlət başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

ROMA PAPASI XVI BENEDİKT HƏZRƏTLƏRİNƏ

Zati-müqəddəsləri!

Tacqoyma gününüzün ildönümü münasibətilə Sizi və Sizin simanızda bütün katolikləri öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edirəm.

Əminəm ki, Azərbaycan–Vatikan əlaqələrinin inkişafı, dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərimizin daha da genişlənməsi üçün bundan sonra da ardıcıl səylər göstərəcəyik.

Sizə möhkəm cansağlığı, ümumbəşəri dəyərlərin təntənəsi naminə ali xidmətinizdə uğurlar, həmməzhəblərinizə əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 11 aprel 2006-cı il

**ATƏT-in MİNSK QRUPUNUN
FRANSALI HƏMSƏDRİ
BERNARD FASYE İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

11 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 11-də Prezident sarayında ATƏT-in Minsk qrupunun fransalı həmsədrı Bernard Fasyeni qəbul etmişdir.

Görüşdə Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizama salınması ilə əlaqədar danışıqlarla bağlı bir sıra məsələlər müzakirə olunmuşdur.

**NİDERLANDIN KRALIÇASI ÜLYAHƏZRƏT
BEATRİKSƏ**

Ülyahəzrət!

Niderland Krallığının milli bayramı – Kraliça günü münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqınıza ən səmimi təbriklərimizi və xoş arzularımızı yetirməkdən məmnunluq duyuram.

Əmin olduğumu bildirirəm ki, ölkələrimiz arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri, ikitərəfli əlaqələrimiz daim öz əhatə dairəsini genişləndirərək xalqlarımızın rifahına töhfələr verəcəkdir. Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Niderland xalqına əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 11 aprel 2006-cı il

**TANZANIYA BİRLƏŞMİŞ RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB CAKAYYA KİKVETEYƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizin milli bayramı – Birlik günü münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Ümidvar olduğumu bildirirəm ki, Azərbaycan–Tanzaniya əlaqələri xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq daim genişlənəcəkdir.

Bu əlamətdar gündə Sizə ən xoş arzularımı yetirir, dost xalqınıza əmin-amanlıq və tərəqqi diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 11 aprel 2006-cı il

**CƏNUBİ AFRİKA RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB TABO MBEKİYƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Cənubi Afrika Respublikasının milli bayramı – Azadlıq günü münasibətilə Sizə və bütün xalqınıza təbriklərimizi yetirirəm.

Ümidvaram ki, ölkələrimiz arasında yaranmış münasibətlər bundan sonra da dostluq və əməkdaşlıq zəminində inkişaf edəcəkdir.

Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost xalqınıza sülh və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 11 aprel 2006-cı il

**MDB ÖLKƏLƏRİNİN YƏHUDİ İCMALARI
FEDERASIYASININ PREZİDENTİ LEV
LEVAYEVİN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

11 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 11-də Prezident sarayında MDB ölkələrinin Yəhudi İcmaları Federasiyasının prezidenti Lev Levayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Görüşdə Azərbaycanda müxtəlif millətlərin nümayəndələri, o cümlədən yəhudi icmasının azad, sərbəst yaşaması üçün hər cür şəraitin mövcud olduğu vurğulanmış, ölkə rəhbərliyi tərəfindən bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər yüksək qiymətləndirilmişdir.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ŞƏKİ-ZAQATALA BÖLGƏSİNƏ SƏFƏRİ

12 aprel 2006-cı il

Respublikamızın Şəki-Zaqatala bölgəsinə səfərə çıxan Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 12-də səhər Balakən rayonuna gəlmişdir. Burada dövlətimizin başçısını və xanımını böyük hörmətlə, gül-çiçəklə qarşıladılar.

Həmin gün Balakən rayon mərkəzi xəstəxanasının təməlinin qoyulmasına həsr olunmuş mərasim keçirildi. Buraya toplaşan minlərlə sakin prezident İlham Əliyevi və xanımı Mehriban Əliyevanı hərərətlə salamladılar. Mərasim iştirakçılarının əllərində dövlətimizin başçısını salamlayan şüarlar, ulu öndərin və prezident İlham Əliyevin portretləri və Azərbaycanın dövlət bayraqları var idi.

Prezident İlham Əliyevə xəstəxana barədə ətraflı məlumat verildi. Bildirildi ki, 235 çarpayılıq xəstəxana kompleksi Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin vəsaiti ilə tikiləcək və iki ilə tam istifadəyə veriləcəkdir. Burada poliklinika, terapiya, nevrologiya, cərrahiyyə, reanimasiya otaqları, doğum, uşaq xəstəlikləri şöbələri və s. fəaliyyət göstərəcəkdir. Əsas korpus dördmərtəbəli olacaqdır. Ayrılmış 13 milyon ABŞ dolları həcmində vəsaitin 10 milyon dolları tikinti-quraşdırma işlərinə, 3 milyon dolları isə avadanlığa sərf ediləcəkdir. Xəstəxananın daimi enerji və istilik təminatı olacaqdır. Tikinti işlərini «Rabitə-İnşaat» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti yerinə yetirəcəkdir. Tikintidə 300 nəfər, əsasən, yerli inşaatçılar işləyəcəklər.

Burada istirahət zonası da yaradılacaqdır. Ətrafda yerləşən köhnə xəstəxana binasının yerində isə Olimpiya İdman Kompleksi tikiləcəkdir. Yaxınlıqdakı avtovağzal binası da müasir standartlara uyğun tam yenidən qurulacaqdır. Prezident

İlham Əliyev xəstəxananın layihəsi ilə tanış oldu və sonra binanın təməlinə ilk beton qarışığını tökdü.

Mərkəzi xəstəxananın təməlinin qoyulması mərasimindən sonra rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüş keçirilmişdir.

R ə ş i d M u s a y e v (rayon ağsaqqalı): Möhtərəm Prezident!

Bu gün bütün Balakən şadlıq və sevinc içərisindədir. Bu gün balakənlilər ürəklərə və hafizələrə həkk olunacaq tarixin önəmli bir gününü yaşayırlar. Balakən torpağında, Azərbaycanın bu dilbər guşəsində Sizi salamlamağımızla fəxr edirik. Bütün balakənlilər Sizin gəlişinizə ürəkdən sevinirlər. Onlar Sizin bu səfərinizi balakənlilərə olan diqqət, qayğı və hörmətin təzahürü kimi qiymətləndirirlər.

Balakəndə 87 mindən artıq əhali yaşayır, etnik tərkibi də çox müxtəlifdir. Burada uzun əsrlər boyu azərbaycanlılar, avarlar, ingiloylar və digər xalqların nümayəndələri bir ailə kimi yaşamış, qurub-yaratmış, işləmiş, Azərbaycanın inkişafı üçün səylərini əsirgəməmişlər.

Möhtərəm Prezident, balakənlilər onu da bilir və unuturlar ki, rayonumuzun sosial-iqtisadi, mədəni inkişafı ulu öndərimiz, ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adı ilə sıx bağlıdır. Onun Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlərdə Balakən sosial-iqtisadi, mədəni cəhətdən daha da inkişaf etmiş bir rayona çevrilmişdir. Coşğun dağ çayları üzərində körpülərin salınması, Yevlax–Balakən dəmir yolunun istifadəyə verilməsi bilavasitə ulu öndərimizin xidmətidir, rayonumuza olan diqqət və qayğısının nəticəsidir.

Möhtərəm Prezident, balakənlilər onu da yaxşı bilirlər ki, Siz ulu öndərimizin siyasi xəttini layiqincə davam etdirirsiniz. Azərbaycanın gələcəyi haqqında onun ülvi arzularını həyata keçirmək üçün bütün qüvvə və bacarığınızı sərf edirsiniz. Möhtərəm Prezident, o da bizə yaxşı məlumdur ki, Siz memarı ümummilli liderimiz Heydər Əliyev olan müstəqil Azərbaycan Respublikasının dünya ölkələri arasında nüfuzunun daha da

möhkəmlənməsi üçün səy və bacarığınızı əsirgəmirsiniz, bütün qüvvənlə buna çalışsınız.

Möhtərəm Prezident, əmin ola bilərsiniz ki, balakənlilər Sizi ürəkdən sevir, Sizin cəsarətli, qətiyyətli siyasətinizi bəyənir, dəstəkləyirlər. Bundan sonra da Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmlənməsi, ərazi bütövlüyünün bərpası, iqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş bir ölkəyə çevrilməsi naminə çalışacaqlar.

BALAKƏN RAYONU İCTİMAİYYƏTİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ

12 aprel 2006-cı il

Əziz balakənlilər!

Əziz bacılar və qardaşlar! Sizin hamınızı ürəkdən salamlayıram, sizə öz hörmət və məhəbbətimi bildirirəm. Mən çox şadam ki, bu gün Balakəndəyəm, sizinlə birlikdəyəm, bu gözəl mərasimdə birlikdə iştirak edirik. Son illər ərzində Azərbaycanda ən böyük xəstəxana Balakəndə tikilir. Bu gün binanın, xəstəxananın təməl daşını qoyduq və aldığımız məlumata görə, iki il ərzində gözəl xəstəxana tikilib istifadəyə veriləcəkdir. Bu çox önəmli əlamətdir. Bizim Azərbaycanın bugünkü həyatını əks etdirən bir əlamətdir. Azərbaycanın hər yerində quruculuq-abadlıq işləri aparılır, regionların sosial-iqtisadi inkişafı proqramı icra edilir. Əlbəttə, bu proqram həm yeni iş yerlərinin açılmasına xidmət edir, eyni zamanda bölgələrin sosial problemlərinin aradan qaldırılmasına kömək göstərir. Ölkəmiz məhz bu istiqamətdə inkişaf etməlidir. Güclü iqtisadiyyatla yanaşı, insanlara qayğı və diqqət də ən yüksək səviyyədə olmalıdır. Bizim iqtisadi potensialımız artdıqca, əlbəttə ki, ölkədə mövcud olan bütün problemlər öz həllini tapacaqdır.

Yeni iş yerləri açılmalıdır və bu istiqamətdə tədbirlər görülür. Bilirəm ki, Balakən rayonunun problemlərinin biri də məhz bundan ibarətdir – yeni iş yerlərinin açılması, sahibkarlığın inkişafı və yeni infrastrukturun yaradılması məsələləri öz həllini tapmalıdır. Bütün bunlar, əlbəttə ki, iqtisadi potensiala bağlı olan məsələlərdir. Azərbaycanda son dövr ərzində 90-cı illərin ortalarından başlanmış iqtisadi islahatlar bu

məqsədi güdür. Bu illər ərzində ölkə iqtisadiyyatı inkişaf edib, çox böyük infrastruktur layihələr icra olunur. Ölkəmizin gələcək iqtisadi qüdrətini müəyyən edən Heydər Əliyevin adını daşıyan Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri inşa edilir və bu il istismara veriləcəkdir. Bütün başqa sahələrdə görülən işlər – iqtisadiyyatın liberallaşması, özəl sektorun inkişafı Azərbaycanı iqtisadi artım sürətinə görə dünyanın ən qabaqcıl ölkələri sırasına daxil edibdir. Bu gün iqtisadi artım sürətinə görə Azərbaycan dünyada birinci ölkədir. Bizim vəzifəmiz, niyyətimiz ondan ibarətdir ki, bu gözəl iqtisadi göstəricilərimiz, iqtisadi artım hər bir ailənin, hər bir vətəndaşın gündəlik həyatında özünü göstərsin. İnsanlar daha da yaxşı yaşamaladırlar, daha da gözəl şərait olmalıdır, iş yerləri açılmalıdır, yüksək maaş, pensiyalar verilməlidir. Sosial infrastruktur yeniləşməlidir, xəstəxanalar, məktəblər, digər sosial obyektlər ən müasir standartlara cavab verməlidir. Bu gün təməl daşını qoyduğumuz xəstəxana da dünyanın ən yüksək standartlarına cavab verəcək və sizə deyə bilərəm ki, bu, son illər ərzində Azərbaycanda tikilən xəstəxanalardan ən böyüyü və ən müasiri olacaqdır.

Azərbaycanın hərtərəfli inkişafı bölgələrin inkişafından asılıdır. Məhz buna görə biz bölgələrə yeni infrastruktur gətirməyə çalışırıq. Bu gözəl xəstəxana, sonra burada yaradılacaq müəssisələr – fabriklər, zavodlar bu bölgənin inkişafına xidmət edəcəkdir. Əgər bütün bölgələr inkişaf edərsə, ölkəmiz də güclənəcəkdir.

Azərbaycanın ən böyük sərvəti – təbii sərvətlərdən söhbət gedir – neft, qazdır. Bu sərvətlər Azərbaycan xalqına xidmət edir. Ancaq bununla yanaşı, qeyri-neft sektorunun inkişafı ölkəmizin uzunmüddətli inkişaf istiqamətini müəyyən edəcəkdir. Məhz buna görə qeyri-neft sektorunun inkişafına, özəl sektorun inkişafına böyük diqqət göstərilir ki, hərtərəfli tərəqqi olsun. İqtisadiyyatımız çoxşaxəli olsun və işsizlik tamamilə aradan qaldırılsın.

Biz çalışırıq ki, kənd təsərrüfatına da kömək göstərək. Bilirsiniz ki, kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan fermerlərə kreditlər verilir və bu il büdcədə bu məqsədlər üçün təxminən 100 milyon dollar vəsait nəzərdə tutulubdur. Eyni zamanda dövlət xətti ilə kənd təsərrüfatı texnikası da gətirilir və kəndlilərə icarəyə verilir. Bu da imkan verəcək ki, kənd təsərrüfatı daha da sürətlə inkişaf etsin, çünki Azərbaycan əhalisinin 50 faizi kəndlərdə yaşayır.

Balakən çox gözəl bölgədir, gözəl rayondur. Azərbaycanın çox gözəl guşasıdır. Burada turizmin inkişafı da böyük əhəmiyyət daşıyır. Əlbəttə ki, turizmin inkişafı üçün ilk növbədə yeni infrastruktur olmalıdır. Bu məqsədlə yeni yolların tikintisi nəzərdə tutulubdur. Zaqatalada yeni aeroportun tikintisi nəzərdə tutulur, Şəkidə yeni elektrik stansiyasının tikintisi artıq başlanıbdır. Bütün bunlar bölgənin infrastrukturunun inkişafına xidmət edəcəkdir. Burada çox gözəl turizm kompleksləri tikmək mümkündür və mən ümid edirəm ki, Azərbaycan sahibkarları bu sahəyə diqqət göstərəcəklər. Beləliklə, bu bölgə daha da sürətlə inkişaf edəcək, insanlar daha yaxşı yaşayacaqlar və Azərbaycan möhkəmlənəcəkdir.

Balakən rayonunda çoxsaylı müxtəlif xalqlar yaşayır. Azərbaycanın gücü də məhz ondan ibarətdir ki, biz çoxmillətli ölkəyik. Azərbaycanda müxtəlif xalqlar bir ailə kimi yaşayırlar. Azərbaycanın tarixində bu məsələ ilə bağlı heç vaxt problem olmamışdır, bu gün də yoxdur və gələcəkdə də olmayacaqdır. Çünki milli mənsubiyyətindən asılı olmayaraq hər bir insan, hər bir vətəndaş bizim üçün əzizdir, doğmadır və eyni hüquqa malikdir. Bu baxımdan Azərbaycan dünyada bir nümunə ölkə ola bilər. Bu gün biz görürük ki, müxtəlif ölkələrdə milli, etnik zəmində, dini zəmində xoşagəlməz hadisələr baş verir, müəyyən parçalanmalar baş verir. Bu xoşagəlməz hadisələr dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrində də müşahidə olunur və bu bizi çox narahat edir. Çünki bu çox təhlükəli meylidir. Sivilizasiyalar arasında dialoqdan söhbət gedir, amma praktikada, həyatda biz tam başqa mənzərəni görürük.

Azərbaycanda isə vəziyyət tam başqadır. Burada yaşayan bütün xalqlar eyni hüquqa malikdir, onlara eyni münasibət göstərilir. Bizim siyasətimiz bundan ibarətdir. Bu, ulu öndər Heydər Əliyevin siyasətidir, bu siyasət bu gün də bütün sahələrdə davam etdirilir. Azərbaycanın hərtərəfli inkişafı, bizim qüdrətimiz məhz buna əsaslanır ki, ölkəmizdə bütün xalqlar bir ailə kimi, qardaş kimi yaşayırlar və bu, əbədi olacaqdır. Bu bizim vətənimizdir, doğma diyarımızdır. Mən demişəm ki, Azərbaycanın hər bir yeri, hər bir bölgəsi, şəhəri mənim üçün əzizdir, mənim vətənimdir. Mən çox istəyirəm ki, Azərbaycanın hər bir bölgəsi inkişaf etsin.

Regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramının məqsədi bundan ibarətdir. Bilirsiniz ki, iki ildən artıqdır bu proqram icra olunur və nailiyyətlər də göz qabağındadır: yüz minlərlə iş yerinin açılması, iqtisadiyyatımızın ən yüksək sürətlə inkişaf etməsi və bütövlükdə regionlarda quruculuq-abadlıq işlərinin güclənməsi. Balakən rayonunda da gələcəkdə böyük işlər görülməkdir. Mən bu barədə müvafiq göstərişlər vermişəm, əlavə tədbirlər haqqında da qərar veriləcəkdir. Bilirsiniz ki, mən bölgələrə səfər edərkən vəziyyətlə tanış oluram, təhlil edirəm ki, harada nailiyyət var, harada problem var, harada çatışmazlıqlar var. Ondan sonra bütün mövcud olan problemlər, çatışmazlıqlar araşdırılır və yeni əlavə tədbirlər hazırlanaraq icra olunmağa başlayır. Bu dəfə də belə olacaqdır. Burada insanları narahat edən problemlər təhlil ediləcək və təxirəsalınmaz tədbirlər görülməkdir. Əziz bacılar və qardaşlar, sizi bir daha ürəkdən salamlayıram. Mən ümid edirəm ki, gələcək illərdə Balakən daha da sürətlə inkişaf edəcək, burada yeni iş yerləri sürətlə açılacaq, yeni sosial infrastruktur obyektləri, məktəblər və sair tikilib istifadəyə veriləcəkdir. Balakən və balakənlilər həmişə olduğu kimi, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmlənməsində fəal rol oynayacaqlar. Sizi bir daha salamlayıram, sizə cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram. Sağ olun.

* * *

Sonra prezident İlham Əliyev buraya toplaşan sakinlərlə səmimi görüşüb söhbət etdi, onların qayğı və problemləri ilə maraqlandı. Balakənlilər dövlətimizin başçısının siyasətindən razılıqlarını ifadə etdilər və ulu öndərin tarixi xidmətlərini xatırladaraq bundan sonra da Azərbaycan prezidentinin ətrafında sıx birləşərək onu daim dəstəkləyəcəklərini vurğuladılar.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ZAQATALA RAYONUNA SƏFƏRİ

12 aprel 2006-cı il

Respublikamızın şimal-qərb bölgəsində səfərdə olan Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 12-də Zaqatala rayonuna gəlmişdir.

Prezident İlham Əliyev əvvəlcə Zaqatala şəhərindəki Heydər Əliyev parkı ilə tanış oldu. Şəhərin mənzərəli guşəsində yerləşən və bir neçə hektar ərazini əhatə edən bu yaraşıqlı parkda 127 növ ağac əkilmişdir. Zaqatalalılardan və şəhərin qonaqlarının ən sevimli yeri olan parkda istirahət üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev, xanımı Mehriban Əliyeva və qızı Leyla parka baxdılar, buradakı səliqə-sahmandan razılıqlarını ifadə etdilər. Prezident İlham Əliyev ümummilli lider Heydər Əliyevin parkda ucaldılmış abidəsi önünə gül-çiçək dəstəsi qoydu. Prezidentin ailə üzvləri də abidənin önünə gül dəstəsi qoydular.

ZAQATALA OLİMPIYA İDMAN KOMPLEKSİNİN TƏNTƏNƏLİ AÇILIŞ MƏRASİMİNDƏ NİTQ

12 aprel 2006-cı il

Aprelin 12-də Zaqatala şəhərində Olimpiya İdman Kompleksinin təntənəli açılış mərasimi olmuşdur.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak edirdi. Kompleksin qarşısına toplaşan on minlərlə sakin prezident İlham Əliyevi hərarətlə qarşıladılar. Onlar mərasimə prezidenti salamlayan şüarlarla, ulu öndərin və prezident İlham Əliyevin portretləri, Azərbaycanın dövlət bayraqları ilə gəlmişdilər.

İlham Əliyev: Əziz bacılar və qardaşlar!

Sizi ürəkdən salamlayıram və bu gözəl olimpiya kompleksinin açılışı münasibətilə təbrik edirəm. Çox gözəl idman kompleksidir, hər cür şərait – idman salonları, üzgüçülük hovuzu var və əminəm ki, Zaqatala idmançıları və sakinləri bu kompleksdən səmərəli istifadə edəcəklər. Zaqatalada idman həmişə çox yüksək səviyyədə olubdur. Bu bölgədən çıxmış idmançılar beynəlxalq yarışlarda Azərbaycan idmanının şərəfini qoruyublar və yüksək nəticələr qazanıblar. Eyni zamanda Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti kimi, mən iki il əvvəl qərara gəldim ki, Zaqatalada müasir olimpiya kompleksi tikilməlidir ki, burada idman daha da sürətlə inkişaf etsin, idmanla məşğul olmaq üçün şərait müasir dünya standartlarına cavab versin. Bu gün burada idman salonunda uşaqları görəndə çox sevindim. Bu bizim gələcək nəsliyimizin fiziki və mənəvi cəhətdən tərbiyə olunması üçün çox mühüm bir amildir. Bildiyiniz kimi, idman insanı fiziki cəhətdən sağlam böyüdür, eyni zamanda, idmanla məşğul olan uşaqlar mənəvi

cəhətdən çox möhkəm olurlar. Onlarda vətənpərvərlik ruhu çox yüksək səviyyədə olur. Əlbəttə ki, idman həm də ölkənin şöhrətidir. İdman dünyada insanları birləşdirən ən əsas amillərdən biridir. Eyni zamanda, hər bir ölkənin təbliğinə də xidmət göstərir. Bizim idmançılarımız müxtəlif beynəlxalq yarışlarda, dünya çempionatlarında, olimpiya oyunlarında yüksək nailiyyətlər qazanaraq Azərbaycanı tanıdırlar, ölkəmiz haqqında dolğun təsəvvür yaradırlar.

Mən çox şadam ki, bu Olimpiya İdman Kompleksi yüksək dünya standartlarına cavab verir. Bununla yanaşı, burada futbol stadionu da tikiləcək, artıq inşasına başlanıbdır. Beləliklə, Zaqatalada həm rayon üçün çox gözəl idman infrastrukturu yaradılıb və eyni zamanda burada Azərbaycan çempionatları keçiriləcək, beynəlxalq yarışların keçirilməsi üçün bütün imkanlar var.

Mənim məqsədim ondan ibarətdir ki, Azərbaycanın hər bir bölgəsi inkişaf etsin və bölgələrdə, rayonlarda dünya standartlarına cavab verən infrastruktur obyektlər, idman qurğuları, tibb ocaqları, məktəblər, zavodlar, fabriklər istifadəyə verilsin. Bildiyiniz kimi, bu gün Zaqatalada yeni müalicə–diagnostika mərkəzinin təməl daşı da qoyulacaqdır. Bu yaxınlarda bu barədə də qərar qəbul edilibdir. Bu, bölgələrin sosial problemlərinin həlli üçün çox lazımlı bir proqramdır.

Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində yeni tibb ocaqları yaradılır. Bizim tibb xidmətimiz yüksək səviyyədə olmalıdır. İnsanlar vaxtlı-vaxtında müalicə keçməlidirlər. Diagnostikanın səviyyəsi yüksək olmalıdır. Xəstəlik olmamalıdır, əgər kimsə xəstələnərsə, vaxtında bu xəstəlik müəyyən edilib tədbirlər görülməlidir.

Zaqatalada yeni aeroportun tikintisi nəzərdə tutulub, bu barədə də qərar verildi. Çünki bu bölgənin hərtərəfli inkişafı üçün mütləq müasir aeroport olmalıdır. Düzdür, mövcud aeroport var, vaxtilə Zaqatalada və Şəkiddə də tikilibdir. Amma həmin aeroportlar böyük təyyarələrin qəbul olunmasına imkan vermir. Azərbaycanın hava nəqliyyatı müasirləşir. İndi biz

köhnə sovet təyyarələrindən imtina edirik, müasir təyyarələr – boinqlər, aerobuslar, böyük yük təyyarələri alırıq. Onların buraya gəlməsi üçün müasir uçuş-enmə zolağı, aerovağzal kompleksi olmalıdır. Mən şübhə etmirəm ki, aeroport tikiləndən sonra buraya axın daha da çox olacaqdır.

Hər bir bölgənin inkişafı üçün infrastruktur yaradılmalıdır – yollar, elektrik stansiyaları, su xətləri, qaz kəmərləri, yeni aeroportlar. Bunların hamısı bizim proqramımızda var və bölgənin hərtərəfli inkişafı üçün bütün bu tədbirlər görülməkdir. Nəzərə alsaq ki, Zaqatala rayonu Bakıdan uzaqda yerləşir, buraya gəliş-gedişin asanlaşması üçün bu tədbirləri görməliyik. Bu gün biz bu məsələyə də baxacağıq. Yəni bir sözlə, Zaqatala rayonunun sosial-iqtisadi inkişafına biz kompleks şəkildə baxırıq.

Bizim bütün planlarımız, proqramlarımız həyatda öz əksini tapır. Bildiyiniz kimi, iki il bundan əvvəl regionların sosial-iqtisadi inkişafı proqramı qəbul edilibdir. O gündən bu günə qədər proqram uğurla icra olunur. Proqramda nəzərdə tutulan bütün məsələlər öz əksini tapır ki, eyni zamanda, əlavə tədbirlər də görülür. Mənim bölgələrə səfərlərimin, demək olar ki, əsas məqsədi görülən işləri təhlil etmək, yerlərdə vəziyyətlə tanış olmaqdır ki, insanları hansı məsələlər narahat edir və mövcud olan problemlərin aradan qaldırılması üçün əlavə tədbirlər planı hazırlamaqdır. Hansı məsələ ilk növbədə həll olunmalıdır – bunu biz yerlərdə müzakirə edirik. Məsələlər həm sizinlə görüşlərdə, eyni zamanda, yerli icra orqanlarının nümayəndələri ilə müzakirə olunur.

Zaqatala Azərbaycanın çox gözəl bir guşəsidir. Burada çox gözəl təbiət, təbii şərait var, gözəl, zəhmətkeş, vətənpərvər insanlar yaşayır. Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmlənməsində zaqatalalılının çox böyük xidməti olmuşdur. Bu gün siz öz əməyinizlə, zəhmətinizlə ümumi işimizə böyük töhfə verirsiniz.

Mən istəyirəm ki, bu bölgədə yeni müəssisələr, fabriklər, iş yerləri yaradılsın. İqtisadiyyatın bu bölgəyə uyğun olan

müəyyən istiqamətləri – emal sənayesi, turizm, digər sahələr inkişaf etsin. Əlbəttə ki, sosial infrastrukturun yeniləşməsi çox önəmlidir. Bilirsiniz ki, Azərbaycanda məktəb tikintisi çox geniş vüsət alır. Keçən il 300-dən artıq məktəb tikilibdir. Bu il də böyük proqram nəzərdə tutulubdur. Azərbaycanda yararsız vəziyyətdə olan bir dənə də məktəb olmamalıdır. Biz onları yeniləşdirməliyik, müasirləşdirməliyik, yeni avadanlıqla təchiz etməliyik. İnsanların təmasda olduqları bütün sahələrdə – təhsil, səhiyyə və digər sahələrdə ciddi islahatlar aparılmalıdır. Bunu etmək üçün, ilk növbədə, iqtisadi potensial möhkəmlənməlidir. Bu məsələlər də diqqət mərkəzindədir.

Bilirsiniz ki, Azərbaycanın iqtisadiyyatı ildən-ilə güclənir, dünyada ən yüksək sürətlə inkişaf edir. Azərbaycanda müşahidə olunan iqtisadi artım heç bir başqa ölkədə yoxdur. İqtisadiyyatımız keçən il 26 faizdən çox artıbdir. İlk məlumatlar mənə verilib, bu ilin birinci rübündə təxminən 40 faiz artıbdir. Bu onu göstərir ki, bizim nəzərdə tutduğumuz işlər həyatda öz əksini tapır. Əsas məqsəd odur ki, insanlar bu gözəl makroiqtisadi göstəriciləri gündəlik həyatda hiss etsinlər. Maaşlar, pensiyalar, digər sosial müavinətlər qaldırılmalıdır. Eyni zamanda, kreditlər verilməlidir və verilir. Kənd təsərrüfatının inkişafına böyük diqqət göstərilir. Baxın, son iki il ərzində Azərbaycanda ölkəmizin uzunmüddətli inkişafı üçün nə kimi əsas işlər görüldübdür. Magistral yolların, yeni elektrik stansiyalarının tikintisi artıq sürətlə gedir. Bu gün Azərbaycanda 6 yeni elektrik stansiyası tikilir. Onların ümumi gücü 1000 meqavatdır. Onlardan biri Şəki rayonunda tikilir. 90 meqavat gücündə olan stansiya bu il istismara verilməlidir. Ondan sonra bu bölgədə işıq problemi tamamilə aradan qaldırılmalıdır.

Dörd rayonun – Şəki, Qax, Zaqatala, Balakən rayonlarının qış mövsümündə elektrik enerjisinə tələbatı təxminən 130 meqavatdır və indi buraya müxtəlif yerlərdən verilir. Ancaq Şəkidə 90 meqavat gücündə elektrik stansiyasının tikilməsi görün bu işlərdə bizə nə qədər kömək göstərəcəkdir.

Bununla yanaşı, idman kompleksləri, səhiyyə ocaqları, məktəblər tikilir, iş yerləri açılır. İki il – iki il yarım ərzində 350 min yeni iş yeri açılıbdır və bu proses sürətlə davam edir. Kənd təsərrüfatının inkişafı üçün təkcə bu il büdcədə 100 milyon yeni manat məbləğində vəsait nəzərdə tutulubdur. Yəqin ki, sabah bölgə sahibkarlarına kreditlər verilməyə başlanacaqdır. Əgər kredit olmasa, onda sahibkarlığı inkişaf etdirmək çətin olacaqdır. Kənd təsərrüfatı ilə məşğul olanlara, kəndlilərə kredit, gübrə verilməlidir. Əlbəttə ki, kənd təsərrüfatı texnikası da verilməlidir. Bunu da bizim yaratdığımız «Aqrolizinq» Səhmdar Cəmiyyəti etməlidir.

Azərbaycanın hərtərəfli inkişafı artıq bir reallıqdır. Sadəcə olaraq, mən istəyirəm, biz hamımız istəyirik ki, bu inkişaf daha da sürətlə getsin. Bunu etmək mümkündür. Görülən işlər göstərir ki, biz düzgün istiqamətdə inkişaf edirik. Amma görülən işlərin sürəti daha da yüksək olmalıdır. Mən bunu bilirəm, hiss edirəm, bütün səylərimi ona yönəldirəm ki, biz bu inkişafa daha da sürətlə nail olaq.

Minimum əməkhaqqı insanın minimum tələbatına cavab verməlidir. Bu gün belə deyil, minimum əməkhaqqı insanın tələbatını ödəmir. Düzdür, son iki il ərzində minimum əməkhaqqı 3-4 dəfə qaldırılıbdır. Ancaq bu, imkan vermir ki, o minimumu alan insan normal yaşasın. Yaxud da minimum pensiya imkan vermir ki, insan normal yaşasın. Bu, dözülməz bir vəziyyətdir. Biz bunu həll edirik, ancaq bunu necə həll edək? Ancaq iqtisadiyyatı inkişaf etdirməklə, ancaq yeni iş yerlərinin açılması ilə, ulu öndərimiz Heydər Əliyevin neft strategiyasının davam etdirilməsi ilə. Bildiyiniz kimi, bu il Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft boru kəməri istismara verilir. Ondan sonra ölkəmizə milyardlarla dollar vəsait gələcəkdir. Biz ondan səmərəli istifadə etməliyik. Müasir infrastruktur yaratmalıyıq. Maaşları, pensiyaları qaldırmalıyıq. Hər bir yerdə, hər bölgədə yeni iş yerlərinin açılmasına şərait, sahibkarlığın inkişafına şərait yaratmalıyıq və ölkəmiz belə inkişaf edəcəkdir. Əlbəttə ki, yerli təşəbbüs də çox təqdir edilir. Yerlərdə olan problemləri

sizdən yaxşı heç kim bilmir. Siz problemləri qaldırmalısınız, deməlisiniz ki, nə kimi əlavə işlər görülməlidir, hansı məsələ öz həllini tələb edir. Elə məsələ var ki, çox böyük vəsait tələb edir və əlbəttə ki, bu, mərkəzdən həll olunmalıdır. Elə məsələ də var ki, sadəcə olaraq, insan gərək ürəklə, vicdanla yanaşsın və öz vəzifə borcunu şəərəflə yerinə yetirsin. Belə olan təqdirdə Azərbaycanda bütün problemlər öz həllini tapar.

Əsas sosial-iqtisadi inkişaf problemlərinin həlli üçün bizim proqramımız var. Bu, beşillik proqramdır, 2003-cü ildə təsdiq olunub, 2004-cü ilin əvvəlindən icrasına başlanıbdır. 2008-ci ildə bu proqram başa çatacaq. Ondan sonra yeni proqram təqdim ediləcək, Azərbaycanın yeni inkişaf dövrünün proqramı olacaq və ölkəmiz bu şəkildə inkişaf edəcəkdir. Bu gün görülən işlər, o cümlədən bu gözəl Olimpiya kompleksinin tikintisi onu göstərir ki, ölkə inkişafdadır. Bizdən asılıdır ki, bunu davamlı edək, Azərbaycan daha da güclənsin, qüdrətlənsin, bölgədə və dünyada öz mövqelərini möhkəmləndirsin.

Bu gün bu proses gedir. Azərbaycan bölgə üçün, dünya üçün çox önəmli ölkəyə çevrilibdir. Xüsusilə Avropa ölkələrində qaz problemlərinin ortaya çıxması ilə əlaqədar Azərbaycan qazına əlavə tələbat yaranıbdır. Əlbəttə ki, bu, Azərbaycanın rolunu, dünya işlərində, Avropada gedən proseslərdə bizim rolumuzu artırır. Biz də bundan səmərəli istifadə etməliyik. Azərbaycanın milli maraqlarını möhkəm müdafiə etməliyik. Elə etməliyik ki, Azərbaycan ən qabaqcıl, ən inkişaf etmiş ölkəyə çevrilsin. Azərbaycan xalqı rahat, firavan, sülh, əmin-amanlıq şəraitində yaşasın.

Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyin, təhlükəsizlik məsələlərinin həll olunması, əlbəttə ki, ölkəmizin inkişafına böyük təkan verir. Əgər sabitlik olmasa, heç kim Azərbaycana investisiya qoymaz. Əgər Azərbaycanın gələcəyinə inam olmasa, heç kim burada uzunmüddətli layihələrlə məşğul olmaz. Bu inam, bu sabitlik var, gözəl ab-hava, iqtidarla xalq arasında birlik var. Bizim fikirlərimiz də, duyğularımız da, amalımız da birdir – ölkəmizi möhkəmləndirmək. Bu işdə sizə

uğurlar arzulayıram. Bütün Zaqatala camaatına xoşbəxtlik, cansağlığı arzulayıram. Sağ olun.

* * *

Aprelin 12-də Zaqatala şəhərində Müalicə-Diaqnostika Mərkəzinin təməlinin qoyulması münasibətilə mərasim keçirilmişdir. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir.

İnşaatçılar dövlətimizin başçısını səmimiyyətlə qarşıladılar. Dövlət Neft Şirkətinin prezidenti Rövnəq Abdullayev respublikamızın rəhbərinə məlumat verərək dedi ki, şirkətin vəsaiti ilə şəhərin səfali yerində tikiləcək mərkəz dördmərtəbəli binadan ibarət olacaqdır. Onun istifadəyə verilməsindən sonra müəyyən xəstəliklərin müalicəsi üçün Bakıya və ya qonşu Gürcüstana getməyə ehtiyac qalmayacaqdır. Burada cərrahiyyə, reanimasiya şöbələri də fəaliyyət göstərəcəkdir. Eyni zamanda, istilik mərkəzi, avtomobil dayanacağı olacaq, istirahət guşəsi yaradılacaqdır.

Prezident İlham Əliyev mərkəzin baş planı ilə tanış oldu, yerli kadrlardan da istifadə edilməsinin, onlara yüksək maaş verilməsinin zəruriliyini vurğuladı. Buranın gözəl havasının da xəstələrin müalicəsi üçün faydalı olacağını söylədi. Bildirdi ki, bütün lazımi infrastrukturun yaradılması sayəsində bu bölgədə sakinlərin normal fəaliyyəti və yaşaması üçün hər cür şərait olacaqdır.

Prezident İlham Əliyev gilizi binanın təməlinə qoydu və ilk beton qarışığını atdı.

ZAQATALA SƏRHƏD DƏSTƏSİNİN ŞƏXSİ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞDƏ* NİTQ

12 aprel 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev aprelin 12-də Zaqatala sərhəd dəstəsinin şəxsi heyəti ilə görüşmüşdür.

Azərbaycan prezidentini Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi, Sərhəd Qoşunlarının komandanı general-leytenant Elçin Quliyev qarşılayaraq raport verdi: «Cənab Ali Baş Komandan! Sərhəd dəstəsinin şəxsi heyəti Sizin görüşünüzə hazırdır».

Azərbaycan prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev sərhədçiləri salamladı.

Sonra görüşdə nitq söylədi.

İ l h a m Ə l i y e v: Əziz sərhədçilər!

Mən sizin hamınızı ürəkdən salamlayıram, şərəfli xidmətinizdə sizə uğurlar arzulayıram. Hər bir ölkə üçün sərhəd onun müstəqilliyini, müstəqil ölkə kimi yaşamasını əks etdirir. Azərbaycan gənc müstəqil ölkədir.

Yalnız 15 il bundan əvvəl ölkəmiz müstəqilliyə qovuşdu və Dünya Birliyinin üzvü kimi yaşamağa başladı. Əlbəttə ki, Azərbaycan öz sərhəd xidmətini yenidən qurmalı idi. Çünki bizim qonşu ölkələrlə, demək olar ki, sərhədimiz yox idi. Rusiya ilə, Gürcüstanla bir ölkədə yaşadığımızı görə, aramızda sərhəd yox idi. İranla sərhəd isə artıq yararsız vəziyyətə düşmüşdü. Belə olan halda, ölkəmizin sərhəd infrastrukturunun yaradılması məsələsi ön plana çıxdı. Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin

* Эюрцщц Дювлят Сярщяд Хидмятинин ряиси эенерал-лейтенант Елчин Гулийев ачды.

təşəbbüsü ilə bu işlər başladı və qısa müddət ərzində Azərbaycanda çox peşəkar sərhəd xidməti yaradıldı. Eyni zamanda, ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qəbul edilmiş qərara görə, Azərbaycanda müstəqil Dövlət Sərhəd Xidməti yaradıldı və bu gün fəaliyyət göstərir.

Bu illər ərzində çox böyük işlər görüldü, sərhədlərimiz möhkəmləndirildi, yeni müasir sərhəd infrastrukturu yaradıldı, kifayət qədər texnika alındı və bu proses davam edir. Sərhəd Qoşunlarının möhkəmləndirilməsi müstəqilliyimizin möhkəmlənməsi deməkdir. Çünki hər bir ölkənin ərazisi onun sərhədindən başlayır. Bizim sərhədlərimiz dost üçün açıq, düşmən üçün bağlı olmalıdır. Azərbaycanın hərtərəfli inkişafı üçün, Azərbaycanda sülhün, sabitliyin, təhlükəsizliyin daha da möhkəmlənməsi üçün sərhəd nəzarəti ən yüksək səviyyədə olmalıdır. Bu sahəyə böyük diqqət göstərilir, mənim sərhədçilərlə çoxsaylı görüşlərim olubdur. Sərhəd bölgələrində olarkən daim sərhəd dəstələrinə baş çəkirəm, vəziyyətlə tanış oluram, sərhədçilərlə görüşürəm. Hər dəfə mən inkişafı görəndə, yeni texnikanı, yeni avadanlığı görəndə bir daha əmin oluram ki, bizim sərhədlərimiz etibarlı şəkildə qorunur.

Bu gün bölgədə gedən proseslər, bütövlükdə dünyada gedən proseslər bizim diqqət mərkəzimizdədir. Biz bu prosesləri izləyirik, təhlil edirik və lazımı tədbirləri görürük. Görürük ki, qloballaşma dövründə, ölkələr arasında sərhədlərin açıldığı dövrdə təhlükələr də yaranır və bu təhlükələr, əlbəttə ki, bizi düşündürür. Bölgədə terrorizm, narkotik vasitələrin qeyri-qanuni dövriyyəsi, qaçaqmalçılıq və digər xoşagəlməz hadisələr müşahidə olunur. Azərbaycan özünü qorumalıdır. Azərbaycanın hərtərəfli inkişafı üçün, iqtisadi islahatların davam etdirilməsi üçün, ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə başlanmış uğurlu neft strategiyamızın həyata keçirilməsi üçün ölkədə sülh, sabitlik, ictimai-siyasi asayiş olmalıdır, Azərbaycan xalqı təhlükəsizlik şəraitində yaşamalıdır.

İndi bu var və bu, böyük nemətdir. Azərbaycan öz iqtisadiyyatını rahat şəraitdə inkişaf etdirir.

Azərbaycanda sosial məsələlər öz həllini tapır və ölkəmizin vətəndaşlarının təhlükəsizlik şəraitində yaşaması bizim üçün bütün bu gözəl imkanları yaradır. Ona görə Sərhəd Qoşunlarının inkişafına bundan sonra da böyük diqqət göstəriləcəkdir.

Bildiyiniz kimi, lazımi vəsait ayrılır, ölkəmizin müxtəlif bölgələrində yeni sərhəd dəstələri yaradılır. Gələn il və bu il həmin məqsədlərə əlavə vəsait ayrılacaqdır. Sizə deyə bilərəm ki, Sərhəd Qoşunları komandanının bütün müraciətlərinə müsbət baxılır, operativ qaydada göstərişlər verilir ki, bizim sərhəd dəstələrimiz daha da möhkəmlənsin. Azərbaycan sərhədlərini və beləliklə də öz dövlət müstəqilliyini möhkəmləndirsin. Müstəqillik bizim üçün ən böyük nemətdir, ən böyük sərvətdir. Azərbaycan xalqı əsrlər boyu bu duyğularla yaşamışdır. Bu gün biz müstəqil ölkə kimi, Dünya Birliyinin üzvüyük. Azərbaycanın önəmi artır, beynəlxalq və regional işlərdə fəaliyyətimiz artır. Belə olan halda, təbii ki, Azərbaycana diqqət də artır. Azərbaycanı istəməyən qüvvələr, erməni terrorist təşkilatları, erməni lobbisinin təsiri altında olan qüvvələr Azərbaycana qarşı kampaniya aparırlar. Bu həm təbliğat xarakteri daşıyır, eyni zamanda, təxribat xarakteri daşıyır. 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda 30-dan çox terror aktı törədilmişdir. Bu terror aktlarında iki mindən çox günahsız insan həlak olmuşdur, minlərlə adam əlil, şikəst olmuşdur. Azərbaycanda, demək olar ki, daxili sabitlik yox idi, hərəc-mərclik, anarxiya, özbaşınalıq hökm sürürdü. Qayda-qanun yox idi. Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyə gəlişindən sonra qayda-qanun yaradıldı, sabitlik bərqərar olundu. Qeyri-qanuni dəstələr tərk-silah edildi. Bizim sərhədlərimiz də möhkəmləndi. Bu gün müasir avadanlıqla təchiz olunmuş Sərhəd Qoşunları Azərbaycanı bütün təhlükələrdən müdafiə etməyə qadirdir. Biz sərhədlərdə, ölkə daxilində nələr baş verdiyini bilirik. Bizim kifayət qədər imkanlarımız var və vəziyyət tamamilə nəzarət altındadır. Amma bu o demək deyil ki, biz bu nailiyyətlərlə kifayətlənməliyik. Əksinə, biz öz işimizi daha da yüksək səviyyəyə qaldırmalıyıq, təkmilləşdirməliyik ki, Azərbaycan xalqı rahat, sülh, təhlükəsizlik şəraitində yaşasın.

Müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsi Azərbaycanın başlıca vəzifəsidir. Biz öz dövlət müstəqilliyimizi qoruyub saxlamalıyıq və hər gün, hər ay bunu möhkəmləndirməliyik. Azərbaycan Ermənistanın təcavüzünə məruz qalmış ölkədir.

Bizim torpaqlarımızın 20 faizi işğal altındadır. Ermənistan azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparmışdır. Biz bu işğala son qoymaq istəyirik, ona görə danışıqlar prosesində iştirak edirik. Bildiyimiz kimi, danışıqlar prosesi artıq yeni formatda keçirilir və bu format ədaləti əks etdirir. Azərbaycanın milli maraqlarını əks etdirir və ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpası üçün lazımı zəmin yaradır. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməlidir. Biz bunu sülh yolu ilə, danışıqlar yolu ilə etmək istəyirik. Biz müharibə istəmirik. Ancaq eyni zamanda, öz hərbi potensialımızı da möhkəmləndirməliyik və bunu da edirik. Bu bizim suveren hüququmuzdur.

Azərbaycanın iqtisadi potensialı, gücü artdıqca, əlbəttə ki, hərbi xərclər də artır və artmalıdır. İldən-ilə artan hərbi xərclər Azərbaycanda çox güclü hərbi potensialın yaradılmasına gətirib çıxarır. Bu gün ordu quruculuğuna, Sərhəd Qoşunlarının möhkəmlənməsinə ayrılan xərclər bizim gücümüzü, qüdrətimizi artırır. Biz güclü dövlət olmaq istəyirik. Hər bir ölkə istəyir ki, onun gücü olsun, həm iqtisadi gücü artsın, həm regiondakı mövqeyi möhkəmlənsin, eyni zamanda, müdafiə potensialı da möhkəmlənsin.

Ordu quruculuğunda böyük işlər görülüb, bu məqsədlərə ayrılan xərclər ilbəil artır və Azərbaycanda çox güclü hərbi potensial yaranmaqdadır. Gələcək illərdə bu daha da güclənəcək, bizim imkanlarımız artacaq, büdcəmiz ildən-ilə artacaqdır. Son dörd il ərzində Azərbaycanın büdcəsi 4 dəfə artıb. Amma bu hələ son hədd deyil, görüləcək əsas işlər qabaqdadır. Ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə inşasına başlanmış, onun adını daşıyan Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri istismara verildəndən sonra Azərbaycan zəngin, inkişaf etmiş ölkəyə çevriləcəkdir. Ölkənin bütün problemləri öz həllini tapacaqdır. Bu gün bu bölgədə olarkən də – səhərdən Balakəndə, indi Zaqatalada, sonra

başqa rayonlarda da olacağıq – görürük. Hər bir rayonda inkişaf gedir, müasir infrastruktur yaradılır. İdman kompleksləri, xəstəxanalar, aeroportlar, müalicə-diaqnostika mərkəzləri, məktəblər, sərhəd dəstələri, yollar – bütün bunlar inkişafın əlamətidir. Azərbaycan ən sürətlə inkişaf edən ölkədir, bölgədə lider ölkədir. Eyni zamanda, hərbi potensialına görə lider ölkədir və bu, davam etdiriləcəkdir. Azərbaycan möhkəmlənəcək və zəngin, qüdrətli dövlətə çevriləcəkdir. Bütün bunları təmin etmək üçün sabitlik, təhlükəsizlik, ictimai-siyasi asayiş olmalıdır. Sərhəd Qoşunlarının bu işlərdə böyük əməyi var, mən bunu, görülən işləri də yüksək qiymətləndirirəm.

Çox yüksək səviyyədə peşəkarlıq var, hazırlıq yüksək səviyyədədir. Eyni zamanda, vətənpərvərlik ruhu da yüksəkdir. Bu həmişə lazımdır və bu da var. mən bunları görəndə çox sevinirəm. Sizə şəərəfli işinizdə uğurlar arzulayıram, Vətənin maraqlarını, Azərbaycanın müstəqilliyini qoruyun, möhkəm olun.

Sağ olun.

* * *

Sonra prezident İlham Əliyev xidmətdə fərqlənənlərə qiymətli hədiyyələr təqdim etdi. Sərhədçilərin nümunəvi çıxışları oldu. Əsgər və zabitlər sərhəd pozucularının tutulması üçün texnika və ləvazimatdan istifadə qaydalarını böyük məharətlə nümayiş etdirdilər.

Sonra şəxsi heyət hərbi marşın sədaları altında tribunanın önündən keçdi.

Prezident İlham Əliyev zabitlərin xidməti şəraitini ilə maraqlandı, sərhəd dəstəsinin qərargahı ilə tanış oldu. Burada yaradılmış xüsusi guşədə terrorizmlə mübarizədə iştirak edən sərhədçilərin fəaliyyəti əks olunur. Ali Baş Komandan Heydər Əliyev guşəsinə də baxdı. Burada ulu öndərin sərhəd xidmətinə göstərdiyi diqqət və qayğını əks etdirən fotolar nümayiş etdirilir. Ölkəmizin müxtəlif rayonlarında yerləşən sərhəd dəstələrinin, yeni sərhəd dəstələrinin, yeni sərhəd zastava-

larının bugünkü və keçmiş vəziyyətini göstərən fotoğuşə də maraqla qarşılandı.

Sonra Azərbaycan prezidenti dağlıq ərazilərdə sərhədçilərin istifadə etdikləri texnikaya, cihaz və ləvazimata, müxtəlif təyinatlı digər avadanlığa da baxdı, dağlıq ərazidə uçuşları həyata keçirən vertolyotun kabinəsində əyləşdi.

Daha sonra Ali Baş Komandan əsgər yataqxanası ilə tanış oldu, yeməxanaya gələrək sərhədçilərlə nahar etdi.

* * *

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 12-də Zaqatalada yeni tikiləcək hava limanının layihəsi ilə tanış olmuşdur.

Prezident İlham Əliyevi köhnə hava limanında «Azərbaycan Hava Yolları» Dövlət Konserninin sədri Cahangir Əsgərov qarşıladı. O, prezident İlham Əliyevə məlumat verərək dedi ki, Zaqatala şəhərindən 5 kilometr cənubda yerləşən bu hava limanı 1974-cü ildə istismara verilmişdi. Doqquz ildir fəaliyyətini dayandırmışdır. Əvvəllər də ancaq «Yak» tipli təyyarələri qəbul edirdi. Uçuşlar isə Bakıya və geriyyə olurdu.

Yeni hava limanının uçuş-enmə zolağının uzunluğu müasir standartlara çatdırılacaq, yəni 3300 metr olacaqdır. Aero-vağzal binası saatda 150 sərnişinə xidmət edə biləcəkdir. Yeni hava limanında yük terminalı, yanacaq-sürtkü materialları anbarı, aerodrom maşın-mexanizmlərinin təmiri üçün emalatxana və s. olacaqdır. Tezliklə tikintiyə başlanacaq və hava limanı 12 aya istifadəyə veriləcəkdir.

Prezident İlham Əliyev layihə ilə tanış olaraq bildirdi ki, gələcəkdə bölgə daha da inkişaf edəcək və buraya sərnişin axını artacaqdır. Beynəlxalq statusa malik olacaq bu hava limanından sərnişinlər xarici ölkələrə də uçmaq imkanı qazanacaqlar. Azərbaycanın belə səfəli bir məkanında yeni hava limanının tikilməsi regionun inkişafına da böyük təkan verəcəkdir.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN QAX RAYONUNA SƏFƏRİ

12 aprel 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 12-də, günün ikinci yarısında Qax rayonuna gəlmişdir.

Ulu öndərin və Azərbaycan prezidentinin portretləri, transparentlarla küçələrə çıxan Qax sakinləri prezident İlham Əliyevi, xanımı Mehriban Əliyevanı və qızı Leylanı böyük səmimiyyətlə və hərarətlə, gül-çiçəklə qarşıladılar.

Prezident İlham Əliyev və ailə üzvləri ulu öndər Heydər Əliyevin Qax şəhərinin mərkəzi meydanında ucaldılmış abidəsi önünə gül dəstələri qoydular.

Sonra rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüş keçirildi. Prezident İlham Əliyev görüşdə nitq söylədi.

İ l h a m Ə l i y e v: Əziz bacılar və qardaşlar!

Sizi ürəkdən salamlayıram, sizə öz dərin hörmət və məhəbbətimi bildirirəm.

Bu gün çox gözəl bir gündür. Bu gün mən bu bölgəyə səfər edirəm. Səhər Balakəndə, Zaqatalada olmuşam, indi isə Qaxdayam. Mənim bölgələrə səfərlərim artıq mütəmadi xarakter daşıyır. Ancaq bu bölgəyə ilk dəfədir ki, səfər edirəm. İstəyirdim özüm gəlim, vəziyyətlə tanış olum, mövcud olan problemlərin həlli barədə, bu istiqamətdə əlavə tədbirlər haqqında qərarlar qəbul edilməlidir.

Bildiyiniz kimi, regionların inkişaf proqramı icra edilir. Ancaq hər bir regionun, hər bir bölgənin, rayonun özünəməxsus problemləri, xüsusiyyətləri var. Bu problemləri biz bilməliyik, onları təhlil etməliyik və müvafiq qərarlar qəbul etməliyik. Bütövlükdə Azərbaycanda son illər ərzində regionların inkişafı sürətlə gedir. Bu proqram hərtərəflidir və bütün sahələri əhatə

edir. Həm iqtisadi islahatlar davam etdirilir, eyni zamanda, sosial məsələlər həll olunur. Bu iki istiqamətdə əsas işlərin görülməsi gələcəkdə də nəzərdə tutulubdur. Çünki iqtisadi potensial, bizim maddi imkanlarımız olmasa heç bir məsələni, heç bir sosial proqramı həll etmək mümkün deyildir. Planlarımız isə çox böyükdür, çox genişdir. Biz istəyirik ki, Azərbaycanın hər bir bölgəsində yeni, müasir tələblərə cavab verən infrastruktur yaradılsın, elektrik xətləri, qaz kəmərləri, su kəmərləri çəkilsin, yollar salınsın, müasir nəqliyyat infrastrukturunu möhkəmlənsin. Əlbəttə ki, insanları ən çox narahat edən sosial problemlər də uğurla həll olunsun.

Bunu etmək üçün, əlbəttə ki, iqtisadi güc lazımdır, iqtisadi potensial lazımdır. Son illər ərzində Azərbaycanda davam etdirilən uğurlu iqtisadi islahatlar bu potensialın yaradılmasında bizə kömək göstərir. Bizim büdcəmiz hər il artır, minimum əməkhaqqı, maaşlar hər il artırılır və bu, gələcəkdə də nəzərdə tutulur. Bu il də maaşlara yenidən baxılacaq, yenidən artım nəzərdə tutulacaq, gələn il də biz bunu davam etdirəcəyik. Bir sözlə, Azərbaycanın vətəndaşları ən yüksək səviyyədə yaşamaladırlar. Həyat səviyyəsi, iş şəraiti yaxşılaşmalıdır, məktəblər, xəstəxanalar tikilməli, yollar salınmalıdır. Proqramlarda bunların hamısı var. Amma biri var, bunlar proqramda olsun, kağız üzərində olsun, biri də var ki, həyatda öz əksini tapsın. Buna nail olmaq üçün biz hamımız birlikdə çalışmalıyıq, söylərimizi birləşdirməliyik.

Bakıda qəbul olunmuş qərarlar yerlərdə icra edilməlidir və bu qərarların düzgün icrasına nəzarət olmalıdır. Mənim bölgələrə səfərlərimin, demək olar ki, əsas mənası və məqsədi bundan ibarətdir. Yəni real vəziyyəti özüm gözümlə görüm, insanları narahat edən problemləri, əldə olunmuş nailiyyətləri bilim. Ancaq ilk növbədə, məni daha çox maraqlandıran problemlərdir. İnsanları hansı problemlər narahat edir, harada çatışmazlıqlar var, hansı sahəni gücləndirməliyik, söyləri hansı istiqamətə daha da çox yönəltməliyik. Ona görə bölgələrə səfərlərimin məqsədi bundan ibarətdir və hər dəfə rayonlarda

olarkən sizinlə görüşlər mənim üçün çox faydalı, çox dəyərlı olur.

Azərbaycanın çox gözəl perspektivləri var. Azərbaycan bölgədə çox möhkəm mövqələrə malik olan bir ölkədir. Bizim nüfuzumuz artır, imkanlarımız artır, bölgədəki rolumuz möhkəmlənir. Azərbaycanın iştirakı olmadan bölgədə heç bir layihə – nə siyasi, nə iqtisadi layihələr, nə nəqliyyat layihəsi həyata keçirilə bilməz. Bütün bu layihələr Azərbaycanla bağlıdır. Azərbaycan bir çox beynəlxalq layihələrin təşəbbüskarı və onların icraçısıdır.

Qonşu ölkələrlə münasibətlərimiz də çox müsbətdir. Bu gün mən Zaqatalada sərhəd dəstəsində oldum, oradakı vəziyyətlə tanış oldum. Balakən, Zaqatala və Qax – həm Rusiya, həm də Gürcüstanla həmsərhəd bölgələrdir. Qonşularla yaxşı, səmərəli münasibətlərin möhkəmlənməsi, saxlanması bizim üçün vacibdir, qonşularımız üçün də vacibdir. Bilirsiniz ki, Azərbaycanın Ermənistan istisna olmaqla bütün qonşuları ilə çox səmərəli, qarılıqlı surətdə faydalı əlaqələri vardır. Biz bu istiqamətdə böyük işlər görürük və regional əməkdaşlıq çərçivəsində Azərbaycanın önəmi və rolu artmaqdadır. Mən əminəm ki, gələcəkdə bu bölgədə həyata keçiriləcək layihələr bizim mövqələrimizi daha da möhkəmləndirəcəkdir.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycanın çox böyük neft-qaz ehtiyatları var, artıq onlar işə salınır. Ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə o çətin, ağır illərdə – 90-cı illərin əvvəllərində qəbul edilmiş qərarlar və tikilən neft-qaz kəmərləri, əlbəttə ki, ölkəmizin iqtisadi maraqlarına xidmət edir, iqtisadi gücümüzü, eyni zamanda, dünya üçün Azərbaycanın önəmini artırır. Artıq Azərbaycan bölgə siyasətində deyil, dünya siyasətində böyük rol oynamağa başlayıb. Çünki Azərbaycanın zəngin neft-qaz ehtiyatları var. Bunların dünya bazarlarına çıxarılması üçün mövcud olan neft-qaz kəmərləri Azərbaycanı ən önəmli ölkələr sırasına daxil edir. Biz bu gözəl imkanlardan çox məharətlə istifadə etməliyik və edirik. Əlavə etsək ki, Azərbaycanın coğrafi mövqeyi də çox əlverişlidir, bütün nəqliyyat dəhlizləri – istər şimaldan cənuba, istərsə, qərbdən

şərqə – bizim ərazimizdən keçir, Azərbaycanın gələcək inkişafı, əlbəttə ki, çox müsbət olacaqdır.

Gələcək inkişafın təməli indi qoyulur və bu gün görülən işlər, regionların sosial-iqtisadi inkişafı proqramı da bu məqsədi güdür. Azərbaycanın təbii ki, böyük layihələri var. Ölkəmizin inkişafı üçün, zənginləşməsi, iqtisadi potensialın artması üçün, əlbəttə ki, neft-qaz amilləri böyük rol oynayır və bu, gələcəkdə də belə olacaqdır. Çünki bu bizim iqtisadiyyatımızın əsas sahəsidir.

Ancaq əgər qeyri-neft sektoru inkişaf etməsə, regionlar inkişaf etməsə biz heç vaxt uğur qazana bilmərik. Bizim gücümüz məhz bundadır ki, Azərbaycanın hər bir bölgəsi, hər bir rayonu, kəndi inkişaf etsin, orada yaşayış səviyyəsi yüksək olsun, xidmət səviyyəsi yüksək olsun, ən qabaqcıl texnologiyalar tətbiq edilsin və insanlarımız daha yaxşı yaşasınlar. Bu məqsədlə indi geniş məktəb tikintisi proqramı həyata keçirilir və məktəblərin kompüterləşdirilməsi proqramı icra olunur. Bölgələrdə yeni tibb ocaqları, aeroportlar istifadəyə verilir. Yəni qeyri-neft sektorunun inkişafı, kənd təsərrüfatının inkişafı bizim üçün prioritet istiqamət olmalıdır. Neft-qaz sektorunun inkişafında böyük uğurlar əldə edilib və bizim vəzifəmiz bunları daha da möhkəmləndirmək və bu siyasəti irəliyə aparmaqdır. Qeyri-neft sektorunda, kənd təsərrüfatında görüləsi işlər çoxdur. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanın əhalisinin yarısı kəndlərdə yaşayır, aqrar sektorda fəaliyyət göstərir, bunun həm iqtisadi, həm sosial baxımdan nə qədər böyük əhəmiyyət daşdığını görürük. Bu məqsədlə müəyyən addımlar atılıb. Bildiyiniz kimi, bu ildən kreditlərin verilməsi, yeni kənd təsərrüfatı texnikasının alınması və kəndlilərə paylanması prosesi də başlanır. Ayrılan vəsait ildən-ildə artacaq, çünki bizim büdcəmiz, imkanlarımız artır. Əlbəttə ki, neft-qaz sektorunun inkişafının hesabına Azərbaycana böyük həcmdə pul, xarici valyuta gələcəkdir. Bu vəsait ilbəl çoxalacaq, maaşlar, pensiyalar, sərmayələr artacaqdır. Əlbəttə ki, belə olan halda, Azərbaycanın bütün bölgələri sürətlə inkişaf etməlidir. Bütün bunlar bizim planlarımızdır. Amma o planların

uğurlu icrası bizim hamımızdan asılıdır. Yerlərdəki rəhbərlərdən də asılıdır. Qəbul edilmiş ən gözəl qərar əgər yerlərdə icra olunmursa, onun heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Ona görə ictimai nəzarət güclü olmalıdır, yerli icra hakimiyyəti orqanları səmərəli işləməli, insanların qayğıları ilə yaşamalı, kömək etməli, yaratmalı, abadlıq-quruculuq işləri aparmalıdır. Bir sözlə, bizim müasir tələblərimizə uyğun şəkildə işləməlidir.

Bizim tələblərimiz aydındır və bu barədə mən öz sözüümü dəfələrlə demişəm, bəyan etmişəm: iqtisadi potensialın möhkəmlənməsi, sosial məsələlərin həlli, maliyyə nizam-intizamının möhkəmlənməsi, ayrılan vəsaitin düzgün istiqamətə yönəldilməsi və şəffaflığın təmin olunması, insanlara qayğı, diqqət, abadlıq-quruculuq işləri. Bunlar əsas prioritet istiqamətlərdir. Əgər hər bir istiqamətdə lazımı səviyyədə iş görülsə, problemlər daha da tez həll ediləcəkdir. Mən əminəm ki, Azərbaycanın əsas sosial-iqtisadi problemləri həll olunacaqdır. Çünki bunu etmək üçün bizim iradəmiz və niyyətimiz var, düşünülmüş proqramımız, maddi imkanımız var. Əsas odur ki, yerlərdə işlər düzgün istiqamətdə qurulsun. Bütün aidiyyəti orqanlar bir vahid komanda şəklində işləsinlər və əhali də nəzarət etməlidir. Çünki biz xalq üçün yaşayırıq. Xalq üçün yarıdırıq, xalq bizə etimad göstərib seçibdir. Şəxsən mənim borcum ondan ibarətdir ki, öz əməyimlə, zəhmətimlə, qəbul edilmiş qərarlarla doğma xalqıma xidmət edim.

Biz Azərbaycanı inkişaf etdirməliyik. Bizim çox gözəl ölkəmiz, ən gözəl təbiətimiz var. Demək olar ki, bütün iqlim qurşaqları Azərbaycanda mövcuddur. Bu bölgənin çox gözəl təbiəti var və bu təbiətdən çox səmərəli istifadə etməliyik. Digər bölgələrin də özünəməxsus təbiəti var. Çox zəngin təbiətimiz var, çox məhsuldar torpağımız var.

Biz bundan istifadə etməliyik. Hesab edirəm ki, xüsusilə bu bölgəyə aid olan prioritet istiqamətlərdən biri də turizmin inkişafı olmalıdır. Belə gözəl yerlər dünyanın heç bir yerində yoxdur. Sadəcə olaraq, bunu biz gərək təqdim edək, müasir şərait – turizm kompleksləri, mehmanxanalar, aeroportlar

yaradaq. Yollar salınmalıdır. Məhz bu məqsədlə, bölgənin inkişafı üçün bu gün mən Zaqatalada yeni tikiləcək aeroportun layihəsi ilə tanış oldum. Göstəriş verdim ki, Zaqatalada uzun müddət fəaliyyətini dayandırmış aeroport yenidən tikilsin. Böyük uçuş-enmə zolağı tikilsin və Bakıdan, Azərbaycanın başqa şəhərlərindən və xaricdən səmnişinlər buraya təyyarə ilə də gələ bilsinlər. Əgər bu olmasa, onda bölgədə turizmin inkişafı o qədər də böyük səmərə verməz. Yəni bizim vəzifəmiz ondadır ki, yollar salmalıyıq, aeroport, müasir mehmanxana kompleksləri, istirahət zonaları tikməliyik. Yerli sahibkarlar və başqa yerlərdən gələn sahibkarlar da bu fürsətdən istifadə etməlidirlər. Bu gün Azərbaycana qoyulan sərmayə heç vaxt batmayacaqdır. Xaricdən gəlib Azərbaycana pul qoyurlar. Təkcə sənaye sektoruna yox, turizm sektoruna, xidmət sektoruna, emal sektoruna da. Biz özümüz də vəsait qoymalıyıq, sahibkarlığı inkişaf etdirməliyik. Amma necə? Əgər ilkin kapital yoxdursa, sahibkarlıq inkişaf edə bilməz. Deyə bilərəm ki, məhz bu baxımdan Azərbaycanın təcrübəsi bölgədə çox nadir təcrübədir. Sahibkarlığın inkişafı üçün bu il dövlət büdcəsində 100 milyon dollar səviyyəsində kreditlər nəzərdə tutulubdur. O kreditlər hər bir iqtisadi zonaya, orada fəaliyyət göstərən sahibkarlara veriləcəkdir. 100 milyon dollar çox böyük məbləğdir. Bunu güzəştli şərtlərlə sahibkarlara veririk, təki onlar bu puldan səmərəli istifadə etsinlər, gözəl müəssisələr, fabriklər, emal sexləri, turizm infrastrukturu yaratsınlar. Özləri də pul qazansınlar, ölkəmiz də inkişaf etsin, insanlar da daha rahat, yaxşı yaşasınlar. Məqsəd bundan ibarətdir, biz bu yolla gedirik və bu məqsədə çatacağıq. İldən-ilə güclənən Azərbaycan öz istədiyinə nail olacaqdır.

Yenə də demək istəyirəm, bütün imkanlarımız var. Xalqla iqtidar arasında birlik var, ölkədə asayiş, əmin-amanlıq, sabitlik, təhlükəsizlik var, iqtisadi inkişaf var. Dünyanın heç bir ölkəsində iqtisadi artım 26 faiz təşkil etməyib. Azərbaycanda iqtisadi artım keçən il 26 faizdən çox, bu ilin birinci rübündə 40 faiz olmuşdur. Yoxsulluğun səviyyəsi iki il ərzində 49 faizdən 29 faizə düşübür. Ancaq 29 faiz də böyük rəqəmdir. Yenə də aşağı

düşəcək, Azərbaycanda yoxsul olmayacaqdır. Biz bunun olmasına imkan verməyəcəyik. Bizə bir az, bir neçə il vaxt lazımdır. Azərbaycanda işsizlik tamamilə aradan qaldırılmalıdır. Yəni işləmək istəyən işlə təmin olunacaqdır. Eləsi var ki, işləmək istəmir, əlbəttə, onu biz zorla işlədə bilməyəcəyik. Amma işləmək istəyən işləməlidir. Heç kim yoxsulluq səviyyəsində yaşamamalıdır. Dünyada bütün ölkələr üçün tətbiq olunan bir meyar var. Gündə 2 dollardan az alan adamın yaşayışı normal sayıla bilməz. Əlbəttə, Azərbaycanda qiymətlər dünya qiymətlərindən aşağıdır. Ona görə Azərbaycanda yoxsulluq həddi, yaxud da ki, yaşayış minimumu fərqlənir. Amma inkişaf etmiş ölkələrdə, harada ki, qiymətlər də, yaşayış da bizdəkindən daha bahadır, onlarda həmin minimum gündə 2 dollardır. Biz buna çatmalıyıq və çatacağıq. Bu gün Azərbaycanda minimum əməkhaqqı təxminən 30–35 manatdır. Bu yaxınlarda 40 manata, ondan sonra 50 manata qaldırılacaqdır. Beləliklə, minimum əməkhaqqı ən azı insanın minimum tələbatını ödəyəcəkdir. O cümlədən pensiyalar da. Bu vəzifə də qoyulubdur. Pensiyanın, əmək haqqının minimum həddi insanın əsas tələbatını ödəməlidir. Bununla yanaşı, əlbəttə ki, sahibkarlığın inkişafı, iqtisadi artımın hesabına əmək haqları, pensiyalar ildən-ilə qaldırılacaqdır. Azərbaycanda bir nəfər də yoxsul adam olmalıdır. Mən şübhə etmirəm ki, biz bu məqsədə nail olacağıq. Buna nail olmaq üçün hamımız fəal, gərgin və hər gün işləməliyik. Hər gün işləməliyik, hər gün yaratmalıyıq, doğma Vətənimizi gücləndirməliyik ki, Azərbaycan daha da möhkəm olsun, qüdrətli, zəngin dövlətə çevrilsin. Bu işdə sizə uğurlar arzulayıram, sizə cənsağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram. Sağ olun.

* * *

Sonra prezident İlham Əliyev sakinlərlə səmimi söhbət etdi, onların qayğı və problemləri ilə maraqlandı. Sakinlər prezidentə təşəkkürlərini bildirdilər və qarşıya qoyulan məqsədlərə çatmaq üçün əllərindən gələn köməyi etməyə hazır olduqlarını bildirdilər.

İlisu kəndindəki «Uludağ» turizm və istirahət mərkəzi ilə tanışlıq

Prezident İlham Əliyev aprelin 12-də Qax rayonu ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşdən sonra Azərbaycanın ən dilbər guşələrindən biri sayılan qədim İlisu kəndinə gedərək, burada yeni yaradılmış «Uludağ» turizm və istirahət mərkəzi ilə tanış olmuşdur.

Prezident İlham Əliyev və ailə üzvlərini burada böyük ehtiramla qarşıladılar.

Mədəniyyət və Turizm naziri Əbülfəs Qarayev prezidentə məlumat verdi ki, turizmin inkişafı üçün bütün potensial imkanlara malik olan İlisu kəndinin yuxarı hissəsində, uca dağlarla əhatə olunmuş ərazidə yaradılan, 4 hektara yaxın sahəsi olan «Uludağ» turizm və istirahət mərkəzi ailəvi istirahət üçün nəzərdə tutulmuşdur. Kompleksə kotteclər, mehmanxana, 100 nəfərlik yeməxana, idman və rəqs meydançaları, mədəni-kütləvi tədbirlərin keçirilməsi üçün salon və digər infrastruktur daxildir. Mərkəzin tikintisinin birinci mərhələsi artıq başa çatdırılmış və hazırda 50 nəfər turisti qəbul etmək imkanına malikdir. Ötən ilin yayında buraya ilk turistlər gəlmişdir. Hazırda ikinci mərhələdə nəzərdə tutulan işlər görülür.

Bənzərsiz təbiəti olan bu kənddə Azərbaycan memarlığının qiymətli nümunələrindən sayılan memarlıq abidələri, o cümlədən məscid vardır. Hazırda onlarda təmir-bərpa işləri görülür. İlisuda dağ turizmi və alpinizm həvəskarları üçün hər cür təbii şərait vardır.

Prezident İlham Əliyev «Uludağ» turizm və istirahət mərkəzinin ərazisini gəzdi və burada yaradılan şəraiti yüksək qiymətləndirdi və bu məkanda turizm sektorunun inkişafı üçün dövlət tərəfindən diqqət və qayğının bundan sonra da artırılacağını vurğuladı.

QAXINGILOY KƏNDİNİN SAKİNLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ

12 aprel 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 12-də Qax rayonunun, əsasən gürcülər yaşayan Qaxingiloy kəndinə gəlmişdir.

Kəndin sakinləri prezident İlham Əliyevi və ailə üzvlərini böyük səmimiyyətlə qarşıladılar. Onlar prezidentə müraciətlə dedilər ki, burada özlərini Azərbaycanın tamhüquqlu vətəndaşları kimi hiss edirlər, heç vaxt ayrı-seçkilik hiss etməmişlər, tarix boyu qonşularla qardaş kimi yaşamışlar, doğma Vətənimizin inkişafı, tərəqqisi üçün hər zaman öz köməklərini əsirgəmirlər. İngiloylar ümummilli lider Heydər Əliyevin xatirəsini həmişə əziz tutur, onların rahat yaşayışı üçün yaradılmış bu şəraiti dahi şəxsiyyətin məqsədyönlü fəaliyyətinin nəticəsi hesab edirlər. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin bu siyasi xətti uğurla davam etdirməsini ürəkdən bəyənilər və onu daim dəstəkləyəcəklər.

Prezident İlham Əliyev ümummilli liderimizin siyasi xəttinin bundan sonra da ardıcıl davam etdiriləcəyini vurğuladı, ölkəmizdə yaşayan bütün milli azlıqların hüquqlarının qorunmasına, dini tolerantlığın saxlanmasına daim diqqət yetiriləcəyini bildirdi. Qonşu Gürcüstanla Azərbaycan arasında münasibətlərin son illər daha da inkişaf etdiyini, xalqlarımızın rifahı naminə birgə regional layihələrin həyata keçirildiyini, prezident Saakaşvili ilə aralarında sıx dostluq münasibətlərinin olduğunu, qonşu ölkəyə səfər edərkən orada azərbaycanlılar yaşayan kəndlərə gedib güzəranları ilə yaxından tanış olduğunu vurğuladı. Prezident İlham Əliyev Gürcüstan prezidentinin ölkəmizə növbəti səfəri zamanı onu buraya gətirəcəyini vəd etdi.

Müqəddəs Georgi kilsəsi ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və ailə üzvləri aprelin 12-də Qaxingiloy kəndindəki Müqəddəs Georgi kilsəsində oldular.

Kilsənin keşişi prezident İlham Əliyevi, xanımını və qızını səmimiyyətlə qarşıladı, bildirdi ki, XIX əsrdə tikilmiş bu ibadətqahda dini ayinlərin icrası üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Kilsə həm də tarixi abidə kimi, dövlət tərəfindən qorunur.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və ailə üzvləri kilsəyə daxil olub burada şam yandırdılar, Allaha dua etdilər.

Prezident İlham Əliyevə məlumat verildi ki, Qax rayonunda 7 minə yaxın gürcü yaşayır. Onların adət-ənənələrinə həmişə hörmətlə yanaşılır, dini tolerantlıqdan razıdırlar və Azərbaycan dövlətinin, prezidentin siyasətini bəyənilirlər.

Kilsənin keşişi görüşdən xatirə olaraq, prezidentə İncil bağışladı.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ŞƏKİ RAYONUNA SƏFƏRİ

12 aprel 2006-cı il

Heydər Əliyev muzeyi ilə tanışlıq

Aprelin 12-də axşam Şəkiyə gələn Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin bu rayona səfəri ertəsi gün Heydər Əliyev muzeyi ilə tanışlıqla başlanmışdır.

Prezident İlham Əliyevi, xanımı Mehriban Əliyevanı və qızı Leylanı burada böyük hörmətlə qarşıladılar. Prezident və ailə üzvləri əvvəlcə ulu öndər Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri qoyub yeni salınmış parkı seyr etdilər.

Muzeylə tanışlıq zamanı direktor İradə Abdullazadə bildirdi ki, 2005-ci il dekabrın 8-də istifadəyə verilmiş və bu ilin fevralında rəsmi status almış muzeydə ulu öndər Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətini əks etdirən yeddi fotoğuşə yaradılmışdır. Bunlar uşaqlıq və gənclik illərini (1923–1944), dövlət təhlükəsizlik orqanlarında işlədiyi dövrü (1944–1969), Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövrünü (1969–1982), SSRİ-nin rəhbərlərindən biri olduğu dövrü (1982–1987), istefa verdikdən sonra Moskvada yaşadığı illəri (1987–1990), Naxçıvan dövrünü (1990–1993) və nəhayət, Azərbaycana rəhbərliyinin ikinci dövrünü (1993–2003) əhatə edir. Ayrıca bir guşədə ulu öndər haqqında yazılmış kitablar toplanmışdır.

Prezident İlham Əliyevə məlumat verildi ki, muzeyə Şəki sənətkarı tərəfindən hazırlanmış «Ömür saati» adlı hədiyyə təqdim olunmuşdur. Burada saat əqrəbləri yeddinin üzərində dayanmışdır ki, bu da ulu öndərin dünyasını dəyişdiyi anı göstərir. Şəki sənətkarının əl işində ümummilli liderin həyatda

yaşadığı 29 min 436 gün əks olunmuşdur. Bu rəqəm Azərbaycanın xəritəsi üzərində şərq ornamenti ilə həkk edilmişdir.

Prezident İlham Əliyev muzeyin xatirə kitabına ürək sözlərini yazdı:

«Heydər Əliyev muzeyinin ekspozisiyası ulu öndərin həyat və fəaliyyəti haqqında dolğun məlumat verir.

Heydər Əliyev öz həyatını Azərbaycan xalqına həsr etmişdir. Azərbaycan Respublikasının inkişafında, müstəqilliyimizin möhkəmlənməsində Heydər Əliyevin müstəsna və əvəzolunmaz rolu vardır.

Bu gün ölkəmiz Heydər Əliyev yolu ilə uğurla inkişaf edir. O cümlədən Şəki şəhərinin inkişafında müsbət nailiyyətlər vardır.

Bütün şəkililərə cansağlığı, xoşbəxtlik, yeni uğurlar arzulayıram.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Şəki, 13. 04.2006-cı il».

ŞƏKİ RAYONU İCTİMAİYYƏTİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ

12 aprel 2006-cı il

Əziz şəkililər!

Əziz bacılar və qardaşlar!

Mən sizin hamınızı ürəkdən salamlayıram. Bu gün Heydər Əliyev muzeyinin ekspozisiyası ilə tanış olarkən bir daha ulu öndərin həyat və fəaliyyətinə fikir verdik, nəzər saldıq. Heydər Əliyevin bütün həyatı, fəaliyyəti Azərbaycan xalqına xidmət etməkdən ibarət olmuşdur. Bu muzey, bu ekspozisiya Heydər Əliyevin həyatını, fəaliyyətini çox dolğun şəkildə əks etdirir. Ulu öndər bütün dövrlərdə öz doğma xalqına ləyaqətlə xidmət etmişdir. 70-ci illərdə Azərbaycanın iqtisadi potensialının inkişafında onun çox böyük rolu olmuşdur. Azərbaycan müstəqil ölkə kimi yaşamağa başlayandan sonra isə məhz Heydər Əliyevin siyasəti, onun cəsarəti, müdrikliyi ölkəmizi böyük bələlərdən qurtardı.

Bu gün Azərbaycan ən sürətlə inkişaf edən, öz dövlət müstəqilliyini möhkəmləndirən bir ölkədir. Azərbaycanda çox ciddi siyasi və iqtisadi islahatlar aparılır, abadlıq, quruculuq işləri gedir. Bütün bu işlərin təməli məhz 90-cı illərin ortalarında qoyulmuşdur. Biz hamımız o illəri yaxşı xatırlayırıq. Ölkəmiz üçün, Azərbaycanın müqəddəratı üçün çox təhlükəli olan anlar yaşanırdı. Bu gün isə Azərbaycan sabitlik məkanıdır, inkişaf yolundadır. Azərbaycanda həm siyasi, həm iqtisadi, həm də sosial problemlər uğurla həll olunur. O cümlədən bu bölgədə – Şəkiddə və ətraf bölgələrdə. Biz hamımız yaxşı xatırlayırıq ki, 2002-ci ildə Şəki Olimpiya İdman Kompleksinin açılışında ulu öndər Heydər Əliyevin nitqi bir daha onu göstərir ki, Azərbaycanın ən böyük sərvəti müstəqilliyidir. Azərbaycan müstəqil ölkə kimi yaşayır,

Dünya Birliyinin üzvüdür və bu müstəqillik günü-gündən, ildən-ildə möhkəmlənir.

Müstəqilliyimizi əbədi, dönməz etmək üçün, əlbəttə ki, iqtisadi potensial, möhkəm iqtisadi baza lazımdır. Bu da yaradılır. Bölgələrin sosial-iqtisadi inkişafı, bütövlükdə Azərbaycanı proseslər müsbət istiqamətdə gedir. Son illər ərzində regionların sosial-iqtisadi inkişafı proqramının icrası istiqamətində yüz minlərlə yeni iş yeri açılmış, yeni müəssisələr, fabriklər, sosial obyektlər tikilib istifadəyə verilmişdir. Bir sözlə, Azərbaycan hərtərəfli inkişaf edir.

Hər il yeni müəssisələr açılır. Eyni zamanda məktəblər, xəstəxanalar tikilir, yollar salınır və bu proses daha da sürətlə gedəcəkdir. Çünki bizim iqtisadi potensialımız, büdcəmiz getdikcə artacaqdır. Belə olan halda istənilən məsələ öz həllini tapa bilər.

Bizim məqsədımız ondan ibarətdir ki, Azərbaycan zəngin dövlətə çevrilsin. Azərbaycanda hər bir insan yaxşı yaşasın, rifah içində, təhlükəsizlik şəraitində yaşasın və ölkəmiz Dünya Birliyində daha da möhkəm mövqelərə malik olsun. Bu gün də biz onu görürük. Azərbaycanın dünyadakı rolu artır. Azərbaycan artıq bölgədə lider dövlətə çevrilibdir və bunu hamı etiraf edir. Azərbaycan ən mötəbər beynəlxalq təşkilatlarda çox fəal iştirak edir və biz öz siyasətimizi maraqlarımıza uyğun şəkildə aparırıq. Müstəqilliyimizin əsas əlaməti ondadır ki, ölkə öz siyasətini müstəqil şəkildə apara bilsin. Ancaq Azərbaycan xalqının maraqlarını nəzərə almaq şərtidir. Bu, Heydər Əliyevin siyasətidir və indi bu siyasət Azərbaycanda davam etdirilir.

Mənim bölgələrə səfərlərimin əsas məqsədi budur ki, bölgələrdə inkişaf daha sürətlə getsin. Dünən və bu gün görüşlərdə vəziyyətlə tanış oluram. Mövcud problemləri araşdırırıq, lazımı tədbirlər haqqında birlikdə müvafiq qərarlar qəbul edirik. Bu gün sahibkarlarla görüşüm olacaqdır. Bilirsiniz ki, Azərbaycan büdcəsində sahibkarlığın inkişafı üçün xüsusi məbləğ ayrılıb. İldən-ildə bu vəsait artır. Bu gün bölgənin sahibkarlarına yeni kreditlər veriləcəkdir. Onlar bundan səmərəli istifadə edib həm öz

bizneslərini inkişaf etdirməli, eyni zamanda, yeni iş yerlərinin açılmasında da fəal iştirak etməlidirlər.

Azərbaycanda işsizlik və yoxsulluq hələ ki, əsas problemlərdən biridir. Çünki Sovet İttifaqı dağılandıqdan sonra ölkəmizin iqtisadiyyatı tamamilə iflic vəziyyətinə düşmüşdü. Ondan sonra, müstəqilliyimizin ilk illərində səriştəsiz rəhbərlərin fəaliyyəti nəticəsində ölkə iqtisadiyyatı tamamilə dağılmışdı. Bu gün isə Azərbaycan öz iqtisadi potensialını bərpa edib və yalnız 2005-ci ildə biz bu baxımdan 1990-cı ilin səviyyəsinə gəlib çıxmışıq. Görün nə qədər vaxt, əziyyət tələb olunurdu ki, Azərbaycan iqtisadi potensial baxımından 1990-cı il səviyyəsinə çata bilib. Bundan sonrakı illər inkişaf illəri olacaqdır. Azərbaycan sürətlə inkişaf edəcək və bizim hamımızın vəzifəsi və borcudur ki, doğma Vətənimizi möhkəmləndirək.

Bilirsiniz ki, iqtisadi inkişafın əsas amili enerji daşıyıcılarıdır. Azərbaycan zəngin neft ölkəsidir. Heydər Əliyevin neft strategiyası artıq uğurla icra edilir. Neft kəmərinin tikintisi başa çatdırılır. Ancaq bununla yanaşı, elektrik stansiyalarının gücünün az olması müəyyən problemlər yaradırdı və onlar bu gün də var. Ona görə bu yaxınlarda qərar qəbul edilmişdir ki, Şəkiddə müasir elektrik stansiyası tikilsin. Onun tikintisi artıq başlanıb və bu il istismara veriləcəkdir.

Belə olan halda Şəkinin və ətraf bölgələrin elektrik enerjisinə olan tələbatı tam şəkildə ödənilməlidir və ödəniləcəkdir. Bu məsələ həm iqtisadi, həm də sosial xarakter daşıyır. Çünki iqtisadi inkişaf üçün, iqtisadiyyatımızı hərtərəfli inkişaf etdirmək üçün mütləq və mütləq enerji mənbəyi olmalıdır. Biz bunu yaradıırıq. Eyni zamanda, insanlar da istədikləri vaxt elektrik enerjisindən istifadə edə bilməlidirlər. Bu, gündəlik həyatın əlaməti olmalıdır. Düzdür, bu istiqamətdə görülən işlər nəticəsində son vaxtlar vəziyyət yaxşılaşıb, amma bizi tam qane etmir. Ona görə elektrik stansiyasının məhz Şəkiddə tikintisi həm Şəki üçün, həm də bütün bölgə üçün çox böyük hadisə olacaqdır.

İşsizliyin aradan qaldırılması istiqamətində görülən işlər nəticə verir. 350 min iş yerinin açılması özlüyündə böyük göstəricidir. Yoxsulluğun səviyyəsi aşağı düşüb, maaşlar, pensiyalar artıb və artacaqdır. Abadlıq-quruculuq işləri gedir, yollar salınır. Elektrik stansiyaları tikilir. Bizim zəngin tarixi-mədəni irsimiz qorunub saxlanılır. Biz bu məsələyə də çox böyük diqqət göstərməliyik. Mən çox şadam ki, Şəki xanlarının sarayı artıq bərpa olunubdur. Bu, böyük hadisədir. Bu bölgədə – Şəkiddə və ətraf rayonlarda Azərbaycan mədəniyyətinin çox dəyərli abidələri vardır. Biz bu abidələri saxlamalıyıq, qorumalıyıq, bərpa etməliyik. Azərbaycanın ərazisində müxtəlif, dünya üçün dəyərli çoxlu tarixi abidələr var. Onların hamısı qorunub saxlanılır. Bizim iqtisadi imkanlarımız artdıqca bu məqsədlərə daha da çox vəsait ayrılmalıdır.

Bilirsiniz ki, son zamanlar Ermənistanın bəzi dairələri, erməni lobbisi və onun təsiri altında olan bəzi riyakar siyasətçilər məsələ qaldırıblar ki, guya Naxçıvanda erməni qəbirələrinin daşları dağıdılıbdır. Tamamilə yalan, böhtan məlumatdır. Ermənistanın, ermənilərin növbəti uydurmasıdır. Azərbaycanda bütün tarixi abidələr qorunub saxlanılır. Azərbaycanda dözümlülük var, tolerantlıq var. Bütün millətlərin nümayəndələri, bütün dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşayır. Dünən mən Qax rayonunda gürcü kilsəsinə baş çəkdim. Bilirsiniz ki, Azərbaycanda rus kilsəsi fəaliyyət göstərir. Yəhudi sinaqoqu fəaliyyət göstərir. Bu yaxınlarda katolik kilsəsinin tikintisi başlanır. Azərbaycan bu baxımdan dünya üçün nümunə ola bilər və olmalıdır. Çünki Azərbaycanda milli, dini dözümlülük, tolerantlıq çox yüksək səviyyədədir. Ancaq bizim düşmənlərimiz Azərbaycana qarşı informasiya müharibəsinə başlayıblar. Lakin bu çox uğursuz cəhddir. Çünki dünya bilir kim kimdir. Bizim işğal olunmuş torpaqlarımızda tarixi abidələrimiz dağıdılıbdır. Bizim məscidlərimiz erməni vandalları tərəfindən dağıdılıbdır, qəbiristanlıqlarımız dağıdılıbdır. Bilirsiniz ki, 1970-ci illərdə ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən Azərbaycanın bütün bölgələrində, hər bir rayonda tarix-

diyarşünaslıq muzeyləri yaradılmışdır. O cümlədən indi işğal altında olan rayonlarda. İşğal olunmuş rayonlarda muzeylərdən biri də qalmayıbdır. Ən dəyərlı eksponatlar oradan oğurlanıb Ermənıstana aparılıb, qalan hər şey dağıdılıbdır. Orada bir dənə salamat bına yoxdur. Ermənıstanda bir dənə azərbaycanlı qəbırıstanlığı qalmayıbdır. İşğal olunmuş torpaqlarda bir dənə məscıd qalmayıb, hamısını dağıdıblar. Nə üçün erməni təəssübkeşləri bu barədə bir şey demırlər?!

Bızım təkıdımızlə ATƏT-in faktaraşdırcı missıyası işğal olunmuş torpaqlara gəlmişdı. Baxmayaraq ki, Ermənıstan tərəfı buna etiraz edırdı, bız buna nıl olduq. Ondan sonra xüsusi məruzə də hazırlanmışdır. Orada göstərilmişdır ki, işğal olunmuş torpaqlarda heç nə yoxdur, bütün bınalar dağıdılıbdır. Belə dəhşətli hadisələr olan halda, Ermənıstanın və onun təsırı altında olan ikıüzlü sıyasətçılərin uydurma, təxribat xarakterli səyləri nəticəsındə indı belə məsələ ortaya atılıbdır. Bu yalandır, təxribatdır, böhtandır.

Azərbaycan öz millı maraqlarını qorumağa qadırdır. Bız dñnya üçün açıq ölkəyık. Yenə deyırəm, Azərbaycan burada yaşayan bütün xalqlar üçün Vətəndır. Ancaq eynı zamanda, bız öz millı maraqlarımızı hər şeydən üstün tutmalıyıq. Müstəqıllık budur. Heydər Əlıyevın Azərbaycana verdiyi töhfələrdən bırı də budur ki, bu gün bız heç kımđən çəkinmədən, heç nədən qorxmıdan öz sözüümüzü açıq deyə bılırık. Çünki bız haqlıyıq. Haqq-ədələt bızım tərəfımızdədır. Azərbaycan istəyır ki, öz dođma torpaqlarının bütövlüyünü bərpa etsın. Bu bızım suveren hüququmuzdur və bunu istənılən yolla edə bılırık. İstəyırık sülh yolu ilə edək, alınmasa, başqa variantlara da baxarıq. Azərbaycan istəyır ki, onun vətəndaşları öz dođma, dədə-baba torpaqlarına qayıtsınlar, yaşasınlar və yaxşı yaşasınlar. Bu bızım təbii tələbımızdır.

Bız istəyırık ki, Azərbaycan inkişaf etsın, zəngın dövlətə çevrilsın. Azərbaycan vətəndaşları ən yaxşı şəraitdə yaşasınlar. Buna nıl olacađıq. Çünki bızım bütün iqtisadı proqramlarımız məhz bu məqsədi daşıyır. Sosial proqramlarımız bu məqsədi

daşıyır. Azərbaycan büdcəsinin ildən-ilə artması və bu il 4 milyard dollara çatması böyük göstəricidir. Amma biz bununla kifayətlənə bilmərik. Mən artıq hökumət qarşısında vəzifə qoymuşam ki, gələn il büdcəmiz kəskin şəkildə artmalıdır. Belə olan halda, həm iqtisadi layihələrə, həm sosial proqramlara ayrılan vəsait çoxalacaq, həm də maaşlar və pensiyalar artırılacaqdır. Bütün bu məsələlərə yenidən baxılacaq və insanlarımızın həyat səviyyəsi günü-gündən yaxşılaşacaqdır.

Ancaq bu, əlbəttə ki, hər birimizin fəaliyyətindən asılıdır. Əgər düzgün qəbul etdiyimiz qərar yerlərdə icra olunmursa, onun əhəmiyyəti itir. Ona görə mənim bölgələrə səfərlərimin məqsədi də bundan ibarətdir – biz qəbul olunmuş sosial-iqtisadi proqramlara yenidən nəzər salırıq, təhlil edirik və əlavə tədbirlər haqqında qərarlar qəbul edirik. Yəqin bu gün Şəkinin və digər rayonların gələcək inkişafına dair yeni təkliflər veriləcək və əlbəttə ki, bunlar nəzərə alınacaqdır.

Bir sözlə, ölkəmizin hərtərəfli inkişafı üçün bütün şərait var. Bizim iqtisadi potensialımız artır, siyasi iradə var. Xalqın siyasətimizə olan dəstəyi bizim gücümüzü daha da artırır. Azərbaycan xalqı çox istedadlı xalqdır. Biz bunu sübut etmişik. 15 ildir ki, müstəqil ölkə kimi yaşayır, öz taleyimizi, problemlərimizi özümüz həll edirik. Heç bir yerdən bizə kömək gəlmir. Halbuki bəzi qonşu ölkələr yalnız və yalnız xaricdən gələn ianələr hesabına yaşayırlar.

Azərbaycan başını dik tutub, alnımız açıq, üzümüz ağdır, heç kimin köməyinə möhtac deyilik, öz gücümüzə arxalanırıq. Azərbaycan xalqının gücünə arxalanırıq. Ona görə bizim siyasətimizə, müstəqil siyasətimizə heç kim müdaxilə edə bilməz və etməyəcəkdir. Azərbaycan müstəqil dövlətdir. Müstəqil dövlət kimi yaşayacaqdır. Azərbaycan xalqı yaxşı yaşayacaqdır. Biz hamımız birləşib ölkəmizdə geniş quruculuq-abadlıq işlərini davam etdirməliyik və zəngin, qüdrətli Azərbaycanı yaratmalıyıq. Bu işdə sizə uğurlar arzulayıram. Sağ olun, var olun. Bir daha sizi salamlayıram. Bağıma basıram, öpürəm. Sağ olun.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV ŞƏKİ ŞƏHƏRİNDƏ

13 aprel 2006-cı il

Şəki xanlarının sarayı ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 13-də rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşdən sonra Şəki xanlarının sarayına gəlmişdir.

Milli geyimli oğlan və qız prezident İlham Əliyevə və xanımına gül dəstələri təqdim etdilər. Şəkinin özfəaliyyət kollektivləri üzvlərinin ifasında milli rəqslər və xalq mahnıları maraqla qarşılandı.

Prezident İlham Əliyev sarayın xarici görünüşünü, 1530-cu ildə əkilmiş çınarı seyr etdi.

Şərq memarlığının nadir incilərindən olan saray Şəki xanlığının əsasını qoyan Hacı Çələbinin nəvəsi Hüseyn xanın dövründə – 1761–62-ci illərdə tikilmişdir. Şəkinin rəmzi sayılan və vaxtilə iri memarlıq kompleksinin tərkib hissəsi olan saray 1955–65-ci illərdə memar H.Rzayevin layihəsi əsasında bərpa olunmuşdu. Lakin illər ötdükcə, abidənin yenidən bərpasına ehtiyac yaranmışdı.

Ulu öndər Heydər Əliyevin xüsusi diqqət və qayğısı nəticəsində Azərbaycan Respublikası ilə Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyası arasında bağlanmış kredit sazişi əsasında 2002-ci ilin sentyabrında Şəki xanları sarayının əsaslı bərpa işlərinə başlanmışdır. Bunun üçün Dünya Bankı tərəfindən 3,2 milyon ABŞ dolları ayrılmışdı. Bərpa işlərini Almaniyanın «Denkmalrflerle Mesklenburq» şirkəti yerli sənətkarlarla birlikdə həyata keçirmişdir. Abidənin bünövrəsində möhkəmləndirmə və izolyasiya işləri görülmüş, dam örtüyü tamamilə sökülərək, yeni layihə ilə bərpa edilmiş, elektrik və su xətləri təzələnmiş, yeni inzibati bina tikilmişdir. Sarayın şabəkəli pəncərələri, divar

rəsmlərinin qopmuş yerləri tədqiq olunaraq, bərpa edilmiş, həyətdə abadlıq işləri görülmüşdür.

Prezident İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva sarayın ayrı-ayrı otaqlarını gəzdilər. Azərbaycan prezidenti görülən işləri, milli ornamentlərin, Şərq üslubunun qorunub saxlanmasını yüksək qiymətləndirdi. Azərbaycanın milli mədəniyyət abidələrinin qorunmasına bundan sonra da dövlət tərəfindən qayğı göstəriləcəyini xüsusi vurğuladı.

«Şəki-İpək» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 13-də «Şəki-İpək» Açıq Səhmdar Cəmiyyətində olmuşdur.

Prezidenti və xanımını müəssisənin həyatında gül-çiçəklə qarşıladılar.

Prezident İlham Əliyev əvvəlcə baramaaçma sexinə gəldi. Əsaslı şəkildə yenidən qurulan sexdə 650 nəfərədək işçi çalışır, orta aylıq əməkhaqqı 60–70 manatdır. Prezident burada istehsal prosesi ilə tanış oldu, işçilərlə səmimi söhbət etdi, qayğı və problemləri ilə maraqlandı və onlarla xatirə şəkli çəkdi. Sonra prezident İlham Əliyev müəssisənin həyatında texniki təmir-bərpa sahəsi ilə, burada nümayiş etdirilən kənd təsərrüfatı texnikası ilə tanış oldu.

Dövlətimizin başçısı 200 nəfərə yaxın işçinin çalışdığı toxuculuq sexində ipək parça istehsalı prosesini yaxından izlədi. Müəssisədə istehsal olunan ipək parça, kələğayı, xalça və digər məhsulların nümayiş etdirildiyi çeşidlər otağına baxdı. İpək xalçaların toxunması prosesi də böyük maraq doğurdu. Burada prezidentə ipək xalça hədiyyə olundu.

Hazırda səhmdar cəmiyyətdə 1600 nəfərə yaxın işçi çalışır. Respublikamızın baramaçılıq və pambıqçılıq rayonlarında isə 20 min nəfərə yaxın adam mövsümi işlərə cəlb edilir.

«Şəki-İpək» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin səhmləri üzrə investisiya müsabiqəsinin qalibi olan «Pərvanə» Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti bu iri sənaye müəssisəsinin fəaliyyətini genişləndirməklə

respublikamızda baramaçılığın inkişafını təmin etmək məqsədi ilə yeni inkişaf proqramı həyata keçirir. Müəssisəyə ümumilikdə 36 milyon ABŞ dolları məbləğində sərmayə qoyulmuşdur. Gələcəkdə baramaaçma istehsalatının ikinövbəli iş rejiminə keçirilməsi nəzərdə tutulur ki, bu da əlavə olaraq, 600 nəfərin daimi işlə təmin edilməsinə şərait yaradacaqdır.

Prezidentə məlumat verildi ki, 2005-ci ildə müəssisədə 59,2 ton xam ipək, 437,1 min poqonometr təbii, süni və pambıq parça, 15,2 ton burulmuş sap, 137,1 kvadrat metr təbii ipək parça, 135,9 min ədəd müxtəlif ölçülü kələğayı və digər məhsullar istehsal olunmuşdur. Müəssisənin xammalla təchizatını yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə baramaçılıq və pambıqçılıqla məşğul olan rayonlarda fermerlərlə işgüzar əlaqələr qurulmuşdur. Son iki ildə səhmdar cəmiyyəti rayonlarda 200 hektara yaxın torpaq sahəsi icarəyə götürərək 3 milyon ədəd tut tıngi əkməmişdir.

Prezident İlham Əliyev müəssisənin indiki vəziyyətindən razılığını ifadə etdi, tövsiyə və tapşırıqlarını verdi. Bildirdi ki, bu müəssisənin məhsullarına həm daxili, həm də xarici bazarda tələbat böyükdür və ona görə də istehsalın genişləndirilməsi məqsədəuyğundur.

Şəkidə modul tipli elektrik stansiyasında tikinti işlərinin gedişi ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 13-də Şəkidə modul tipli elektrik stansiyasında tikinti işlərinin gedişi ilə yaxından tanış olmuşdur.

Stansiya prezident İlham Əliyevin «Azərbaycan Respublikasında elektrik enerjisi təminatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında» Sərəncamına uyğun olaraq, Finlandiyanın «Vartsila» şirkətinin ölkəmizdə inşa etdiyi 5 modul tipli stansiyadan biridir. Tikinti ötən ilin oktyabrından başlanmışdır. 2006-cı ilin avqustunda stansiyanın istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur. Burada hər biri 88,7 meqavat

gücündə 10 blok olacaqdır. Tikinti işləri cədvəl üzrə davam etdirilir. Smeta dəyəri 100 milyon ABŞ dolları olan stansiyanın işə salınması şimal-qərb bölgəsinin elektrik enerjisi ilə təminatını əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdıracaqdır.

Dövlətimizin başçısı tikinti meydançasını gəzdi, ölkənin elektrik enerjisinə tələbatının tam ödənilməsi üçün bundan sonra da ardıcıl tədbirlər görüləcəyini bildirdi.

Şəki kərpic zavodu ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 13-də rayonun ən böyük müəssisələrindən biri – Şəki kərpic zavodu ilə tanış olmuşdur.

Zavodun kollektivi prezident İlham Əliyevi böyük hörmət və ehtiramla qarşıladı.

Şəki-Balakən magistral yolunun kənarında, Daşüz kəndinin yaxınlığında yerləşən müəssisə 1993-cü ildən tikintisi yaramıq qalmış kərpic zavodunun bazasında yaradılmışdır. Türkiyənin «York Produkts İnc» şirkəti tərəfindən müəssisəyə 1 milyon 836 min ABŞ dolları həcmində kredit ayrılmışdır. Burada Türkiyənin «Maksann» firmasının istehsal etdiyi müasir avadanlıq quraşdırılmışdır. Ümumilikdə müəssisəyə 3,5 milyon ABŞ dolları xərclənmişdir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramına uyğun inşa edilən zavodda il ərzində beynəlxalq standartlara cavab verən 8 çeşiddə 20 milyonadək bişmiş kərpic, habelə digər tikinti materialları istehsal olunur. Gələcəkdə 10 çeşiddə kərpic buraxılacaqdır. Hazırda müəssisədə 100 nəfərə yaxın işçi çalışır. Tam gücü ilə fəaliyyət göstərdikdə işçilərin sayı 150 nəfərə çatdırılacaqdır.

Prezident İlham Əliyev istehsal olunan məhsulların keyfiyyəti ilə maraqlandı, müəssisənin işçiləri ilə xatirə şəkli çəkdi. Azərbaycanda yeni iş yerlərinin açılması istiqamətində mühüm işlər görüldüyünü xatırladan dövlətimizin başçısı əhalinin işlə təminatı baxımından bu zavodun da rolunu vurğuladı, gələcəkdə istehsalın genişləndirilməsinin zərurliyini bildirdi.

ŞƏKİ-ZAQATALA BÖLGƏSİNİN SAHİBKARLARI İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ

Şəki Olimpiya İdman Kompleksi

13 aprel 2006-cı il

Əziz dostlar, sahibkarlar!

Doğrudan da bu gün çox gözəl bir gündür. Biz növbəti dəfə görüşürük və bu gün bu bölgədən olan sahibkarlara yeni kreditlər veriləcəkdir. Bu çox gözəl bir ənənədir. Artıq bir neçə ildir ki, Azərbaycanın dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsait ölkəmizdə sahibkarlığın inkişafına xidmət edir. Əlbəttə, biz sahibkarlığın inkişafına geniş kontekstdə baxırıq. Sahibkarlığın təşviqi, sahibkarlar üçün əlverişli şəraitin, gözəl sərmayə mühitinin yaradılması, yersiz yoxlamalardan sizi qorumaq, Azərbaycanda sahibkarlardan ötrü sözün əsl mənasında gözəl şərait yaratmaq bizim üçün əsas, prioritet məsələlərdir. Ancaq bununla yanaşı, əlbəttə, ilkin kapital olmadan hansısa bir işi başlamaq çətindir, yaxud da, ümumiyyətlə, mümkün deyildir. Özü də nəzərə alsaq ki, Azərbaycan ancaq son 15 il ərzində müstəqil respublika kimi yaşayır. Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatı prinsipləri tətbiq edilir, amma nə qədər ki, tam bərqərar olunmayıb, əlbəttə, ilkin kapital mövzusu aktuallaşır. Kreditlərin güzəştli şərtlərlə verilməsi bu məqsədi güdür. Həm bu ilkin kapital çox təmiz kapital olur, heç kimdə şübhə doğurmur, eyni zamanda, dövlət öz tərəfindən sahibkarlara köməyini göstərir.

Bildiyiniz kimi, ayrılan məbləğlər ildən-ilə artır. Bu ilin büdcəsindən təxminən 100 milyon dollar həcmində kreditlər ayrılacaqdır. Biz gələn il bunu artıracağıq. Bildiyiniz kimi, biz bu kreditlərin həcmi ildə təxminən 2 dəfə artırırıq. Bizim iqtisadi potensialımız möhkəmləndikcə, büdcəmiz artdıqca, əlbəttə, bu məqsədlərə ayrılan vəsaitlər də artacaqdır. Birinci mərhələdə biz çalışırıq ki, ayrılan kreditlərin həcmi çox böyük

olmasın, yəni çox sahibkarı əhatə etsin. Ancaq indi görürük ki, Azərbaycanın inkişafı yeni yanaşmalar tələb edir və az vəsaitlə böyük işlər görmək mümkün deyildir. Ona görə biz kreditlərin yuxarı həddini qaldırdıq. Biz başlayanda bu, təxminən 100 min dollar təşkil edirdi. İndi 3 milyona yaxındır və böyük layihələr həyata keçirmək mümkündür. Sadəcə olaraq, siz gərək öz layihələrinizi təqdim edəsiniz, onları əsaslandırarsınız. Əlbəttə, texniki-iqtisadi əsaslandırma böyük layihələr üçün nəzərdə tutulmalıdır və müvafiq banklar vasitəsilə bu kreditlər veriləcəkdir. Sahibkarlığın inkişafı hər bir ölkənin inkişafında ən mühüm rol oynayır.

Bizdə özəlləşdirmə prosesi daha da sürətlə getməlidir. Özəl sektor daha da sürətlə formalaşmalıdır. İndi ümumi daxili məhsulda özəl sektorun payı 75 faizdir. Bu, yüksək göstəricidir. Amma daha da yüksək ola bilər. Çünki inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinə nəzər salsaq görürük ki, harada inkişaf var, orada uğur var. O ölkələrdə ki, birinci növbədə, özəl sektor inkişaf edir və ikinci növbədə, kiçik və orta sahibkarlıq inkişaf edir. Dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrinin iqtisadiyyatında ən böyük çəkiyə malik olan məhz kiçik və orta sahibkarlıqdır. Azərbaycan bu yolu tutubdur.

Əlbəttə ki, ölkəmizdə genişmiqyaslı layihələr – ölkəmiz üçün, bölgə üçün, dünya üçün əhəmiyyətli neft-qaz layihələri, digər böyük infrastruktur layihələr həyata keçirilir. Kənd təsərrüfatında artıq böyük müəssisələr tikilir, istifadəyə verilir. Bu yaxınlarda bölgənin ən müasir, ən böyük şəkər zavodu tikilib istifadəyə verilmişdir. Bütün bunlar böyük investisiya tələb edən müəssisələrdir. Ancaq bununla yanaşı, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı hər bir ölkə üçün, o cümlədən Azərbaycan üçün lazımdır. Bunun həm böyük iqtisadi mənası var, eyni zamanda, sosial mənası var. Çünki biz xalq üçün işləyirik, xalq üçün çalışırıq. Biz istəyirik ki, sahibkarlara köməyimiz, eyni zamanda, ölkədə mövcud olan sosial problemləri də həll etsin, işsizlik, yoxsulluq aradan qaldırılsın. Siz müəssisələrinizdəki işçilərə yüksək maaş verəsiniz. Azərbaycanda minimum

əməkhaqqı ildən-ilə qalxır və qalxacaqdır. Siz də buna hazır olmalısınız. Vaxt gələcək, Azərbaycanda minimum əməkhaqqı yüksək olacaqdır. Siz də məcbur olub o minimum əməkhaqqını işçilərə verməlisiniz. Bu, eyni zamanda, ölkənin sosial problemlərini həll edir. Siz də buna maraqlısınız, biz də maraqlıyıq. Biz dövlət kimi, siz sahibkarlar kimi. Çünki insanların alıcılıq qabiliyyəti artdıqca, sizin istehsal etdiyiniz məhsullar daha da sürətlə satılacaqdır. Siz öz sahələrinizi genişləndirəcəksiniz, daha da çox vergi ödəyəcəksiniz. O vergilər büdcəyə daxil olacaq, yeni infrastruktur layihələr icra olunacaqdır.

Mən bu gün Şəkidə elektrik stansiyasının tikintisi ilə tanış oldum. Böyük bir region üçün layihədir. Bütün regionu elektrik enerjisi ilə təmin edəcəkdir. Elektrik enerjisinin olmadığı yerdə heç bir müəssisəni genişləndirmək, yaratmaq mümkün deyildir. Əgər elektrik enerjisi fasilələrlə verilsə, əgər məhdudiyyyət qoyulursa, heç bir müəssisəni inkişaf etdirmək mümkün deyildir. Şəki elektrik stansiyası bütün bölgəyə xidmət edəcək, Şəki, Oğuz, Zaqatala, Qax, Balakən rayonlarını enerji ilə təmin edəcəkdir. Eyni zamanda digər bölgələrə elektrik enerjisi daha böyük həcmdə veriləcəkdir.

Dövlət öz üzərinə düşən vəzifəni icra edir. Sahibkarlara yaxşı şərait yaradır. Bilirsiniz ki, mənim sahibkarlarla görüşlərim tez-tez olur. Həmişə mən öz dəstəyimi verirəm. Bütün icra orqanlarına, xüsusilə yerli icra orqanlarına tapşırıram ki, sahibkarlara mane olmasınlar. Əksinə, kömək etsinlər, problemlərini həll etsinlər. Çünki bizim ölkəmizin gələcəyi bunu tələb edir. Ölkəmizin inkişafı ancaq bu yolla təmin oluna bilər. Kreditlər ayrılır, dövlət tərəfindən yeni infrastruktur yaradılır. İndi magistral yollar, kəndarası yollar salınır – bütün bunlar həm də sahibkarlığa xidmət edir.

Bu diyar çox gözəl diyardır, çox zəngin, füsunkar təbiəti var. Turizmin inkişafına böyük diqqət göstərilməlidir. Amma yol yoxdursa, turizmi inkişaf etdirmək mümkün deyildir. Bu yolu siz tikə bilməzsiniz. Bu sizin işiniz deyil, bunu dövlət etməlidir və edir. Sizə vəsait ayrılır, bundan sonra da ayrılacaqdır. Yəni

sahibkarlara yaxşı şəraitin yaradılması bizim üçün əsas məsələlərdən biridir. Sizdən də tələb olunur ki, öz işinizlə, əməyinizlə ölkə iqtisadiyyatına töhfə verəsiniz. Yaxşı, müasir tələblərə cavab verən müəssisələr yaradasınız, onları yaxşı işlədəsiniz, işçilərə yaxşı əməkhaqqı verəsiniz. Onların iş şəraiti yaxşı olmalıdır, məişət problemləri də həll edilməlidir. Azərbaycanda biznesin aparılması yüksək səviyyədə olmalıdır. Bunu dünyada mövcud olan meyarlar tələb edir. Biz isə istəyirik ki, Azərbaycan müasirləşsin, dünyanın ən qabaqcıl texnologiyaları ölkəmizdə tətbiq olunsun. Azərbaycanda yaradılan yeni müəssisələr dünya standartlarına cavab versin. Məhsullar daxili tələbatı ödəsin və əgər keyfiyyət imkan verərsə, xaricə də ixrac olunsun.

Azərbaycanın çox gözəl gələcəyi var. Bizim təbii sərvətlərimiz iqtisadiyyatımıza böyük dəstəkdir, böyük təkandır. Belə gözəl şəraitdən istifadə etmək lazımdır. Prezident sahibkarları dəstəkləyir. İcra orqanlarına tapşırıq vermişəm ki, heç bir müdaxilə etməsinlər, əksinə, kömək etsinlər.

Büdcəmiz ildən-ilə artır, kreditlərin həcmi də artır. Bil-mirəm, hansı başqa ölkədə sahibkarlara yardım məqsədi ilə büdcədən xüsusi vəsait ayrılır. Mən bilmirəm, bəlkə haradasa var, amma hər halda, bu, kütləvi xarakter daşımır. Yerli infrastrukturun yaranması da sizə, elə bil ki, yeni şərait yaradır. Siz də bütün bu gözəl imkanlardan istifadə etməlisiniz və yeni müəssisələr, fabriklər, zavodlar tikməlisiniz. Əgər haradasa sizi sıxışdırırlarsa, sizə imkan vermirlərsə və ya süni maneələr yaradırlarsa, yaxud da kimsə biznesinizə şərək olmaq istəyirsə, siz gərək susmayasınız. Siz gərək öz səsinizi qaldırasınız, fəal olasınız, müvafiq orqanlara müraciət edəsiniz. Əgər onlardan cavab gəlməsə, mənə müraciət edin. Mən sizin arxanızda durmuşam, sizi dəstəkləyirəm və siz də bu gözəl imkanlardan istifadə etməlisiniz.

Mən şübhə etmirəm ki, Azərbaycanın davamlı iqtisadi inkişafı çox uğurlu olacaqdır. Bütün imkanlar var, regionların sosial-iqtisadi inkişafı proqramı uğurla icra edilir, sahibkarlıq

inkişaf edir. Əminəm ki, yaxın gələcəkdə Azərbaycan sahibkarları daha da böyük nailiyyətlər qazanacaqlar və doğma Vətənimizi inkişaf etdirəcəklər. Bu işdə sizə uğurlar arzulayıram.

* * *

Sonra Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev regiondan olan 11 sahibkara kreditlərin ayrılması barədə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun qərarını təqdim etdi.

Görüşdə müvəkkil bankların rəhbərləri də iştirak edirdilər. Sahibkarlar adından çıxış edən Kifayət Niftəliyeva dövlətimizin başçısının Şəki–Zaqatala iqtisadi zonasının iş adamları ilə keçirdiyi bu görüşün ölkədə sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi baxımından son dərəcə əhəmiyyətli olduğunu bildirdi. O, yerli sahibkarların yalnız Azərbaycan dövlətinə və şəxsən prezidentə arxalandıqlarını, onlara göstərilən etimadı isə faydalı sahibkarlıq fəaliyyətləri ilə doğruldacaqlarını bildirdi.

Dövlətimizin başçısı görüşə yekun vurdu.

YEKUN NİTQİ

Mən çox şadam ki, bizim bu tədbirimiz, görüşümüz Şəki Olimpiya İdman Kompleksində keçirilir. Bildiyiniz kimi, bu kompleks 2002-ci ildə Milli Olimpiya Komitəsi tərəfindən tikilib istifadəyə verilmişdir. O vaxt, əlbəttə, biz fikirləşə bilməzdik, yəni ağılımıza da gələ bilməzdi ki, bu kompleksdə, həm də bu bölgədə sahibkarlığın inkişafına dair görüş keçiriləcəkdir. Biz bu kompleksi ancaq idman məqsədi ilə tikdirmişdik. İndi isə bu, başqa məqsədlərə də gözəl xidmət edir.

Onu deyə bilərəm ki, Şəki Olimpiya İdman Kompleksi son illərdə, 2002-ci ilə qədər burada tikilən ən böyük obyektlərdən biridir və bəlkə də ən böyüyüdür. Mən hesab edirdim ki, burada həm idman daha da sürətlə inkişaf edəcək, eyni zamanda, bu kompleksin tikintisi turizmin inkişafına xidmət göstərəcəkdir. Bütövlükdə bu, Şəkinin müasirləşməsi üçün, öz tarixi simasını saxlamaq şərti ilə abadlaşması üçün yaxşı bir nümunə ola bilər.

Bu gün onu da qeyd etmək istəyirəm, Şəkiddə olarkən görürəm ki, burada quruculuq-abadlıq işləri çox yaxşı səviyyədə gedir. Binalar təmir olunur, yeniləri tikilir, Azərbaycan memarlığının ən gözəl nümunələrindən biri olan Xan sarayı – mən bu gün orada oldum – təmir edilibdir. Başqa planlarımız olan digər binalar da təmir olunmalıdır. Şəkiddə gördüm ki, yollar salınır, səliqə-sahman var, abadlıq-quruculuq işləri var. Şəki çox gözəl şəhərdir, qədim şəhərdir. Əlbəttə, biz çalışmalıyıq ki, bu şəhəri həmişə belə abad vəziyyətdə saxlayaq.

Digər rayonlarda – Balakən, Zaqatala və Qaxda olarkən orada da gedən işlərlə tanış oldum. Yerli orqanlara tövsiyə edirdim ki, xarici görünüşə də diqqət göstərsinlər. Harada ehtiyac varsa, qədim binalar təmir olunmalıdır. Çünki bu bizim tarixi irsimizdir, mədəniyyətimizdir, bizim tariximizdir. Biz gərək bunu qoruyaq, saxlayaq.

Xüsusilə nəzərə alsaq ki, indi əlavə vəsait də var, büdcəmiz də artıbdir, bu məqsədlərə böyük diqqət göstərməlidir. Bütün küçələrə yeni asfalt salınmalıdır, binalar rənglənməlidir, harada ehtiyac varsa, təmir olunmalıdır. Yeni binalar gözəl zövqlə tikilməlidir. Buna xüsusi diqqət göstərmək lazımdır. Çünki bu bölgənin özünəməxsus çox gözəl əlamətləri, xüsusiyyətləri var. Bu bölgə Azərbaycanın çox gözəl guşəsidir. Burada təbii gözəllik çox cəlbedicidir.

Eyni zamanda, bu gözəl abadlıq işlərini görəndə mən çox sevinirəm və sahibkarları da buna dəvət edirəm. Bəzi hallarda olur, görürsən ki, özünə gözəl müəssisə, yaxud da ev tikdirir, imarət tikdirir, amma onun ətrafı çox bərbad vəziyyətdədir. Biz gərək bu məsələlərə diqqət yetirək. Siz də çalışın ki, yaradacağınız müəssisələr bizim ümumi konsepsiyaya uyğun olsun. Əgər haradasa bina tikiləcəksə, gərək bunun xarici görünüşü gözəl olsun, zövqlə tikilsin ki, ölkəmiz daha da gözəlləşsin, şəhərlərimiz daha da abadlaşsın.

Sizi bir daha salamlayıram, sağ olun. Əminəm ki, bu kreditlərdən səmərəli istifadə edəcəksiniz və gələcəkdə bu kreditlərin həcmi artacaqdır. Mən sizə söz verirəm. Sağ olun.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV ŞƏKİ ŞƏHƏRİNDƏ

13 aprel 2006-cı il

Kiş kənd orta məktəbi ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 13-də Şəki rayonunda Heydər Əliyev adına 1 nömrəli Kiş kənd orta məktəbi ilə tanış olmuşdur.

Məktəbin pedaqoji kollektivi və şagirdlər prezident İlham Əliyevi və xanımı Mehriban Əliyevanı böyük hörmətlə, gül-çiçəklə qarşıladılar.

Prezident İlham Əliyev xanımı ilə xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin məktəbin qarşısındakı büstünün önünə gül qoydular.

Azərbaycan prezidenti «Heydər Əliyev Şəkida» adlı fotoşəxəyə baxdı, məktəbin dəhlizlərində, hər bir sinif otağında asılmış və ulu öndərin uşaqlıq, gənclik illərinə, siyasi fəaliyyətinə, təhsilə qayğısına aid fotosəkillərə baxdı. Prezident Heydər Əliyevin iştirakı ilə 2002-ci ilin noyabrında Şəkida keçirilən müşavirədə ulu öndərin bu məktəbin tikilməsi barədə çıxışı və verilən qərar səsləndirildi.

Məktəbin direktoru Müzəkkil Qarayev prezident İlham Əliyevə məlumat verdi ki, Kiş kənd orta məktəbinin məzunları arasında görkəmli insanlar var və onlar Azərbaycan elmi üçün böyük xidmətlər göstərmişlər. Məktəbin keçən il istifadəyə verilmiş yeni binasında 87 sinif otağı, idman zalı, kitabxana, kompüter, tibb otaqları var. 600-dən çox şagirdin təhsil aldığı məktəbdə 80 müəllim və 20-dək texniki işçi çalışır.

Prezident İlham Əliyev məktəbin sinif və kompüter otaqlarını gəzdi, şagirdlərlə söhbət etdi, onların təhsilləri ilə

maraqlandı, yaxşı oxumalarını arzulayaraq, bunun üçün hər cür şəraitin yaradılacağını bildirdi.

Müəllimlər prezidentə təşəkkür edərək, ucqar kəndlərdə belə təhsil ocaqlarının tikilməsini gələcək nəsillərə göstərilən qayğı kimi qiymətləndirdilər və dedilər ki, bu məktəbdə ulu öndərin xatirəsi yaşayır və daim yaşayacaqdır. Kəndimizin elektrik enerjisi, su, rabitə ilə təmin edilməsində, tibb, təhsil, mədəniyyət ocaqlarının yaradılmasında bilavasitə qayğısı olmuşdur.

Prezident İlham Əliyev Kiş kəndinə qazın müntəzəm verilməsi ilə bağlı məsələnin də həll olunacağını bildirdi.

Qədim Alban məbədi ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva aprelin 13-də Kiş kəndindəki qədim Alban məbədində də oldular.

Mədəniyyət və Turizm naziri Əbülfəs Qarayev, məbədin direktoru İlhamə Hüseynova prezident İlham Əliyevi, xanımını səmimiyyətlə qarşıladılar. Bildirildi ki, kəndin Maflar məhəlləsində yerləşən məbədin ətrafındakı divarların qalıqları bəzi yerlərdə indi də qalmaqdadır. Erkən orta əsrlərdə Qafqaz Albaniyasında xristianlığın mərkəzlərindən olan Kişdə (Qişdə) tikilmiş IV əsrə aid məbəd tarixi abidə kimi dövlət tərəfindən qorunur. Məbədin günbəzi iç tərəfdən metal pulları cəzətmə xüsusiyyətinə malikdir. Bu cür magik xüsusiyyətinə görə bura müqəddəs yerlərdən biri hesab olunur. Yerli əhali arasında deyirlər ki, buraya ziyarətə gələn şəxs ürəyində bir niyyət tutur, onun yapışdırmaq istədiyi pulu divar cəzə edərsə, niyyəti baş tutmuş hesab olunur.

Prezident İlham Əliyev və Mehriban xanım da ürəklərində niyyət tutaraq, metal pulu divara yapışdırdılar.

Prezident İlham Əliyev orta əsrlərə aid qəbirlərə, Kiş kəndi ərazisində tapılmış maddi-mədəniyyət nümunələrinə, Yaloylutəpə mədəniyyətinə aid tapıntılara, Qafqaz Albaniyasının tarixi xəritəsinə baxdı.

Məlumat verildi ki, məbədin həyatında uzunluğu 2, eni isə 1 metrədən çox olan yastı daş vardır. Yerli camaat yeriməyən, dil açmayan və ya şikəstliyi olan uşaqları bu daşın üstündə oturmaqla onları ruhi və cismani xəstəliklərdən xilas etməyin mümkün olduğunu bildirir.

Sonra prezident İlham Əliyev məbədin həyatında qədim dövrün memarlıq abidələrinə aid yaradılmış xüsusi guşələrə, Kiş məbədinin müxtəlif dövrlərdəki vəziyyətini əks etdirən maketlərə də tamaşa etdi. Bildirildi ki, sovet dövründə alban məbədində təmir işləri apararı erməni mənşəli bərpaçılar bu abidəyə süni düzəlişlər edərək saxtalaşdırmışlar. Lakin Norveçdən dəvət olunmuş mütəxəssislər araşdırma apardıqdan sonra bu məbədin əvvəlki görkəmi bərpa edilmişdir.

Prezident İlham Əliyev və xanımı burada çay süfrəsinə dəvət olundular, məbədə aid fotoalboma baxdılar.

Prezident İlham Əliyevin fəxri qonaqlar kitabına yazdığı ürək sözləri:

«Kiş kəndində yerləşən qədim Alban məbədi dünya əhəmiyyətli tarixi abidədir. Azərbaycanın qədim tarixi öyrənilməli və dünya ictimaiyyətinə təqdim edilməlidir.

Ölkəmizin tarixi abidələrini qorumaq və bərpa etmək dövlətimizin borcudur.

Bütün dinlərin tarixi və mədəniyyət abidələri bizim üçün əzizdir.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

13.04.2006-cı il».

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN
SƏDRLİYİ İLƏ ŞƏKİ-ZAQATALA BÖLGƏSİNİN
SOSIAL-İQTİSADİ İNKİŞAFINA HƏSR OLUNMUŞ
MÜŞAVİRƏDƏ NİTQ**

Şəki Şəhər İcra Hakimiyyəti

13 aprel 2006-cı il

İki gündür ki, mən bu bölgədəyəm, vəziyyətlə tanış oluram, görüşlər keçirirəm, müxtəlif sənaye, turizm obyektləri ilə maraqlanıram, tanış oluram. Bütövlükdə, deyə bilərəm ki, bölgədə regionların sosial-iqtisadi inkişafı proqramı uğurla icra edilir.

Bu səfərin əsas məqsədi ondan ibarətdir ki, biz görülən işlərə qiymət verək, onları təhlil edək və əlavə tədbirlər haqqında müvafiq tapşırıqlar və qərarlar verək. Həyat bunu tələb edir. Çünki həyat yerində durmur. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı proqramı iki ildən çoxdur ki, qəbul edilibdir. Əlbəttə, yeni problemlər, yeni məsələlər üzə çıxır. Biz gərək bunlara operativ reaksiya verək və mövcud olan problemlərin aradan qaldırılması üçün dərhal tədbirlər görək.

Son iki il ərzində, regionların inkişafı proqramının təsdiqindən sonra region üçün əhəmiyyətli və onun gələcəyini təmin edən mühüm qərarlar qəbul edilmişdir. Onlardan biri Şekidə tikilən elektrik stansiyası barədədir. Regionların inkişafı proqramında stansiya nəzərdə tutulmurdu. Bu yaxınlarda bizim qəbul etdiyimiz qərara əsasən müxtəlif bölgələrdə, o cümlədən Şekidə stansiya tikilməyə başlandı. Stansiyanın tikintisi bölgənin enerjiyə olan tələbatını tam ödəyəcəkdir. Bu, gələcəyə yönəldilib, yəni bölgənin gələcək inkişaf perspektivini də müəyyən edəcəkdir.

Bilirsiniz ki, mənim göstərişimlə bir müddət bundan əvvəl, demək olar ki, bütün bölgələrdə yeni tibb ocaqları tikilməyə başlandı. Müxtəlif bölgələrdə tikinti artıq başlayıbdır. O cümlədən bu günlərdə həm Balakəndə böyük xəstəxananın tikintisinə başladığımız, həm də Zaqatalada müasir müalicə-diaqnostika kompleksinin təməlini qoyduq. Bu bir daha onu göstərir ki, bizim siyasətimiz sosialyönümlü siyasətdir. Əlbəttə, biz iqtisadiyyatın inkişafına çox çalışırıq və qəbul edilmiş bütün proqramların məqsədi bundan ibarətdir. Ancaq bütün bu işlərlə yanaşı, biz gərək insan amilini də unutmayaq. Çünki biz xalq üçün işləyirik, xalq üçün yaşayırıq. Xalqın da müasir tibbi xidmətə böyük ehtiyacı vardır.

Bütövlükdə, səhiyyə sisteminin müasirləşməsi, orada vəziyyətin sağlamlaşdırılması çox vacibdir. Müalicə-diaqnostika mərkəzlərinin tikintisi bu məqsədi güdür və bunu təmin edəcəkdir. Bundan əlavə, biz 2004-cü ilin fevralında proqramı qəbul edərkən məktəb tikintisi geniş şəkildə nəzərdə tutulmurdu. Ancaq son bir il ərzində Azərbaycanda 300-dən çox yeni məktəb tikilib və bu proqram davam etdirilir. Bu il də 100-dən çox məktəb tikilməlidir və biz bütövlükdə bütün məktəb infrastrukturunu yeniləşdirməliyik. Uşaqlar müasir məktəblərdə oxumalıdırlar, lazım olan bütün avadanlıq, ləvazimat, binalarda istilik sistemi olmalıdır. Mən bunu ona görə deyirəm ki, bütün bu məsələlər regionların sosial-iqtisadi inkişafı proqramında nəzərdə tutulmurdu. Bəlkə də bunun təbii səbəbləri var, bəlkə də müəyyən subyektiv məqamlar da var. Ancaq bütün bu yeniliklər artıq reallıqdır. Bizim məqsədimiz, ilk növbədə, proqramda təsdiq edilmiş məsələləri həyata keçirmək, eyni zamanda, yeni meydana çıxan və sonradan qəbul edilmiş qərarlar əsasında lazımı infrastrukturu və obyektləri yaratmaqdır.

Ona görə mən istəyirəm ki, bugünkü müşavirədə biz hər iki məsələyə toxunaq. İlk növbədə, görülən işlərdən danışaq, gərək həm proqramda nəzərdə tutulmuş, həm də diqqətdən kənar qalmış məsələlər həll olunsun. Mən həmişə deyirəm, əgər hər

bir rayonun problemi həll olunarsa, ölkənin problemləri də həll edilir.

Bütövlükdə demək istəyirəm ki, bölgənin inkişafı çox müsbətdir. Mən bu rayonlarda, şəhərlərdə olarkən burada gedən abadlıq işləri ilə də maraqlanıram. Görürəm ki, səliqə-sahman var, abadlıq işləri görülür. Misal üçün, mən xüsusilə Şəki şəhərini qeyd etmək istəyirəm. Burada çox böyük abadlıq işləri görülübdür, binalar təmir olunur, yollar, gözəl parklar salınır. Bu, başqa rayonlarda da var. Amma gərək daha da sürətlə getsin.

İndi biz müasir dövlət qururuq. Bütün infrastruktur müasir standartlara cavab verməlidir. Mövcud olan binalara da əl gəzdirmək, təmir etmək lazımdır ki, abadlıq olsun. Xüsusilə nəzərə alsaq ki, bu bölgənin çox gözəl təbiəti, təbii şəraiti var. Bu gözəl təbiət özlüyündə hər bir kəndə, hər bir şəhərə yaraşır verir. Müasir yanaşma olmalıdır. Yeni binalar gərək böyük zövqlə tikilsin, yəqin ki, istifadəsiz olan binalar sökülməlidir, daxmalar qalmamalıdır. Yəni ümumi görünüşə xələl gətirən yarımçıq tikililər, yaxud da 20–40 il bundan əvvəl tikilmiş yararsız binalar – əlbəttə, onlar əgər istifadəsizdirsə – sökülməlidir. Yeni infrastruktur yaradılmalıdır.

Müşavirədə Şəki Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Nazim İbrahimov, Zaqatala Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Əsgərov, Balakən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Məmmədov, Qax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Abbas Göyüşov çıxış etdilər.

YEKUN NİTQİ

Qaldırdığımız məsələlər həm ümumi xarakter daşıyır, eyni zamanda, hər bir rayona aid olan problemlər var. Ümumi problemlərdən biri də, əlbəttə, su təchizatı və kanalizasiya xətlərinin nasaz vəziyyətdə olmasıdır. Deyə bilərəm ki, bu, bütün respublikada ciddi narahatlıq doğuran bir məsələdir. Bu məsələ ilə məşğul oluruq, müvafiq göstərişlər veriləndir.

Əlbəttə, bu zonaya aid olan məsələlər də təhlil ediləcək və əlavə tədbirlər planı hazırlanacaqdır.

Bununla yanaşı, qazla təminat. Uzun illər Azərbaycan rayonları qazsız qalmışdır. Təxminən 2001-ci ildən başlayaraq, yeni proqram icra olunmağa başladı. Demək olar ki, indi bütün rayon mərkəzləri qazla təmin olunur. Bu təminat haradasa 100 faiz, haradasa 50 faizdir. Qaz verilir. Amma kifayət qədər verə bilmirik, çünki imkanımız yoxdur. Ona görə ki, hələlik Azərbaycanda qaz hasilatı bizim daxili tələbatımızı ödəmir. Biz məcbur oluruq xaricdən, Rusiyadan ildə 4 milyard 500 milyon kubmetr qaz alırıq. Qazın alınmasına Azərbaycan dövləti yeni qiymətlə təxminən 500 milyon dollar pul ödəyir. Ancaq siz də bunu yaxşı bilirsiniz ki, əhalidən və müəssisələrdən bu pulu yığmaq mümkün deyildir. Heç bir ölkədə bu qədər dotasiya heç kimə verilmir. Müqayisə üçün deyə bilərəm ki, bizimlə qonşu ölkələrdə əhaliyə verilən qazın min kubmetrinin qiyməti, məsələn, Gürcüstanda 190 dollar, Ermənistanda 160 dollardır. Azərbaycanda isə 50 dollardır, onun da cəmi 20 faizi yığılır. İndi təsəvvür edin, biz Rusiyaya 500 milyon dollar pul ödəyirik, oradan qaz alırıq. Onu əhaliyə paylayırıq, ancaq pulunu ala bilmirik. Yəni belə vəziyyət davam edə bilməz. Biz yaxşı başa düşürük ki, bu, çox ciddi sosial problemdir, sosial məsələdir. Ancaq biz gərək bu məsələdə də işimizi elə quraq ki, dövlətin üzərinə bu qədər yük düşməsin.

İndi göstəriş vermişəm ki, ilin sonuna qədər Azərbaycanda, bütün ölkədə sayğacların quraşdırılması başa çatsın. «Azəriqaz» şirkətindən mənə verilən məlumata görə, ilin sonuna qədər təxminən 90 faiz abunəçi sayğaclarla təmin ediləcəkdir. Ondan sonra, əlbəttə ki, insanlar sərf etdikləri qazın pulunu ödəyəcəklər. İndi normativlər var, meyarlar var. Bu yaxınlarda maraqlandım, onları mənə verdilər. Bəlkə də 30–40 bənddən ibarət bir siyahıdır, cədvəldir – qış aylarında bu qədər, yay aylarında bu qədər ödəməlidir. Əgər onun sobası varsa bu qədər, yoxdursa bu qədər, piletəsi varsa bu qədər. Bilirsiniz, bu, keçmişdən qalan yanaşmadır. Biz ona son qoymalıyıq. Mən

Tarif Şurasına göstəriş verdim ki, o siyahı sadələşdirilsin. Sayğacları tam quraşdırılmayana qədər insanlar bilməlidirlər ki, nəyin pulunu verirlər. Ancaq o da faktıdır ki, bu gün Azərbaycanda qaz dotasiya ilə verilir. Əgər biz qazın həcmi artırmaq istəsək də buna imkan yoxdur. Çünki öz hasilatımız buna imkan vermir.

Rusiyadan isə mövcud kəmərlər 4 milyard 500 milyon kubmetrdən çox qaz qəbul etməyimizə imkan vermir.

Ancaq Azərbaycanın zəngin «Şahdəniz» qaz yatağı var, bu ilin sonunda istismara verilir. Bu il oradan bizə az miqdarda qaz veriləcəkdir. Gələn ildən isə, əlbəttə ki, daxildə istehlak olunan qazın həcmi artacaqdır. Bu məsələ ümumi xarakter daşıyır. Mən sadəcə olaraq, bunu bir də qeyd etmək istəyirəm ki, hamı bilməlidir – heç bir ölkə qazı dotasiya ilə vermir. Əksinə, qazı, məsələn, indi 110 dollara alır və 190 dollara satır. Biz isə 110 dollara alırıq, 50 dollara satırıq. 50 dolların da ancaq 20 faizini yığılır. Bu, böyük yüküdür. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan özü də təxminən 4,5 milyard kubmetr qaz hasil edir və təbii ki, onun da dünya qiyməti var və o qaz da elə su qiymətinə satılır, görün ölkə bundan nə qədər çətinlik çəkir.

Ümumi məsələlərə aid olan digər sahə, əlbəttə, sosial sahədir – məktəblər, xəstəxanalar. Uzun illər bu sahələrə investisiya qoymağa imkan yox idi. Çünki ölkəmizin iqtisadi vəziyyəti buna imkan vermirdi. İndi biz iqtisadiyyatımızı inkişaf etdirərək, 90-cı illərin ortalarından başlanmış iqtisadi islahatları davam etdirərək büdcəmizi artırırıq. 4 milyard dollarlıq büdcəmiz var. Nəzərə alsaq ki, üç il bundan əvvəl 1 milyard dollar idi, bu, böyük rəqəmdir. Ancaq bizi tam qane edə bilmir. Ona görə bizim büdcəmiz ildən-ilə artacaq, özü də neftdən gələn pulun hesabına yox. Neftdən gələn pulun hesabına büdcəni artırmaq böyük məharət, yaxud da ağıl tələb etmir. Maliyyə nizam-intizamı möhkəmlənməlidir, əlavə resurslar işə salınmalıdır, vergi sistemində daha da ciddi işlər aparılmalıdır, burada, büdcənin xərclənməsində şəffaflıq olmalıdır. İndi deyə bilmərəm ki, bu, tam var. Ayrılan vəsaitdən səmərəli istifadə

edilməlidir. Mən bilirəm ki, ayrılan vəsaitdən bəzi hallarda səmərəli istifadə etmərlər və digər xoşagəlməz hallar baş verir. Bunun qarşısı alınmalıdır.

Azərbaycan artıq dünya iqtisadiyyatına qovuşur. Dünya iqtisadiyyatı şəffaflığı tələb edir. Biz hasilat sənayesində beynəlxalq şəffaflıq təşəbbüsünə qoşulan ilk ölkəyik. O proqramda iştirak edən ölkələr arasında liderik. Bu yaxınlarda Böyük Britaniyanın Dövlət katibi bu məsələ ilə əlaqədar mənə məktubla müraciət etmişdi. Orada yazmışdı ki, Azərbaycan hasilat sənayesində şəffaflıq təşəbbüsünün iştirakçıları arasında lider dövlətdir və Azərbaycanın təcrübəsi öyrənilməlidir. Bunu biz yaratmışıq. Çünki bu şəffaflıq ilk növbədə, bizə lazımdır. Biz bunu nə qədər təmin etsək, bizim o qədər vəsaitə də qənaətimiz olacaq, əlavə imkanlarımız da yaranacaqdır. Ona görə büdcə də artacaqdır.

Gələn il, indi rəqəmi demək istəmirəm – bu barədə hökumətə tapşırıq vermişəm – amma yenə də büdcənin kəskin şəkildə artımı nəzərdə tutulur. Belə olan halda, rayonlara ayrılacaq vəsaitin həcmi də artacaqdır. O vəsaitdən səmərəli istifadə etmək sizdən asılıdır. Bu gün mənə dediyiniz məsələlər, onların böyük hissəsi məhz o vəsaitin hesabına həll olunmalıdır. Biz bu işlərin bəzilərini bu il başlamalıyıq. Təxirəsalınmaz tədbirlər görülməlidir. Mən əlavə vəsait ayıracağam. Sonra siz bütün təklifləri Zeynal Nağdəliyevə təqdim edin. Biz onları ümumiləşdirib əlavə tədbirlər haqqında proqram qəbul edəcəyik. Ancaq əsas işləri gələn il və 2008-ci ildə görməliyik.

Yol tikintisi də geniş proqramdır. Əgər yol yaxşı olmasa, heç bir infrastrukturunu inkişaf etdirmək mümkün olmayacaq, turizm mümkün olmayacaqdır. Xüsusilə bu bölgədə, çünki bura Azərbaycanda ən gözəl turizm imkanlarına malik olan bölgədir. Burada hər tərəf turizm zonasıdır, hər tərəf çox gözəl təbiətdir. Ancaq infrastruktur olmalıdır. Mehmanxana, turizm mərkəzi, istirahət, müalicə zonaları olmalıdır. Bunu, təbii ki, özəl sektor etməlidir. Amma bunu təşkil etmək üçün elektrik enerjisini dövlət təmin etməlidir, yolu, su xəttini, qaz xəttini dövlət

çəkməlidir. Ona görə, qaldırdığınız məsələləri ayırmalıyıq ki, hansını dövlət hesabına, hansını özəl sektorun hesabına etməliyik.

Özəl sektorun hesabına görülməli işlərə biz bilavasitə qarışa bilmərik. Özəl sektora nə edə bilərik? Kredit verə, yardım edə, onlara şərait yarada bilərik. Mən bu gün Şəkidə bu bölgədən olan sahibkarlarla görüş keçirmişəm. Artıq kreditlərin birinci mərhələsi başlanıb. Daha da böyük həcmdə kreditlər veriləcəkdir. Ölkə üzrə bu il sahibkarlara təxminən 100 milyon dollar kredit veriləcəkdir. Keçən il 50 ya 40 milyon idi. Bu il 100 milyondur, gələcək il yəqin ki, 150 milyon, bəlkə də 200 milyon olacaqdır. Sahibkarlar da bu pulu səmərəli istifadə etməlidirlər. Əlbəttə, bu işdə İqtisadi İnkişaf Nazirliyi də onları istiqamətləndirməlidir. Çünki biz ölkəmizi düşünmüş şəkildə inkişaf etdirməliyik. Kreditlər ölkəmiz üçün lazım olan sahələrə sərf olunmalıdır. Eyni zamanda, mən sizdən də tələb edirəm ki, bu işdə fəal iştirak edin. Çünki siz yaxşı bilirsiniz ki, rayonda hansı sahəyə daha çox pul qoymaq lazımdır, hansı sahə daha da sürətlə inkişaf etməlidir. Ona görə hökumət, kreditləri paylayan Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, sahibkarlar və yerli icra orqanları arasında çox geniş və ciddi əlaqələndirmə olmalıdır. Belə olan halda, biz sahibkarlığın inkişafına da nail olacağıq. Burada sizin qaldırdığınız məsələlər, misal üçün, emal müəssisələri Azərbaycana çox lazımdır. Deyirik ki, meyvələr xarab olur, bunu yetişdirənlər ziyan çəkirlər.

Qax rayonu icra hakimiyyətinin başçısı qeyd etdi ki, fındıqla bağlı problem yoxdur. Çox gözəl. Çünki fındıq yəqin ki, çox da böyük emal tələb etmir. Onu yığırlar, satırlar, özü də tələbat olan məhsuldur. Əgər rayon əhalisinə 12 milyon dollar pul gəlibsə, əlbəttə ki, onların həyat səviyyəsi yaxşılaşacaqdır. Amma meyvə-tərəvəzi gərək emal edib satasan. Azərbaycanda artıq bir neçə yerdə müasir emal zavodları var. Bu bölgə üçün də lazımdır. Mən bilirəm ki, burada artıq bir neçəsi var, amma potensial daha da böyükdür. Ona görə biz gərək baxaq, o məhsul harada, hansı həcmdə buraxılmalıdır, oraya nə qədər

investisiya qoyulmalıdır. Bəlkə də hansısa sahibkarlara, yaxud da şirkətlərə məqsədli şəkildə investisiya verilsin. Çünki bu həm də böyük sosial problemdir. İşsizliyin aradan qaldırılması üçün də bunun çox müsbət təsiri olacaqdır.

Tütünçülüyn inkişafı çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Vaxtilə Azərbaycanda tütünçülük çox inkişaf etmişdir. Sovet İttifaqı dağılandan sonra və ümumiyyətlə, bizim iqtisadiyyat faktiki olaraq iflic vəziyyətinə düşmüşdü. Bu sahə də başlı-başına qalmışdı. İndi bunu dirçəltmək, yeni, müasir texnologiya tətbiq etmək böyük vəsait tələb edir. Deməli, biz onu araşdırmalıyıq ki, nə qədər vəsait tələb edir. Bəlkə tütünçülüyn inkişafına dair xüsusi bir proqram qəbul edək. Vaxtilə, ulu öndər Heydər Əliyev 70-ci illərdə respublikaya rəhbərlik etdiyi dövrdə xüsusi proqramlar qəbul olunurdu. Məsələn, üzümçülüyn inkişafı barədə. Üzüm istehsalı 2 milyon tona qalxmışdı. Pambıq istehsalı 100 min tondan 1 milyon tona qalxmışdı. Çayçılıq, digər sahələr. Bu çox gözəl təcrübədir, çox səmərəli yanaşmadır. Biz bundan istifadə etməliyik.

İndi bizim imkanlarımız getdikcə artır. Biz zəngin ölkəyə çevrilirik. Yenə də deyirəm, büdcə xərcləri artacaqdır. Gərək biz ondan məqsədyönlü şəkildə səmərəli istifadə edək və qeyri-neft sektoruna, kənd təsərrüfatına yönəldək. Əhalinin 50 faizi kəndlərdə yaşayır. Deməli, kənd təsərrüfatına ən prioritet diqqət göstərməlidir. Ona görə siz də bu məsələlərlə bağlı konkret təkliflər verin. Çünki mən bunun tərəfdarıyam ki, biz hər bir məsələyə konkret baxaq. Bütün bunlar olmalıdır və qısa müddət ərzində buna başlamalıyıq.

Əlbəttə ki, sahilbərkitmə işlərinə də böyük diqqət göstərməlidir. Çünki bu bölgədə çaylar məcradan çıxandan sonra bütün əkin sahələrini məhv edir, insanların zəhməti faktiki olaraq itir.

O ki qaldı məktəblərin, xəstəxanaların, idman komplekslərinin tikintisinə, əlbəttə, biz bunu mərkəzləşmiş qaydada edəcəyik. Bu proqram var. Mən çalışıram ki, Azərbaycanda yararsız vəziyyətdə bir dənə də olsun xəstəxana, məktəb olmasın. Azərbaycanda 4500 məktəb var. Mənə verilmiş məlumata

görə, onların 30 faizi, bəlkə də çoxu yararsız vəziyyətdədir. Yararsız vəziyyət deyəndə, hərənin öz anlayışı var. Mən isə istəyirəm ki, hər bir məktəb yüksək standartlara, dünya standartına cavab versin, bizim uşaqlarımız yaxşı şəraitdə oxusunlar.

O cümlədən tibb məntəqələri. Mən Balakənə getməmişdən əvvəl vəziyyətlə tanış oldum. Siz bilirsiniz ki, Zaqatalada müalicə-diaqnostika mərkəzinin tikintisinə qərar vermişdik. Artıq orada işlər də başlanmışdı. Mən Zaqatalada olarkən onun təməl daşını qoydum. Amma bölgəyə səfərə çıxmamışdan əvvəl soruşdum ki, bəs Balakəndə vəziyyət necədir? Dedilər ki, faktiki olaraq Balakəndə yoxdur. Adam göndərmişəm, gedib Balakən xəstəxanasına baxıblar, dəhşətə gəlirlər ki, burada adam necə müalicə oluna bilər. Ona görə dərhal göstəriş verdim. Son illər ərzində Azərbaycanda ən müasir, ən gözəl və ən böyük xəstəxana Balakəndə tikiləcəkdir. Çünki ən ucqar rayonlardan biridir, Bakıdan uzaqdır. Biz gərək sərhəddə yaşayan insanlara daha da böyük diqqət göstərək. Sərhəd rayonlarına daha da böyük diqqət, qayğı göstərilməlidir. Çünki onlar paytaxtdan uzaqda yerləşir. Gərək biz onların qaygıları ilə yaşayaq. Məhz orada ən müasir səviyyədə infrastruktur yaradılmalı, məktəb, xəstəxana tikilməlidir. Amma desəm ki, ancaq Balakəndə vəziyyət belədir, düz olmaz, başqa rayonlarda da elədir. Xəstəxanalara vəsait qoyulmurdu.

Mənim təşəbbüslə 2004-cü ildə səhiyyəyə ayrılan xərclər 2003-cü ilə nisbətən 44 faiz, sonda isə 50 faiz artmışdı. O vəsaiti kim gördü?! Heç kim. Mən nə qədər artırırıdım, o qədər də oğurlayırdılar. Mən nə qədər çalışırıdım ki, xəstəxanaları təmir etsinlər, avadanlıq alsınlar, dərman alsınlar, gedib köhnə dərmanları alırdılar, hansı ki, onların müddəti bitibdir. O zəhərdir, dərman deyil. Beləliklə, korrupsiya ilə məşğul olurdular. Vəziyyət belədir. Biz gərək bunu necə var, elə də deyək. Biz bunu bilirik, insanlar bunu bilir. Səhiyyə elə sahədir ki, insanlar məcburdurlar mütəmadi qaydada təmasda olsunlar. Tibb məntəqəsi, xəstəxana, poliklinika və müalicə-diaqnostika

mərkəzində gərək birinci, yüksək səviyyədə xidmət olsun, ikinci, dərman və avadanlıq olsun. Sağlamlıq insanın ən böyük nemətlərindən biridir. Ona görə bu məsələlərə kompleks şəkildə baxılır. Əlbəttə, imkan daxilində. Amma nəzərə alsaq ki, imkanımız artır, indi biz gərək o yüksək sürəti saxlayaq.

Mən yenə də deyirəm, bütövlükdə razıyam ki, proqram necə icra olunur, hər bir regionda inkişaf gedir. Amma onu da bilirəm ki, sürət bizi tam qane edə bilməz. Bəzi yerlərdən mən çox razıyam, bəzi yerlərdən də razı deyiləm. Gərək biz bu sürəti artırmaq. Əgər biz kiminsə yardımına, hansısa köməyə, yaxud da kreditə möhtac olsaydıq çətinlik olardı. Belə şey yoxdur. Biz heç kimdən asılı deyilik. Özümüz öz siyasətimizi aparırıq, imkanı özümüz yaradırıq. Heç kim gəlib bu imkanı bizə yaratmır.

Ulu öndər Heydər Əliyevin tutduğu yol bu gün davam etdirilir. Əgər o vaxt neft müqaviləsi imzalanmasaydı, Azərbaycanda tamamilə başqa mənzərə olacaqdı. Bu, cəsarət tələb edirdi, siyasət, müdriklik tələb edirdi. O bunu çətin şəraitdə Azərbaycan üçün etdi. Bu, uzun illər, onilliklər boyu ölkəmizin müstəqil həyatını müəyyən edəcəkdir. İndi iqtisadi imkanlarımız var, gərək biz o imkanlardan səmərəli istifadə edək. Belə olan halda, ilk növbədə, səhiyyə, təhsil, digər sosial məsələlər həllini tapmalıdır. Bu yaxınlarda maaşlar, pensiyalar da qaldırılacaqdır. İnsanların alıcılıq qabiliyyəti də artır.

İşsizlik aradan qaldırılır. Mənə deyirlər, əvvəllər Bakıda işsiz adamlar müəyyən yerlərdə yığırdılar. Onları müəyyən bağ işlərinə və yaxud da tikinti işlərinə aparırdılar. Çox ucuz qiymətə, köhnə manatla günü 10 min manata gedib işləyirdilər. İndi deyirlər, günü yeni manatla 20 manatdır. Yəni bu, təxminən 25 dollar edir. Bu onu göstərir ki, alıcılıq qabiliyyəti artır, nə qədər binalar, evlər, müəssisələr, şadlıq evləri tikilir. Bütün bunlar inkişafın göstəricisidir.

Əlbəttə, pensiyalar, maaşlar qalxdıqca, alıcılıq qabiliyyəti də artacaq və insanlar daha da yaxşı yaşayacaqlar. Bizim də məqsədimiz bundan ibarətdir. Bir tərəfdən, güclü iqtisadiyyat –

iqtisadiyyatımızın bel sütunu olan neft-qaz sektoru, bu istiqamətdə inkişaf var, neft kəmərləri tikilib istifadəyə verilir. Digər tərəfdən, sahibkarlığın inkişafı, özəl sektorun inkişafı – bu sahəyə kömək etmək üçün kreditlərin, kənd təsərrüfatı texnikasının verilməsi. Bilirsiniz ki, «Aqrolizing» şirkətini yaratmışıq. Bu bölgədə də şöbələri olmalıdır. Texnika verilir, gübrələr verilir. Üçüncü tərəfdən, sosial məsələlərin həlli – maaşların, pensiyaların artırılması və infrastrukturun yaradılması.

Baxın, hansı ölkədə bir ildə 6 elektrik stansiyası tikilir. Heç bir yerdə. O stansiyaların ümumi gücü 1000 meqavatdır. Azərbaycanın bütün illər ərzində yaradılmış istilik və su elektrik stansiyalarının ümumi gücü 4 min, ya 5 min meqavatdır. İndi bu da tam gücü ilə işləmir. Ancaq biz bu il 500 meqavat, gələn il Sumqayıt elektrik stansiyasında 500 meqavat güc işə salacağıq – bu edir 1000 meqavat. Ondan sonra «Şimal» elektrik stansiyasında 400 meqavat güc işə salınacaq və hamısı birlikdə olacaq 1400 meqavat. Lazım olsa, əlavə də edirik. Əsas məqsədımız odur ki, yollar, elektrik stansiyaları, su, qaz təchizatı – bütün bunlar Azərbaycan xalqının rifah halının yaxşılaşmasına xidmət etsin. Mən əminəm ki, belə də olacaqdır. Çünki görülən bütün bu işlər öz nəticəsini verir və verəcəkdir.

Bölgəyə aid olan məsələləri də siz yaxşı bilirsiniz. Kənd təsərrüfatı, turizm, tütüncülük, emal müəssisələrinin yaradılması – bütün bunlara biz kompleks şəkildə baxacağıq. Yenə də deyirəm, özəl sektor harada iştirak etməlidirsə, biz onları təşviq edəcəyik. Harada dövlət infrastruktur yaratmalıdır, dövlət onu edəcəkdir. Beləliklə, biz bütün bu məsələləri təzədən təhlil edib, bölgə üçün yeni qısamüddətli inkişaf proqramını hazırlayıb qəbul edəcək və icrasına başlayacağıq. Bu işdə sizə uğurlar arzulayıram.

Prezidentin göstərişlərini, tapşırıqlarını yerinə yetirməlisiniz. Ümumi xəttimizi bilirsiniz. Bizim xəttimiz açıqdır, aydındır – Azərbaycanın müstəqilliyini möhkəmləndirmək, ölkədə vətəndaş həmrəyliyini möhkəmləndirmək. Azərbaycanda çoxlu xalqlar yaşayır. Mən bu günlərdə də demişəm, biz çoxmillətli

ölkəyik. Bizim gücümüz bundadır. Biz Ermənistan kimi monoetnik dövlət deyilik, Ermənistanda başqa heç bir xalq yaşaya bilmir. Sovet vaxtında da orada əhalinin təxminən yarısı ermənilər idi. Müstəqil olandan sonra bütün başqa millətlər oradan qaçıb, azərbaycanlılara qarşı soyqırımını təşkil ediblər, etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində oradan qovublar. Başqa millətləri də sıxışdırma-sıxışdırma ölkədən çıxarıblar. İndi Ermənistan monoetnik dövlətdir. İndi dünyanın heç bir başqa yerində monoetnik dövlət tapmaq mümkün deyildir. Statistika baxmaq olar – istər bizim bölgədə, istərsə də Avropada, Amerikada, Asiyada, Afrikada heç bir ölkədə əhalinin doxsan doqquz onda neçə faizini bir millət təşkil etmir. Bu, bir növ irqçilikdən xəbər verir.

Amma Azərbaycan çoxmillətli dövlətdir. Bizdə bütün xalqlar rahat, normal yaşayırlar. Mən dünən Qaxda gürcü kilsəsində oldum. Orada xristian dininə aid olan abidələr də qorunur. Bu gün Kiş kəndində Alban məbədi ilə tanış oldum. O da qədim tarixi bir abidədir. Dövlətimizin siyasəti də, xalqımızın niyyəti də bundan ibarətdir. Bizim gücümüz birliyimizdədir. Ona görə bu siyasətə də diqqət verilməlidir. Nəzərə alsaq ki, bu bölgədə milli azlıqlar, bizim qardaşlarımız, bacılarımız yaşayır, onlar da bir ailə kimi, rahat yaşamaladırlar. Onlar üçün bütün şərait yaradılmalıdır.

Bir də demək istəyirəm ki, sərhəd zonası olduğuna görə, bu bölgəyə həmişə xüsusi diqqət olmalıdır. Siz də bu siyasəti yerlərdə icra etməlisiniz. Bütün göstərişləri icra etməlisiniz və bundan əlavə, özünüz təşəbbüs göstərməlisiniz. Çünki bu bölgənin problemlərini sizdən yaxşı bilən yoxdur. Vaxtlı-vaxtında bizə məlumat verməlisiniz.

Sağ olun.

TÜRKİYƏNİN «EKOVİTRİN» JURNALININ MÜXBİRLƏRİNƏ MÜSAHİBƏ

Prezident sarayı

18 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 18-də Prezident sarayında Türkiyənin «Ekovitrin» jurnalının müxbirləri Kamran Abacıoğluna və Şəraf Özata müsahibə vermişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanda sürətli iqtisadi inkişaf, Bakı–Tbilisi–Ceyhan əsas ixrac neft, Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəmərləri layihələri, ölkəmizə xarici sərmayələrin qoyulması və bir sıra digər məsələlər barədə suallara ətraflı cavab vermişdir.

Sonra jurnalistlər «Ekovitrin» jurnalının münsiflər heyətinin qərarı ilə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin «Avrasiyada ilin siyasət adamı» mükafatına layiq görüldüyü barədə məlumat vermiş və həmin mükafatın bu ilin may ayında dövlətimizin başçısına təqdim olunmasının nəzərdə tutulduğunu bildirmişlər.

TÜRKİYƏNİN DAXİLİ İŞLƏR NAZİRİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

18 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 19-da Prezident sarayında Türkiyənin Daxili İşlər naziri Əbdülqədir Aksunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı dost və qardaş ölkə nazirinin Azərbaycana növbəti səfərindən şad olduğunu vurğulayaraq dedi ki, bilirəm, çox zəngin proqramınız var, maraqlı görüşlər keçirəcəksiniz. Əminəm ki, bu səfərdən razı qalacaqsınız. Bu yaxınlarda Türkiyənin hörmətli cümhur başqanı Azərbaycanda səfərdə idi. Ondan əvvəl Baş nazir gəlmişdi və may ayında onun səfərini yenidən gözləyirik. Bütövlükdə hər bir səviyyədə görüşlər, danışıqlar aparılır, müştərək işlər görülür. Sizin də səfəriniz çox önəmlidir.

Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasında əlaqələrin ən yüksək zirvədə olduğunu və bunun davam etməsinin, bölgədə gedən proseslərin, narahatlıq doğuran məsələlərin müzakirəsinin və ciddi əlaqələndirmənin olmasının vacibliyini vurğuladı.

Ə b d ü l q ə d i r A k s u: İcazənizlə görüş üçün vaxt ayırdığınıza və qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığımı bildirim və Türkiyə prezidentinin və Baş nazirinin salamlarını Sizə çatdırım.

Azərbaycan və Türkiyə arasında strateji xarakter daşıyan, möhkəm, sağlam qardaşlıq münasibətləri günbəgün daha da möhkəmlənir. Türkiyə hər sahədə Azərbaycanın yanındadır və bu, davam edəcəkdir. Ümumi əlaqələrimiz çərçivəsində terrorizm və mütəşəkkil cinayətkarlıqla, qaçaqmalçılıqla mübarizədə uğurlu əməkdaşlığımızı davam etdirmək istəyirik.

Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münafişəsinin sülh yolu ilə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həlli məsələsində Türkiyə ölkənizi bundan sonra da dəstəkləyəcəkdir. O, Azərbaycanda, Bakıda baş verən inkişafı yüksək qiymətləndirərək dedi ki, böyük dövlət adamı Heydər Əliyevin başladığı yolun sizin tərəfinizdən çox uğurla davam etdirilməsini görməkdən xoşbəxtəm. Yeni göydələnlər, geniş inşaat işləri çox böyük inkişafdən xəbər verir. Eyni zamanda Azərbaycanda sabitliyin yüksək səviyyədə qorunduğunun şahidi oldum.

İ l h a m Ə l i y e v: Ölkələrimizin bütün nazirlikləri arasında sıx əlaqələrin olduğunu vurğulayaraq bildirim ki, bu, ümumi işimizə xidmət edir. Daxili işlər orqanları arasında olan əməkdaşlıq da çox əhəmiyyətlidir.

Mənim Türkiyə prezidentinə və Baş nazirinə ən səmimi salamlarımı çatdırmağınızı xahiş edirəm.

Bizim aramızda da əlaqələr çox yüksək səviyyədədir, qardaşlıq münasibətləridir. Bizi birləşdirən böyük layihələr ölkələrimizin mövqeyini daha da möhkəmləndirir. Türkiyə–Azərbaycan birliyi həm bizim xalqlarımız üçün lazımdır, eyni zamanda bölgədə sülhün, təhlükəsizliyin təmin olunmasına, regional işbirliyinin möhkəmlənməsinə və bütövlükdə regionun inkişafına xidmət edir. Bizim münasibətlərimiz, birgə həyata keçirdiyimiz layihələr getdikcə artıq regional müstəvidən çıxıb dünya səviyyəli əhəmiyyət kəsb edir. Biz bu gözəl fürsətdən çox səmərəli istifadə etməli, işbirliyini daha da möhkəmləndirməliyik. Azərbaycanın təbii ehtiyatlarını xarici bazarlara çatdıracaq neft və qaz kəmərləri istismara verildikdən sonra regionda vəziyyət daha da yaxşılaşmalıdır. Ancaq eyni zamanda biz regionda gedən proseslərə, yeni yaranan təhlükələrə, qaçaqmalçılıq və digər xoşagəlməz hallarla mübarizəyə çox böyük diqqət yetirməliyik. Tarix göstərir ki, indi heç bir inkişaf etmiş ölkə özünü tam şəkildə müdafiə olunmuş hesab edə bilməz.

**BÖYÜK BRİTANİYA VƏ ŞİMALİ İRLANDİYANIN
KRALİÇASI ÜLYAHƏZRƏT II
ELİZABETƏ**

Ülyahəzrət!

Yubileyiniz münasibətilə Sizə ən səmimi təbriklərimizi və xoş arzularımızı yetirməkdən məmnunluq duyuram. Biz Azərbaycan ilə Birləşmiş Krallıq arasındakı münasibətlərin hər-tərəfli inkişafına böyük əhəmiyyət veririk. Əminəm ki, dost ölkələrimizin həyata keçirdiyi qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq, daim genişlənən əlaqələrimiz xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq bundan sonra da inkişaf edəcək və möhkəmlənəcəkdir.

Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, Birləşmiş Krallığın rifahı naminə fəaliyyətinizdə uğurlar diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 18 aprel 2006-cı il

İORDANIYA HAŞİMİLƏR KRALLIĞININ ŞAHZADƏSİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

19 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 19-da Prezident sarayında İordaniya Haşimilər Krallığının Şahzadəsi əl-Həsən bin Talal qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı qonağın ölkəmizə gəlməsindən məmnunluğunu bildirdi. əl-Həsən bin Talal təşəkkür edərək dedi ki, Azərbaycana ikinci dəfə səfər edir, beş il bundan əvvəl buraya qaçqın-köçkünlərin vəziyyəti ilə tanış olmaq üçün gəlmişdim. O zaman mənə prezident Heydər Əliyevlə görüşmək şərəfi nəsb olmuşdu.

Prezident İlham Əliyev qaçqın-köçkün probleminin hələ də Azərbaycan üçün əsas problem olduğunu vurğuladı və onlar üçün yeni qəsəbələrin salındığını söylədi. Bu baxımdan qarşıdakı günlərdə keçiriləcək konfrans xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

İordaniya Şahzadəsi mayın 1-də Türkiyənin Xarici İşlər naziri Abdullah Gülün dəvəti ilə bu ölkədə keçiriləcək konfransda Roma klubunun ilk asiyalı sədri kimi iştirak edəcəyini və orada bu regionun əhəmiyyəti ilə bağlı müzakirələr aparmaq niyyətində olduğunu bildirdi.

LATIN MƏDƏNİYYƏTİ AKADEMİYASININ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

19 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakıda keçirilən «Azərbaycan: sivilizasiyalararası dialoqun keçmişi və bu günü» mövzusunda XIII beynəlxalq konfransda iştirak edən Latin Mədəniyyəti Akademiyasının nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı qonaqları görməkdən çox şad olduğunu söylədi, beynəlxalq tədbiri məhz Bakıda keçirdiklərinə görə onlara minnətdarlığını bildirdi.

İ l h a m Ə l i y e v: Zənnimcə, konfransın burada təşkili bir-birimizi tanımaq üçün və ölkələrimizin daha da yaxınlaşmasına yeni imkanlar açacaq və sizin ideyalar regionda daha yaxşı şəkildə təşviq olunacaqdır. Azərbaycan çox mühüm bir məkanda yerləşir, müstəqil dövlət kimi gəncdir. Biz cəmi 15 ildir ki, müstəqil ölkə kimi yaşayırıq. Lakin bizim tariximiz olduqca böyükdür və genişdir, zəngin adət-ənənələrimiz var. Əsrlər boyu müxtəlif millətlərin, dinlərin nümayəndələri Azərbaycanda sülh və dostluq şəraitində yaşamışlar. Buna görə konfransın mövzusu, yəni, sivilizasiyalar arasında dialoq bizə yaxşı məlum olan mövzudur. Azərbaycan regionda nadir yerlərdən biridir ki, biz burada qarşılıqlı hörmət, ehtiram, anlaşma müşahidə edirik. Bütün dinlər arasında anlaşma var. Azərbaycanda tarix boyu dinlərarası heç bir münafişə və yaxud toqquşma olmamışdır və mən əminəm ki, bu dostluq və qardaşlıq ruhu gələcəkdə daha da möhkəmlənəcəkdir.

Mən hesab edirəm ki, ölkəmizin bu sahədəki təcrübəsi dünyanın müxtəlif guşələrində də öyrənilə bilər. Əgər millətlər sülh şəraitində yaşayırlarsa, ölkənin sürətli inkişafı da təmin edilir. Biz çoxmillətli ölkəyik, burada bir çox xalqların nümayəndələri yaşayır və onlar özlərini təhlükəsiz və rahat hiss edirlər.

Dünyanın hazırkı inkişaf mərhələsində biz sivilizasiyalar arasında dialoqdan danışıraq. Lakin bəzi hallarda reallıqda biz təhlükəli meyllər, toqquşmalar, təcridolunma və digər hallar görürük və bunları dini mənsubiyyətlə bağlayırlar. Bu çox təhlükəli meyllərdir. Çünki bunun çox gözlənilməyən nəticələri olur.

Mən hesab edirəm ki, dünyanın aparıcı intellektual dairələri – alimlər, qabaqcıl insanlar birgəyaşayış prinsiplərinin, dinlər arasında, xalqlar, millətlər arasında anlaşmanın təşviq olunmasında rol oynaya bilərlər. Beləliklə, təcridolunmanın qarşısını alarlar və bütün millətlərin nümayəndələri yan-yana yaşaya bilərlər. Hesab edirəm ki, bu konfransın keçirilməsi ideyası və orada müzakirə olunan məsələlər bütün bəşəriyyət üçün vacibdir. Əgər biz xalqlar arasında sülhün bərqərar edilməsinə nail ola bilsək, onda ölkələr, əsasən, özlərinin gündəlik problemlərinə daha çox diqqət ayıra biləcəkdir. Belə olsa, dünyada təhlükələrin sayı da azalacaqdır.

İndi Azərbaycan bu istiqamətdə inkişaf etməyə çalışır. Qonşularımızla çox yaxşı münasibətlərimiz var, çünki biz bu regionda yaşayırıq. Regional inkişaf və regional təhlükəsizlik bizim üçün vacibdir və bunun bizə praktiki təsiri var. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Dünya Birliyinə fəal inteqrasiya olunur. Biz Avropa İttifaqının «Yeni qonşuluq siyasəti»nə qoşulmuşuq. Sülh olmadan siyasi, iqtisadi inkişaf baş verə bilməz. Eyni zamanda, ölkədə yaşayan xalqlar arasında problemlər olsa, biz buna nail ola bilmərik.

Bir sözlə, sizin keçirdiyiniz çox yaxşı konfransdır, yaxşı gündəliyi var. Konfransı keçirmək üçün çox müdrik olaraq, məhz bizim ölkəmizi seçmişiniz. Buna görə də sizə minnətdaram. Sizdən xahiş edirəm ki, vaxtınızı konfransa sərf etməklə

yanaşı, boş vaxt tapıb Bakının tarixi yerlərini də gəzin, insanlarımızla görüşlər keçirin və Azərbaycanın bugünkü həyatı ilə daha yaxından tanış olun. Sizi bir daha salamlayıb və sizə uğurlar arzulayıram. Sağ olun.

İRANIN MÜDAFİƏ VƏ SİLAHLI QÜVVƏLƏRƏ DƏSTƏK NAZİRİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

20 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 20-də Prezident sarayında İran İslam Respublikasının Müdafiə və Silahlı Qüvvələrə Dəstək naziri, general-mayor Mustafa Məhəmməd Nəccarın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi, energetika və bütün başqa sahələrdə əməkdaşlığın inkişaf etdiyini, imzalanmış sənədlərin bu əlaqələri yeni səviyyəyə qaldırdığını bildirdi.

Cənab Mahmud Əhmədinejadla görüşlərini xatırlayan prezident İlham Əliyev İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının may ayında Bakıda keçiriləcək toplantısında bir daha görüşəcəklərini vurğuladı, onun salamlarını İran prezidentinə çatdırmağı xahiş etdi.

Nazir Mustafa Məhəmməd Nəccar İran prezidentinin salamlarını və İƏT-in qarşısındakı zirvə toplantısına dəvətə görə təşəkkürünü Azərbaycan prezidentinə çatdırdı. İranda baş vermiş zəlzələ ilə əlaqədar göstərilən humanitar yardıma görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirən nazir təbii fəlakətin nəticələrinin aradan qaldırılması üçün görülən işlər barədə məlumat verdi. Dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin Azərbaycan–İran münasibətlərinin inkişafı üçün çox böyük işlər gördüyünü məmnunluqla xatırladan qonaq prezident İlham Əliyevin bu xətti davam etdirməsinin təqdirəlayiq olduğunu bildirdi və dedi ki, İran dost və qonşu Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü həmişə dəstəkləmiş, bundan sonra da dəstəkləyəcəkdir.

**İTAR-TASS-ın BAŞ DİREKTORU
VİTALİ İQNATENKONUN
65 İLLİYİ MÜNASİBƏTİLƏ
TƏBRİK**

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev İTAR-TASS-ın Baş direktoru Vitali İqnatenkonu 65 illiyi münasibətilə təbrik etmişdir.

Dövlətimizin başçısının təbrikini Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Polad Bülbüloğlu çatdırmışdır. Məktubda deyilir: «Sizi – Rusiyanın görkəmli dövlət xadimini yubiley münasibətilə təbrik edirəm, sizə xoşbəxtlik, cansağlığı və firavanlıq arzulayıram. Sizin bütün həyatınız jurnalistika ilə qırılmaz surətdə bağlıdır. Sizinlə ünsiyyət imkanına malik olanların hamısı çox yaxşı bilir ki, jurnalistika başlıca amalınız və əsas peşəniz olmuşdur və olaraq qalır. Əminəm ki, məhz çox yüksək peşəkar keyfiyyətləriniz sayəsində siz postsovet dövründə yeni informasiya məkanının formalaşmasında misilsiz rol oynaya bilmisiniz. Biz hamımız sovet jurnalistikasının transformasiyası ilə bağlı çox mürəkkəb proseslərin və yeni tarixi şəraitdə onun təşəkkülünün sizin bilavasitə iştirakınız və rəhbərliyinizlə necə baş verdiyinin şahidi olmuşuq. Bakıda keçirilmiş rus mətbuatının beşinci ümumdünya konqresi və İTAR-TASS-ın yubileyi sizin müxtəlif ölkələrin jurnalistləri arasında necə şəxsi nüfuza malik olduğunuzun bizim üçün parlaq nümayişinə çevrildi. Ümidvaram ki, başçılıq etdiyiniz agentliyin Azərbaycanla təşəkkül tapmış konstruktiv əməkdaşlığı ölkələrimiz arasında əlaqələrin inkişafına və möhkəmlənməsinə bundan sonra da xidmət edəcəkdir. Sizə ən xoş arzularımı yetirirəm».

Rusiya prezidenti Vladimir Putin də Vitali İqnatenkoya təbrik teleqramı göndərmiş, yubilyarın fəaliyyətini və istedadını

yüksək qiymətləndirmişdir. Teleqramda deyilir: «Səriştəlilik, iş qabiliyyəti və perspektivi görərək işləmək bacarığı sizə öz zəngin yaradıcılıq potensialınızı tam dolğunluğu ilə həyata keçirməyə, peşənizdə parlaq nəticələrə nail olmağa kömək etmişdir. Həmkarlarınız sizi təkcə yüksək işgüzar keyfiyyətlərinizə görə deyil, həm də gözəl şəxsi keyfiyyətlərinizə, istedadlı həmfikirləri öz ətrafında birləşdirmək bacarığınıza görə qiymətləndirirlər».

RF hökuməti KİV-lərin inkişafına böyük töhfəsinə və çoxillik səmərəli işinə görə V.İqnatenkonu fəxri fərmanla təltif etmişdir. Dostları, həmkarları yubilyarı təbrik etməyə gəlmiş və ona ən xoş arzularını bildirmişlər.

Vitali İqnatenko onu təbrik etməyə gələnlərə təşəkkür etmiş, ona yüksək diqqət göstərdiklərinə və çoxillik fəaliyyətini qiymətləndirdiklərinə görə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevə və Rusiya prezidenti Vladimir Putinə dərin minnətdarlığını bildirmişdir.

AZƏRBAYCANIN PRAVOSLAV XRİSTİAN İCMASINA

Hörmətli həmvətənlər!

Müqəddəs Pasxa bayramı münasibətilə sizi – Azərbaycanın bütün xristian icmasını ürəkdən təbrik edir, bu əziz gündə hər birinizə cansağlığı, xoşbəxtlik və əmin-amanlıq arzulayıram.

Vicdan və dini etiqad azadlığının bərqərar edildiyi müstəqil Azərbaycan Respublikasında davamlı tolerantlıq mühiti, müxtəlif konfessiyaların çoxəsrlik ənənələrə söykənən azad və dinc yanaşı fəaliyyəti, dini-millî adət-ənənələrin, bayram və mərasimlərin qorunub saxlanması günümüzün gerçəklidir. Pasxa bayramı da hər il respublikamızda geniş qeyd olunan belə dini mərasimlərdəndir.

Ölkəmizin xristian icması Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, hüquqi, demokratik dövlət quruculuğu prosesinin uğurla həyata keçirilməsi işində böyük əzmkarlıq və əsl vətəndaşlıq mövqeyi nümayiş etdirir. Ümidvaram ki, dilindən, dinindən və etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, respublikamızın bütün vətəndaşları doğma vətən qarşısında övladlıq borcunu bundan sonra da ləyaqətlə yerinə yetirəcək, Azərbaycanın daha da tərəqqisi, xoşbəxt gələcəyi naminə səy və bacarıqlarını əsirgəməyəcəklər.

Pasxa əmin-amanlıq, həmrəylik, mərhəmət və şəfqət bayramıdır. Qoy bu nurlu bayram ailələrinizə sevinc, süfrələrinizə xeyir-bərəkət gətirsin.

Bayramınız mübarək olsun!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 aprel 2006-cı il

ABŞ-İN ÖLKƏMİZDƏKİ FÖVQƏLADƏ VƏ SƏLAHİYYƏTLİ SƏFİRİ RİNO HARNİŞ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

21 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 21-də Prezident sarayında Amerika Birləşmiş Ştatlarının ölkəmizdəki Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiri Rino Harnişi diplomatik fəaliyyətinin başa çatması ilə əlaqədar qəbul etmişdir.

Səfir ABŞ ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. O, ölkəmizdə çalışdığı dövrdə diplomatik fəaliyyəti ilə bağlı prezident İlham Əliyev tərəfindən göstərilən diqqətə görə minnətdarlığını ifadə etdi.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan–ABŞ əlaqələrinin inkişafında səfir kimi göstərdiyi xidmətlərə görə Rino Harnişə təşəkkürünü bildirdi, ona gələcək fəaliyyətində uğurlar arzuladı. Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasındakı strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin uğurla inkişaf etdiyini və ABŞ-a qarşıdakı səfərinin, keçiriləcək görüşlərin əlaqələrimizin bundan sonra da genişlənməsinə təkan verəcəyinə əminliyini vurğuladı.

**ATƏT-in MİNSK QRUPUNUN AMERİKALI
HƏMSƏDRİ STİVEN MƏNN
İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

21 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 21-də Prezident sarayında ATƏT-in Minsk qrupunun amerikalı həmsədrİ səfir Stiven Mənni qəbul etmişdir.

Görüş zamanı Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllinə dair aparılan danışıqlar prosesinin hazırkı vəziyyəti barədə fikir mübadiləsi aparılmışdır.

AVROPA İTTİFAQI «ÜÇLÜYÜ»NÜN NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

21 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 21-də Prezident sarayında Avropa İttifaqı «üçlüyü»nün nümayəndə heyətini qəbul etmişdir. Dövlətimizin başçısı nümayəndə heyətinin Cənubi Qafqaz regionuna səfərinin böyük əhəmiyyət daşıdığını vurğuladı. Prezident İlham Əliyev dedi ki, bu səfər Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın inkişafı baxımından əhəmiyyətlidir və ümid edirəm ki, əlaqələrimiz gələcəkdə daha da genişlənəcəkdir.

Nümayəndə heyətinin başçısı, Avstriya Xarici İşlər Nazirliyinin Dövlət katibi Hans Vinkler bildirdi ki, Bakıya səfərdən məqsəd Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında münasibətləri daha da möhkəmləndirməkdən ibarətdir. Avropa İttifaqı Cənubi Qafqaz ölkələri ilə əlaqələrin genişləndirilməsinə böyük əhəmiyyət verir. Prezident İlham Əliyev əmin olduğunu vurğuladı ki, Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsi regionun inkişafına müsbət təsir göstərəcəkdir.

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV
«MİR» DÖVLƏTLƏRARASI TELERADİO
ŞİRKƏTİNİN SƏDRİ VİKTOR SENİNƏ
MÜSAHİBƏ VERMİŞDİR**

Prezident sarayı

21 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 21-də Prezident sarayında «Mir» Dövlətlərarası Tele-radio Şirkətinin sədri Viktor Seninə müsahibə vermişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın bugünkü ictimai-siyasi həyatı, sosial-iqtisadi inkişafı barədə suallara cavab vermişdir.

BAKIDA «ÜNS YARADICILIQ SƏHNƏSİ» TEATRİNİN TƏNTƏNƏLİ AÇILIŞ MƏRASİMİ

Bakı, Neftçilər prospekti 69

22 aprel 2006-cı il

Aprelin 22-də Bakıda, Neftçilər prospekti 69, ünvanında yerləşən «ÜNS yaradıcılıq səhnəsi» teatrının təntənəli açılış mərasimi olmuşdur. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısını, xanımı Mehriban Əliyevanı və qızı Arzunu binanın qarşısında «ÜNS yaradıcılıq səhnəsi» layihəsinin müəllifi və rəhbəri, professor Nərgiz Paşayeva, Rusiyanın və Azərbaycanın tanınmış incəsənət və mədəniyyət xadimləri böyük hörmət və ehtiramla qarşıladılar, onlara gül dəstəsi təqdim olundu.

Prezident İlham Əliyev üzərinə «ÜNS yaradıcılıq səhnəsi» 2006-cı ildə yaradılmışdır. Bu mədəni layihə Aida xanım İmanquliyevanın xatirəsinə ithaf olunur» sözləri yazılmış lövhəni və teatr binasının xarici görünüşünü seyr etdi.

Dövlətimizin başçısı teatrın rəmzi açılışını bildirən lenti kəsdə, ailə üzvləri ilə birlikdə teatrın foyelərinə, aktyor otaqlarına, səhnənin quruluşuna baxdı.

Binanın təmir-tikinti işləri on ay çəkmişdir. Yeni tikilmiş hissənin memarı Oqtay Səttarovdur. Rəssam Altay Sadıqzadənin dizaynı əsasında qurulmuş metal konstruksiyalar teatrın əsas giriş hissəsinə xüsusi yaraşlıq verir. Hər iki foyədə güclü obrazlılığa və təsir gücünə malik müasir sənət nümunələri, rəsm əsərləri asılmışdır. Teatrın binasının önündə və foyədə qoyulmuş heykəltəraşlıq əsərləri Xalq rəssamı Fuad Salayevə

məxsusdur, burada poetik və satirik obrazlar böyük ustalıqla işlənmişdir.

«ÜNS yaradıcılıq səhnəsi» nəzdində xeyriyyəçi gənclər qrupu da fəaliyyət göstərir.

Sonra teatrın təntənəli açılışı oldu. «ÜNS yaradıcılıq səhnəsi» layihəsinin müəllifi və rəhbəri, professor Nərgiz Paşayeva mərasim iştirakçılarını səmimiyyətlə salamlayaraq dedi ki, Azərbaycanda 150 illik bir dövrdə milli səhnəmiz zəngin teatr məktəbini formalaşdırmış və ənənələr yaratmışdır. Böyük aktyorlar Şərq mədəniyyəti üçün ənənəvi olmayan sahədə böyük uğurlar qazanmış, özlərindən sonra böyük məktəb və ənənə qoymuşlar. «ÜNS yaradıcılıq səhnəsi» teatrının əsas məqsədlərindən biri Azərbaycanda teatr sənətinin zəngin ənənələrinə əsaslanaraq onu indiki, müasir səviyyəyə qaldırmaq, bir növ ənənəni və yeniliyi birləşdirməkdir.

Qeyri-kommersiya xarakterli olmaqla fikri, ideyanı, mənəvi tələbatı reallaşdırmaq məqsədi daşıyan layihədə üstünlük teatr tamaşalarına verilsə də, burada ədəbi-bədii axşamlar, maraqlı şəxsiyyətlərlə görüşlər, maarifçi xarakterli tədbirlər də təşkil ediləcəkdir. Çünki məhz bu teatr mədəniyyətin bir çox növlərini və janrlarını özündə təmsil edir və mərkəzi xarakter daşıyır.

O, xüsusi vurğuladı ki, bu layihənin ideya istiqamətlərindən biri də Şərq və Qərb mədəniyyətləri birliyinin bədii əksini sənətdə və mədəniyyətdə göstərməkdir. Bu mədəni layihə ananın – öz həyat və yaradıcılığı ilə sanki Şərq və Qərb birliyini təmsil edən, XX əsr milli elmimizin və mədəniyyətimizin tanınmış şərqşünas alimi Aida xanım İmanquliyevanın xatirəsinə ithaf olunur.

Sonra «ÜNS» teatrının ilk səhnə əsəri – «Bakı» musiqili tamaşası göstərildi. Tamaşanı yüksək peşəkarların rəhbərliyi altında Bakı Musiqi Akademiyasının, Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin, Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinin tələbələri – 16 gəncdən ibarət kollektiv hazırlamışdır. Tamaşada unudulmaz bəstəkar Tofiq Quliyevin 30 mahnısından istifadə olunmuşdur. Dinləyicilər nəğmələrlə

yanaşı, çox az ifa olunan və geniş auditoriyaya bəlli olmayan melodiyalara maraqla qulaq asdılar. Bu mahnılar Moskva arxivlərində uzun axtarışlardan sonra tapılmış və musiqi-sevərlərə yenidən təqdim edilmişdir.

Tamaşanın quruluşu üzərində Rozetta və Maksimilian Nemçinskilər (Moskva), Xalq artisti Azər Paşa Nemət (Bakı) işləmişlər. İştirakçıların vokal hazırlığına Rauf Babayev rəhbərlik etmişdir. Səhnənin dekorativ fonu rəssam Altay Sadıqzadənin əsərlərindən ibarətdir. Tamaşanı müşayiət edən tanınmış caz qrupu – Salman Qəmbərov və Bakustic-jazz Tofiq Quliyevin mahnılarının işlənilməsində melodiya­ların təravət və gözəlliyini olduğu kimi saxlamış, onları yeni müasir çalarlarla zənginləşdirmişdir. Əsərin «Bakı» adlanması isə təkcə şəhər və paytaxt mənasında deyil, mentaliteti, həyat və təfəkkür tərzini, insanların, mədəniyyətlərin və dünyagörüşlərin bir şəhər daxilində birliyini təmsil etmək mənasını verir.

Tamaşanın sonunda bu günün vətənpərvərlik ruhuna tam uyğun gələn «Azərbaycan» mahnısı səsləndirildi və tamaşaçıların hərarətli, sürəkli alqışları ilə qarşılandı.

AZƏRBAYCANIN YƏHUDİ İCMASINA

Hörmətli həmvətənlər!

Tarix boyu bir çox milli fəlakətlərlə üzləşmiş yəhudi xalqı İkinci dünya müharibəsi zamanı ağır soyqırımı siyasətinə məruz qalmış, uşaqlara, qadınlara, qocalara belə, aman verilmədən milyonlarla yəhudi faşizmin günahsız qurbanına çevrilmişdir.

1943-cü ilin aprelində Varşava gettosu məhbuslarının bu dəhşətli qırğına, milli-dini ayrı-seçkiliyə qarşı tarixi etiraz aksiyası və öz milli haqları uğrunda qeyri-bərabər ölüm-dirim savaşına qalxması insan ləyaqətinin faşizm və zorakılıq üzərində mənəvi qələbəsi kimi tarixə düşmüşdür. Hər il bütün mütərəqqi bəşəriyyət bu hadisəni – Yəhudi xalqının müsibəti və qəhrəmanlığı gününü böyük ehtiramla və ürək ağrısı ilə yad edir.

Faşizmin yəhudi xalqına qarşı həyata keçirdiyi qanlı soyqırımı siyasətinə vaxtında layiqli siyasi-hüquqi qiymət verilse də, faciənin dəhşətləri, milyonlarla günahsız insanın şikəst taleləri hələ də ürəkləri göynətməkdə, tarixin yaddaşında qara ləkə kimi yaşamaqdadır. Təəssüf ki, belə cinayətlər bu gün də təkrar olunur. XX əsrin sonlarında Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü, xalqımıza qarşı törədilmiş deportasiya və soyqırımı cinayətləri, qanlı terror və kütləvi qətlialmlar, misli görünməmiş Xocalı müsibəti beynəlxalq aləmin gözü qarşısında baş vermiş və hələ də ədalətli qiymətini almamışdır. Biz yəhudi xalqının yaşamış olduğu milli bəlaları xatırlamaqla, hazırda bəşər sivilizasiyasını təhdid edən hər cür zorakılığı, milli-irqi ayrı-seçkiliyi, etnik-dini dözümsüzlüyü, soyqırımı və terror cinayətlərini qətiyyətlə pisləyir, dünyada sülh və təhlükəsizlik naminə bütün mütərəqqi qüvvələrlə əməkdaşlığa hazır olduğumuzu bir daha bəyan edirik.

Əziz həmvətənlər!

Azərbaycanda tarixən dilindən, dinindən, etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, bütün xalqlar mehriban ailə kimi yaşamış, bir-birinin dərdinə, sevincinə ortaq olmuşlar. Yəhudi xalqının milli hüzn günündə Azərbaycan xalqı adından kədərinizə şərik olduğumu bildirir, irticanın bütün günahsız qurbanlarına Allahdan rəhmət diləyirəm.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 24 aprel 2006-cı il

**QAZAXISTAN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİNİN
MÜAVİNİ NURLAN ONJANOV
İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

24 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Qazaxıstan Xarici İşlər nazirinin müavini Nurlan Onjanovu qəbul etmişdir.

Cənab Onjanov Qazaxıstan prezidenti Nursultan Nazarbayevin Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevə bu il iyunun 17-də Almatı şəhərində keçiriləcək Asiyada qarşılıqlı fəaliyyət və etimad tədbirləri üzrə II zirvə görüşünə dəvətini çatdırdı.

Dəvətə görə minnətdarlığını bildirən dövlətimizin başçısı prezident Nursultan Nazarbayevin ötən il Azərbaycana səfərini, onunla keçirdiyi görüşləri, apardığı danışıqları məmnunluqla xatırladı. Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, Azərbaycanla Qazaxıstan arasında əlaqələr bütün sahələrdə uğurla inkişaf edir, birgə planlar həyata keçirilir.

Azərbaycan və Qazaxıstanın strateji tərəfdaşlar olduğunu söyləyən Nurlan Onjanov ölkələrimiz arasında iqtisadi əlaqələrin səviyyəsini xüsusilə vurğulayaraq bildirdi ki, qarşılıqlı maraq doğuran layihələr məhz Azərbaycan prezidentinin ardıcıl səyləri sayəsində öz həllini tapır və əməkdaşlığımız getdikcə möhkəmlənir.

**POLŞA RESPUBLİKASI PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB LEX KAÇİNSKIYƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizin milli bayramı – Konstitusiya günü münasibətilə Sizi və Sizin simanızda bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından səmimi- qəlbən təbrik edirəm.

Biz Azərbaycan–Polşa münasibətlərinin inkişafına böyük əhəmiyyət veririk. Əminəm ki, dost ölkələrimiz arasında əlaqələrin hərtərəfli genişləndirilməsi, qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə əməkdaşlığımızın daha da dərinləşdirilməsi istiqamətində bundan sonra da ardıcıl səylər göstərəcəyik.

Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Polşa xalqına əmin-amanlıq və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 24 aprel 2006-cı il

**DÜNYA SƏHIYYƏ TƏŞKİLATININ
BAŞ DİREKTORU Lİ YONQ VUKUN
RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

25 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Dünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru Li Yonq Vukun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Görüş zamanı Azərbaycanın Dünya Səhiyyə Təşkilatı ilə əməkdaşlığının hazırkı vəziyyəti və perspektivləri, ölkəmizdə son dövrdə səhiyyə sahəsində həyata keçirilən islahatlar və digər məsələlərlə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

MİLLİ QEYRİ-HÖKUMƏT TƏŞKİLATLARI FORUMUNUN VI QURULTAYINA

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Sizi Milli Qeyri-Hökumət Təşkilatları Forumunun növbəti qurultayının keçirilməsi münasibətilə təbrik edirəm!

Azərbaycan Respublikasında hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu artıq dönməz xarakter almışdır. Müasir həyatımızın ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilmiş bu proseslər rəsmi dövlət orqanları ilə yanaşı, ictimai təsisatların, qeyri-hökumət təşkilatlarının da ardıcıl fəaliyyət göstərməsini tələb edir. İctimai təşəbbüslərin reallaşmasında əhəmiyyətli rol oynayan qeyri-hökumət təşkilatları həm də dövlət-vətəndaş münasibətlərinin tənzimlənməsinə, qarşılıqlı əlaqələrin və əməkdaşlığın qurulmasına, demokratik proseslərin inkişafına, sosial, iqtisadi və humanitar məsələlərin həllinə sanballı töhfə verirlər.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra ölkəmizdə həyata keçirilən hüquqi dövlət quruculuğu prosesləri ictimai sektorun inkişafı üçün geniş imkanlar açmışdır. Bu sahə üzrə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, demokratik dəyərlərin cəmiyyətimizdə getdikcə dərin kök salması vətəndaş təşəbbüskarlığının bilavasitə ifadəsi olan qeyri-hökumət təşkilatlarının geniş şəbəkəsinin formalaşmasına təkan verdi.

Ölkə həyatının müxtəlif sahələrini əhatə edən yüzlərlə qeyri-hökumət təşkilatının yaranması və cəmiyyətimizdəki dinamik proseslərə qoşulması olanların fəaliyyətinin müəyyən koordinasiyasını, dövlət orqanları və beynəlxalq qurumlarla daha səmərəli əlaqələrin qurulmasını zəruri etdirdi. 1999-cu ildə Milli Qeyri-Hökumət Təşkilatları Forumunun təsis olunması bu boşluğu xeyli dərəcədə aradan qaldırdı.

Yarandığı vaxtdan etibarən forum müvafiq dövlət orqanları ilə sıx əməkdaşlıq edərək ictimai təşkilatların fəaliyyətinin normativ-hüquqi bazasının təkmilləşdirilməsi, onların inkişafı

üçün əlverişli mühitin yaradılması istiqamətində ardıcıl iş aparmış, bu sahənin fəaliyyətini tənzimləyən qanun layihələrinin hazırlanmasında yaxından iştirak etmişdir.

Bu gün Milli Qeyri-Hökumət Təşkilatları Forumu cəmiyyətin tərəqqisinə yönələn müxtəlif proqram və layihələrin reallaşmasında, insanların maarifləndirilməsində, ümummilli məsələlərlə bağlı ictimai fikrin formalaşmasında əhəmiyyətli rol oynayır. Forum müxtəlif sosial, mədəni-kütləvi tədbirlərin həyata keçirilməsində, dövlət orqanları ilə ictimai təşkilatlar arasında əməkdaşlığın qurulmasında, vətəndaş cəmiyyəti təsisatlarının möhkəmləndirilməsində ciddi səylər göstərir. Ölkəmizin daxili həyatındakı fəaliyyəti ilə yanaşı, Azərbaycan həqiqətlərinin və ümummilli problemlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında da təqdirəlayiq işlər görür.

Milli Qeyri-Hökumət Təşkilatları Forumunun vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı sahəsində həyata keçirdiyi tədbirlər onun ictimai sektordakı nüfuzunu artırmış, mövqelərini möhkəmləndirmiş, ictimai birliklərin, beynəlxalq qurumların və dövlət orqanlarının etibarlı tərəfdaşına çevirmişdir.

Müasir dövrdə respublikamızın qarşısında duran vəzifələrin həll edilməsində qeyri-hökumət təşkilatlarının rolunu lazımınca qiymətləndirən Azərbaycan dövləti onların potensialının artırılmasını və fəaliyyətinin gücləndirilməsini zəruri hesab edir, əsaslandırılmış təklif və təşəbbüslərinə dəstək verir.

Ümid edirəm ki, ölkəmizdə gedən demokratik proseslər, inkişaf və tərəqqi qeyri-hökumət təşkilatlarının potensialından daha səmərəli istifadə olunmasına imkan yaradacaq, ictimai təşkilatların demokratik cəmiyyət quruculuğundakı rolunu artıracaqdır.

Növbəti ali məclisinizin keçirilməsi münasibətilə sizi bir daha təbrik edir, qurultayın işinə uğurlar arzulayıram!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 aprel 2006-cı il

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARINA RƏSMİ SƏFƏRİ

25 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Corc Buşun dəvəti ilə aprelin 25-də Vaşinqtona səfərə gəlmişdir.

Azərbaycanın və Amerikanın dövlət bayraqları ilə bəzədilmiş Endryus hərbi hava limanında prezident İlham Əliyevi Dövlət Departamentinin yüksək vəzifəli şəxsləri, Azərbaycanın Vaşinqtondakı səfiri Hafiz Paşayev, ölkəmizin BMT-dəki daimi nümayəndəsi Yaşar Əliyev səmimiyyətlə qarşıladılar.

Prezident İlham Əliyev hava limanından maşın karvanının müşayiəti ilə onun üçün ayrılmış iqamətgaha – «Four Sizons» hotelinə gəldi.

BEYNƏLXALQ MÜNASİBƏTLƏR ŞURASINDA GÖRÜŞ

Vaşinqton

26 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ABŞ-a səfəri çərçivəsində aprelin 26-da ilk görüşü Vaşinqtonda Beynəlxalq Münasibətlər Şurasında olmuşdur. Görüşü ABŞ-ın keçmiş prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə köməkçisi, general Brent Skoukroft açdı:

– Sabahınız xeyir! Beynəlxalq Münasibətlər Şurasının bugünkü görüşünə xoş gəlmisiniz. Bu görüş xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu gün mənim hörmətli qonağım, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevdir. Sizi burada salamlamaq böyük şərəfdir. Bu, Vaşinqton səfəri çərçivəsində ilk görüşdür. Ona görə hörmətli qonağın ölkəmizdə ilk sözünü biz dinləyəcəyik. Bu gün keçirəcəyimiz görüşün prosedurası adi görüşlərdən fərqli olacaqdır. Mənim qonağım 2003-cü ilin oktyabrında Azərbaycanın prezidenti seçilmişdir. O, Bakıda anadan olub və Azərbaycanda orta məktəbi bitirdikdən sonra Moskvanın Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutuna daxil olmuşdur. 1982-ci ildə həmin institutu bitirdikdən sonra aspiranturaya qəbul olunub və 90-cı illərə qədər orada dərs deyibdir. 1994-cü ilin may ayında o, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin birinci vitse-prezidenti təyin olunmuşdur. Həmin müddət ərzində Azərbaycanın neft yataqlarının işlənilməsi sahəsində geniş fəaliyyət göstərmişdir. 1995–2003-cü illərdə Azərbaycan parlamentinin deputatı olmuşdur. 2003-cü ilin yanvarında İlham Əliyev Avropa Şurası Parlament Assambleyası sədrinin müavini vəzifəsinə

seçilmişdir. Həmin ilin avqust ayında, o, Azərbaycanın Baş naziri təyin edilmişdir və daha sonra, mən artıq bunu dedim, 2003-cü il oktyabrın 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir.

Artıq qeyd etdiyim kimi, buradakı prosedura fərqli olacaqdır. Bu səhər cənab prezident öz arzusunu bildirmişdir ki, formal çıxış etmək əvəzinə, o, görüşü söhbət formasında qursun. Suallar verilsin və onları cavablandırın. Mən birinci sualı verəcəyəm, sonra isə sizin suallarınıza keçəcəyik. Xahiş edirik, sual verərkən mikrofonu gözləyin, ayağa qalxın, özünü təqdim edin və iş sahəniz haqqında məlumat verin.

Siz hamınız bilirsiniz ki, Azərbaycan ABŞ-ın vacib tərəfdaşdır, onun çox strateji mövqeyi var. Zəngin enerji resurslarına malikdir və sərt qonşuları var. Qafqaz mürəkkəb və həssas regiondur, Azərbaycanın şimalda və cənubda iki çox güclü qonşusu var: Rusiya və İran. Onlar bu ölkəyə möhkəm maraqlarını nümayiş etdirirlər. O, Qərbdə yerləşən qonşusu Ermənistanla müharibə vəziyyətindədir və həmin ölkə hazırda Azərbaycan ərazisinin böyük bir hissəsini işğal altında saxlayır.

B r e n t S k o u k r o f t: Cənab Prezident, Sizi ölkənizlə bağlı ən çox narahat edən məsələlər hansılardır?

I l h a m Ə l i y e v: Giriş sözünüze görə çox sağ olun. İlk növbədə, demək istəyirəm ki, burada olmağıma çox şadam. Beynəlxalq Münasibətlər Şurasında fikir mübadiləsi aparmaq mənim üçün böyük şərəfdir. Mən Vaşinqtona rəsmi səfərimi bu görüşlə başlayıram. Bu mənim ilk görüşümdür. Qarşılıqlı maraq doğuran bütün məsələlər keçiriləcək görüşlər zamanı müzakirə olunacaqdır. Azərbaycan yeni müstəqillik qazanmış ölkə hesab edilir, baxmayaraq ki, müstəqilliyimizin artıq 15-ci ilini yaşayırıq. Lakin bununla belə, inkişaf prosesləri hələ də gedir. Müstəqilliyin ilk illərində biz çətinliklərlə üzləmişdik, Azərbaycanın gələcəyi sual altında idi – vətəndaş müharibəsi, Ermənistanın təcavüzü. Ölkədə digər çətin problemlər, o cümlədən tam iqtisadi böhran özünü büruzə vermişdi. Əslində, Azərbaycanın müstəqil ölkə kimi mövcudluğu sual altında idi.

Lakin bu gün Azərbaycan regionda güclü mövqeyə malik olan ölkədir, xarici sərmayələrin cəlb edilməsi məqsədi ilə çox uğurlu strategiyanı həyata keçirmişdir. Biz çox uğurlu iqtisadi islahatlar aparmışıq. Bu baxımdan ölkəmiz sürətlə inkişaf edir. Hazırda Azərbaycan beynəlxalq birliyə yaxşı inteqrasiya olunmuşdur. Biz çox vacib beynəlxalq və Avropa təşkilatlarının üzvüyük və siyasi demokratik islahatlar ölkədə paralel olaraq aparılır. Birləşmiş Ştatlarla münasibətlərimizi yüksək qiymətləndiririk, bu əlaqələr bizim üçün strateji əhəmiyyət daşıyır və fikrimcə, ölkələrimiz arasında əlaqələrin gələcək inkişafı burada keçirəcəyimiz görüşlərin və aparacağımız müzakirələrin əsas mövzusu olacaqdır. Biz müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq edirik. Bu, 1994-cü ildə enerji məsələlərindən başlamış, sonra isə təhlükəsizlik sahəsinə, iqtisadi əməkdaşlığa, antiterror koalisiyasında iştiraka keçmişdir. Əlbəttə, əməkdaşlıq Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli, ölkədəki siyasi və iqtisadi islahatlar və regional problemlər kimi sahələrdə də olmuşdur. Bu, əməkdaşlığımızın əsas sahələridir. Bütün bu sahələrdə biz qarşılıqlı anlaşmanın və hörmətin şahidiyik. Əminəm ki, səfərim bütün bu müsbət nailiyyətləri və meylləri daha da möhkəmləndirəcəkdir.

Ölkənin üzləşdiyi əsas çətinliklərə gəldikdə isə, təbii ki, bu, Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını davamlı işğalıdır. Bunu istisna etməklə bizim heç bir ciddi problemimiz yoxdur, çünki iqtisadi inkişaf baxımından göstəricilərimiz əladır. Ötən il ərzində Azərbaycanda ÜDM-in artım həcmi 26 faiz olmuşdur. Bu il ondan da çox olacaqdır. Prezident olduğum son iki il yarım ərzində Azərbaycanda 380 mindən çox yeni iş yeri açılmışdır. Onların əksəriyyəti qeyri-neft sektoruna aiddir. Büdcəmiz dörd dəfə artmışdır. Əlbəttə ki, bizim enerji və nəqlimə layihələrimiz çox möhkəm iqtisadi əsaslar yaradacaqdır.

Bununla belə, ən böyük təhdid, təhlükə və maneə Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsidir. Biz həmin münaqişəni on ildən çoxdur ki, həll etməyə çalışırıq. Lakin

əfsuslar olsun, bu səylər hələ ki, heç bir uğur gətirməmişdir. Ümid edirik ki, hazırkı danışıqların çərçivəsi beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanan ədalətli və uzunmüddətli sülhün bərqərar olunması üçün imkanlar yaradacaqdır. Əminəm ki, dünyanın aparıcı dövləti və ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri kimi, Birləşmiş Ştatlar münaqişənin həllinə töhfə verəcək və beləliklə, sülh ölkəmizdə və regionda öz yerini tutacaqdır.

B r e n t S k o u k r o f t: **Çox sağ olun, cənab Prezident. Dağlıq Qarabağ haqqında bir az ətraflı danışmağınızı xahiş edirik. Ermənistanın apardığı hərbi əməliyyat və təcavüz dayandırıldıqdan sonra müəyyən irəliləyiş əldə edilmişdir. Lakin bundan sonra Birləşmiş Ştatların sanksiyaları Ermənistana yox, Azərbaycana qarşı tətbiq olundu. O vaxtdan bəri uzun yol keçilibdir. Lakin hər iki tərəfin emosional çıxışlarının intensivliyi baxımından, Siz problemin bu yaxınlarda həllini gözləyirsinizmi?**

I l h a m Ə l i y e v: Siz burada Birləşmiş Ştatların sanksiyasını xatırlatdınız. Əlbəttə, bu bizə qarşı çox ədalətsiz addım idi. Lakin sanksiyanın tətbiq olunduğu vaxtı yadımıza salsaq, görürük ki, həmin vaxt Azərbaycanı Vaşinqtonda, ümumiyyətlə, tanımırdılar. Müstəqilliyin ilk illəri diplomatiya çox zəif idi. Əksinə, buradakı erməni lobbisi olduqca fəal çalışırdı və onlar rəsmiləri, Konqresi və digər təsisatları Azərbaycanın təcavüzün qurbanı yox, təcavüzkar olması fikrinə inandıra bildilər. Beləliklə, 907-ci düzəliş qəbul edilmişdir. Əlbəttə, sonrakı illər ərzində bu qərar qüvvədə idi və bu düzəlişin qüvvəsinin dayandırılması müəyyən vaxt apardı. Lakin biz hamımız o vaxtkı şəraiti xatırlayırıq. Danışıqlar təkcə bir tərəfdən asılı deyildi. Bu elə bir məsələ deyil ki, Azərbaycan onu birtərəfli qaydada həll etsin. Danışıqlarda iki tərəf iştirak edir. Bu səbəbdən, əgər biz sülh yolu ilə nizamlanmadan danışırsaq, onda hər iki tərəf münaqişənin həllinə doğru addımlar atmalıdır. Bizim mövqeyimiz olduqca aydındır və mən hesab edirəm ki, ədalətlidir və beynəlxalq hüquq prinsiplərinə əsaslanır.

Hər hansı münaqişənin həlli üçün müəyyən çərçivələr mövcud olmalıdır. Bu baxımdan, beynəlxalq hüququn lazımı qaydada müəyyən edilmiş normaları mövcuddur. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü danışıqlar mövzusu deyildir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bütün ölkələr, o cümlədən Birləşmiş Ştatlar tərəfindən tanınmışdır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımayan yeganə ölkə Ermənistandır. Bizim ərazi bütövlüyümüz Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən tanınıb və Azərbaycan bu təşkilata üzv kimi qəbul olunduqda, bütöv ölkə kimi, Azərbaycanın tarixi torpağı Dağlıq Qarabağ daxil olmaqla qəbul edilə bilər. Buna görə də münaqişə həmin prinsiplər əsasında öz həllini tapa bilər. Dağlıq Qarabağda yaşayan təqribən 60 min erməniyə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində yüksək dərəcəli muxtariyyət verilə bilər. Biz belə misalları bir çox yerlərdə, o cümlədən Avropada görmüşük. Avropada muxtariyyətin bir çox yaxşı nümunələri mövcuddur və orada milli azlıqlar dinc şəraitdə, heç bir problemsiz yaşayırlar.

Biz onlara bölgədə sülhün daim qorunacağı barədə çox güclü siyasi zəmanət verə bilərik. Sayı bir milyon olan qaçqınlarımız, o cümlədən 700 min məcburi köçkün öz evlərinə qayıtmaq hüququna malikdir. Onlar Ermənistan hökuməti tərəfindən həyata keçirilmiş etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində öz yurdlarından qovulmuşlar. Onlar artıq on ildən çoxdur ki, dözülməz şəraitdə yaşayırlar. Bu, böyük humanitar faciədir və bütün dünya buna diqqət yetirməlidir. Biz yenə də münaqişənin beynəlxalq hüquq normaları əsasında dinc yolla həllinin tərəfdarıyıq və ümid edirik ki, danışıqlar konstruktiv istiqamətdə davam edəcəkdir. Lakin eyni zamanda, hər hansı proqnoz vermək çətindir, çünki bu elə bir məsələdir ki, yalnız bizim qərar və ya istəyimizdən asılı deyildir.

B r e n t S k o u k r o f t: Sağ olun, cənab Prezident. İndi isə yerlərdən verilən suallara keçək. Kiminsə sualı varmı?

S u a l: Mən hazırda Corc Vaşinqton Universitetində işləyirəm. Keçmişdə Milli Təhlükəsizlik Şurasında çalışmışam,

atanız və prezident Köçəryan arasında Dağlıq Qarabağ üzrə Ki-Uest sülh danışıqlarında Ağ evin nümayəndəsi olmuşam. Bildiyiniz kimi, hər hansı danışıqlarda hər iki tərəfin güzəştlərə getməsi lazımdır. Mən hesab edirəm ki, bu halda ən çətin şey digər tərəfin təklifinə uyğun güzəştə getməkdir. Əgər nəzərə alsaq ki, Sizin ölkə daha zəngindir və daha yaxşı uzunmüddətli perspektivləri var, fikrinizcə, Siz hazırda çətin vəziyyətdə olan Ermənistanı hansı stimulu verə bilərsiniz? Onlar müharibədə qalib gəlirlər. Udduqları heç nəyi geri qaytarmaq istəmirlər, çünki uzun müddətdə onları çətin perspektivlər gözləyir. Əgər Siz Ermənistanın yerində olsaydınız, Sizcə onlara hansı stimulu lazımdır ki, onlar da güzəştə gedə bilsin və məsələ öz həllini tapsın? Sağ olun.

İ l h a m Ə l i y e v: Əvvəlcə onu demək istəyirəm ki, ermənilər müharibəni udmayıblar. Ola bilsin, ermənilər digər ölkələrin güclü himayəsi altında birinci müharibədə müəyyən üstünlük qazana biliblər. Hamıya məlumdur ki, Rusiya ordusunun güclü yardımını olmadan, ermənilər heç vaxt bizim torpaqları ələ keçirə bilməzdilər. Bu cür yardım həmin vaxt həlledici rol oynadı. Buna görə də müharibə hələ başa çatmayıbdır. Mən hesab edirəm ki, beynəlxalq münasibətlərdə real və konstruktiv danışıqları artıq baş vermiş fakt əsasında aparmaq düzgün hesab edilmir. Əgər biz beynəlxalq prosesdən və problemin müəyyən prinsiplərə əsaslanan dinc yolla həllindən danışırsaq, bir tərəfin müvəqqəti üstün vəziyyəti nəzərə alınmamalıdır.

Hesab edirəm ki, Ermənistan rəhbərliyi üçün qərar qəbul etmək vaxtı artıq yetişibdir. Biz hamımız gələcəyi fikirləşməliyik və dövlət xadimi ilə siyasətçi arasında olan fərq ondan ibarətdir ki, siyasətçilər yalnız özlərinin siyasi taleyi haqqında düşünürlər. Dövlət xadimləri isə xalqın taleyi haqqında fikirləşirlər. Fikrimcə, Ermənistan rəhbərliyinin qərar qəbul etmək vaxtı çatıbdır. Onlar beş, on və on beş ildən sonra

münaqişənin həll olunmayacağı təqdirdə nəyin baş verəcəyi haqqında düşünməlidirlər.

Azərbaycan xalqının səbrinin hüdudları var. Bizim heç bir qeyri-adi tələbimiz yoxdur. Biz özümüzə məxsus olmayan torpağı tələb etmirik. Tələbimiz odur ki, ermənilər işğal etdikləri rayonları könüllü şəkildə, dinc yolla qaytarsınlar və beləliklə, azərbaycanlılar doğma yerlərinə qayıda bilsin və orada yaşasınlar. Danışıqlar bu istiqamətdə getməlidir. Beynəlxalq səviyyədə tanınmış normalara normal münasibət göstərməlidir. Münaqişə dinc yolla öz həllini tapdıqda nə baş verəcək? Zənnimcə belə olsa, regionda bütün vəziyyət dəyişə bilər. İlk növbədə, bütün kommunikasiyalar açılacaqdır. Beləliklə, Ermənistan özü üçün vacib olan Rusiyaya gedən dəmir yolundan istifadə edə biləcəkdir. Daha sonra, gələcəkdə Ermənistan müxtəlif regional inkişaf layihələrinə qoşula bilər. Bu ölkə hazırda belə imkanlardan tam məhrumdur, çünki biz torpaqlarımızı işğal etmiş ölkə ilə heç vaxt əməkdaşlıq etməyəcəyik və Azərbaycanın iştirakı olmadan heç bir regional layihənin həyata keçirilməsi mümkün deyildir. Dağlıq Qarabağ erməniləri qorxu olmadan sülh şəraitində yaşaya biləcəklər. Onlar qanuni qaydada yaşayacaqlar. Bu gün Dağlıq Qarabağ qeyri-qanuni qurumdur. Bu, tanınmamış və özü-özünü elan etmiş kriminal rejimdir. Dağlıq Qarabağ hazırda bundan ibarətdir. Dağlıq Qarabağ ilə keçmiş sovet məkanında yerləşən digər oxşar «respublikalar» arasında heç bir fərq yoxdur. Bildiyiniz kimi, Abxaziya, Dnestryanı bölgə, Cənubi Osetiya və Dağlıq Qarabağ keçmiş SSRİ ərazisində dörd tanınmamış və özü-özünü elan etmiş «respublikadır». Onların hamısının eyni münaqişə kökləri var – separatizm və bunun nəticəsində ölkələrin ərazi bütövlüyünün pozulması. Eyni ideyalar mövcuddur – separatizm və etnik təmizləmə siyasəti. Ona görə də, Qafqazda sülh bərqərar olunsa, hamı bundan bəhrələnəcəkdir. Regional inkişaf proqramları, iqtisadi inkişaf olacaqdır. Ermənistan bundan sonra hazırda digər iki Cənubi Qafqaz ölkəsinin keçdiyi Avroatlantik inteqrasiya proseslərinə

daha fəal formada qoşula bilər. Mən inanıram ki, Azərbaycanın gələcəyi tam aydındır. Azərbaycan möhkəm cəmiyyəti və iqtisadiyyatı olan güclü, çiçəklənən ölkəyə çevriləcəkdir və ən yaxşısı belə bir qonşu ilə dost olmaqdır.

S u a l: Cənab Prezident, mətbuat səhifələrinə sayilər gəzir ki, Sizin səfəriniz İran məsələsi ilə bağlıdır. Burada mətbuat yazır ki, Siz prezident Buşla ABŞ-ın İrana qarşı mümkün hərbi əməliyyatına yardım etməyinizi müzakirə edəcəksiniz. Bu haqda şərhinizi verə bilərsinizmi? Bu məsələ Ağ evdə Sizin tərəfinizdən müzakirə olunacaqmı? Sağ olun.

İ l h a m Ə l i y e v: Qısa giriş sözümdə mən əməkdaşlığımızın əsas elementlərini qeyd etdim. Bu ölkəyə səfərimin məqsədi həmin məsələlərin müzakirəsidir. Burada əsasən ikitərəfli münasibətlər, Qafqazdakı vəziyyət, enerji və təhlükəsizlik məsələləri və əvvəldə qeyd etdiyim digər məsələlər nəzərdə tutulur. Əgər regional təhlükəsizlik məsələsi qaldırılsa, təbii ki, biz sizin dediyiniz mövzunu da istənilən digər məsələ kimi müzakirə edəcəyik. Mən mətbuatla tanış oldum və gördüm ki, bu aspektə xüsusi diqqət yetirilir, lakin fikrimcə, bu məsələ əməkdaşlığımızın və müzakirələrimizin əsas mövzusu olmayacaqdır.

S u a l: 90-cı illərin əvvəllərində və ortalarında Azərbaycan Bakı–Tbilisi–Ceyhan boru kəmərinin çəkilməsi və TRASEKA layihəsinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə ABŞ və Avropa ilə çox sıx çalışırdı. Onlardan hər ikisi Azərbaycandan Qərbbə kommunikasiyalar və nəqliyyat yollarının çəkilməsini nəzərdə tuturdu. Həmin iki təşəbbüsün hazırda Xəzər dənizinin digər sahilinə, Şərqqə doğru genişlənməsi imkanları necədir? Bu cür söylərdə Azərbaycan hansı rəhbər mövqeni tuta bilər?

İ l h a m Ə l i y e v: Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Xəzərin neft və qaz yataqlarında bizimlə birgə işləmək məqsədi ilə əsas xarici şirkətləri dəvət edən ilk ölkə oldu. Ondan əvvəl həmin yataqlarda heç bir digər ölkə və ya şirkət işləmirdi. Mənim

rəhmətlik atamın, prezident Heydər Əliyevin neft strategiyası uğurlu olmuşdur və bu gün biz həmin strategiyanın həyata keçirilməsinin nəticələrini görürük. Biz neft və qaz layihələrinin inkişaf etdirilməsinin müxtəlif mərhələlərindəyik: kəşfiyyat və hasilatdan başlamış daşınmaya qədər mərhələlər nəzərdə tutulur. Bizlərdən çoxu hesab edirdi ki, Ceyhana gedən neft boru kəməri və Ərzuruma gedən qaz kəməri kimi nəhəng enerji layihələrini həyata keçirməklə gələcəkdə yalnız bu istiqamətdə işlərin davam etdirilməsi ilə məşğul olacağıq. Lakin bu gün Avropadakı istehlakçılarla bağlı yeni çağırışlar, yeni tələblər və yeni vəziyyət mövcuddur.

Xəzər dənizi regionunda yeni inkişaf müşahidə olunur. Ona görə də Azərbaycan keçmişdə olduğu kimi, bu prosesi irəliyə aparmaqda və energetika sahəsindəki əməkdaşlıq və layihələr üçün yeni çərçivənin yaradılmasında çox fəal işləməyə hazırdır. Əgər Xəzərin şərq sahilində yerləşən ölkələr bizim infraquruta qoşulmaq istəsələr, əlbəttə, bunu alqışlayırıq və nəticədə regionda tamamilə yeni vəziyyət yarana bilər. Bakı–Tbilisi–Ceyhan və Bakı–Tbilisi–Ərzurum neft və qaz boru kəmərləri regional xarakter daşıyır və bu, üç ölkə – Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasındakı regional əməkdaşlıqdır. Biz ABŞ hökumətinin verdiyi dəstəyi yüksək qiymətləndiririk və mən bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, ABŞ-ın dəstəyi olmadan bu layihələrdən heç biri reallığa çevrilə bilməzdi. Həmin layihələr nəticəsində Azərbaycan öz resurslarını regional və beynəlxalq bazarlara çatdırmaq imkanı əldə edəcəkdir.

Hazırda neft və qaz layihələrinin inkişafı ilə bağlı yeni vəziyyət lazımı qaydada nəzərdən keçirilməlidir. Mənə elə gəlir ki, bunlar dünya və Avropa əhəmiyyətli layihələrdir və bu halda, bütün maraqlı tərəflər müvafiq qaydada həmin layihələrdə iştirak edə bilər. Azərbaycanda bizimlə işləyən şirkətlərlə yanaşı, Avropa İttifaqı, ABŞ və təbii ki, qonşu ölkələr də işləyə bilər. Biz yeni vəziyyəti lazımı qaydada nəzərdən keçirməliyik və düzgün qərar qəbul etməliyik.

S u a l: Ötən il Sizin ölkədə parlament seçkiləri keçirildi. Bir sıra beynəlxalq mətbuat orqanları Ukrayna və Gürcüstandakı kimi növbəti «narıncı» inqilabdan yazırdılar. Lakin bu gün nazirləriniz arasında bir sıra gənc şəxsləri gördükdə mənə elə gəlir ki, Siz fərqli daxili strategiya seçmişiniz. Siz izah edə bilərsinizmi, prezident İlham Əliyevin daxili strategiyası necədir? Sizin qeyri-neft sektoru ilə bağlı fikirləriniz necədir?

İ l h a m Ə l i y e v: Əlbəttə, daxili siyasəti xarici siyasətdən ayırmaq olmaz. Bunlar bir-biri ilə bağlıdır. Əlbəttə ki, hər bir lider və ya siyasətçi, ilk növbədə, daxili məsələlərə daha çox diqqət ayırmağa çalışır. Lakin məqsədlərimizə nail olmaq və layihələrimizi həyata keçirmək üçün biz regionda sülhə nail olmalıyıq. Bizim qonşular və tərəfdaşlarla yaxşı münasibətlərimiz olmalıdır. Fikrimcə, Azərbaycanın təcrübəsi göstərir ki, bu məsələ mümkündür. Elə münasibətlər qurmaq olar ki, bu sizin ölkəniz üçün münasib olsun və sizin milli maraqlarınızı mümkün qədər lazımi qaydada qorusun və eyni zamanda tərəfdaş və dost saydığımız bütün ölkələr və şirkətlərlə daha geniş əməkdaşlığın yaradılması mümkün olsun.

Prezidentliyimin ilk günlərindən mən bəyan etmişəm ki, Azərbaycan qarşudurma zonasına çevrilməyəcəkdir. Azərbaycan əməkdaşlıq ölkəsi olacaqdır. Son iki il yarım müddətin təcrübəsi göstərir ki, biz həmin məqsədə doğru addımlayırıq. Ölkə daxilində işlərimiz lazımi qaydada gedir. Çox uğurlu iqtisadi göstəricilərə nail olmuşuq. Sosial problemlərin həllinə və işsizliyin azaldılmasına yönəlmiş çox güclü siyasətimiz var. Mən artıq qeyd etdim ki, iki il yarım ərzində 380 mindən çox yeni iş yeri açılmışdır. Bu, qeyri-adi nailiyyətdir. Azərbaycanda iki il ərzində yoxsulluğun səviyyəsi 49 faizdən 29 faizə düşmüşdür. Güman edilir ki, cari il ərzində həmin göstərici bir az da aşağı düşəcəkdir. Ölkəmizdə sosial sabitlik mövcuddur. Monoetnik sayılan Ermənistandan fərqli olaraq, Azərbaycan çoxmillətli ölkədir. Bəlkə də Ermənistan bütün dünyada, ada ölkələri istisna edilməklə, yeganə monoetnik ölkədir.

Ölkəmizdə müxtəlif millətlərin və dinlərin nümayəndələri var. Dini və etnik dözümlülük ən yüksək səviyyədədir. Azərbaycan dünyəvi dövlətdir. Bu, təkcə Konstitusiyada yazılmayıb, bu bizim həyat tərzimizdir. Ona görə də göstərdiyim bütün səylər xalqın həyat tərzinin daha da yaxşılaşdırılmasına, Azərbaycanın daha da möhkəmləndirilməsinə, regionda daha yaxşı mövqenin qazanılmasına və mürəkkəb qonşuluq şəraitində sülh, təhlükəsizlik və sabitliyin qorunmasına yönəlibdir. Əvvəldə qeyd edildiyi kimi, əgər siz xəritədə Bakıdan digər istiqamətlərə baxsanız, mövcud olan və ya potensial müharibələri, münaqişələri və hərbi əməliyyatları görəcəksiniz. Belə şəraitdə Azərbaycan sabitlik və inkişaf adasıdır. Bu bizim nailiyyətimizdir. Bu bizim sərvətimizdir. Biz bunun qorunması və möhkəmləndirilməsi üçün bütün səyləri göstərməliyik.

Siz burada «narıncı» inqilabı xatırlatdınız. Bu məsələni məndən parlament seçkiləri öncəsi dəfələrlə soruşublar və tam səmimiyyətlə bildirmişəm ki, Azərbaycanda bu inqilab baş verməyəcək, çünki bunun üçün əsas yoxdur. Bu, insanların hökumətdən narazı olduğu zaman baş verir. Hökumət ilə xalq arasında boşluğun olduğu zaman yaranır. Bu, böyük disproporsiya olduqda və sərvətlərin qeyri-ədalətli formada paylanması təqdirdə baş verir. Bu, iqtisadi tənəzzül olanda baş verir. Bütün bu sahələrdə bizim nailiyyətlərimiz var. Zənnimcə, yaxşı nailiyyətlərimiz var. Bəli, problemlərimiz də var və biz onları gizlətmirik.

S u a l: Mənim verəcəyim sual Qara dəniz regionu ilə Xəzər dənizi regionu arasında əməkdaşlıqla bağlıdır. Mən bilmək istərdim, vaxt keçdikcə bu sahədə vəziyyət necə dəyişəcək? Sizcə, daha geniş Qara dəniz regionu konsepsiyasının gələcəkdə inkişaf etdirilməsi və əməkdaşlığın genişləndirilməsi sahəsində əsas çətinliklər nədən ibarətdir?

İ l h a m Ə l i y e v: Biz bu prosesdə çox fəal şəkildə iştirak edirik. Qara dəniz regionu ilə Xəzər dənizi regionu arasında əməkdaşlığı dəstəkləyirik. Azərbaycan GUAM

təşkilatının həmtəsisçisidir. Həmin təşkilat ölkəmizi digər üç Qara dəniz ölkəsi ilə birləşdirir. Bir sözlə, bizim bütün Qara dəniz dövlətləri ilə ikitərəfli səviyyədə yaxşı əlaqələrimiz var və mən həmin region ölkələrinə səfərlər etmişəm. Eyni zamanda, həmin ölkələrin başçıları ölkəmizə səfər ediblər. Biz bu istiqamətdə uğurlu və çox yaxşı sürətlə irəliləyirik.

Bizim Avroatlantik məkanına inteqrasiya siyasətimiz olduqca aydındır. Bu, artıq elan edilib və dəyişməz olaraq qalır. Biz NATO ilə «Fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət planı» çərçivəsində işləyirik. Ümid edirik ki, Avropa İttifaqının «Yeni qonşuluq siyasəti»nin təzə mərhələsi bu yaxınlarda təqdim olunacaqdır. Azərbaycan «Yeni qonşuluq» strategiyasının bir hissəsidir. Avropa İttifaqının hüdudları get-gedə bizim sərhədlərə daha da yaxınlaşır. Buna görə də biz lap yaxınlarda artıq qonşu olacağıq. Biz bu sahədə çalışmalıyıq və yaxşı qonşuluq naminə əməkdaşlığın yaxşı səviyyəsinə nail olmalıyıq. Bir sözlə, biz bütün həmin istiqamətlərdə lazımı səviyyədə uğurlu əməkdaşlıq həyata keçirəcək və ümid edirəm ki, belə də davam edəcəyik.

S u a l: Mən başa düşürəm ki, Sizin burada qeyd etdiyinizə görə, Ağ evdə keçirəcəyiniz danışıqlar zamanı, əsasən ikitərəfli münasibətlərə aid məsələləri müzakirə edəcəksiniz. Lakin İran məsələsi gündəliyə gətirilsə, Sizin İranın nüvə proqramı ilə bağlı mövqeyiniz varmı? Çünki hazırda bu məsələ ilə bağlı ABŞ-la İran arasında qarşıdurma get-gedə artır və İran Sizin qonşunuzdur.

İ l h a m Ə l i y e v: Bilirsiniz, öz problemlərimizə qayıtsaq, uzun illər ərzində, artıq on ildən çoxdur ki, biz yalnız Ermənistan–Azərbaycan münaqişəsi ilə məşğul olmuşuq. Biz hesab edirik ki, mürəkkəb məsələlər sülh yolu ilə öz həllini tapmalıdır. Çünki Azərbaycanın yerləşdiyi məkanı nəzərə alsaq və əgər regiondakı həssas sülhə zərbə vurularsa, biz bundan əziyyət çəkəcəyik və bunun gözlənilməz nəticələri olacaqdır. Ona görə də mən məsələlərin dinc yolla nizamlanmasına üstünlük verirəm. Yenə qeyd etmək istəyirəm, on ildən çoxdur ki, bizim torpaqlarımız qaytarılmır. Hesab edirəm ki, daha

böyük təhlükəsizlik məsələlərinə gəldikdə, biz sülhü, sabitliyi və təhlükəsizliyi qoruyub saxlamağa çalışmalıyıq. Fikrimcə, narahatlığa səbəb olan məsələlərin aradan qaldırılmasında ən yaxşı üsul diplomatik vasitələrdən istifadədir. Biz xüsusi regionda yerləşirik. Həmin məsələ bizim üçün elə bir məsələ deyil ki, onu yalnız televiziya da seyr edək və xoşumuza gəlməsə, digər kanalı çevirək. Bu bizim təhlükəsizliyimizlə bağlı olan məsələdir. Təbii ki, biz də bundan narahatıq. Əgər bunun bizi narahat etmədiyini desək, sadələşmə olardı. Lakin hazırkı mərhələdə biz İranın nüvə proqramı məsələsini danışıqlar yolu ilə həll etməyə çalışmalıyıq. Belə olarsa, həmin proqramın səbəb ola biləcəyi təhlükə azaldılacaq və məsələ öz diplomatik həllini tapacaqdır.

S u a l: Cənab Prezident, mən daxili məsələlərə qayıtmaq istəyirəm. Siz bir neçə dəfə sülh, təhlükəsizlik və iqtisadi inkişafı qeyd etdiniz. Bəlkə mən səhv edirəm, lakin bu gün səhər Siz bir sözü qeyd etmədiniz: o da demokratiyadır. Sizin rejim seçkilərin keçirilməsi ilə bağlı beynəlxalq səviyyədə tənqid edilmişdir və seçkilərdən sonra müxalifət qruplarına təzyiqlər haqqında danışılmışdır. Siz Azərbaycanda demokratiya ilə bağlı konsepsiyanız haqqında danışa bilərsinizmi? Bu, sülh, təhlükəsizlik və sabitlik planına necə uyğun gəlir?

İ l h a m Ə l i y e v: Əgər yadımdadırsa, təklif olundu ki, görüşün formatı əsasən sual-cavab şəklində qurulsun. Ona görə də mən yalnız verilən suallara cavab verirəm. Bu, birincisi. Mən bizim daxili siyasətimizin vacib elementini yadıma saldığımıza görə Sizə minnətdaram. Söhbətin əvvəlində mən artıq qeyd etdim ki, bizim ölkədə siyasi və iqtisadi islahatlar paralel olaraq həyata keçirilir. Mən qəti surətdə inanıram və tam əminəm ki, siyasi və iqtisadi inkişaf paralel getməsə, onda iqtisadi islahatlar və demokratikləşmə prosesi uğurlu olmayacaqdır. İqtisadi islahatlırsız siyasi islahatlar uğursuzluqla nəticələnəcəkdir. Əgər Sovet İttifaqının və digər ölkələrin tarixinə nəzər salsaq, biz bunun şahidi olacağıq. Siyasi islahatlar və cəmiyyətin

demokratikləşməsi olmadan bütün iqtisadi islahatlar gələcəkdə ciddi problemlərin yaranmasına səbəb olacaqdır. Ona görə də mən hesab edirəm ki, biz Azərbaycanda hər iki istiqamətdə uğurla addımlayırıq. Zənnimcə, son iki il yarım ərzində böyük nailiyyətlər qazanılmışdır. Azərbaycan daha açıq, demokratik və azad ölkəyə çevrilmişdir. Beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qaldırılmış əsas məsələlər nəzərdən keçirilmiş və həll edilmişdir.

Misal üçün, siyasi məhbuslar kimi məsələlər. Bizim ölkədə heç bir siyasi məhbus yoxdur. Ölkəmizdə bütün əsas azadlıqlar bərqərar olunubdur. Söz və fikir azadlığı mövcuddur. Bizim siyasi təsisatlarımız var. Bəli, onlar zəifdir, lakin bu bizim günahımız deyildir. Bizim hökumətimizin səhvi deyil ki, siyasi təsisatlar və ya siyasi partiyalar zəifdir. Bu ola bilsin ki, keçid dövrü ilə bağlıdır. Lakin bununla belə, biz normal siyasi mühit yaratmağa çalışırıq. Hesab edirəm ki, Azərbaycandakı siyasi münasibətlər hələ ki, normal müstəvidə deyildir. İfratçılıq xalq tərəfindən dəstəklənmir və daha davakar və ifratçı olan partiyalar öz populyarlığını itirir və keçirilmiş son parlament seçkiləri bunu göstərdi.

Parlament seçkilərinə gəldikdə isə, bildiyiniz kimi, bir çox sayıələr gəzirdi və müəyyən dairələr fikirləşirdi ki, Azərbaycan növbəti «narıncı» inqilab ölkəsi olacaqdır. Lakin bu belə olmadı. Ona görə yox ki, hökumət xüsusi təzyiq metodlarından istifadə etdi. Onları xalq dəstəkləmədi. Əgər xalq dəstəkləmirsə, bu və ya digər partiyanın işi və yaxud ideyası baş tutmayacaqdır. Siz Azərbaycanı rejim adlandırdınız, mən bu sözlə razılaşmıram. Bəlkə siz bunu ölkəmizə öz münasibətinizi bildirmək üçün deyirsiniz. Azərbaycan – ölkədir və mən bu ölkənin demokratik qaydada seçilmiş prezidentiyəm. Hesab edirəm ki, rejim kimi sözlərlə ölkələri fərqləndirmək düzgün deyildir. Kim müəyyən edir ki, demokratiya harada var, harada isə yoxdur?! Qonşuluqda olan ölkələrə nəzər yetirin. Mən hesab etmirəm ki, Azərbaycanda demokratiyanın səviyyəsi istənilən digər qonşu ölkədəki demokratiyanın səviyyəsindən aşağıdır.

Burada reallıq və onun qavranılması var. Qavranılmaya gəldikdə, bəzən o, əsl reallığı əks etdirməyən informasiyaya əsaslanır. Əgər siz ölkəni görsəniz, onun necə inkişaf etdiyini öyrənsəniz və xalqın rəyi ilə tanış olsanız, bəlkə başqa cür düşünərsiniz. Mən əhalinin mütləq əksəriyyəti tərəfindən dəstəklənən prezidentəm.

Brent Skoukroft: Çox sağ olun, cənab Prezident. Verdiyiniz cavab bizə olduqca böyük təəssürat bağışladı. Orada, arxada sual verən var.

S u a l: Cənab Prezident, İranda 20 milyondan çox azərbaycanlı yaşayır. Azərbaycanın Cənubi Azərbaycana münasibəti necədir?

İ l h a m Ə l i y e v: Azərbaycanlılar bir çox ölkələrdə yaşayırlar. Bu yaxınlarda biz Dünya azərbaycanlılarının II qurultayını keçirdik. Bizim hesablamalarımıza görə, bu gün dünyanın müxtəlif yerlərində 50 milyondan çox azərbaycanlı yaşayır, o cümlədən İranda xeyli sayda etnik azərbaycanlı yaşayır. Təbii ki, onların hamısının taleyi bizim üçün çox vacibdir. Müxtəlif ölkələrə səfər etdikdə mən həmişə Azərbaycan icmasının nümayəndələri ilə görüşlər keçirirəm, çünki qeyd etdiyim kimi, azərbaycanlılar bir çox ölkələrdə yaşayırlar. Biz çalışırıq ki, onların tələbatlarını nəzərə alaıq. Biz azərbaycanlıların yaşadıkları ölkələrlə yaxşı münasibətdə olmağa çalışırıq ki, onların həyatı yaxşılaşsın.

Burada həmçinin İranda yaşayan azərbaycanlılar da nəzərdə tutulur. Mən ötən il İrana rəsmi səfər etmişəm və həmin səfər zamanı Təbrizdə Azərbaycanın konsulluğu açılmışdır. Bu, ikitərəfli münasibətlər sahəsində atılan vacib addım idi və İranla Azərbaycan arasında əlaqələrin mühüm elementinə çevrildi. Fikrimcə, qeyd etdiyim kimi, hər bir ölkə dünyanın digər yerlərində olan öz həmvətənlərinə qayğı ilə yanaşmağa çalışır. Azərbaycan da bu baxımdan istisna deyildir. Ona görə də, başqa ölkələrdəki azərbaycanlıların daha yaxşı yaşaması bizim üçün əsas prioritetlərdən biridir.

S u a l: Bir çoxları hesab edir ki, Vaşinqtonun xoş münasibətini qazanmaq üçün Rusiyaya soyuq münasibət

göstərmək kifayətdir. ABŞ-la Rusiya arasında keçmiş sovet məkanında müəyyən mənada yeni yarışma var. Sizin bu məsələyə münasibətiniz necədir? Sağ olun.

İ l h a m Ə l i y e v: Hesab edirəm ki, həyata keçirdiyimiz siyasət tamamilə aydındır və göz qabağındadır. Onun əsasını bizim dostlarımız və tərəfdaşlarımızla yaxşı, qarşılıqlı surətdə faydalı münasibətlərin qurulması təşkil edir. Münasibətlər qarşılıqlı hörmət, bir-birinin daxili işlərinə müdaxilə etməmək, siyasi dialoqun və iqtisadi əməkdaşlığın təşviq olunması kimi prinsiplərə əsaslanır. Bizim Rusiya ilə olan əlaqələrimiz heç bir xarici amildən asılı deyildir. Azərbaycan buna çox sadıqdır. Rusiya ilə Azərbaycan arasında çox yüksək səviyyədə siyasi dialoq mövcuddur.

Mənim Rusiyaya bir çox səfərlərim olub, onlardan biri rəsmi səfər idi. Prezident Putin bu yaxınlarda Azərbaycanda olmuşdur. Biz vaxtaşırı olaraq görüşlər keçiririk və ikitərəfli münasibətlərin müxtəlif aspektlərinə dair müzakirələr aparırıq. Yeri gəlmişkən deyim ki, prezidentliyim dövründə Rusiya ilə Azərbaycan arasındakı ticarət dövriyyəsi iki dəfə artmışdır. Bütün bunlar yaxşı əməkdaşlıq və anlaşmanı nümayiş etdirir. Buraya iqtisadi inkişaf məsələsini də şamil etmək olar.

Bir sözlə, münasibətlərimizin heç bir digər formatı və yaxud çərçivəsi yoxdur və onlar bizim Birləşmiş Ştatlarla yaxşı əlaqələrimizdən asılı deyildir. Mən artıq qeyd etdim ki, Azərbaycan qarşিদurma zonası deyildir. Əgər siz qeyd etdiyiniz kimi, Rusiya ilə ABŞ hər hansı bir problemin həllini istəyirsə, dünyada digər bir yeri seçə bilərlər. Gəlin Azərbaycanda hamımız bir-birimizə dost olaq.

S u a l: **Sabahınız xeyir, cənab Prezident. Qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi haqqında şərhlerinizi eşitmək istərdim. Qeyri-neft sektorunda inkişaf prioritetləri hansılardır? Bu inkişafa necə başlamaq istəyirsiniz?**

İ l h a m Ə l i y e v: İmkanlar çoxdur və bu baxımdan bizim çoxlu planlarımız var. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən şirkətlər bu yaxınlarda ölkənin qeyri-neft sektoruna 100 milyon

dollar sərmayə qoymuşlar. Bu, əsasən qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsinə sərf olunacaqdır. Biz bu imkanlardan istifadə edərək potensial sərmayədarları cəlb etməyə çalışacağıq və beləliklə, Azərbaycanda yeni sərmayələr üçün əlavə sahələr açılacaqdır. Eyni zamanda, biz özəl sektordakı iş adamları üçün büdcəmizdən 100 milyon ABŞ dolları həcmində kreditlərin verilməsini nəzərdə tutmuşuq. Həmin kreditlər çox güzəştli şərtlərlə verilir ki, sərmayələr əsasən qeyri-neft sektoruna yönəldilsin. Bu, qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün iki əsas elementi təşkil edir və sərmayədarların bu baxımdan tələblərinə cavab verir. Həmin sektorda prioritetlərə gəldikdə isə, bunlar müxtəlif ola bilər. Lakin bizim üçün iqtisadi və sosial inkişaf sahələrinin uzlaşması vacibdir. Azərbaycan əhalisinin yarısının kənd yerlərində yaşadığını nəzərə alsaq, təbii ki, bizim üçün prioritet sahə kənd təsərrüfatıdır.

Ölkəmizin əlverişli iqlimi var. Dünyada olan 11 iqlim qurşağından 9-u Azərbaycanda mövcuddur. Münbit torpaqlar bütün növ kənd təsərrüfatı məhsullarının becərilməsinə imkan yaradır. Dediyim kimi, əhalinin yarısı kənd yerlərində yaşayır. Kənd təsərrüfatı sahəsində çox böyük potensial var. Bununla belə, əsas istehlak mallarına, yəni kənd təsərrüfatı məhsullarına gəldikdə, hələ də idxaldan asılıyıq. Biz bu sahəni elə inkişaf etdirmək istəyirik ki, hətta ixrac da edə bilək. Bundan başqa, təbii ki, söhbət tikinti, turizm, neft kimyası və digər sahələrdən gedə bilər. Lakin kənd təsərrüfatı bizim üçün bir nömrəli sahə kimi qalır.

S u a l: Cənab Prezident, gəlirlərin birdən-birə artması nəinki xoşbəxtlik, həmçinin bədbəxtlik də gətirə bilər. Siz neft və qaz gəlirlərinin artması nəticəsində ölkənin vacib kənd təsərrüfatı imkanlarını boşa çıxaran idxal olunan ucuz kənd təsərrüfatı məhsullarının və inflyasiyanın güclənməsinin qarşısını almaq məqsədi ilə hansı tədbirləri görürsünüz?

İ l h a m Ə l i y e v: Bu bizi narahat edən əsas problemlərdən biridir. Çünki əvvəllər bizi maraqlandıran məsələ tezliklə

neft və qaz layihələrinə başlamaq və neft sektorundan gəlirlər əldə etmək idi. Bu gün isə bizim üçün vacib məsələ makroiqtisadi sabitliyin qorunub saxlanmasıdır. Çünki ötən illərlə müqayisədə, son il bizdə ilk dəfə olaraq, inflyasiya təxminən 9 faiz təşkil etmişdir və bu il təqribən eyni səviyyədə olacaqdır. Əhalinin gəlirləri təqribən 30 faiz artmışdır. Lakin bu da inflyasiya ilə gəlirlər arasındakı böyük fərkdir. Bununla belə, biz xərclər sahəsində son dərəcə ehtiyatlı olmalıyıq. Bəzən biz makroiqtisadi sabitliyi pozmaq üçün xərcləri dayandırmağa məcbur oluruq.

Bizə yardım edəcək elementlərdən biri odur ki, bütün gəlirləri Neft Fondunda cəmləşdiririk. Bu çox şəffaf strukturdur və ona beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən lazımı etimad göstərilir. O, beynəlxalq təşkilatların auditindən keçir və biz Beynəlxalq Valyuta Fondu, Dünya Bankı və digər beynəlxalq təsisatlarla sıx işləyirik. Bütün gəlirlər fonda yığılır. Azərbaycanın hər bir vətəndaşı bilir ki, orada nə qədər vəsait cəmləşir. Bununla belə, fondan edilən hər hansı xərclər ümumiləşdirilmiş büdcə ilə razılaşdırılmış qaydada olur. Başqa sözlə, Azərbaycanın hər bir vətəndaşı özünün parlamentdəki nümayəndəsi vasitəsilə paylanma prosesində iştirak edə bilər. Lakin gələn illər ərzində Azərbaycanın maliyyə gəlirlərinin həcmi gözcərpən dərəcədə artacaqdır. Ölkənin böyük tələbatları var. Biz infrastrukturumuzu təkmilləşdirməliyik, bizə yeni yollar, yeni su kəmərləri, qazpaylayıcı sistemlər, elektrik stansiyaları, məktəblər, xəstəxanalar lazımdır. Bütün bunlar ölkə üçün lazımdır. Lakin eyni zamanda, biz çox ehtiyatlı olmalıyıq ki, iqtisadiyyata həddindən artıq vəsait sərf etməyək. Ölkədə hiperinflyasiya yaranarsa, bütün iqtisadi nailiyyətlərimiz sual altında olacaqdır.

S u a l: Cənab Prezident, ölkənin Birləşmiş Ştatlar ilə hərbi sahədəki münasibətlərinin səviyyəsini təsvir edə bilərsinizmi? ABŞ qüvvələri Əfqanıstandakı əməliyyatları üçün Azərbaycan ərazisindən nə dərəcədə istifadə edir? Özbəkistanda hərbi bazanın bağlanmasıdan sonra həmin

münasibətlər gözəçarpan dərəcədə artıbmı? Azərbaycan ərazisinin ABŞ qüvvələri tərəfindən İran üzərində kəşfiyyat uçuşları və ya quruda hərbi əməliyyatların aparılması məqsədi ilə istifadəsi mümkündürmü? Çox sağ olun.

İ l h a m Ə l i y e v: İlk günlərdən etibarən Azərbaycan antiterror koalisiyasına qoşularaq öz hava məkanını açdı. Həmin vaxtdan etibarən biz regionda təhlükəsizlik və anti-terror əməliyyatları sahəsində Birləşmiş Ştatlarla fəal şəkildə əməkdaşlıq edirik. Biz lap əvvəldən qoşunlarımızı Kosovo və Əfqanıstana göndərdik və Ermənistandan fərqli olaraq, bizim orada sürücülərimiz yox, əsgərlərimiz var. Biz onları digər tərəf kimi yalnız orada olmağı nümayiş etdirmək xatirinə sonradan yox, lap ilk günlərdən göndərdik. Birləşmiş Ştatlarla münasibətlərə gəldikdə, aramızda çox yüksək səviyyədə etimad və inam var və biz hərbi əməkdaşlığımızı davam etdirəcəyik, çünki bu, hər iki ölkənin xeyrinədir.

Eyni zamanda, Azərbaycan, əlbəttə, İrana qarşı mümkün ola biləcək heç bir potensial əməliyyata qatılmayacaqdır. Mən və bizim rəsmilərimiz əvvəllər çox aydın şəkildə bunu bildirmişik. Hesab edirəm ki, bu məsələdə spekulasiyaları dayandırmaq lazımdır. Bizim İranla ikitərəfli sazişimiz var. Həmin sazişdə deyilir ki, ölkələrimizin ərazisi bir-birimizə qarşı hər hansı hərbi əməliyyatların aparılması üçün istifadə oluna bilməz. Buna görə də bizim münasibətlərimiz beynəlxalq sazişlərlə tənzimlənir. Lakin eyni zamanda, əgər Əfqanıstanda sülhə nail olmaq, yaxud İraqda sülhü möhkəmləndirmək üçün əlavə addımların atılması zəruri hesab edilərsə, əlbəttə, Azərbaycan lap əvvəldə olduğu kimi, ABŞ-la çiyin-çiyinə durmaq üçün əlindən gələni edəcəkdir.

S u a l: Hazırda İran haqqında enerji millətçiliyi məsələsi hallandırılır. Bir sıra ölkələr, xüsusən də Rusiya keçirdiyi konfranslar zamanı yeni millətçilik hisslərini enerji təchizatı məsələsinə şamil edir. Sizdən fərqli olaraq, həmin ölkələr, zənnimcə, qeyri-enerji sahələrinin inkişaf etdirilməsi üçün çox iş görmür. Enerji millətçiliyi kimi məsələyə, yəni

millətçiliyə əsaslanan enerji təchizatına Sizin münasibətiniz necədir?

İ l h a m Ə l i y e v: Bu mənim üçün yeni bir şeydir. Əvvəllər mən heç vaxt belə məsələ haqqında eşitməmişəm. Azərbaycanda enerji beynəlmilətçiliyi var, çünki bizim ölkədə Birləşmiş Ştatlar, Böyük Britaniya və digər Avropa ölkələrindən bir çox nümayəndələr işləyir. Onlar 1994-cü ildən bəri bizimlə yaxşı mərəmlə və dostluq ruhunda işləyirlər. Bu cür əməkdaşlığın nəticəsində biz neft və qaz sektoruna təqribən 70 milyard ABŞ dolları yatırılmasını və ümumi hesabla, son 12 il ərzində 28 milyard ABŞ dollarını sərmayə kimi cəlb edə bildmişik. Təbii ki, neft və qaz sektoruna qoyulan sərmayələr digər sektorlara da sərmayələrin cəlb olunmasına xidmət etmişdir. Həmin sektorlar xidmət sahəsini, infrastrukturu, təhsil və sairəni əhatə edir.

Biz apardığımız əməkdaşlıqdan olduqca məmnunuq. Azərbaycanda on minlərlə əcnəbi yaşayır, müxtəlif şirkətlər üçün işləyir və özlərini rahat hiss edirlər. Çünki Azərbaycan çox qonaqpərvər ölkədir.

Ölkədə çox yaxşı şərait mövcuddur və digər ölkələrin nümayəndələrinə münasibət hər zaman müsbət olmuşdur. Lakin Avropadakı müəyyən qaz məsələlərinə gəldikdə, bununla bağlı bir daha bildirmək istəyirəm ki, biz öz qaz layihəmizi başlayanda, zənn edilən bazarımız Türkiyə idi. Bununla bağlı bizim Türkiyə və Gürcüstan ilə müvafiq sazişlərimiz var. Biz heç vaxt Avropanı qazımız üçün potensial bazar hesab etməmişik. Bizim qaz hasilatı elə planlaşdırılır ki, özümüzün tələbatını, Türkiyə və Gürcüstanın tələbatını ödəsin.

Hazırda isə Avropa İttifaqının təmsilçiləri deyirlər ki, qazın gələcəkdə Avropaya nəql olunması sahəsində əməkdaşlıq qurmaq olar. Lakin bu bizim üçün yeni məsələdir. Biz onu heç vaxt ciddi şəkildə nəzərdən keçirməmişik, heç vaxt planlaşdırmamışıq. Ona görə də, əgər bu məsələ gələcəkdə üzə çıxarsa, biz – Azərbaycan, qaz hasilatı sahəsində işləyən şirkətlər, Avropa İttifaqı onu nəzərdən keçirəcəyik. Biz çox şad

olardıq ki, Birləşmiş Ştatlar da iştirak etsin. Çünki Birləşmiş Ştatlar Bakı–Tbilisi–Ceyhan və «Şahdəniz» layihələrində aparıcı rol oynayır. Belə halda, biz özümüzün inkişaf və hasilat proqramlarımıza düzəlişlər edəcəyik. Yəni əlavə sərmayələr qoyulacaq və səylər göstəriləcəkdir. Belə çıxır ki, bu məsələ Avropa üçün təcili xarakter daşıyır. Əgər bu məsələ mümkün qədər qısa müddətdə qaldırılmalıdırsa, bizə xahişlər olarsa və lazım gələrsə, müzakirələrə hazırıq. Bu halda, əlbəttə ki, biz keçmişdə olduğu kimi əməkdaşlıq edəcəyik.

Brent Skoukroft: Cənab Prezident, bu gün burada bizimlə olduğunuza görə Sizə minnətdarlığımızı bildirmək istəyirəm. Söhbətiniz əsnasında nümayiş etdirdiyiniz səmimiliyi, açıqlığı və əhatəli fikirlərinizi yüksək qiymətləndiririk. Vaşinqtonda keçirəcəyiniz görüşlərinizdə, habelə rejim yox, Azərbaycandakı administrasiyanız üçün uğurlar arzulayırıq.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV VAŞİNQTONDA NAMƏLUM ƏSGƏRİN MƏZARI ÖNÜNƏ ƏKLİL QOYMUŞDUR

26 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 26-da Vaşinqtonda Arlinqton milli qəbiristanlığını ziyarət etmişdir.

Azərbaycan prezidentinin şərafinə burada fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü. Fəxri qarovul dəstəsinin rəisi prezident İlham Əliyevə raport verdi.

Buraya toplaşan amerikalılar, o cümlədən məktəblilər prezident İlham Əliyevin bu ziyarətini müşahidə edirdilər. Onlara bildirildi ki, burada rəsmi ziyarətlər, adətən, qısa olur. Lakin Azərbaycana və onun prezidentinə olan xüsusi münasibətə görə bu mərasimə ayrılan vaxt uzadılmışdır və daha yaddaqalan olacaqdır.

Arlinqton qəbiristanlığında ABŞ dövləti yarandığı gündən indiyədək ölkənin azadlığı uğrunda gedən müharibələrdə həlak olmuş şəhidlər dəfn edilmişdir. İraqdakı hərbi əməliyyatlar zamanı həlak olan amerikalı əsgərlər də burada dəfn olunur.

Prezident İlham Əliyev Naməlum əsgərin məzarı önünə əklil qoydu. Azərbaycan prezidentinin şərafinə toplardan 19 yayılım atəşi açıldı, Azərbaycanın və ABŞ-ın dövlət himnləri səsləndi.

Prezident İlham Əliyev sonra buradakı muzeylə tanış oldu. O, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin 1997-ci ildə ABŞ-a ilk rəsmi səfəri zamanı muzeyə hədiyyə etdiyi qılınca da böyük maraqla baxdı.

Prezident İlham Əliyev xatirə olaraq muzeyə hədiyyə təqdim etdi.

QEYRİ-HÖKUMƏT TƏŞKİLATLARININ NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ

26 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 26-da onun üçün ayrılmış iqamətgahda ölkəmizdə fəaliyyət göstərən ABŞ qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri ilə görüşmüşdür.

Görüşdə Soros Fondunun, Hyuman Rayts Voç, Fridoom Haus, İREX təşkilatlarının və Milli Demokratiya İnstitutunun nümayəndələri iştirak edirdilər.

İREX təşkilatının rəhbəri Mark Pomar prezident İlham Əliyevi salamladı, görüş iştirakçılarını dövlətimizin başçısına təqdim etdi.

İ l h a m Ə l i y e v: Mənim Vaşinqtona səfərim Azərbaycan ilə ABŞ arasında qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərin həlli üçün gözəl imkandır və əməkdaşlığımızın daha da inkişaf etdirilməsi üçün bunun böyük əhəmiyyəti olacaqdır.

P o m a r: Biz Azərbaycanda təhsil mübadiləsi proqramlarını həyata keçiririk və səfir Hafiz Paşayev hələ sovet dövründə, yəni 70-ci illərdə bu layihənin ilk azərbaycanlı məzunlarından biri olmuşdur. Bu, əməkdaşlığımıza yaxşı nümunədir.

Sonra qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri təmsil etdikləri qurumların fəaliyyəti və gələcək layihələri barədə məlumat verdilər. Bildirildi ki, Azərbaycanda qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyəti üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Azərbaycanın daha da möhkəmlənməsi, haqlı mövqeyinin müdafiə olunması və əsl həqiqətlərin yayılması üçün bu təşkilatların da üzərinə mühüm vəzifələr düşür və bu istiqamətdə işlər davam etdiriləcəkdir.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 26-da Amerika Birləşmiş Ştatlarının PBC telekanalının müxbiri Fərid Zakariyə müsahibə vermişdir.

AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARI KONQRESİNDƏ GÖRÜŞLƏR

26 aprel 2006-cı il

Aprelin 26-da Azərbaycan prezidenti ABŞ Konqresinə gəlmişdir. Prezident İlham Əliyevi burada Konqresin yüksək vəzifəli şəxsləri böyük mehribanlıqla qarşıladılar. Prezident İlham Əliyev burada bir sıra səmərəli görüşlər keçirdi.

Prezident İlham Əliyev əvvəlcə Konqresin Azərbaycan üzrə işçi qrupunun üzvləri Kurt Ueldon və Solomon Ortislə, Konqresdə Demokrat Partiyasını təmsil edən azlığın lideri xanım Nensi Pelosi ilə, Nümayəndələr Palatasının energetika və beynəlxalq əlaqələr komitələrinin bir qrup üzvü ilə, Senatın xarici təsisatlar üzrə alt komitəsinin sədri Miç MakKonellə və xarici əlaqələr komitəsinin sədri Riçard Luqar ilə görüşdü.

Azərbaycan prezidentinin ABŞ-a səfərini yüksək qiymətləndirən konqresmenlər ölkəmiz arasında strateji tərəfdaşlığın daha da genişlənməyini və bir çox yeni sahələri əhatə etməyini vurğuladılar, ABŞ–Azərbaycan münasibətlərindən söhbət açdılar.

Prezident İlham Əliyev də Vaşinqtona səfərinə böyük əhəmiyyət verdiyini xüsusi vurğuladı və keçirilən görüşlərin, aparılan danışıqların gələcək əməkdaşlığın inkişafına yeni təkan verəcəyini bildirdi.

Görüşlərdə ikitərəfli münasibətlərin müxtəlif sahələri, ölkəmizdə gedən proseslər, Azərbaycanın regionda aparıcı rolu, beynəlxalq məsələlərdə, antiterror koalisiyasında iştirakı və qarşılıqlı marağ doğuran bir sıra məsələlər müzakirə olundu.

ABŞ parlamentinin üzvləri ilə görüşlərdən sonra prezident İlham Əliyev Konqresin Fəxri qonaqlar kitabına ürək sözlərini yazdı:

«Vaşinqtona səfərim ərzində Konqresin dəyərli üzvləri ilə görüşməyimdən çox məmnunam. Ümid edirəm ki, ABŞ–Azərbaycan əlaqələri inkişaf edərək, ölkələrimizə və xalqlarımıza fayda gətirəcəkdir.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

26 aprel 2006-cı il»

AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARI KONQRESİ NÜMAYƏNDƏLƏR PALATASININ SƏDRİ DENNİS HASTERT İLƏ GÖRÜŞ

Ali qonağı böyük hörmətlə qarşılayan cənab Hastert bu səfərin onlarda yeni təəssürat yaratdığını, ABŞ-da Azərbaycanla olan marağın daha da artdığını vurğulayaraq bildirdi ki, ölkələrimiz arasında qanunvericilik sahəsində də əməkdaşlığın inkişafı vacibdir və bu istiqamətdə səylər davam etdirilməlidir.

Prezident İlham Əliyev Birləşmiş Ştatlara səfərinin böyük əhəmiyyət daşıdığını, ikitərəfli münasibətlərin daha da genişləndirilməsi baxımından mühüm işlərin görülməsində yeni mərhələ olacağına əminliyini bildirdi.

Görüşdə Azərbaycanla ABŞ arasında əməkdaşlığın bir çox sahələri, global enerji layihələri, regional təhlükəsizlik və digər məsələlər barədə fikir mübadiləsi oldu.

AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ YƏHUDİ TƏŞKİLATLARININ NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ

26 aprel 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 26-da onun üçün ayrılmış iqamətgahda ABŞ-ın yəhudi təşkilatlarının nümayəndələri ilə görüşmüşdür.

Dövlətimizin başçısı yəhudi təşkilatlarının təmsilçiləri ilə yenidən görüşməkdən şad olduğunu bildirərək dedi ki, ABŞ-a səfərim uğurlu keçir, çox mühüm görüşlərim olubdur. Sizin çoxunuzla Bakıda da görüşmüşük, yaxşı əlaqələrimiz var. Azərbaycanı həmişə dəstəkləmişiniz və ona görə sizə minnətdaram.

Prezident İlham Əliyev bu təşkilatların ölkəmizlə yaxşı tanış olduğunu xatırladaraq dedi ki, Azərbaycanda insanlar bir-biri ilə əmin-amanlıq şəraitində yaşayırlar, tolerantlıq mövcuddur. Əminəm ki, Azərbaycan bütün insanların bir ailə kimi yaşadığı ölkə nümunəsi ola bilər. Azərbaycandakı yəhudi icması cəmiyyətimizdə, ölkənin inkişafında mühüm rol oynayır.

Görüş iştirakçıları adından çıxış edən keçmiş sovet respublikaları üzrə Yəhudi təşkilatının sədri Mark Levin Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin ABŞ-a səfərini yüksək qiymətləndirdi və onun əhəmiyyətli olacağını vurğuladı. O dedi ki, biz Bakıda Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında iştirak etmişik və oradan çox yaxşı təəssüratla qayıtmışıq. Bizə böyük qonaqpərvərlik göstərilmişdir.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

**AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ
KEÇMİŞ PREZİDENTİNİN
MİLLİ TƏHLÜKƏSİZLİK ÜZRƏ
KÖMƏKÇİSİ GENERAL
BRENT SKOUKROFT
İLƏ GÖRÜŞ**

26 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 26-da onun üçün ayrılmış iqamətgahda ABŞ-ın keçmiş prezidentinin Milli Təhlükəsizlik üzrə köməkçisi general Brent Skoukroft ilə görüşmüşdür.

Brent Skoukroft dövlətimizin başçısının Amerika Birləşmiş Ştatlarına səfərinə bu ölkədə xüsusi əhəmiyyət verildiyini vurğuladı, ölkələrimiz arasında strateji əməkdaşlığın uğurla davam etdirilməsindən məmnunluğunu bildirdi.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər barədə ətraflı fikir mübadiləsi oldu.

AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ İCTİMAİ-SİYASİ FİKRİNİ MÜƏYYƏNLƏŞDİRƏN ŞƏXSLƏRLƏ GÖRÜŞ

26 aprel 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev həmin gün mehmanxanada ABŞ-ın ictimai-siyasi fikrini müəyyənləşdirən şəxslərlə görüşmüşdür. Nahar süfrəsi arxasında səmimilik və dostluq şəraitində keçən görüşdə Azərbaycanın son illərdəki iqtisadi inkişafı, regionda liderliyi və dünyada artan imici, prezident İlham Əliyevin Vaşinqtona səfəri yüksək qiymətləndirilmişdir.

**AMERİKA BİRLƏSMİŞ ŞTATLARININ
NÜMAYƏNDƏLƏR PALATASININ ENERGETİKA
VƏ BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR
KOMİTƏLƏRİNİN BİR QRUP
ÜZVÜ İLƏ GÖRÜŞ**

Vaşinqton

26 aprel 2006-cı il

Kurt Ueldon (*Konqresin Azərbaycan üzrə işçi qrupunun üzvü*): Bugünkü qonağımız ABŞ üçün böyük strateji əhəmiyyətə malik olan bir ölkənin, Azərbaycanın prezidenti cənab İlham Əliyevdir. ABŞ ilə Azərbaycan arasında yaxşı dostluq münasibətləri vardır. Mən Konqres ilə Azərbaycanın Milli Məclisi arasında əlaqələrin yaradılmasının təşəbbüskarı olmuşam. Azərbaycan parlamenti ilə fikir mübadiləsi aparırıq. Bu isə iqtisadiyyat, texnologiya sahələrində əlaqələrin yaradılmasına kömək edir.

Cənab Prezident, bu tədbirin iştirakçıları ABŞ-ın dörd ştatını təmsil edən biznes və elm adamlarıdır. Onlar Azərbaycan, Ukrayna, Moldova, Gürcüstan və Xəzər dənizi ətrafında olan digər dövlətlərlə bağlı məsələlərə maraq göstərilir. Keçən il texnologiya məsələləri üzrə Azərbaycanla videokörpü vasitəsilə konfrans keçirilmişdi. Mən bu tədbirdə iştirak etmişdim. Bakıdan bu videokörpüyə Azərbaycanın Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları naziri qoşulmuşdu. Bu tədbir son dərəcə faydalı oldu.

Cənab Prezident, Sizinlə görüşdə ölkənizə sərmayə qoyan insanlar da iştirak edirlər. Onlar Sizin burada olmağınızdan çox məmnundurlar.

Azərbaycan prezidenti barədə qeyd edə bilərəm ki, o, gözəl şəxsiyyətdir, bəş dildə sərbəst danışır. O, son dərəcə gözəl bir

insandır. Biz bir sıra görüşlər keçirmişik və bunlar məndə güclü təəssürat yaratmışdır. Belə hesab edirəm ki, Azərbaycanla əlaqələri möhkəmləndirmək çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu görüş Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll edilməsi ilə bağlı gedən mürəkkəb proses barədə məlumat almağa da imkan verəcəkdir.

İ l h a m Ə l i y e v: Təşəkkür edirəm, sizinlə görüşməyə çox şadam. Prezident kimi, bu mənim Vaşinqtona ilk səfərimdir. Lakin 1994-cü ildən 2003-cü ilə qədər ABŞ-a çox səfərlər etmişəm. Demək olar ki, ildə iki dəfə ABŞ-a səfər edirdim. Bu səfərlər zamanı müxtəlif konfranslarda iştirak etmiş, Konqresdə, Ağ evdə görüşlər keçirmişəm. Hazırda mən prezident kimi, ABŞ-a səfər edirəm və əminəm ki, münasibətlərimiz bundan sonra da genişlənəcəkdir.

Hazırda iki dövlət arasındakı münasibətlər çox uğurla inkişaf edir. Bu münasibətlərin güclü tarixi kökləri vardır. Ölkəmizin cəmi on beş il əvvəl müstəqillik qazanmasına baxmayaraq, bu dövr ərzində Azərbaycan ilə ABŞ arasındakı münasibətlər sürətlə inkişaf etmişdir.

Vaşinqtona səfərimi bu səhər başlamışam. Konqresdə olmağımdan və burada ikitərəfli münasibətlərə dair məsələləri müzakirə etməkdən çox məmnunam. Enerji məsələləri, iqtisadi inkişaf, təhlükəsizlik, nəqliyyat məsələləri ilə bağlı iki ölkə arasında çox gözəl münasibətlər mövcuddur. Əlbəttə, Cənubi Qafqazdakı münaqişələrin həlli daim bizim diqqət mərkəzimizdə olmuşdur. Hesab edirəm ki, səfərim bu nöqtəyindənəzərdən böyük əhəmiyyət kəsb edəcəkdir. Bizim nailiyyətlərimizi bir daha nəzərdən keçirmək və diqqətimizi gələcək münasibətlərimizin aspektləri üzərində cəmləşdirmək imkanımız olacaqdır.

Azərbaycan son illərdə enerji sektorunda çox mühüm rol oynamağa başlamışdır. İrihəcmli neft və qaz ehtiyatlarımız dünya və Avropa bazarlarına nəql olunmaq ərəfəsindədir. Azərbaycanda neft və qaz ehtiyatı gələcək illərdə əhəmiyyətli dərəcədə artacaqdır. Gündə 1 milyon barrel həcmində neft, bir

neçə milyard kubmetr qaz hasil olunacaqdır. Bu bizim üçün, qonşularımız və region üçün əhəmiyyətli bir hadisədir və regionda vəziyyəti daha da yaxşılaşdıracaqdır.

Regional təhlükəsizlik, regional sabitlik daim diqqət tələb edən məsələlərdir. Bu baxımdan Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi regionun normal davamlı inkişafı qarşısında duran başlıca maneədir. Ümid edirəm ki, sülh danışıqları münaqişənin beynəlxalq hüquq normaları və prinsipləri əsasında həll olunması ilə nəticələncək və regionda yaşayan insanlar bundan faydalanacaqlar. Biz sülhün bərpa edilməsini istəyirik. Azərbaycan müstəqilliyini əldə etdikdən sonra işğaldan, təcavüzdən çox əziyyət çəkmişdir. Bir milyon azərbaycanlı öz torpaqlarında qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətində yaşayır. Bu, böyük humanitar fəlakətdir. ABŞ dünyada gedən proseslərə təsir edən bir ölkə və münaqişənin həllində iki ölkə arasında vasitəçi rolunu oynamaq səlahiyyətinə malik olan Minsk qrupunun həmsədrə kimi, bu münaqişənin həllində mühüm rol oynayır.

Bu günə kimi aparılan danışıqlar bir nəticə verməmişdir. Lakin ümid edirəm ki, biz sülhə nail olacağıq.

Burada mən regional əməkdaşlığa, GUAM təşkilatına dair bəzi cədvəlləri görürəm. Ümid edirəm ki, Azərbaycanın həmtəsisçilərindən biri olduğu GUAM təşkilatı gələcəkdə daha mühüm rol oynayacaqdır. Xəzər və Qara dəniz ölkələri arasındakı əməkdaşlıq regionda tamamilə yeni bir vəziyyət yaradacaqdır. Avropa İttifaqının regionun sərhədlərinə yaxınlaşdığını və tezliklə regiona qonşu olacağını nəzərə alsaq, görürük ki, bunlar regionumuzda tam yeni bir vəziyyət yaradacaqdır.

Hazırda nəqliyyat dəhlizləri mühüm rol oynayır və Azərbaycanın coğrafi mövqeyi elədir ki, Asiyadan Avropaya bütün nəqliyyat dəhlizləri, eləcə də şimaldan cənuba nəqliyyat dəhlizi Azərbaycandan keçir. Xəzər dənizi və Qara dənizlə bağlı nə enerji, nə də nəqliyyat dəhlizlərində Azərbaycandan yan keçmək mümkün deyildir. Bu sahədə ölkəmizin rolu daha da artır.

Əlbəttə, regiondakı siyasi proseslər də böyük əhəmiyyət kəsb edir. Demokratikləşmə, siyasi islahatların aparılması, Avroatlantik qurumlara inteqrasiya bizim strateji xəttimizdir. Bütün bu sahələrdə Vaşinqton ilə Bakı arasında hökumət strukturları və icra orqanları səviyyəsində yaxşı anlaşma mövcuddur.

Hesab edirəm ki, qanunvericilik orqanları səviyyəsində də müəyyən işlər görülməlidir. Zənnimcə, ABŞ Konqresində Azərbaycan üzrə işçi qrupunun yaradılması tarixi bir hadisədir. Əməkdaşlığımızın imkanları və faydalarından istifadə etmək vaxtı gəlib çatmışdır. Mən bu məsələləri müzakirə etmək üçün Vaşinqtona gəlmişəm və ümid edirəm ki, səfər zamanı çox gözəl nəticələr əldə olunacaqdır.

S u a l: Ölkənin hərbi büdcəsinin artması nə ilə bağlıdır. Bununla əlaqədar problemlər ortaya çıxa bilərmi?

İ l h a m Ə l i y e v: Bilirsiniz, bu məsələ ümumi kontekstdən çıxarıldıqda suallar yarana bilər. Lakin biz daim deyirik ki, ölkəmizin hərbi büdcəsinin artması ümumi iqtisadi artım ilə bağlıdır. Ötən üç il ərzində ümumi büdcəmiz dörd dəfə artaraq 1 milyard dollardan 4 milyard dollara çatmışdır. Büdcəmiz 1 milyard dollar olan zaman hərbi xərclərimiz 150 milyon dollar təşkil edirdi. İndi büdcəmiz 4 milyard dollar, hərbi xərclərimiz 600 milyon dollardır. Bu artım ümumi inkişafa uyğundur. Bundan əlavə, adambaşına düşən hərbi xərclərə baxsanız, bu rəqəm Ermənistanda daha artıqdır. Bizim iqtisadiyyatımız inkişaf edir. Neft gəlirlərimiz daha da artacaqdır. Buna uyğun olaraq bütün sahələrdə xərclər artır.

Misal üçün, səhiyyə üzrə xərclər 50 faiz artmışdır, eyni zamanda təhsil, infrastrukturla bağlı xərclər də artır. Biz münaqişənin dinc yolla həll olunmasını istəyirik. Bu istiqamətdə danışıqlar aparılır. Ümid edirik ki, münaqişənin dinc yolla həllinə nail olacağıq.

Təşəkkür edirəm.

ABŞ-ın «US NEWS & WORLD REPORT» JURNALINA MÜSAHİBƏ

Vaşinqton

27 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ABŞ-a səfəri zamanı, aprelin 27-də Vaşinqtonda ölkənin ən nüfuzlu nəşrlərindən olan «US News & World Report» jurnalının müxbiri Bey Fanqa müsahibə vermişdir.

Keçən həftə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ABŞ prezidenti Corc Buş ilə bir çox məsələləri müzakirə etməli idi. Bu kiçik müsəlman dövləti ABŞ ilə İran arasındakı gərginliyin yüksək səviyyədə olduğu bir dövrdə Rusiya ilə İran arasında strateji mövqeyə malik olmaqla yanaşı, nəhəng neft bumunun astanasındadır. Bu yay neftin Azərbaycan ərazisindən başlayan və uzunluğu 1000 mil olan boru kəməri vasitəsilə üç ölkədən keçməklə Türkiyənin Aralıq dənizindəki limanına nəqli başlanacaqdır. Prezident İlham Əliyev bu proseslər və ölkəsi ilə Ermənistan arasında on ildən çox davam edən münaqişənin həllində Vaşinqtonun rolu barəsində «US News»a məlumat vermişdir.

S u a l: Bakı–Tbilisi–Ceyhan boru kəmərinin inşasının başa çatması dünyanın neft və qaz bazarlarına necə təsir göstərəcəkdir?

İ l h a m Ə l i y e v: Bu boru kəmərinin inşasının başa çatması ilə ölkəmiz daha çox neft hasil edərək, onu dünya bazarlarına çıxarmaq imkanı qazanacaqdır. Boru kəməri 5-6 il bundan öncə inşa edilməyə başlayanda neftin qiyməti bugünkü kimi yüksək deyildi. İndi bu kəmərlər dünyanın enerji təhlükəsizliyi baxımından daha çox önəm daşımağa başlayır.

Bu, nefti Xəzər dənizindən Aralıq dənizinə çatdıracaq və əvvəllər mövcud olmamış yeni bir xətdir.

S u a l: Boru kəmərinin bazarlara təsirinin kəmiyyət göstəricisi barədə nə isə deyə bilərsinizmi?

İ l h a m Ə l i y e v: Boru kəməri vasitəsilə 2008-ci ildə gündə ən azı bir milyon barrel neft nəql ediləcəkdir. Gələcəkdə bu rəqəm daha da artırıla bilər, bu, hasilatın səviyyəsindən asılı olacaqdır. Onun nəhəng potensialı var.

S u a l: Bəzilərinin «neft fəlakəti» adlandırdıqları vəziyyəti Siz necə adlandırırırsınız?

İ l h a m Ə l i y e v: Biz gələcəkdə neftdən və neftin qiymətindən asılı olmamaq, neft gəlirlərindən istifadə etməklə güclü iqtisadiyyat qurmaq əzmindəyik. Buna nail olmaq üçün neft gəlirlərinin toplanması və xərclənməsi sahəsində yüksək səviyyədə şəffaflıq təmin olunmalıdır. Azərbaycan əsas məqsədi şəffaflığın təmin edilməsi olan Hasilat Sənayelərinin Şəffaflığı Təşəbbüsünün həyata keçirilməsində aparıcı ölkədir.

S u a l: Azərbaycanın dünyəvi, demokratik ölkə kimi inkişafını necə görürsünüz? Əhalisinin əksər hissəsi şəxsi təriqətli olan dünyəvi bir ölkə kimi, siz İran üçün nümunə ola bilərsinizmi?

İ l h a m Ə l i y e v: Gördüyümüz və planlaşdırdığımız işlərdən nümunə kimi istifadə edilməsi bizim məqsədimiz deyildir. Bütün bunlar yalnız Azərbaycan xalqı, ölkəmizin inkişafı üçün edilir. Azərbaycan təkcə Konstitusiyasına görə deyil, öz həyat tərzinə görə də dünyəvi dövlətdir. Burada müxtəlif millətlərə və dini təriqətlərə mənsub olan insanlar sülh və azadlıq şəraitində yaşayırlar. Bu baxımdan ölkəmiz çox yaxşı nümunə ola bilər. Azərbaycanın əhalisinin əksər hissəsini müsəlmanlar təşkil edir, lakin eyni zamanda, burada çoxsaylı xristian və yəhudi icmaları da yaşayır.

S u a l: Gələcəkdə ölkənizdə daha hansı demokratik islahatların həyata keçirilməsi gözlənilir?

İ l h a m Ə l i y e v: Son 5 il ərzində Azərbaycan qanunvericiliyinin böyük bir hissəsi Avropa ölkələrinin standartlarına

uyğunlaşdırmışdır. Ölkəmizdə bütün əsas siyasi azadlıqlar təmin olunur, siyasi təsisatlar getdikcə güclənir. Bununla yanaşı, güclü iqtisadi islahatlar da həyata keçirilməlidir. İnsanlar yoxsul olanda demokratik proseslər barədə deyil, gündəlik ehtiyacları haqqında düşünürlər. Keçən il Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun artımı 26 faiz olmuşdur ki, bu da dünyada ən yüksək göstəricidir.

S u a l: Ümumi daxili məhsulun artımı əsasən neft sektorunda müşahidə olunmuşdur?

İ l h a m Ə l i y e v: 12 faiz qeyri-neft sektorunda, 14 faiz isə neft sektorunda olmuşdur. İndi biz iqtisadiyyatımızı çoxşaxəli etməyə çalışırıq. Neft nə vaxtsa tükənəcəkdir. Buna görə də ölkənin uzunmüddətli inkişafı neftdən asılı olmamalıdır.

S u a l: Siz bildirmisiniz ki, ABŞ ilə İran arasındakı böhran diplomatik yolla həll olunmalıdır. Əgər ABŞ İrana qarşı hərbi qüvvədən istifadə etmək qərarına gələrsə, Azərbaycanın buna reaksiyası necə olacaqdır?

İ l h a m Ə l i y e v: Biz hələ də ümid edirik ki, məsələ diplomatik yolla həll olunacaqdır. Digər seçim regionda fəlakətə səbəb ola, əməkdaşlıq və inkişafı bağlı bütün müsbət meyllərə və perspektivlərə zərər vura bilər. On ildən artıqdır ki, Azərbaycanın ərazisinin bir hissəsi Ermənistanın işğalı altındadır. Bu müddət ərzində aparılmış danışıqların bir nəticə verməməsinə baxmayaraq, Qərbi ölkələri daim münaqişənin dinc yolla həllini tövsiyə edirlər. Buna görə biz də hesab edirik ki, bu məsələdə də mümkün qədər təmkinli olmaq, dinc həll yolundan, diplomatik səylərdən istifadə etmək lazımdır.

S u a l: Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll olunacağına ümidləriniz böyükdür mü?

İ l h a m Ə l i y e v: Bir tərəfdən, 12 ildir ki, atəşkəs rejimi saxlanılır. Müxtəlif dövrlərdə aparılmış danışıqlar heç bir nəticə verməmişdir. Bu isə nikbin olmağa o qədər də imkan vermir. Buna baxmayaraq, digər tərəfdən, ABŞ, Fransa və Rusiya kimi vasitəçilərin son dövrlərdəki fəaliyyəti münaqişənin həlli ilə bağlı ümid yaradır. Münaqişəni həll etmək üçün tərəflər

beynəlxalq hüquq normaları və prinsiplərinə əsaslanmalıdırlar. Azərbaycanın işğal edilmiş əraziləri heç bir qeyd-şərt olmadan geri qaytarılmalıdır. Ermənistan rəhbərliyinin həyata keçirdiyi etnik təmizləmə siyasətindən əziyyət çəkən bir milyondan artıq azərbaycanlı öz doğma yurdlarına qayıtmaq hüququna malik olmalıdır.

S u a l: Keçən il ABŞ-ın Özbəkistandakı K2 hərbi hava bazasını itirməsi Azərbaycanın terrorizmlə mübarizədə rolunu necə dəyişə bilər?

İ l h a m Ə l i y e v: ABŞ öz müttəfiqlərini antiterror əməliyyatına dəvət edən kimi, Azərbaycan bu əməliyyata qoşuldu. Biz indi də bu sahədə tərəfdaşlıq edirik. Azərbaycan əsgərləri ABŞ əsgərləri ilə birlikdə Kosovo, İraq və Əfqanıstanda xidmət edirlər. Bu siyasət qətiyyətlə dəyişməmişdir. ABŞ-ın regiondakı müttəfiqi kimi, Azərbaycanın rolu mühümdür və bu rolun əhəmiyyəti baş verə biləcək hallardan asılı olaraq dəyişə bilər. Lakin bunun əsasında bizim siyasətimiz dəyişə bilməz.

AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ ENERGETİKA NAZİRİ SAMUEL BODMAN İLƏ GÖRÜŞ

27 aprel 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 27-də Vaşinqtonda onun üçün ayrılmış iqamətgahda ABŞ-ın Energetika naziri Samuel Bodman ilə görüşmüşdür.

Samuel Bodman dövlətimizin başçısı ilə görüşündən məmnunluğunu bildirdi, onun bütün sahələrdə fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdi.

Prezident İlham Əliyev xoş sözlərə görə təşəkkür etdi, Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəmərinin yaxın zamanlarda istifadəyə veriləcəyini və beləliklə, Azərbaycanın enerji sektorunun yeni mərhələyə qədəm qoyacağını söylədi.

ABŞ-ın Energetika naziri kəmərin istifadəyə verilməsinin, ümumiyyətlə, energetika sahəsində perspektivlərin Azərbaycanın bölgədə və beynəlxalq aləmdə rolunun daha da artmasına xidmət edəcəyini xüsusi vurğuladı. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanda həyata keçirilən sosial-iqtisadi proqramlardan, energetika sahəsində, qeyri-neft sektorunda görülən işlərdən danışdı.

Görüşdə Azərbaycan prezidentinin ABŞ-a səfərinin əhəmiyyəti bir daha vurğulanaraq bildirildi ki, bu səfər həm ikitərəfli münasibətlərə, həm də energetika sahəsində əməkdaşlığa yeni təkan verəcək, gələcəkdə əlaqələrin daha da genişlənməsinə imkan yaradacaqdır.

AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ DÖVLƏT KATİBİNİN MÜAVİNLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ

27 aprel 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 27-də Vaşinqtonda onun üçün ayrılmış iqamətgahda ABŞ Dövlət katibinin birinci müavini Robert Zollik və xarici siyasət idarəsi başçısının müavini xanım Karen Hyuz ilə görüşmüşdür. Söhbət zamanı ikitərəfli əlaqələr, dövlətimizin başçısının Vaşinqtona səfərinin əhəmiyyəti, müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi, enerji, təhlükəsizlik və Azərbaycanın anti-terror koalisiyasında fəal iştirakı məsələləri müzakirə olundu.

Cənab Robert Zollik vaxtilə prezident Heydər Əliyevlə Bakıdakı görüşünü xatırlatdı. O, Azərbaycan–ABŞ əlaqələrinin səviyyəsindən məmnunluğunu bildirərək dedi ki, əməkdaşlığımız uğurla inkişaf edir.

AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ TİCARƏT NAZİRİ KARLOS QUTYERRES İLƏ GÖRÜŞ

27 aprel 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 27-də onun üçün ayrılmış iqamətgahda ABŞ-ın Ticarət naziri Karlos Qutyerres ilə görüşmüşdür.

Dövlətimizin başçısı ilə görüşmək imkanından şəraf duyduğunu bildirən nazir Azərbaycan prezidentinin Vaşinqtona səfərini yüksək qiymətləndirərək dedi ki, ABŞ müstəqil Azərbaycanın uğurlarını maraqla izləyir. O, qlobal əhəmiyyətə malik Bakı–Tbilisi–Ceyhan layihəsinin hazırlanıb həyata keçirilməsini şəxsən Heydər Əliyevin və prezident İlham Əliyevin böyük uğuru kimi dəyərləndirdi.

Dövlətimizin başçısı Xəzərin Azərbaycan sektorunda zəngin neft yataqlarının birgə işlənilməsinə dair müxtəlif ölkələrin, o cümlədən ABŞ-ın aparıcı şirkətləri ilə sazişlərin imzalanmasında, habelə əsas ixrac boru kəməri layihəsinin reallaşdırılmasında Birləşmiş Ştatlar hökumətinin xüsusi rolunu vurğuladı, bütün bu işlərdə müstəqil Azərbaycan dövlətinin böyük qətiyyət və iradə nümayiş etdirdiyini xatırlatdı. Prezident İlham Əliyev dedi ki, Bakı–Tbilisi–Ceyhan layihəsinin tam başa çatdırılmasında heç bir problem yoxdur və bu il ərzində kəmər istismara hazır olacaqdır.

Cənab Qutyerres bildirdi ki, Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatına daha sıx inteqrasiya olunmaq sahəsində gördüyü işləri ABŞ hökuməti və ölkənin işgüzar dairələrinin nümayəndələri yüksək qiymətləndirirlər. Birləşmiş Ştatlar əsas ixrac boru kəmərinə Xəzər regionunu dünya iqtisadiyyatına qovuşduran mühüm vasitə hesab edir və bu sahədə Azərbaycanı hər

cəhətdən dəstəkləyir. ABŞ Azərbaycanla həm neft-qaz sektorunda, həm də digər sahələrdə əməkdaşlığı genişləndirəcəkdir. ABŞ-ın xarici siyasətdə, xüsusən iqtisadi-ticarət əlaqələrində Azərbaycana böyük əhəmiyyət verdiyini vurğulayan nazir bu sahədə prezident İlham Əliyevin ardıcıl və məqsədyönlü siyasətini yüksək qiymətləndirdi.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ

27 aprel 2006-cı il

Aprelin 27-də Vaşinqtonda «Baker Boats» şirkəti adından Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin şəərəfinə nahar verilmişdir. Süfrə arxasında səmimilik və dostluq şəraitində söhbət zamanı regional tərəfdaş kimi, Azərbaycanın əhəmiyyətinin artması vurğulandı, iqtisadi əməkdaşlıq məsələləri barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Naharda ABŞ Milli İstehsalçılar Assosiasiyasının prezidenti, Miçiqan ştatının keçmiş qubernatoru Con Enqler, ABŞ-in keçmiş Energetika naziri Spenser Abraham, «Boinq» şirkətinin vitse-prezidenti və Avropa üzrə meneceri Qreq Conston, «Bektel» şirkətinin prezidenti Karlos Agila, «Baker Bats» şirkətinin nümayəndəsi Cey Kold, «Ceneral Elektrik» şirkətinin vitse-prezidenti Nensi Dorm, «Şevron–Xəzər» şirkətinin prezidenti Devid Minemyer, «Omni Communityşn» şirkətinin prezidenti Dərya Yavalar, «Motorolla» şirkətinin vitse-prezidenti Dohktan Bulafqa, «Procter Gembl» şirkətinin vitse-prezidenti Karolin Prehm, «Conoco-Philips» şirkətinin vitse-prezidenti Bill Berri və digər nüfuzlu şirkətlərin nümayəndələri iştirak edirdilər.

**«ABŞ–AZƏRBAYCAN STRATEJİ ƏLAQƏLƏRİ:
SİYASİ VƏ İQTİSADI PRIORİTETLƏRİ»
MÖVZUSUNDA KEÇİRİLMİŞ KONFRANSDA
NİTQ**

*Vaşinqton,
«Four seasons» hoteli*

27 aprel 2006-cı il

Aprelin 27-də Vaşinqtonda, «Four Seasons» hotelində Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatasının (AATP) təşkil etdiyi «ABŞ–Azərbaycan strateji əlaqələri: siyasi və iqtisadi prioritetlər» mövzusunda 6-cı biznes və sərmayə konfransı keçirilmişdir. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev konfransda iştirak etmişdir.

Hər iki ölkənin hökumət rəsmilərinin və iş adamlarının iştirak etdikləri konfransı AATP-nin həmsədri Ceremi Beyker açdı:

– Sabahınız xeyir, xanımlar və cənablar!

Mənim adım Ceremi Beykerdir. Mən «Baker Boats» şirkətinin Vaşinqtondakı idarəedici tərəfdaşım və eyni zamanda, Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatasının həmsədriyəm. Mən bu gün palatamız tərəfindən təşkil olunmuş konfransa gəlmiş bütün şəxsləri salamlayıram. Bu gün Ticarət Palatasının onilliyi qeyd olunur və mən əminəm ki, siz hamınız palata üzvlərini bu münasibətlə təbriklərimə qoşulursunuz.

Son illər ərzində Azərbaycan ilə Birləşmiş Ştatlar arasındakı münasibətlər konkret sahələrdən genişmiqyaslı dostluq və əməkdaşlığa yüksəlmişdir. Biz bu nailiyyətin əldə olunmasında Ticarət Palatasının da oynadığı rolu fərəh hissi ilə qeyd edirik. Mən palatanın fəxri həmsədri kimi, onun fəaliyyətinə töhfə

verməkdən şərəf hissi duyuram və idarə heyəti ilə yanaşı, onun işinə uğurlar arzulayıram.

Bugünkü konfrans «ABŞ–Azərbaycan strateji əlaqələri: siyasi və iqtisadi prioritetlər» adlanır. Onun məqsədi Azərbaycanda gedən siyasi və iqtisadi inkişaf məsələlərini yüksək səviyyədə müzakirə etməkdən ibarətdir. Burada regiondakı digər ölkələrin rolu barədə də fikir mübadiləsi aparılacaqdır. Biz bu konfransda Azərbaycan Respublikasının prezidenti cənab İlham Əliyevin ABŞ və Azərbaycan hökumətlərinin yüksək rütbəli rəsmiləri və iki ölkənin iş adamları ilə birgə iştirakından olduqca məmnunuq. Bu gün biz prezident Əliyevin, o cümlədən hökumət üzvlərinin və iş adamlarının iqtisadi inkişaf sahəsindəki gələcək perspektivlər, iqtisadi şaxələndirmə məsələləri barədə fikirlərini dinləyəcəyik.

Beləliklə, biz Azərbaycanda və Xəzər dənizi regionunda biznes imkanları barədə ABŞ-ın işgüzar dairələrinə məlumat verməyə çalışacağıq. Hazırkı konfrans Azərbaycan iqtisadiyyatının müxtəlif sahələri üzrə çıxışlar edilməsini nəzərdə tutur.

Bildiyiniz kimi, 2005-ci ildə Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft boru kəmərinə ilk neftin doldurulmasına başlandı və Cənubi Qafqaz qaz boru kəmərinin çəkilməsi üçün aparılan işlər başa çatmaq üzrədir və bu ilin sonunda həmin boru kəmərinin istismara verilməsi gözlənilir. Azərbaycanda 2004–2005-ci illərdəki yüksək iqtisadi inkişaf ilə yanaşı, 2006-cı ildə ÜDM-in təqribən 30 faiz səviyyəsində artımı gözlənilir. Son on il ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatına yatırılan birbaşa xarici sərmayələrin həcmi 25 milyard ABŞ dollarından çox olmuşdur. Uğurlu enerji strategiyasının inkişaf etdirilməsi, nəqliyyat infrastrukturunun yaradılması və şəffaf Dövlət Neft Fondunun təsis olunması son illər ərzində hökumətin əldə etdiyi nailiyyətlərin yalnız müəyyən hissəsini təşkil edir. Bununla yanaşı, iqtisadiyyatı şaxələndirərək qeyri-neft sektorunda istehsalın həcminin artırılması, regionlarda yerli sahibkarlığın inkişafı, işsizliyin və

yoxsulluğun azaldılması kimi məsələlər prezident Əliyevin rəhbərlik etdiyi hökumətin fəaliyyətinin prioritetləridir.

Sonda onu bildirmək istəyirəm ki, gələnlər ərzində Azərbaycanda daha böyük iqtisadi inkişaf gözlənilir və Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatası ölkə iqtisadiyyatına əlavə sərmayələrin cəlb edilməsinə öz töhfəsini verməkdən, o cümlədən Azərbaycanda biznes fəaliyyəti ilə məşğul olmaqda Amerika şirkətlərinə yardım göstərməkdən və Azərbaycanın iqtisadi potensialını ABŞ-da təşviq etməkdən olduqca məmnundur. Biz istənilən formada yardım göstərməyə hazırıq.

Mən fürsətdən istifadə edərək konfransın lazımı səviyyədə keçirilməsinə görə təşkilatçılara öz minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Palatanın işçilərinin əməyi sayəsində bu tədbir baş tutmuşdur. Biz eyni zamanda, sərf etdikləri vaxta və konfransın sponsorlarına göstərdikləri yardıma görə bu görüşün iştirakçılarına dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

İndi isə mən böyük şərəf hissi ilə bildirmək istəyirəm ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyev konfransda nəinki iştirak edəcək, həmçinin Azərbaycanın siyasi və iqtisadi prioritetləri mövzusunda mühüm nitq söyləyəcəkdir.

Mən prezident Əliyevlə ilk dəfə on il bundan əvvəl tanış olmuşam. Həmin vaxt o, Dövlət Neft Şirkətinin birinci vitse-prezidenti idi.

Mən isə BTC boru kəməri üzrə hüquqşünas işləyirdim. Bu gün, on ildən sonra o, artıq Azərbaycanın prezidentidir, mən isə yenə də Vaşinqtonda hüquqşünas işləyirəm. Görürsünüz, mənim perspektivdəki planlarım daha kiçik oldu. Zənnimcə, prezidentin zəngin tərcümeyi-halı ilə tanış ola bilərsiniz. Sizə paylanmış materiallara bu haqda lazımı məlumat əlavə edilmişdir. Bu vəzifəyə seçilməzdən əvvəl o, hökumətdə mühüm işlərlə məşğul olmuşdur. Bundan başqa, o, palatamızın idarə heyətinin üzvüdür və on il əvvəl palata yarandığı vaxtdan bizi həmişə güclü şəkildə dəstəkləmişdir. Respublika prezidenti seçildikdən sonra onun Vaşinqtona ilk səfərini nəzərə alaraq

mən böyük şərəf hissi ilə sözü Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyevə vermək istəyirəm.

İ l h a m Ə l i y e v : Hörmətli dostlar!

Hörmətli xanımlar və cənablar!

İlk növbədə hamınızı salamlayır, bu gün burada olmağımdan və Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatası tərəfindən təşkil olunmuş konfransda yenidən iştirak etməyimdən son dərəcə məmnunluğumu bildirmək istəyirəm. Artıq qeyd edildi ki, indi palata Birləşmiş Ştatlarla Azərbaycan arasında münasibətlərin bütün sahələrdə inkişaf etdirilməsində çox mühüm rol oynamışdır. Həmin əlaqələr hazırda strateji tərəfdaşlıq münasibətləri hesab olunur. Palata yaradılanda və ilk konfrans keçiriləndə o, bəlkə də Azərbaycanın Vaşinqtondakı, ümumiyyətlə, Amerikadakı yeganə səsi idi. Bizim lobbimiz yox idi. Həmin vaxt böyük, güclü nümayəndəliyimiz yox idi. Palata bizim mesajımızı, fikirlərimizi və baxışlarımızı çatdırmaq, habelə problemlərimiz haqqında danışmaq və ölkələrimiz arasında güclü tərəfdaşlığın qurulması üçün bir vasitə oldu.

Müstəqilliyin ilk illərindən Birləşmiş Ştatlarla münasibətlər Azərbaycan üçün prioritet xarakter daşıyırdı və bu, indi də belə olaraq qalır. Əminəm ki, Vaşinqtona indiki səfərimdən sonra bu əlaqələr daha çox sahələri əhatə edəcəkdir. Mən palata tərəfindən təşkil edilmiş bir çox tədbirlərdə və konfranslarda şəxsən iştirak etmişəm və açıq deyə bilərəm ki, Azərbaycanın enerji inkişafı sahəsində palatanın oynadığı rol çox mühüm olmuşdur. Çünki bir çox vacib şəxslər – siyasətçilər, iş adamları, özəl şirkətlərin nümayəndələri palatanın seminar və konfranslarında iştirak etmişlər. Həmin tədbirlər zamanı onlar Azərbaycanı daha yaxşı tanımaq, ölkəmizdəki sərmayə imkanları barədə məlumat almaq və uzun perspektivdə fəaliyyət göstərmək imkanı əldə etmişlər. Bu gün bizim yüksək səviyyədə münasibətlərimiz və iqtisadi əməkdaşlığımız var. Əlbəttə, bu, energetika sahəsindən başlamışdır.

1994–95-ci illərdə Azərbaycandan beynəlxalq bazarlara potensial marşrut yollarını araşdırdığımız zaman bu, sadəcə,

müzakirə xarakteri daşıyırdı. Bunun bir gün reallığa çevriləcəyinə müəyyən dairələr inanırdı, digərləri isə yox. Bu gün isə biz birgə söylərimizin və işimizin nəticələrini görürük. Mən ona görə «birgə» sözünü işlədirəm ki, çünki ABŞ hökumətinin və ölkənizdəki müxtəlif təsisatların dəstəyi və yardımını olmadan Xəzərdəki neft və qaz yataqlarında kəşfiyyat və hasilatdan tutmuş daşınma əməliyyatlarına qədər məsələləri əhatə edən layihələr, sadəcə, gözəl layihə kimi qalardı. İndi isə bu, artıq reallıqdır və biz Xəzər dənizindəki layihələrin hazırkı mərhələdə olmasından çox şadıq.

Əsas nailiyyətlər artıq əldə olunmuşdur. Bu yaxınlarda biz Bakı–Tbilisi–Ceyhan boru kəmərinin açılışında iştirak edəcəyik və ilin sonunda bizim nəhəng qaz yatağımız «Şahdəniz»də hasilata başlanacaqdır. Azərbaycan neft və qazı Avropa və dünya bazarlarına çıxara biləcəkdir. Beləliklə, biz Azərbaycanın enerji inkişafının əsas ilkin mərhələsini başa çatdıracağıq. Lakin bu hələ son deyildir. Eyni zamanda, başlanğıc da deyildir. Biz orta mərhələni keçməkdəyik və yeni inkişafın ərəfəsindəyik. Hesab edirəm ki, həmin əməkdaşlıq bu yaxınlarda Xəzər dənizi regionunun digər ölkələrinə də şamil olunacaq və beləliklə, BTC kəmərinin və qaz boru kəmərinin regional xarakterini dəyişərək onun vacibliyini Avropa səviyyəsinə və beynəlxalq səviyyəyə qaldıracaqdır.

Azərbaycanın Xəzər dənizindəki sektoru çərçivəsindəki enerji inkişafı iqtisadi və enerji məsələləri hüduqlarından kənara çıxır. Həmin layihələr siyasi və demokratik inkişafı, o cümlədən Azərbaycanda aparılan siyasi islahatlarla, Avroatlantik strukturlarına güclü inteqrasiyamızla bağlıdır. Çünki daşınma marşrutları ölkəmizin və regionun ümumi inkişafının meyllərini birmənalı olaraq əvvəlcədən müəyyən edəcəkdir. Hesab edirəm ki, gələnlər ərzində digər ölkələr və şirkətlər bizim təhlükəsiz, etibarlı və iqtisadi baxımdan səmərəli infrastrukturumuza qoşula bilər. Sonra isə vəziyyət tamamilə dəyişəcəkdir.

Burada dünya əhəmiyyətli layihələr çərçivəsində daha böyük beynəlxalq əməkdaşlıq aparılacaqdır. Neft və qaz məsələlərinin get-gedə daha da ciddiləşməsini və bununla bağlı keçmişdə müşahidə etmədiyimiz müəyyən narahatlıqların ortaya çıxmasını nəzərə alaraq həmin məsələlərin daim diqqət mərkəzində qalması vacibdir. Digər ölkələr üçün etibarlı təchizatçı və daşınma mənbəyi kimi, Azərbaycanın oynadığı rol da artacaqdır. Çox məmnunuq ki, bu gün bizim tərəfdaşımız – Birləşmiş Ştatlarla çox yüksək səviyyədə ikitərəfli münasibətlərimiz var və bu, regionun uğurlu siyasi və iqtisadi inkişafının çox vacib elementidir.

Bir sözlə, gələcəkdə enerji, daşınma və şaxələndirməyə dair planlar və Birləşmiş Ştatların bu prosesdəki rolu barədə olduqca ciddi müzakirələr aparıla bilər. Dünən keçirdiyim görüşlər zamanı bu cür məsələlərə Birləşmiş Ştatların daimi diqqətinin vacib olduğunu qeyd etmişik.

Artıq qeyd etdiyim kimi, Bakı–Tbilisi–Ceyhan boru kəmərinin çəkilməsi bizim məramımızın sonu deyildir. Bu, yalnız başlanğıcdır, bəlkə də daha həlledici və çətin mərhələ yaxınlaşır. Bu mərhələdə digər şirkətlər və ölkələr də iştirak edəcəkdir. Lakin eyni zamanda, bugünkü konfransın gündəliyi Azərbaycanın inkişafının digər aspektlərini əhatə edəcəkdir. Artıq qeyd edildiyi kimi, qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi hazırda bizim üçün prioritet əhəmiyyət daşıyır. Neft və qaz layihələrinə gəldikdə, artıq bizim nailiyyətlərimiz vardır. Lakin qeyri-neft sektorunun şaxələndirilməsi, onun şəffaf olması və xarici sərmayələrin cəlb edilməsi bizim gündəliyimizdə vacib məsələlərdir. Hesab edirəm ki, Azərbaycan rəsmiləri ilə keçirəcəyiniz müzakirələr vəziyyəti çox aydın təsvir edəcək, nailiyyətlərimizi, problemlərimizi, çatışmazlıqlarımızı üzə çıxaracaqdır.

Biz iqtisadi siyasətimizi dövlət proqramları əsasında aparırıq və onların müəyyən mərhələləri var. Hazırda onlar infrastrukturun və onun inkişaf etdirilməsinin vacib aspektlərini əhatə edir. Artıq iki ildən çoxdur ki, biz regional inkişaf

proqramlarını həyata keçiririk. Çox fərəh hissi ilə qeyd edirik ki, iki il yarım ərzində biz 380 min yeni iş yeri açmışıq və onların əksəriyyəti qeyri-neft sektoru sahəsindədir. Hazırda biz sahibkarlar üçün bərabər şəraitin yaradılmasına çalışır və özəl sektora güzəştli kreditlərin verilməsini həyata keçiririk. Əsasən fermerlər üçün 100 milyon dollar həcmində kreditlər ayrılmasını nəzərdə tuturuq. Bu məqsədlə Azərbaycanda 100 milyon ABŞ dolları məbləğində kapitalı olan dövlət şirkəti yaradılmışdır.

Həmin şirkətin əsas fəaliyyəti Azərbaycanda sənaye potensialının qiymətləndirilməsi, bazarın qiymətləndirilməsi və yeni sənaye sektorlarının müəyyən edilməsidir. Biz hazırda bu sahədə ilkin mərhələni keçməkdəyik. Beləliklə, sərmayədar özü üçün potensial sahələri müəyyən edə bilər və bunlar əsasən qeyri-neft sektoruna aid olacaqdır.

Biz neft sektoruna sərmayələrin cəlb edilməsi mərhələsini keçəndə o qədər çətinliklərimiz olmamışdı. Çünki neft sektoru tarixən ölkəmizdə olmuşdur və cəlbedici sahə olaraq qalır. Lakin qeyri-neft sektorunda biz daha çox iş görməliyik ki, potensial sərmayədarların etimadını qazanaq və onlara hüquqi sahədə, vergi sahəsində və iqtisadi şərait haqqında kifayət qədər məlumatın çatdırılmasına çalışaq. Beləliklə, hökumət həm sərmayəçi olaraq əlavə təkan yarada bilər və sərmayədarlar həmin 100 milyon dollar kreditdən istifadə edərək müəyyən vəsait qoya bilərlər.

Azərbaycanda potensial sərmayələr üçün sahələr artıq aydındır və onlar müxtəlifdir. Müasir infrastrukturun yaradılması, yolların çəkilməsi, elektrik stansiyalarının tikilməsi kimi layihələrimiz iqtisadiyyatın, o cümlədən kənd təsərrüfatının, turizmin inkişafı üçün şərait yaradacaqdır. Hazırda ölkəmizdə ümumi gücü 1000 meqavat olan 6 elektrik stansiyası tikilməkdədir. Onlar gələcəkdə ölkənin enerji tələbatını tam ödəməyə imkan verəcəkdir.

Neft və qaz hasilatı ilə məşğul olan ölkə kimi, bizim həmin elektrik stansiyalarına və sənaye obyektlərinə, zavodlara

yanacağıın çatdırılmasında heç bir problemimiz yoxdur. Biz neftin ixracından milyonlarla dollar gəlir əldə edəcəyik. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin neft strategiyası 1994-cü ildə qəbul olunmuşdur və hazırda o öz nəticələrini verir. Bir sözlə, biz bu sahələrdə çox fəal işləyirik və bütün dünya üçün ən yaxşı nümunə ola bilərik. Bizim iqtisadi nailiyyətlərimiz çox müsbətdir. Bu il ərzində ÜDM-in artımı ötən ildəki 26 faizlik artımla müqayisədə təqribən 40 faiz olacaqdır. Bizim sənaye istehsalının artımı 47 faiz olacaqdır.

Eyni zamanda, biz bir çox sosial proqramlar həyata keçiririk. Çünki neftdən əldə olunan gəlirlər Azərbaycan əhalisinə sərf edilməlidir. Biz bu gəlirlər hesabına ötən il ərzində 300-dən çox orta məktəb binası tikmişik. Azərbaycanda 10-dan çox müasir xəstəxana tikilməkdədir. Bir sözlə, biz iqtisadi inkişafımızı əsasən bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinə uyğun qururuq. Biz güclü sosial siyasət həyata keçiririk. Bütün bunlar vacib elementlərdir. Əgər biz diqqəti yalnız azad bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinə yönəltsek və sosial proqramları həyata keçirməsək, ölkəmizdə sosial ədalət olmayacaqdır. Beləliklə, neft gəlirlərinin ədalətli paylanması mümkün olmayacaqdır. Buna görə də əgər siz ölkəmizdə ÜDM-in strukturuna nəzər salsanız görərsiniz ki, özəl sektorun payı təqribən 75 faizdir. İqtisadiyyatın əsasını neft sənayesi təşkil edən ölkə üçün bu, kifayət qədər böyük göstəricidir. Neft hasilatı dövlətin inhisarındadır və qeyri-neft sektorları tamamilə özəlləşdirilibdir.

Bizim büdcə artımımızın əsas bir hissəsi sosial problemlərə – maaşların, pensiyaların artırılmasına sərf olunur. Misal üçün, Ermənistanın təcavüzü nəticəsində öz yurd-yuvalarından qovulmuş qaçqınların yeni yerlərə köçürülməsi üçün sərf edilir. Bu il biz ən sonuncu çadır şəhərciyini ləğv edəcəyik və erməni təcavüzündən əziyyət çəkmiş on minlərlə qaçqın və məcburi köçkün ailələri üçün yeni evlər tikəcəyik. Onları elektrik enerjisi ilə təchiz edəcəyik, yeni xəstəxanalar, məktəblər tikəcəyik. Həmin insanlar Ermənistanın təcavüzündən əziyyət

çəkmişlər və öz yurd-yuvalarına qayıdana qədər müvəqqəti olaraq normal şəraitdə yaşayacaqlar.

İşlərin bu cür qurulması cəmiyyətin möhkəmlənməsinə xidmət edir. Çünki biz bilirik ki, neft hasil edən zəngin ölkələrdə bəzən işlər o qədər də yaxşı aparılmır. Bu baxımdan Azərbaycanda biz fərəh hissi ilə deyə bilərik ki, bir neçə il bundan əvvəl hasilat sənayesində şəffaflyq təşəbbüsünə qoşulmuşuq. Bu, əsasən neft və qaz sektoruna aiddir.

Neft və qaz yataqları ilə zəngin olan ölkədə uğur əldə etmək üçün biz bu sərvətlərdən gələn gəlirləri bərabər qaydada paylamalıyıq. Adi insanlar öz gündəlik həyatlarının yaxşılaşmasını hiss etməlidirlər. Yəni sırf makroiqtisadi göstəricilərin olması kifayət deyildir. Əgər siz soruşsanız ki, ÜDM-in artımı 26 faizdirmi, onlar bu suala cavab verməyəcəklər. Onlar bunu özlərinin gündəlik həyatlarında hiss etməlidirlər. Onlar yaxşı yollar, su təchizatı, səhiyyə xidməti olmasını və uşaqlarının kompüterlərlə təchiz edilmiş müasir məktəblərə getməsini istəyirlər. Onlar cəmiyyətdə sosial ədalətin şahidi olmalıdırlar. Çünki bu, sovet dövründən miras qalmış ən böyük problemlərdən biridir.

Azərbaycanda siyasi və iqtisadi islahatlar paralel olaraq aparılır. Bir sözlə, bu üsul uğurun əldə edilməsinə, vətəndaş cəmiyyətinin saxlanılmasına və ölkə daxilində əmin-amanlığın bərqərar olunmasına aparən yeganə yoldur. Ölkəmiz çox möhkəmdir, hökumətlə xalq arasında güclü əlaqələr var. Bu, ölkədə liberal islahatların aparılması üçün imkan yaradan sabit vəziyyətin əsasını təşkil edir. Çünki bəzən islahatlar çətin də olur. Bəli, bir tərəfdən, onların insanların həyatının yaxşılaşdırılmasına yönəldilməsi aydındır. Lakin digər tərəfdən, islahat prosesi özlüyündə mürəkkəb bir prosesdir. Biz həmin dövrü qısaltmağa çalışmalıyıq və xalqın gözlədiyi nəticələrin təmin olunması məqsədilə fəal işləməliyik.

Mən fərəh hissi ilə demək istəyirəm ki, 2003-cü ildə keçirilmiş prezident seçkiləri ərəfəsində söz verdiyim bütün

məsələlər öz həllini tapmaqdadır. Onlar hətta vəd edildiyi vaxtdan da tez həll olunur.

Biz dünyada gedən enerji proseslərində artıq çox fəal iştirak edirik və dünyanın ən böyük enerji layihəsi məhz Azərbaycanda həyata keçirilmişdir. Hazırda biz nəqliyyat infrastrukturuna daha çox diqqət yetiririk. Çünki bizim yerləşdiyimiz məkan təbiətin bizə bəxş etdiyi hədiyyədir. Biz bundan yaxşı istifadə etməliyik. Şərq–Qərb və Şimal–Cənub nəqliyyat dəhlizindəki tammiqyaslı əməliyyatlarda öz infrastrukturumuzdan istifadə etməliyik.

Hazırda biz Azərbaycanda bir sıra hava limanları tikməkdəyik. Yolların salınmasına diqqət yetiririk. Malların daşınması üçün nəqliyyat vasitələri alırıq. Bir sözlə, biz çox möhkəm infrastruktur yaradıırıq və bunun məqsədi iqtisadi inkişafdır. Bundan istifadə edərkən Azərbaycanın iqtisadi siyasəti olduqca aydındır. Bu, müəyyən ölkələrin impulsiv addımlarına bənzəmir. Biz bilirik ki, 2-3 və ya 5 ildən sonra nəyimiz olacaqdır. Əlbəttə ki, bu, dünyada neftin qiymətlərindən asılıdır. Lakin biz iqtisadi potensialımızı bilirik. Azərbaycanın siyasi əhəmiyyəti get-gedə artacaqdır. Çünki hazırda enerji məsələləri siyasi məsələlərlə çox sıx əlaqəlidir. Bu, tək-cə bizim regionda yox, bütün dünyada belədir. Enerji məsələsi və geosiyasi məsələlər regionda böyük təsirə malikdir və digər məsələlərlə bağlıdır. Bu baxımdan Azərbaycan enerji təchizatının və daşınmanın etibarlı mənbəyidir. Bu əməliyyatlar bütün istiqamətlərdə aparıla bilər.

Əlbəttə, biz Avropa və dünya məsələlərində öz töhfəmizi verə bilirik. Bütün bunlar ölkəmiz üçün daha yaxşı şəraitin yaradılmasına zəmin doğurur və digər ölkələr də buna diqqət yetirir. Sərmayələr çox yüksək səviyyədədir. Müəyyən mənada bəzi problemlər sərmayələrin daha fəal yatırılmasını əngəlləyir. Lakin biz çalışırıq ki, narahatlıq doğuran bütün bu məsələləri aradan qaldıraq. Hazırda bu məqsədlə hökumət daxilində təcrübəli və bacarıqlı əməkdaşlar çalışırırlar ki, bütün iqtisadi islahatlar tam yerinə yetirilsin.

Bizim tərəfdaşlarımızla çox yaxşı münasibətlərimiz var. Bu da iqtisadiyyatın və təhlükəsizliyin çox vacib elementidir. Hesab edirəm ki, bütün nöqteyi-nəzərdən Azərbaycan sərmayələr üçün çox yaxşı bir yerdir. Burada sabit vəziyyət mövcuddur. Ölkəmizdə bu sabitliyin gələn illər ərzində də qorunacağına zəmanət verilir. Mən fürsətdən istifadə edərək, Azərbaycanı tanıyan, vəziyyətlə tanış olan və yaxud hələ məlumatsız olmayan bütün şəxsləri, sərmayədarları bir daha ölkəmizə dəvət edirəm.

Hesab edirəm ki, bu konfrans enerji sektorunun inkişafına, qeyri-neft sektoruna, şəffaflığa, bank sektoruna və sənayenin digər sahələrinin inkişafı planlarımıza aid məsələləri aydınlaşdıracaqdır. Əlbəttə ki, digər şəxslərlə müqayisədə sərmayədarlar vəziyyəti daha yaxşı bilirlər. Lakin eyni zamanda, burada hökumətin də siyasəti olmalıdır. Misal üçün, sərmayədarların müəyyən bir ölkəyə və Azərbaycana dair öz prioritetləri, hökumətin isə digər prioritetləri ola bilər. Bunlar hamısı tarazlı şəkildə aparılmalıdır ki, sərmayələr bərabər yatırılınsın. Ona görə də bu bizim inkişafımızın yeni bir elementidir. Çünki əvvəllər sərmayələr belə bir qaydada yatırılırdı: tutaq ki, müəyyən bir şirkət sərmayədar qismində ölkəyə gəlməyi qərara alırdı və burada imkan tapıb sərmayə qoyurdu. İndi isə bununla yanaşı, biz də öz tərəfimizdən sərmayədarlar üçün bələdçi rolunu oynamağa çalışırıq və onlara yaxşı gəlirlər gətirəcək sahələri təsvir edirik.

Beləliklə, yoxsulluğun, işsizliyin azaldılması üçün çalışırıq. Çünki bunlar hələ də Azərbaycanda problem olaraq qalır. İki il ərzində yoxsulluğun səviyyəsi 49 faizdən 29 faizə düşmüşdür. Lakin hələ ki, bu, böyük rəqəmdir. Hesab edirəm ki, Azərbaycan bir neçə ildən sonra, gündə bir milyon barreldən çox neft hasil edəndən sonra imkanlarımız daha da artacaqdır. Yoxsulluğun tam aradan qaldırılması bizim maksimum məqsədimiz və proqramımızdır. Eyni zamanda, işsizliyin tamamilə aradan qaldırılmasına çalışacağıq. Əlbəttə, digər ölkələrdəki kimi, bizdə də elə insanlar var ki, ümumiyyətlə,

işləmək istəmirlər. Lakin işləmək istəyən insanlar işlə təmin olunmalıdır.

Bu baxımdan hesab edirəm ki, konfrans bələdçi rolunu oynayaraq Azərbaycanın, onun hökumətinin planlaşdırdığı məsələlər haqqında məlumat verəcəkdir. Bizim gələn beşillikdə görəcəyimiz işlər barədə burada məlumat veriləcəkdir. Ona görə də mən sizi çox fəal olmağa çağırıram. Eyni zamanda, bu fürsətdən istifadə edərək Azərbaycana hələ səfər etməmiş şəxsləri ölkəmizə dəvət edirəm.

Mən bir daha bildirmək istəyirəm ki, Vaşinqtonda olmağıma çox şadam. Vaşinqtona bir çox səfərlər etmişəm. Bu gün səhər bu barədə fikirləşirdim: 1994-cü ildən 2003-cü ilə qədər, demək olar ki, il ərzində bəlkə iki dəfə ölkəmizə səfər etmişəm, müxtəlif konfranslarda və eyni zamanda Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatasının tədbirlərində iştirak etmişəm. İndi mən prezident kimi buradayam və bundan çox şadam. Əminəm ki, bu səfər iqtisadi sahədəki əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar açacaqdır. Hazırda Birləşmiş Ştatlar və Azərbaycan arasında olan əməkdaşlıq daha geniş sahələrə şamil ediləcəkdir. ABŞ və Azərbaycan iki tərəfdaş ölkədir, regional və beynəlxalq miqyaslı məsələlər üzrə əməkdaşlıq edir. Əminəm ki, gələcəkdə bizim burada və Bakıda daha çox görüşlərimiz olacaqdır.

Mən sizə və konfransın işinə uğurlar arzulayıram. Çox sağ olun.

* * *

Sonra konfrans öz işini davam etdirdi. «Neft iqtisadiyyatından qeyri-neft iqtisadiyyatına: şaxələndirmə siyasəti» mövzusu ətrafında Azərbaycanın İqtisadi İnkişaf naziri Heydər Babayev, Maliyyə naziri Samir Şərifov, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları naziri Əli Abbasov, Mədəniyyət və Turizm naziri Əbülfəs Qarayev çıxış etdilər. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı İdarə Heyətinin sədri Cahangir Hacıyevin, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin vitse-prezidenti Elşad Nəsirovun, ABŞ Senatının üzvü Sem Braunbəkin, Dövlət katibinin Avropa və

Avrasiya məsələləri üzrə sabiq müavini, «APCD Worldwide» ictimai əlaqələr agentliyinin icraçı vitse-prezidenti Elizabet Consun, ABŞ Milli Təhlükəsizlik Şurasının Avrasiya üzrə direktoru Devid Merkelin və Azərbaycanın ABŞ-dakı səfiri Hafiz Paşayevin «Qeyri-neft sektorunda ticarət və sərmayə», «Azərbaycanda və Xəzər hövzəsində ABŞ-ın maraqları», «Avrasiya nəqliyyat dəhlizinin perspektivləri», «Xəzər enerjisi və beynəlxalq bazarlar», «ABŞ–Azərbaycan münasibətlərinin dinamikası» mövzularında çıxışları dinləndi. Azərbaycanın və ABŞ-ın iş adamları, şirkətlərin nümayəndələri fikir və mülahizələrini bildirdilər. Azərbaycanın bölgədə lider dövlətə çevrilməsini vurğulayan natiqlər beynəlxalq əhəmiyyətli layihələrin həyata keçirilməsində ölkəmizin mühüm rolunu diqqətə çatdırdılar.

AZƏRBAYCAN İCMASININ ÜZVLƏRİ İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ

Vaşinqton

27 aprel 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 27-də Vaşinqtonda onun üçün ayrılmış iqamətgahda ABŞ-dəki Azərbaycan icmasının üzvləri ilə görüşmüşdür.

Ölkəmizin ABŞ-dəki səfiri Hafiz Paşayev görüşü açaraq ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan diasporuna daim diqqət və qayğı göstərdiyini, xarici səfərləri zamanı onun təmsilçiləri ilə müntəzəm görüşlərin əsasını qoyduğunu xatırlatdı. Hazırda Azərbaycan dövlətinin diasporla əlaqələrə xüsusi önəm verdiyini bildirən səfir görüşdə iştirakına görə prezident İlham Əliyevə təşəkkür edərək dedi ki, soydaşlarımızda Sizinlə görüşə maraq çox böyükdür. H.Paşayev Amerikadakı Azərbaycan icmasının son iki ildə xeyli fəallaşdığını, onun təmsilçilərinin Bakıda Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında iştirak etdiklərini, ABŞ-da gözəçarpan tədbirlər, o cümlədən Xocalı soyqırımı ilə bağlı etiraz aksiyaları keçirdiklərini vurğuladı. Prezident İlham Əliyev görüşdə nitq söylədi.

İ l h a m Ə l i y e v: Mən sizinlə görüşməyimə çox şadam. Mən, demək olar ki, səfər etdiyim bütün ölkələrdə olarkən orada yaşayan Azərbaycan icmasının nümayəndələri ilə görüşürəm. Azərbaycanlılar dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayırlar və onların taleyi, əlbəttə, bizi həmişə maraqlandırır. O cümlədən Amerikada yaşayan azərbaycanlılar da bizim üçün çox əzizdir. Bu yaxınlarda Bakıda keçirilmiş Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında da Amerikadan gəlmiş qonaqlar bizim tərəfimizdən xüsusi diqqətlə qarşılanmışlar.

Bizim ölkəmiz, Azərbaycan sürətlə inkişaf edir. Əlbəttə, müxtəlif ölkələrlə olan münasibətlərimiz də inkişaf edir. Bu münasibətlərin inkişafında müvafiq ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar da, əlbəttə ki, mühüm rol oynayırlar və oynamalıdırlar.

Bildiyiniz kimi, Amerika ilə bizim çox səmərəli, işgüzar əməkdaşlığımız var. Biz uzun illərdir ki, tərəfdaş kimi fəaliyyət göstəririk. Bizim əməkdaşlığımız çoxşaxəlidir, həm iqtisadi, həm enerji, eyni zamanda, siyasi, təhlükəsizlik sahəsində Amerika–Azərbaycan münasibətləri çox yüksək sürətlə inkişaf edir. Şübhəsiz ki, mənim buraya rəsmi səfərim də bu istiqamətdə atılan mühüm addımdır. Əminəm ki, səfərdən sonra əlaqələrimiz daha da möhkəmlənəcəkdir.

Ancaq ölkənin maraqlarını təmin etmək üçün onun daxilində gedən proseslər kifayət etmir. Biz nə qədər çalışsaq, öz diplomatik səylərimizi nə qədər artırısaq da, yenə də diasporun köməyinə, dəstəyinə böyük ehtiyac vardır. Çünki siz burada yaşayırsınız, Amerika vətəndaşlarısınız. Siz öz səsini ucaldanda yəqin ki, bu daha da yaxşı eşidilir, nəinki biz hansısa məsələni qaldıranda. Ona görə görə biz hamımız bu imkanlardan səmərəli istifadə edək. Azərbaycan nə qədər güclü olsa, yəqin ki, sizin üçün də bir o qədər yaxşı olar. Azərbaycanın dünyadakı mövqeyi, hörməti artdıqca, əlbəttə, hər bir azərbaycanlı bundan qürur hissi duyur, vətənpərvər insanlar kimi, siz bununla fəxr edirsiniz. Eyni zamanda, sizin buradakı mövqeyiniz nə qədər möhkəm olsa, Azərbaycanın maraqları da bir o qədər təmin ediləcəkdir.

Əlbəttə, mən müqayisə aparmaq istəmirəm. Amma, şübhəsiz ki, əgər ermənilərin güclü lobbisi olmasaydı, bu gün Ermənistanın vəziyyəti tamamilə başqa ola bilərdi. Yəni Ermənistanı bir dövlət kimi saxlayan ən vacib amil və vasitə onların dünyadakı mövqələridir. Əgər fərz eləsək ki, bunu ümumi kontekstdən çıxaraq, onda görürük ki, Ermənistan bir dövlət kimi formalaşmır, yəni uğur əldə etmir. Ancaq onların güclü imkanları, maliyyə imkanları, siyasi dayaqları, müvafiq

qurumlarla əlaqələri, əlbəttə ki, Ermənistanın da mövqələrini möhkəmləndirir. Baxmayaraq, bütün dünya bilir ki, Ermənistan Azərbaycana təcavüz edibdir, bu təcavüz nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizi işğal altındadır. Etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində 1 milyondan artıq azərbaycanlı öz doğma torpaqlarından didərgin düşübdür. Bunlar açıq bəlli olduğuna baxmayaraq, Ermənistana, onun işğalçı siyasətinə hələ ki, lazımı qiymət verilmir.

Ona görə biz də bu istiqamətdə öz fəaliyyətimizi gücləndirməliyik. Bir neçə il ərzində fəaliyyət göstərən Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi də artıq daha səmərəli işləyir. Azərbaycanın müvafiq icmaları daha da fəallaşblar. Azərbaycanın ümumi inkişafı, əlbəttə ki, sizi də ruhlandırır. Siz görəndə ki, ölkəmiz həm iqtisadi, həm siyasi cəhətdən, həm də beynəlxalq qurumlara inteqrasiya baxımından liderlik mövqələrinə sahib olur, əlbəttə, bu sizə də qol-qanad verir, sizi də möhkəmləndirir. Ona görə gərək biz bu məsələlərə geniş kontekstdə baxaq.

Azərbaycan dövləti və hökuməti öz tərəfindən əlindən gələni edəcək ki, diasporun təşkilatlanması və möhkəmlənməsində səylərini göstərsin. Sizi də maraqlandıran, narahat edən məsələlər, problemlər də vaxtlı-vaxtında bizə bəlli olmalıdır. İndi həm maliyyə baxımından, həm də təsir baxımından Azərbaycanın imkanları artır. Ona görə siz Azərbaycanın bu imkanlarından da səmərəli istifadə etməlisiniz. Yəni burada çox səmərəli, davamlı və mütəmadi xarakter daşıyan əlaqə mexanizmi qurulmalıdır. Yəqin ki, bu var, amma istərdim daha da səmərəli olsun.

Biz fəal olmalıyıq, qabaqlayıcı addımlar atmalıyıq. İnformasiya müharibəsində hücum etməliyik. Mən təxminən il yarım bundan əvvəl Xarici İşlər Nazirliyində xaricdə fəaliyyət göstərən səfirlərlə görüş keçirmişdim. Orada da qarşıya qoyduğum məsələlərdən biri o idi ki, biz gərək Azərbaycan mövzusunun dünya ictimaiyyətinə çatdıraq.

Dünən Konqresdə olarkən yenə o «məşhur» 907-ci düzəliş haqqında söhbət apardım. O düzəlişin qəbul edilməsində də obyektiv səbəblər olub, Azərbaycan haqqında məlumat olmayıb, yaxud da ancaq mənfi məlumat olubdur. Həradasa, 90-cı illərin ortalarına qədər təkcə burada deyil, eyni zamanda, Avropa ölkələrində də Azərbaycan haqqında ya mənfi məlumat yayılırdı, yaxud da, ümumiyyətlə, məlumat yayılmırdı. Bizim haqqımızda mənfi rəy yaradan əsas qüvvə erməni lobbisidir. Çünki onların əsas məqsədi Azərbaycanı ləkələmək, antidemokratik dövlət kimi təqdim etmək və beləliklə, sübut etməyə çalışmaqdır ki, demokratiya inkişaf etməmiş belə bir ölkədə ermənilər azlıq kimi yaşaya bilməzlər. Guya onların rahat yaşaması təhlükə altındadır. Ona görə Azərbaycana qarşı çox ciddi kampaniya gedir.

Biz öz səsimizi ucaldırıq. Azərbaycan çalışır ki, özü haqqında həqiqətləri Dünya Birliyinə çatdırsın. Məhz bu sahədə diasporun fəaliyyəti müstəsna xarakter daşıyır.

Mən keçmişdə də Amerikada tez-tez olurdum. 1994-cü ildən başlamış 2003-cü ilə qədər, demək olar, ildə iki dəfə gəlirdim, müxtəlif tədbirlərdə iştirak edirdim. Görürdüm ki, əgər biz öz həqiqətlərimizi düzgün, dolğun şəkildə çatdırıb biliriksə, o zaman münasibət də dəyişir, rəy də dəyişir. Gərək bu iş mütəmadi qaydada aparılsın. Əlbəttə ki, bunda səfirliyin çox böyük rolu var. Çünki səfirlik burada Azərbaycanın rəsmi nümayəndəliyidir və müvafiq qurumlarla əlaqə saxlamaq, əməkdaşlıq etmək imkanları genişdir. Ancaq Azərbaycan diasporunun da öz imkanları var. Məsələn, mən eşidəndə çox şad oldum ki, burada artıq fəaliyyətin yeni formaları da tətbiq olunur, etiraz aksiyaları keçirilir. Azərbaycan haqqında həqiqətləri çatdırmaq üçün müvafiq tədbirlər, görüşlər keçirilir. Bütün bunlar Amerika cəmiyyətinin adət etdiyi formalardır. Sadəcə olaraq, gərək biz bunlardan daha da səmərəli istifadə edək.

Azərbaycan haqqında məlumat gərək operativ qaydada sizə çatdırılsın. İndi Azərbaycanda çoxlu yeni kitablar çapdan çıxır.

Mən də elmi ictimaiyyət qarşısında müvafiq vəzifələr qoymuşam ki, biz Azərbaycan həqiqətləri barədə kitabları müxtəlif dillərə tərcümə edib yaymalıyıq. Bizim alimlərimiz tarixlə bağlı çox gözəl tədqiqatlar aparır, kitablar yazırlar, onlar Azərbaycan dilində çıxır və özümüz oxuyuruq. Amma başqa ölkələrdə heç kim onları oxumur. Biz bütün bu həqiqətləri internet vasitəsilə, tərcümə vasitəsilə dünyaya çatdırmalıyıq.

Erməni təbliğatı nəticəsində indiyə qədər təkcə burada deyil, başqa ölkələrdə də belə bir yanlış rəy qalır ki, guya Dağlıq Qarabağ tarixi baxımdan erməni torpağıdır. Amma bu, tamamilə yanlış bir məlumatdır. Bu, Azərbaycanın əzəli torpağıdır. Onun bütün toponimləri, tarixi Azərbaycanla bağlıdır. Ermənilərin oraya gəlməsi ancaq XIX əsrin əvvəlində başlamışdır. Onlar başqa ölkələrdən oraya köçürülmüşlər. Bunu əks etdirən, ermənilər tərəfindən 1978-ci ildə ucaldılmış abidə də var idi ki, onu vurdular dağıtdılar. Yəni bu həqiqətdir. Bunu Dünya Birliyinə çatdırmaq üçün gərək məlumat olsun, gərək bunu deyən olsun, yazan olsun, tərcümə edən olsun. İndi biz bu işləri görürük. Azərbaycanda yeni ensiklopediyanın nəşri ilə bağlı qərar veriləndir. O ensiklopediya sonra internetə salınacaq, müxtəlif dillərə tərcümə olunacaqdır. Orada Azərbaycanın tarixi, mədəniyyəti, ənənələri, keçmişi haqqında tam, müfəssəl məlumat veriləcəkdir. Yəni bu sizin fəaliyyətinizə də bir dəstək olacaqdır. Çünki bu məsələləri dünyaya çatdırmaq üçün gərək tarixi əsaslar, sənədlər olsun.

Bir sözlə, bir halda ki, ölkəmiz siyasi cəhətdən bölgədəki mövqelərini möhkəmləndirir, iqtisadi baxımdan Azərbaycan dünyada ən sürətlə inkişaf edən ölkədir, biz ideoloji işlərimizi də gərək mütləq indiki zəmanəyə uyğun şəkildə quraq. Ermənistandan fərqli olaraq, bizim təbliğatımız yalan, böhtan üzərində yox, həqiqətlər üzərində qurulubdur. Bizim təbliğatımız reallığı, tariximizi, bu günümüzü əks etdirir və təbii ki, bu həqiqətlər gərək Dünya Birliyinə tam geniş şəkildə çatsın. Bu işdə kifayət qədər nailiyyətlər olsa da, hələ ki, vəziyyət məni tam şəkildə qane etmir. Biz Azərbaycanda bu sahəyə daha da

böyük diqqət göstərməliyik və şübhəsiz ki, müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar bu işlərdə fəal olmalıdırlar.

Hesab edirəm ki, bu çox vacib görüştür. Siz həmişə hiss etməlisiniz ki, müstəqil Azərbaycan dövləti sizinlədir, sizin Vətəninizdir, doğulduğumuz yerdən asılı olmayaraq, bizim hamımızın Vətənidir. Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı bir daha onu göstərdi ki, biz böyük xalqıq. 50 milyonluq Azərbaycan xalqı dünya miqyasında böyük xalqdır, istedadlı xalqdır. Alimlərimiz, yazıçılarımız, şairlərimiz, sərkərdələrimiz bizim tarixi şəxsiyyətlərimizdir. Gərək bunu hamı bilsin. Bütün dünya bunu bilməlidir və biz də gərək bir olaq.

Mən bilmirəm Amerikada necədir, amma başqa ölkələrdə bizim diasporlarımızın müxtəlif dərnəkləri, yaxud təşkilatları var, ancaq onların arasında əlaqələndirmə işləri o qədər də güclü deyildir. Amma o da əsas amildir ki, biz bir olmalıyıq. Xüsusilə xaricdə yaşayan azərbaycanlılar təşkilatlanma prosesində ən qabaqcıl formaları tətbiq etməlidirlər. Müxtəlif təşkilatlar, cəmiyyətlər, dərnəklər ola bilər, amma onların arasında mütləq əlaqələndirmə olmalıdır. Əlbəttə ki, bunda səfirliklərin çox mühüm rolu var. Çünki səfirliklərdə olan informasiya, imkanlar çox genişdir və fəaliyyət də düşünülmüş proqram çərçivəsində aparılmalıdır.

Yenə də deyirəm, bəzi hallarda diasporların fəaliyyəti epizodik xarakter daşıyır. Yəni hansısa tədbir oldu, keçirildi, orada nəsə deyildi, yaxud da çıxışlar oldu, hansısa başqa aksiyalar keçirildi və ondan sonra bir müddət elə bil ki, ara verilir. Gərək işlər düşünülmüş proqram çərçivəsində aparılsın. Necə ki, dövlət, hökumət birillik, beşillik, onillik çərçivədə öz konsepsiyasını, fəaliyyət proqramını tərtib edir, eyni şəkildə də bizim ictimai təşkilatlar etməlidir. Hamı bilməlidir ki, nə vaxt, hansı tədbir keçiriləcək, bu tədbirin keçirilməsi üçün nə kimi addımlar atılmalıdır. Bu addımların atılmasına diasporun imkanları çatırmı, ya yox. Əgər çatmırsa, deməli, səfirlik iştirak etməlidir. Səfirliyin də tutaq ki, imkanları məhdud ola bilər. Onda Azərbaycan hökuməti işlərə qoşulmalıdır. Yəni bunlar

çox böyük təşkilati qabiliyyət tələb edən məsələlərdir. Azərbaycan dövləti və hökuməti bu işlərdə fəal iştirak etməyə hazırdır. Sadəcə olaraq, gərək komitə ilə və hökumət üzvləri ilə, Xarici İşlər Nazirliyi ilə daim güclü əlaqələr olsun, təmaslar möhkəmlənsin ki, biz istəyimizə nail olaq.

Çünki bizim – Azərbaycan dövlətinin, dünyada yaşayan azərbaycanlıların – məqsədimiz birdir: dövlətimiz inkişaf etsin, müstəqilliyimiz möhkəmlənsin, əbədi, dönməz olsun, biz heç kimdən asılı olmayaq. Bu gün Azərbaycanın siyasəti məhz bu amillər üzərində qurulubdur. Biz bütün ölkələrlə gözəl münasibətlər yaratmağa çalışırıq. Ancaq o şərtlə ki, bu münasibətlər qarşılıqlı hörmət, ehtiram əsasında qurulsun və Azərbaycanın milli maraqları təmin olunsun. Ona görə, müstəqil siyasət aparmaq iqtidarında olmaq, əlbəttə, həm böyük cəsarət tələb edir, həm də biz gərək arxayın olaq ki, işlərimiz lazımı səviyyədə dəstəklənir.

Ona görə məqsədlərimiz birdir: Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini həll etmək, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etmək, ermənilərin etnik təmizləmə siyasətindən əziyyət çəkmiş insanları geri, öz doğma torpaqlarına qaytarmaq; Azərbaycanda sülh, inkişaf olsun, bütün müsbət meyllər daha da möhkəmlənsin, demokratik inkişaf, siyasi, iqtisadi islahatlar daha da sürətlə getsin. Biz bunu istəyirik, siz də bunu istəyirsiniz. Hər bir vətənpərvər azərbaycanlı bunu istəyir. Biz bu istiqamətdə səylərimizi birləşdirməli və vahid mövqedən çıxış etməliyik.

O ölkələrdə ki, təşkilatlar vahid bir konfederasiyada, yaxud federasiyada, ya da konqresdə birləşir, o zaman işlər daha da səmərəli qurulur. Bir təşkilatda birləşmək o demək deyil ki, mövcud olan digər təşkilatlar öz müstəqilliyini itirir, yaxud da kiminsə təsiri altına düşür. Xeyr, bu, sadəcə olaraq, əlaqələndirmə məqsədi daşıyır. Əgər biz bu işləri daha da səmərəli görmək istəyiriksə, onda, əlbəttə, əlaqələndirmə işləri də daha sürətlə aparılmalıdır.

Məsələn, burada yaxşı nümunələr var: Azərbaycan Təşkilatları Federasiyası, yaxud Konqresi, yaxud da Əlaqələndirmə Mərkəzi. Əgər bu şəkildə formalaşarsa, bunun təsiri daha da güclü olacaqdır. Əlbəttə ki, bu böyük təşkilat müvafiq ictimai təşkilatlara, dövlət qurumlarına daha da asanlıqla yol tapacaqdır, onunla daha da çox hesablaşacaqlar. Amma görəndə ki, ayrı-ayrı təşkilatlar var, hərəsi haradasa fəaliyyət göstərir, öz aralarında əlaqələr o qədər də yoxdur, təbii ki, münasibət də buna uyğun şəkildə olacaqdır.

Bilirsiniz, müstəqilliyimiz bərpa ediləndən sonra, ondan əvvəlki dövrlərdə Azərbaycanda müxtəlif siyasi proseslər gedirdi. Xaricdə yaşayan azərbaycanlılar 1940–50-ci illərdə müəyyən formada təşkilatlanmışdılar, müxtəlif ölkələrdə diasporlar, təşkilatlar fəaliyyət göstərirdi. Əlbəttə, bu fəaliyyətin əsas məqsədi o idi ki, Azərbaycan müstəqil olsun, müstəqil ölkə kimi yaşasın və xalqımız öz müqəddəratını özü müəyyən etsin.

1991-ci ildə Azərbaycan müstəqil ölkə oldu və o vaxtdan indiyə qədər bizim müstəqilliyimiz möhkəmlənir və güclənir. Yəni o illərdə gündəlikdə olan əsas məramlar, proqramlar 15-16 il bundan əvvəl həyatda öz əksini tapdı. Ona görə, təbii ki, indi fəaliyyətin yeni formaları olmalıdır. Bizim gündəliyimizdə duran məsələlər nədir? Yenə deyirəm, həm Azərbaycan dövlətinin, həm də xaricdə yaşayan azərbaycanlıların məqsədi birdir: ölkəmiz daha da müstəqil olsun, öz siyasətini inamla aparsın və əsas azadlıqlar tam şəkildə təmin edilsin, qanunun aliliyi bərqərar olunsun və müasir, mütərəqqi, hüquqi dövlət formalaşsın. Əminəm ki, bu bizim hamımızın məqsədidir.

Şübhəsiz ki, fəaliyyət göstərən təşkilatların da müxtəlif istiqamətləri, müxtəlif maraq dairələri ola bilər. Ancaq bununla yanaşı, biz gərək ümumi bir məqsəd, amal əsasında öz səylərimizi birləşdirək. Bəzi təşkilatlar siyasi prinsip əsasında fəaliyyət göstərir. Bəlkə də bu, hansısa mərhələdə labüd idi. Ancaq indiki mərhələdə, xüsusilə xaricdə yaşayan azərbaycanlılar siyasi prinsiplərə görə bölünməməlidirlər. Azərbaycanın siyasəti Azərbaycanda həll olunur. Azərbaycanda gedən siyasi

proseslər müsbət məcrada inkişaf edir və bu baxımdan Azərbaycan artıq möhkəmlənmiş bir ölkədir.

Şübhəsiz ki, hər bir insanın öz siyasi baxışları, əqidəsi, idealları ola bilər. Bu da təbiidir və azad cəmiyyət üçün xas olan məsələlərdir. Ancaq bununla yanaşı, siyasi baxışlara baxmayaraq, ümumi məsələlərdə biz hamımız birləşməliyik. Çünki ölkənin, millətin maraqları, dəyərləri bütün siyasi proseslərdən üstün olmalıdır, xüsusilə xaricdə.

Məsələn, mən təəssüf edirəm ki, bəzi siyasi dairələrin nümayəndələri xaricdə olarkən Azərbaycan haqqında həqiqətdən çox uzaq olan mənfi informasiyalar yaymaqla ölkəmizin imicinə xələl vururlar. Biz öz daxili məsələlərimizi Azərbaycanda həll etməliyik. Azərbaycanda siyasi mübarizə də aparılmalıdır və aparılır, bəzi hallarda çox kobud formada olur. Yəqin ki, zaman keçdikcə bu, həll olunacaq və Azərbaycanda siyasi proseslər mədəni müstəviyə keçəcəkdir. Ancaq biz xaricdə buna heç cür imkan verə bilmərik ki, siyasi, yaxud ictimai əsaslara görə ölkənin maraqlarına xeyir gətirməyən fikir ayrılığı, məqamlar olsun.

Mən şübhə etmirəm, hamımız bu fikirlə şərikik ki, xaricdə Azərbaycanın məsələsi, Azərbaycan mövzusu daim çox qabarıq şəkildə özünü göstərməlidir. Biz bu təbliğatda, bu işlərdə çox fəal olmalıyıq. Gözləməməliyik ki, kimsə bizə hücum edəcək, biz də onun cavabını verəcəyik. Biz özümüz hücum etməliyik. Bizim silahımız sözü müzdür. Biz heç kimin torpağını zəbt etməmişik, heç kimə qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparmamışıq. Heç kimin torpağında gözümüz yoxdur. Biz bu münaqişədə zərər çəkən tərəfik. Bizim silahımız hələlik sözdür, istəyirik ki, bu silahdan maksimum dərəcədə istifadə edək. Görsək ki, artıq bu işləmir, sülh, barışıq yolu, danışıqlar yolu səmərə vermir, o zaman təbii ki, siyasətə yenidən baxılacaqdır.

Ancaq bilirsiniz, bu məsələlər bir-biri ilə çox bağlıdır. Azərbaycanın sabitliyi, ölkədə gedən iqtisadi islahatlar, bizim bölgədəki nüfuzumuz, rolumuz, Azərbaycanla bağlı olan nəhəng enerji layihələri, Amerika ilə strateji tərəfdaşlıq mün-

sibətlərimiz, Azərbaycanın Avroatlantik məkanına inteqrasiya meylləri və səyləri – bütün bunlar Azərbaycanın gələcəyini müəyyən edən amillərdir. Azərbaycan diasporunun bütün bu işlərdə çox fəal rolu olmalıdır. Yəni buna böyük ehtiyac var. Çünki bir də deyirəm ki, siz bu ölkənin vətəndaşlarısınız, vətəndaş kimi bütün hüquqlara maliksiniz. Sizin dediyiniz söz, hansısa məsələyə sizin baxışınız bu ölkənin rəsmiləri üçün bəlkə də daha çox önəm daşıyır, nəinki Azərbaycandan gələn hansısa rəsmi bir bəyanat və yaxud da başqa məlumat.

* * *

Görüşdə Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin sədri Tomris Azəri, Amerika–Azərbaycan Şurasının prezidenti Ceyhun Mollazadə, Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin Amerika təmsilçisi Rza Seleşur, ABŞ-da fəaliyyət göstərən «GünAz» TV-nin rəhbəri Əhməd Obalı, Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin üzvü Leyla Rzaquliyeva çıxış edərək fikir və mülahizələrini bölüşdülər. Onlar Azərbaycan prezidentinin Vaşinqtona səfəri çərçivəsində keçirilən bu görüşü yüksək qiymətləndirdilər, diasporun problemlərindən və gələcək planlarından danışdılar, prezidentin dediyi fikirlərin onlar üçün əsas fəaliyyət proqramı olacağını bildirdilər.

T o m r i s A z ə r i: Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyəti kimi, Sizə dayaq olacağımıza, Azərbaycanın adını burada yüksəltmək üçün əlimizdən gələn işləri görəcəyimizə söz veririk.

C e y h u n M o l l a z a d ə: Cənab Prezident, biz əminik ki, bu səfəriniz Amerika–Azərbaycan münasibətlərinə yeni bir təkan verəcək, bu əlaqələr yeni, önəmli bir mərhələyə çıxacaqdır. Biz, burada yaşayan azərbaycanlılar Sizi salamlayırıq. Bakıda keçirilmiş qurultayda da iştirak etmişik. O qurultay bizi çox ruhlandırır və hesab edirik ki, həm bu görüş, həm də qurultay bizim burada apardığımız fəaliyyəti daha da artırmağa sövq edəcəkdir.

* * *

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev görüşdə soydaşlarımızın arzu və istəklərini dinlədi, müstəqil Azərbaycan naminə fəaliyyətlərində onlara uğurlar arzuladı və müvafiq tövsiyələrini verdi.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

Vaşinqton

27 aprel 2006-cı il

Aprelin 27-də Vaşinqtonda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin şəərəfinə rəsmi qəbul təşkil olundu. Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatasının həmsədri Ceremi Beyker çıxış edərək, prezident İlham Əliyevin Amerika Birləşmiş Ştatlarına səfərinin uğurlarından danışdı.

ABŞ-ın ölkəmizdəki keçmiş səfiri Rino Harniş, Azərbaycanın Vaşinqtondakı səfiri Hafiz Paşayev Amerika–Azərbaycan əməkdaşlığından bəhs etdilər. Qəbulda Xarici Özəl İnvestisiyalar Şirkətinin prezidenti Rob Mosbeyker çıxış edərək bildirdi ki, ABŞ ilə Azərbaycan arasında münasibətlər günbəgün genişləniir. Azərbaycan terrorizmə qarşı mübarizədə etibarlı tərəfdaşdır. Eyni zamanda, Azərbaycan Xəzərin enerji ehtiyatlarının tranziti baxımından vacib ölkədir. Amerika Azərbaycana böyük imkanları olan bir ölkə kimi baxır. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev enerji sektoruna xarici sərmayələrin cəlb olunması üçün böyük işlər görmüş və nəticədə, ölkəsinin bugünkü və gələcək inkişafının əsasını qoymuşdur. R.Mosbeyker dedi ki, cənab İlham Əliyev prezidentliyindən əvvəl, parlamentin deputatı və Baş nazir olarkən də xalqına sədaqətlə xidmət etmişdir.

Prezident İlham Əliyev qəbulda nitq söylədi.

İlham Əliyev: Əziz dostlar, xanımlar və cənablar!

Sizi yenidən salamlayır və ABŞ-a səfərim ilə bağlı dərin məmnunluğumu bir daha ifadə edirəm.

Səfər artıq başa çatmaq üzrədir. Sabah ABŞ-ın prezidenti, vitse-prezidenti və Müdafiə naziri ilə görüşlərim olacaqdır. Lakin artıq indidən deyə bilərəm ki, səfər çox uğurlu keçmişdir. Bu səfər qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər üzrə fikir mübadiləsi aparmaq, ikitərəfli münasibətlərə yenidən nəzər salmaq, münasibətlərimizin gələcək perspektivləri barədə danışmaq üçün gözəl imkanlar yaratdı. Əminəm ki, indi strateji əhəmiyyətə malik olan ABŞ–Azərbaycan münasibətləri bundan sonra da inkişaf edəcək və həyatımızın, əməkdaşlığımızın bütün sahələrini əhatə edəcəkdir.

Bu səhər Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatasının təşkil etdiyi konfransın açılışında olarkən mən keçmiş və gələcək barədə düşündüm. Keçən dövr ərzində böyük nailiyyətlər əldə edilmişdir. Ticarət Palatasının onillik fəaliyyəti dövründə ABŞ və Azərbaycan iki müttəfiqə, dost, regional və dünya əhəmiyyətli çox mühüm layihələrin həyata keçirilməsi üçün birgə çalışan ölkələrə çevrilmişlər.

Ümid edirəm ki, əməkdaşlığımız gələcəkdə də bu səviyyədə davam etdiriləcəkdir. Çünki əldə olunan nailiyyətlər yalnız başlanğıcdır. Bizim nəhəng enerji inkişafının, sadəcə, ilk mərhələsi gedir. Ölkələrimiz regional və qlobal təhlükəsizlik məsələləri, terrorizmlə mübarizə, Azərbaycanda iqtisadi və siyasi islahatların həyata keçirilməsi, regionumuzu daha təhlükəsiz və sabit etmək sahəsində əməkdaşlıq edir.

Xəzər hövzəsində enerji təhlükəsizliyi və enerji inkişafı məsələlərində ABŞ hökumətinin oynadığı rol həlledici olmuşdur. Ümid edirəm ki, bu rol gələcəkdə də davam etdiriləcəkdir. Belə ki, bu, bütün planlarımızın və ideyalarımızın həyata keçirilməsi üçün zəruridir. Bu planlar, ideyalar ilk baxışdan real görünməyə bilərdi. On il bundan qabaq bir çox insanlar Bakı–Tbilisi–Ceyhan boru kəmərinin reallığa çevriləcəyinə, Azərbaycanın «Şahdəniz» yatağından hasil ediləcək qazın Avropa istehlakçıları üçün əhəmiyyət kəsb edəcəyinə inanmırdılar. Bunları əvvəlcədən görmək çox çətin idi. Lakin bizim qarşımızda duran məqsədlərimiz var idi və bu məqsədlərə

doğru birgə hərəkət edirdik. Əminəm ki, Azərbaycan və ABŞ-ın, tərəfdaşlarımız və müttəfiqlərimizin birgə söyləri regionda tamamilə fərqli bir vəziyyətin yaranmasına gətirib çıxaracaq, regionun ümumi inkişafına təsir göstərəcək, geniş siyasi islahatların həyata keçirilməsinə kömək edəcəkdir. ABŞ hökuməti bu məsələlərə böyük diqqət yetirir.

Eyni zamanda, Azərbaycanda da bu məsələlərə önəm verilir. Biz bunların həyata keçirilməsi üçün birlikdə çalışmalıyıq. Siyasi və iqtisadi islahatlar, enerji inkişafı sahəsində layihələr, regionu daha təhlükəsiz və sabit etmək istiqamətindəki birgə söylərimiz ikitərəfli əlaqələrimizin, regional sabitliyin və inkişafın elementləridir. Bütün bu məsələlərdə Azərbaycanın rolu getdikcə artır. Xəzər dənizinə xarici sərmayələrin cəlb edilməsi sahəsində öncül bir ölkə kimi, Azərbaycanın fəaliyyəti regionda tamamilə yeni bir vəziyyətin yaranmasına gətirib çıxarmışdır.

Təsəvvür edin ki, 1994-cü ildə «Əsrin müqaviləsi» bağlanmasaydı və sonrakı dövrdə enerji layihələrinin inkişafında uğur əldə edilməsəydi nə baş verə bilərdi?! Regiondakı bütün vəziyyət tamamilə fərqli olardı. Bu gün biz birgə söylərin nəticələrindən faydalanırıq. Biz xalqlarımız üçün daha yaxşı həyat şəraiti, bütün regionda sabitlik və firavanlıq yaratmaq naminə söylərimizi davam etdirmək əzmindəyik.

Cənubi Qafqaz regionu illər, əsrlər boyu müharibələrdən, hərbi əməliyyatlardan, münaqişələrdən əziyyət çəkmişdir.

Bizim böyük mədəniyyətimiz, tariximiz, ənənələrimiz var, lakin əsrlər boyu müstəqilliyimizdən məhrum edilmişdik. Müstəqillik bizim üçün böyük məna kəsb edir. Bu, Azərbaycan xalqı üçün ən böyük dəyərdir. Bu müstəqilliyi necə dönməz və güclü etmək, ölkənin mövqeyini necə gücləndirmək olar? Bu məsələlərlə gündəlik məşğul olmalıyıq.

Tarixdən alınan dərsələr bizim üçün önəmlidir. Ona görə də biz güclü dövlət qurmaq, insanların həyat səviyyəsini daha da yaxşılaşdırmaq, qanunun aliliyinə, bütün siyasi azadlıqlara və geniş demokratiyaya malik tam sərbəst cəmiyyətə nail olmaq

üçün çox çalışmalı, dostlarımız və müttəfiqlərimiz ilə daim təmasda olmalıyıq. Bu baxımdan Ticarət Palatasının rolu çox önəmli olmuşdur. Onun fəaliyyəti bizə ABŞ-la əlaqələri yaxşılaşdırmaq, sözlərimizi çatdırmaq, ölkənin problemləri, istəklərimiz barədə məlumat vermək, birgə əməkdaşlıq imkanlarından istifadə etmək fürsəti vermişdir.

Mən Ticarət Palatası tərəfindən təşkil edilmiş bir çox konfranslarda iştirak etmişəm. Hər dəfə qarşımızda fərqli məsələlər dururdu. Lakin ümumi meyl heç zaman dəyişməmişdir: məqsəd ABŞ ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli münasibətlərin inkişaf etdirilməsi, əməkdaşlıq üçün yeni əsasların yaradılması olmuşdur. İndi münasibətlərimizin necə inkişaf etdiyini görürük. On il bundan əvvəl gündəlikdə bir məsələ dururdusa, indi əməkdaşlığımız geniş aspektdə həyata keçirilərək energetika, təhlükəsizlik, siyasi və demokratik islahatlar, iqtisadiyyat, regional təhlükəsizlik sahələrini əhatə edir. Bütün bu məsələlərə dair bu gün ABŞ və Azərbaycan arasında açıq, səmimi və dostcasına müzakirələr aparılır və bizim fikirlərimiz üst-üstə düşür.

Ona görə də fürsətdən istifadə edərək, Ticarət Palatasının rəhbərliyini, palatanın işində fəal iştirak etmiş bütün insanları, onun tədbirlərini dəstəkləmiş və indi də dəstəkləyən bütün şirkətləri təbrik etmək istəyirəm. Bu, böyük nailiyyətdir. Bunu ona görə demirəm ki, palatanın yubileyidir və yaxşı sözlər söyləmək lazımdır. Bu, bir reallıqdır. Mən palatanın ABŞ–Azərbaycan ikitərəfli münasibətlərinə böyük töhfəsinin daim şahidi olmuşam. ABŞ-la ikitərəfli münasibətlər Azərbaycan üçün prioritet xarakter daşıyır. Ölkəmizin mövqeyi çox açıq və səmimidir. Bu mövqeyə hər hansı bir təsir göstərmək və ya onu dəyişdirmək mümkün deyildir.

Biz siyasətimizi milli maraqlarımıza uyğun, əsl müstəqil dövlət kimi həyata keçiririk. Özünü müstəqil hesab etmək üçün, sadəcə, milli himnə və bayrağa malik olmaq kifayət deyildir. Elə ölkələr var ki, müstəqilliyin bu atributlarına malik olsalar da, müstəqil siyasət həyata keçirə bilmir. Biz, sözün həqiqi

mənasında, müstəqil olduğumuz üçün çox xoşbəxtik və bundan qürur duyuruq. Bu istiqamətdə Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin əməyi böyük olmuşdur. Onun səylərinin nəticəsidir ki, indi Azərbaycan öz milli maraqlarına uyğun siyasət həyata keçirə bilir. Bu siyasətin məqsədi ABŞ və Qərbdəki digər müttəfiqlərimiz ilə əlaqələri gücləndirməkdən ibarətdir. Biz əməkdaşlıq üçün açıq, ölkəmizdə ən böyük sərmayədarlar olan ABŞ şirkətləri ilə yaxşı iqtisadi əməkdaşlıq göstəricilərimiz mövcuddur.

Hazırda Azərbaycanda daha yaxşı sərmayə mühiti yaratmaq istəyirik və əminik ki, bu gün keçirilmiş konfrans bu istiqamətdə mühüm rol oynayacaqdır. Konfransda iqtisadi və siyasi əməkdaşlığın müxtəlif aspektləri müzakirə edilmişdir və nəticələr çox müsbətdir. Hesab edirəm ki, bir neçə aydan sonra konfransın real nəticələrini görəcəyik.

Son on ildə Ticarət Palatası ilə müxtəlif qisimlərdə, hazırda isə suveren dövlətin prezidenti kimi, birgə fəaliyyət göstər-məkdən şərəf duyuram. Nailiyyətlərin əldə olunması üçün birgə çalışdığımız dostlarımızı burada görməkdən çox məmnunam. Bir zamanlar xülya, əfsanə kimi görünən əməkdaşlıq səviyyəsi və layihələrimiz bu gün realıqdır. Bu o deməkdir ki, hər şeyə nail olmaq mümkündür. Xüsusilə çox mürəkkəb yerlərdə də həyata keçirilməsi qeyri-real, qeyri-mümkün hesab olunan layihələr gerçəkləşdirilə bilər. Bunun üçün sadəcə, iradə, qətiyyət, cəsarət və əməkdaşlıq olmalıdır. Bütün bu cəhətlər bizdə var və münasibətlərimizi gələcəkdə də inkişaf etdirmək əzmindəyik. Ümid edirəm ki, ABŞ ilə Azərbaycan arasında mövcud olan strateji tərəfdaşlıq yalnız xalqımıza deyil, bütün regiona fayda gətirəcəkdir. Region daha təhlükəsiz, daha sabit olacaq, nəhayət, ölkəmizdə və bütövlükdə regionda sülh bərqərar ediləcəkdir. Bu yubiley münasibətilə sizi bir daha təbrik edir, sizə xoşbəxtlik və uğurlar arzulayıram.

Çox sağ olun.

C e r e m i B e y k e r: Dəyərli və uzaqgörən fikirlərə görə Azərbaycan prezidentinə minnətdarlıq edirəm. «Görkəmli

rəhbərlik» adlı xüsusi mükafatı prezident İlham Əliyevə təqdim edərək bildirirəm ki, bu mükafat yalnız bir dəfə, palatanın fəaliyyətinin ilk ilində prezident Heydər Əliyevə təqdim edilmişdir. İndi isə palata onun işinə verdiyi dəstəyə və Azərbaycana etdiyi gözəl rəhbərliyə görə prezident İlham Əliyevi bu mükafata layiq görmüşdür.

İ l h a m Ə l i y e v : Mükafata görə təşəkkür edərək bildirirəm ki, bu mənim üçün çox dəyərli mükafatdır. Söz verirəm ki, gələcək fəaliyyətimdə də palatayı dəstəkləmək üçün əlimdən gələni edəcəyəm, Vaşinqtonda, ABŞ-ın digər şəhərlərində, bəlkə də Bakıda daha çox konfranslar keçiriləcək, sizinlə daha tez-tez görüşəcəyəm.

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN
VƏ AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARI
PREZİDENTİ CORC BUŞUN
GÖRÜŞÜ**

Vaşinqton, Ağ ev

28 aprel 2006-cı il

Aprelin 28-də Vaşinqtonda, Ağ evdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Amerika Birləşmiş Ştatlarının prezidenti Corc Buşun görüşü olmuşdur.

Səmimilik və dostluq şəraitində keçən və təxminən 45 dəqiqə davam edən görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlər, regional və beynəlxalq məsələlər geniş müzakirə edildi.

Görüşdən sonra dövlət başçıları mətbuat üçün bəyanatlarla çıxış etdilər.

ABŞ prezidenti Corc Buşun bəyanatı

Cənab Prezident, xoş gəlmisiniz! Olduqca maraqlı səfər elə indicə başa çatmaq üzrədir. Biz zəruri məsələlər haqqında fikir mübadiləsi apardıq və vurğuladıq ki, belə müasir müsəlman ölkəsi öz vətəndaşlarının qayğısına qalır və bilir ki, demokratiya gələcəyin əsasını təşkil edir. Cənab Prezident, mən Sizin rəhbərliyinizi yüksək dəyərləndirirəm. Təbii ki, biz İran haqqında danışırdıq. Mən cənab prezidenti əmin etdim ki, bu problemi diplomatik və dinc yolla həll etmək arzusundayam. Mən onun hökumətinin İraqda yeni demokratiyanın dəstəklənməsi üçün qoşun göndərdiyinə görə çox minnətdaram. Mən bu gün səfirimiz və general Keysi ilə videokonfrans vasitəsilə keçirdiyim görüş haqqında məlumat verdim, çünki orada əldə edilən irəliləyiş barədə öz müttəfiqimizə məlumat verilməsini olduqca vacib hesab edirəm. Mən onunla öz

ümidimi bölüşərək qeyd etdim ki, milli birlik hökuməti sülh və demokratiya kimi məqsədimizə nail olmaqda bizə yardım edəcəkdir.

Əlbəttə ki, biz enerji məsələləri haqqında danışıqlar apardıq. Mən bu dünyada istədiyimiz məqsədə – enerji təhlükəsizliyinə nail olmaqda prezidentin və onun hökumətinin mövqeyinə görə minnətdaram. Azərbaycanın oynayacağı rol olduqca vacibdir. Biz daxili siyasətə, qonşu ölkələrə və həmçinin Ermənistanla olan münasibətlərə aid məsələləri müzakirə etdik.

Mən bu cür müdrik müzakirəni çox yüksək dəyərləndirirəm. Mənimlə fikirləri bölüşdüyünüzə görə minnətdaram. Bizimlə birgə olduğunuza görə minnətdaram. Bir daha «Xoş gəldiniz!» deyirəm.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin bəyanatı

Çox sağ olun, cənab Prezident. Dəvətə görə çox minnətdaram. Vaşinqtonda olmağıma və ikitərəfli münasibətlərə dair məsələləri Sizinlə müzakirə etmək imkanına görə minnətdaram. Əminəm ki, bizim strateji tərəfdaşlıq münasibətlərimiz gələcəkdə möhkəmlənəcəkdir.

Biz ikitərəfli münasibətlərin bütün aspektlərini əhatə etdik. Biz regionda enerji təhlükəsizliyi məsələlərinin təşviq olunmasında Birləşmiş Ştatların dəstəyinə görə, Xəzər dənizində neft və qaz yataqlarının işlənilməsində və enerji daşıyıcılarının beynəlxalq bazarlara çatdırılmasına imkan verən möhkəm nəqliyyat infrastrukturunun yaradılmasında göstərilmiş köməyə görə minnətdarıq. Biz terrorçuluğa qarşı mübarizədə müttəfiq ölkələrlik. Biz ilk günlərdən Birləşmiş Ştatlarla birgə dünyanın müxtəlif yerlərində çiyin-çiyinə olmuşuq və regionda sülhün və sabitliyin bərqərar olunmasına töhfəmizi davam etdirəcəyik. Əlbəttə, Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli də müzakirələrimizin əsas mövzusu təşkil etmişdir. Mən cənab prezidentə danışıqların son vəziyyəti haqqında məlumat verdim və ümidvar olduğumu bildirdim ki,

münaqişənin dinc yolla həlli baş tutacaq və bu, bütün regionda sülhün və sabitliyin bərqərar olmasına xidmət edəcəkdir.

Ümumiyyətlə, demək istəyirəm ki, mən səfərimdən çox razıyam və Azərbaycanın gələcəkdə müasir dünyəvi, demokratik ölkə kimi inkişafında bunu mühüm hesab edirəm. Bizim eyni dəyərlərimiz var. Biz siyasi proseslərin, cəmiyyətimizin demokratikləşməsi prosesinin təşviq olunmasında Birləşmiş Ştatların göstərdiyi yardıma görə minnətdarıq və gələcəkdə bu əməkdaşlığın davam etdirilməsinə çox sadıq.

Çox sağ olun, cənab Prezident.

C o r c B u ş: Son sözü deyim. Mən cənab prezidenti və birinci xanımı onların qızının həftənin sonunda olacaq toy məclisi münasibətilə təbrik etmək istəyirəm. Toy mərasiminə hazırlığın gətirdiyi vaxtda cənab prezidentin burada olması əsl qəhrəmanlıqdır. Biz Sizə və birinci xanıma uğurlar arzulayırıq və ən başlıcası isə qızınıza böyük səadət diləyirik.

İ l h a m Ə l i y e v: Sağ olun, cənab Prezident.

C o r c B u ş: Sağ olun.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 28-də Vaşinqtonda Amerika Birləşmiş Ştatlarının prezidenti Corc Buş ilə görüşü zamanı Ağ evin Fəxri qonaqlar kitabına ürək sözlərini yazdı:

«Mən Birləşmiş Ştatlara səfərimdən və ikitərəfli münasibətləri müzakirə etməkdən çox məmnunam. Birləşmiş Ştatlar ilə Azərbaycan arasındakı strateji tərəfdaşlıq ölkələrimizin və xalqlarımızın rifahına xidmət edir və regionumuzda təhlükəsizlik tədbirlərinin möhkəmləndirilməsində mühüm rol oynayır. Biz ölkələrimiz arasındakı strateji tərəfdaşlıq münasibətlərini yüksək dəyərləndiririk və ümidvarıq ki, onlar gələcəkdə daha da möhkəmlənəcəkdir.

Mən Birləşmiş Ştatların xalqına sülh, səadət və tərəqqi arzulayıram.

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

25.04.2006-cı il».

ABŞ PREZİDENTİ CORC BUŞ İLƏ GÖRÜŞDƏN SONRA JURNALİSTLƏRİN SUALLARINA CAVAB

Vaşinqton, Ağ evin qarşısı

28 aprel 2006-cı il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 28-də ABŞ prezidenti Corc Buş ilə görüşdən sonra Ağ evin qarşısında jurnalistlərin suallarına cavab vermişdir.

S u a l: Cənab Prezident, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı müzakirələr oldumu?

C a v a b: Prezident Buşla görüşüm zamanı ikitərəfli münasibətlərə aid məsələləri müzakirə etdik. Biz müxtəlif sahələrdə olan əməkdaşlığımızı müzakirə etdik. Xüsusən də siyasi və iqtisadi islahatlar sahəsinə, enerji təhlükəsizliyi və nəqliyyata, terrorçuluqla mübarizəmə aid məsələləri və ümumiyyətlə, münasibətlərimizin ümumi gedişatını müzakirə etdik. Bizim münasibətlərimiz dostların, tərəfdaşların münasibətləridir və bizim üçün strateji əhəmiyyət daşıyır və ümumiyyətlə, əlaqələrimizin inkişafı üçün vacibdir. Mən müzakirələrdən çox razıyam. Əlbəttə, biz Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi məsələsini müzakirə etdik. Dünyanın aparıcı ölkəsi və ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrələrindən biri kimi, Birləşmiş Ştatlar bu məsələnin dinc yolla həll olunmasında çox vacib rol oynayır. Biz Birləşmiş Ştatların göstərdiyi səyləri yüksək qiymətləndiririk. Bu səylər sayəsində münaqişə beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında ədalətli həllini tapmalıdır. Mən hesab edirəm ki, Birləşmiş Ştatlara səfərim ikitərəfli münasibətlərimizin gələcək inkişafı

üçün çox mühüm olacaq və ümumiyyətlə, regional inkişaf üçün əhəmiyyətli olacaqdır.

S u a l: Cənab Prezident, İran haqqında danışdınız mı?

C a v a b: Əlbəttə, biz regional təhlükəsizlik məsələlərini müzakirə etdik. Eyni zamanda, qonşu ölkələrlə münasibətlərimizi müzakirə etdik. Çünki biz elə bir regionda yaşayırıq ki, Azərbaycanın qonşu ölkələrlə münasibətləri olduqca vacibdir. Biz bu məsələləri müzakirə etdik və bundan çox razıyıq.

S u a l: Bəs Rusiya haqqında, digər qonşular haqqında danışdınız mı?

C a v a b: O qədər çox yox. Biz əsasən ikitərəfli münasibətlərə aid məsələlər haqqında danışdıq. Çünki bizim uzun müddətdir münasibətlərimiz var. Bu münasibətlər 90-cı illərdən başlanmışdır və əsasən, enerji, nəqliyyat sahələrinə aiddir.

S u a l: Cənab Prezident, enerji inkişafı sahəsində Birləşmiş Ştatların dəstəyi haqqında danışdınız mı?

C a v a b: Bəli, təbii ki, Xəzər dənizində Azərbaycanın enerji inkişafı proqramlarında Birləşmiş Ştatların oynadığı vacib rol tamamilə aydındır və həlledicidir. Artıq Azərbaycan güclü nəqliyyat infrastrukturuna malikdir və bu, Birləşmiş Ştatların dəstəyi sayəsində mümkün olmuşdur.

S u a l: Cənab Prezident, İranla bağlı gərginliyin aradan qaldırılmasına dair ABŞ-ın və Azərbaycanın səylərinin əlaqələndirilməsi məsələsi müzakirə olundumu? Bu gərginliyin aradan qaldırılmasına yönəldilmiş hansısa birgə fəaliyyət planı işlənilib hazırlandı mı?

C a v a b: Burada birgə planlar haqqında söhbət olmadı. Biz yalnız vəziyyət barədə fikir mübadiləsi etdik. Əlbəttə, vəziyyət narahatlıq doğurur və təbii ki, İranın qonşusu kimi, Azərbaycan müəyyən narahatlıq keçirir. Ancaq məsələnin yalnız diplomatik yolla həll edilməsinin zəruriliyi barədə ümumi fikirdə olduğumuz ümid verir ki, hər şey dincliklə həllini tapacaqdır.

S u a l: Cənab Prezident, Dağlıq Qarabağ məsələsinin müzakirəsi ilə əlaqədar hansı açıqlamalar verərdiniz?

C a v a b: Münaqişənin nizama salınması ilə əlaqədar geniş söhbət aparılmışdır. Mən cənab prezidentə danışıqların son mərhələsinin mahiyyətini açıqladım, öz məlumatlarımı verdim. Azərbaycanın mövqeyini bir daha ifadə etdim. Bizim mövqeyimiz dəyişməz olaraq qalır. Bu mövqe bu gün mənim tərəfimdən bir daha ifadə olundu. Bu münaqişə yalnız və yalnız beynəlxalq hüquq normaları əsasında öz həllini tapa bilər. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü danışıqlar mövzusu deyil və olmayacaqdır. Ermənistanın işğalçı qüvvələri Azərbaycanın zəbt edilmiş torpaqlarından çıxmalıdır. Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilərin və oraya qayıdacaq azərbaycanlıların təhlükəsizliyinə zəmanət də verilməlidir. Eyni zamanda, oraya sülhməramlı qüvvələrin gətirilməsi məsələsi də müzakirə oluna bilər. Bütövlükdə, bizim mövqeyimizdə heç bir dəyişiklik yoxdur. Amerika prezidenti öz mövqeyini bildirdi. O bildirdi ki, Amerika çalışır münaqişə sülh yolu ilə həll olunsun və tərəflər razılığa gəlsinlər.

S u a l: Cənab Prezident, Amerika Birləşmiş Ştatlarının Azərbaycana hərbi yardımını artırması gözlənilirmi?

C a v a b: Bilirsiniz ki, biz bu sahədə çox ciddi əməkdaşlıq edirik. Son illər ərzində hərbi sahədə əməkdaşlığımız uğurla inkişaf edir. Amerikanın Müdafiə nazirinin, digər vəzifəli şəxslərinin Azərbaycana səfərləri bu əməkdaşlığın inkişafına böyük kömək göstərir. Biz bu məsələyə çox böyük diqqət yetiririk. Hesab edirik ki, Amerika ilə münasibətlərimiz çoxşaxəli və hərtərəfli olmalıdır, biz iqtisadi, siyasi sahələrdə, energetika sahəsində, eyni zamanda, hərbi sahədə əməkdaşlığın inkişafında maraqlıyıq. Qarşılıqlı maraq doğuran bütün məsələlər açıq şəkildə müzakirə olunur. Biz tərəfdaş, Amerika ilə bir alyansdayıq və bu mövqedə qalacağıq.

S u a l: Cənab Prezident, Ermənistanın Xarici İşlər naziri bəyan edib ki, Sizin bu səfərinizdən sonra Ermənistan prezidenti Robert Köçəryan da Amerikaya səfər edəcəkdir. Sizcə, həmin səfərin reallaşması Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı danışıqlar prosesinə hansisa təsir göstərə bilirmi?

C a v a b: Mən bu barədə bir şey deyə bilmərəm. Mənim Amerikaya səfərim bilavasitə Qarabağ probleminin nizamlanması ilə əlaqədar deyildi. Bu səfərin səbəbi tam başqadır. Səfər ikitərəfli münasibətlərin inkişafına yönəldilibdir. Qarabağ mövzusu səfərin, aparılan danışıqların sadəcə olaraq tərkib hissəsi idi. Yəni bu səfərin mahiyyəti, səbəbləri tam başqadır. Bizim strateji tərəfdaşlığımız Amerikanı Azərbaycanla birləşdirən siyasi, iqtisadi məsələlər, enerji təhlükəsizliyi, regionda sülhün bərqərar olması, təhlükəsizlik tədbirlərinin gücləndirilməsi – məsələlərin geniş spektrinin müzakirəsi onu göstərir ki, aramızda çox yüksək əməkdaşlıq, qarşılıqlı anlaşma var. Beləliklə, bu bizə ümid verir ki, gələcəkdə strateji tərəfdaşlıq daha da güclənəcəkdir. O ki qaldı Ermənistan prezidentinin harasa səfərlərinə, bu məsələ məni maraqlandırmır.

S u a l: Cənab Prezident, tərəflər regionda sülhün və demokratiyanın bərqərar olması ilə bağlı hansısa öhdəliklər götürdülərmə?

C a v a b: Bilirsiniz, mən buraya öhdəlik götürmək üçün gəlməmişəm. Mən tamhüquqlu tərəfdaş kimi gəlmişəm, dost kimi gəlmişəm. Əlbəttə ki, söhbət zamanı bölgədə gedən proseslər, o cümlədən demokratik islahatlar müzakirə olundu. Bu baxımdan da, bu sahədə bizim aramızda fikir ayrılığı yoxdur. Amerika çalışır ki, bölgədə demokratiya daha da geniş vüsət alsın, yayılsın. Bunu biz də istəyirik. Biz də istəyirik ki, bölgədə, o cümlədən Azərbaycanda demokratik proseslər daha da sürətlə getsin. Siyasi münasibətlər mədəni müstəvidə həll olunsun. Bu, əlbəttə, bizim hərtərəfli inkişafımıza böyük dəstək olacaq və bölgədə sülhün, təhlükəsizliyin təmin edilməsində də rol oynayacaqdır. Əlbəttə, bu məsələlər müzakirə olundu və bunlarla bağlı bizim aramızda heç bir fikir ayrılığı yoxdur.

AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ MÜDAFİƏ NAZİRİ DONALD RAMSFELD İLƏ GÖRÜŞ

28 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 28-də Vaşinqtonda ABŞ-ın Müdafiə naziri Donald Ramsfeld ilə görüşmüşdür. ABŞ-ın Müdafiə naziri dövlətimizin başçısının Amerika Birləşmiş Ştatlarına səfərini yüksək qiymətləndirdi və bunun ikitərəfli münasibətlərin inkişafı baxımından əhəmiyyətli olduğunu vurğuladı. O, müxtəlif dövrlərdə Azərbaycana etdiyi səfərləri xatırlatdı, ölkələrimiz arasında əlaqələrin inkişafından, o cümlədən hərbi sahədə əməkdaşlıqdan məmnunluğunu bildirdi, Azərbaycanın antiterror koalisiyasında fəaliyyətini yüksək dəyərləndirdi. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə, o cümlədən enerji sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdiyini və genişləndiyini söylədi.

Donald Ramsfeld Azərbaycan sülhməramlılarının dünyanın müxtəlif bölgələrində təhlükəsizliyin təmin olunmasında iştirakını, ölkəmizin fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət proqramı çərçivəsində NATO ilə fəal əməkdaşlığını xüsusi vurğuladı. Görüşdə Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı aparılan danışıqların hazırkı vəziyyəti, regional əməkdaşlıq və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə fikir mübadiləsi edildi.

AMERİKA BİRLƏSMİŞ ŞTATLARININ VİTSE-PREZİDENTİ RİÇARD ÇEYİNİ İLƏ GÖRÜŞ

28 aprel 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Vaşinqtona səfəri çərçivəsində aprelin 28-də Amerika Birləşmiş Ştatlarının vitse-prezidenti Riçard Çeyni ilə görüşmüşdür.

Cənab Çeyninin iqamətgahında keçirilən görüşdə hər iki ölkəni maraqlandıran çoxsaylı məsələlər, xüsusilə də beynəlxalq antiterror koalisiyasında Azərbaycanın fəal iştirakı, regional təhlükəsizlik, Bakı–Tbilisi–Ceyhan layihəsinin başa çatdırılması, Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Səfər başa çatdı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 28-də ABŞ-a səfərini başa çatdıraraq Vətənə yola düşdü. Azərbaycanın və Amerikanın dövlət bayraqları ilə bəzədilmiş Vaşinqtonun Endryus hərbi hava limanında prezident İlham Əliyevi Dövlət Departamentinin yüksək vəzifəli şəxsləri səmimiyyətlə yola saldılar.

Prezident İlham Əliyev aprelin 29-da səhər Bakıya gəldi.

**İSRAİL DÖVLƏTİNİN PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB MOŞE KATSAVA**

Hörmətli cənab Prezident!

İsrail dövlətinin milli bayramı – Müstəqillik günü münasibətilə Sizə və bütün xalqınıza ən səmimi təbriklərimizi yetirirəm.

Əmin olduğumu bildirirəm ki, Azərbaycan–İsrail münasibətlərinin inkişafı bundan sonra da xalqlarımız arasında dostluq və əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinə xidmət edəcəkdir.

Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, ölkənizə sülh və tərəqqi arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 1 may 2006-cı il

**NORVEÇİN «STATOYL» ŞİRKƏTİNİN
PREZİDENTİ HELQE LUNDUN
RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

2 may 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 2-də Prezident sarayında Norveçin «Statoyl» neft şirkətinin prezidenti Helqe Lundun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı 1994-cü ildən etibarən ölkəmizdə həyata keçirilən neft strategiyasının hazırda gözəl nəticələr verdiyini və Azərbaycanın əhəmiyyətinin getdikcə artdığını vurğuladı. Prezident İlham Əliyev «Statoyl»un ölkəmizin energetika sahəsində fəal iştirakını qeyd etdi və Azərbaycanın şirkətlə əlaqələrinin bundan sonra da genişlənəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi. Helqe Lund rəhbərlik etdiyi şirkətin ölkəmizlə əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verdiyini söylədi. Azərbaycanın energetika sahəsində qazandığı böyük nailiyyətləri vurğulayan qonaq «Statoyl» şirkətinin ölkəmizlə gələcəkdə də əməkdaşlıq edəcəyinə əminliyini bildirdi.

OMAN SULTANLIĞININ XÜSUSİ TAPŞIRIQLAR ÜZRƏ SƏFİRİ ŞEYX QHASAN ŞAKİRİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

2 may 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 2-də Prezident sarayında Oman Sultanlığının xüsusi tapşırıqlar üzrə səfiri, sultanın şəxsi müşaviri, Omanın BMT-dəki səfiri, Böyük Britaniyadakı səfirliyinin səlahiyyətli naziri, YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiri Şeyx Qhasan Şakiri qəbul etmişdir. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın YUNESKO ilə əlaqələrə xüsusi önəm verdiyini vurğuladı. Təşkilatın ölkəmizin tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunmasına verdiyi töhfəni yüksək qiymətləndirən prezident İlham Əliyev əməkdaşlığın bundan sonra da davam etdiriləcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Şeyx Qhasan Şakiri Azərbaycanın YUNESKO-nun fəal üzvlərindən biri olduğunu bildirdi. O, böyük tarixi-mədəni irsə malik olan Azərbaycan ilə təmsil etdiyi təşkilat arasındakı əlaqələrin gələcəkdə də genişlənəcəyinə əminliyini söylədi.

ƏFQANİSTAN İSLAM RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ HƏMİD KƏRZAI İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

4 may 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 4-də Prezident sarayında Əfqanıstan İslam Respublikasının Prezidenti Həmid Kərzai və onu müşayiət edən nümayəndə heyəti ilə görüşmüşdür.

Əfqanıstan prezidenti xalqımızın ümummilli lideri prezident Heydər Əliyevlə Türkiyədə görüşünü və onunla apardığı danışıqları məmnunluqla xatırladı. O, Azərbaycanda son illərdəki inkişafdan, iqtisadi göstəricilərin yüksək səviyyəyə çatmasından məmnunluğunu söylədi. Əfqanıstanda uzunmüddətli vətəndaş müharibələrinin ağır nəticələrini xatırladan prezident Kərzai ölkəsinin iqtisadi dirçəlişə nail olmaq üçün görülən bərpa işləri barədə məlumat verdi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev ölkəmizdə iqtisadi inkişaf proseslərindən danışaraq dedi ki, Ermənistanın təcavüzü nəticəsində ərazilərimizin 20 faizi işğal olunsada, biz iqtisadi inkişafa nail ola bildik. Dövlətimizin başçısı vurğuladı ki, ictimai-siyasi sabitlik iqtisadiyyatın inkişaf etməsi və ölkəyə böyük həcmdə sərmayələrin cəlb olunması üçün vacib şərtidir. Prezident İlham Əliyev ümidvar olduğunu bildirdi ki, Əfqanıstanda da iqtisadi inkişaf və dirçəliş baş verəcəkdir.

Görüşdə Azərbaycan ilə Əfqanıstan arasında mümkün iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsinin perspektivləri, regional iqtisadi əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olundu. Əfqanıstan prezidenti Azərbaycanda neft-qaz sektorunda həyata keçirilən layihələrlə maraqlandı. Dövlətimizin başçısı global layihənin uğurla reallaşdırılması və onun əhəmiyyəti barədə məlumat verdi.

**İRAN İSLAM RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ MAHMUD ƏHMƏDİNEJAD
İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

4 may 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 4-də Prezident sarayında İran İslam Respublikasının Prezidenti Mahmud Əhmədinejad ilə görüşmüşdür.

Prezidentlər ötən ilin dekabrında Naxçıvandakı görüşlərini xatırladılar. Ölkələrimiz arasında tarixi köklərin birliyinin, xalqlarımızın bir-biri ilə dostluq əlaqələrinin, regional məsələlər, bölgədə iqtisadiyyat, o cümlədən energetika sahəsində əməkdaşlığın və nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərlərinin əhəmiyyətini vurğuladılar.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

**PAKİSTAN İSLAM RESPUBLİKASININ
BAŞ NAZİRİ ŞÖVKƏT ƏZİZ
İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

4 may 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 4-də Prezident sarayında Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri Şövkət Əzizi qəbul etmişdir. Görüşdə Pakistanla Azərbaycan arasında iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsinin, elm və texnologiyalar sahəsində əməkdaşlığın zəruriliyi qeyd olundu.

Pakistanın Baş naziri Şövkət Əziz Azərbaycanın neft və qaz sahəsinin inkişafının Pakistanda çox yaxından izlənildiyini bildirərək dedi ki, indi rəsmi İslamabad bu istiqamətdə işlər aparır. Neft və qaz sahəsində Azərbaycanın təcrübəsini öyrənmək və bundan yararlanmaq bizim üçün çox əhəmiyyətlidir.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev ölkəmizin neft-qaz, elm və texnologiyalar sahəsində zəngin təcrübəsindən danışdı, bu sahədə Pakistanla əməkdaşlığın əhəmiyyətini bildirdi.

Pakistanın Baş naziri öz ölkəsində gedən iqtisadi, siyasi proseslərdən danışdı, o cümlədən iqtisadi inkişafın artdığını bildirdi, yoxsulluğun azaldılması istiqamətində hökumətin gördüyü işlərdən söhbət açdı, qonşu ölkələrlə münasibətlər məsələsinə toxundu.

Görüşdə regional əməkdaşlıq, təhlükəsizlik, iqtisadi əməkdaşlıq, bölgədəki vəziyyət barədə geniş fikir mübadiləsi aparıldı.

**TACİKİSTAN RESPUBLİKASININ
BAŞ NAZİRİ AKİL AKİLOV
İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

4 may 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 4-də Prezident sarayında Tacikistan Respublikasının Baş naziri Akil Akilovu qəbul etmişdir.

Görüşdə hökumətlərarası komissiyanın yaradılmasının, müxtəlif sahələrdə imkanların öyrənilməsinin zəruriliyi vurğulandı və bildirildi ki, ölkələrimiz arasında iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi hər iki tərəf üçün faydalıdır. Gələcəkdə yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlər zamanı dostluq və əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsinə dair və ayrı-ayrı sahələri əhatə edən sənədlərin imzalanması nəzərdə tutulmuşdur.

Görüşdə hidroenergetika sahəsində əməkdaşlıq, beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində fəaliyyətin davam etdirilməsi və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

**ÖZBƏKİSTAN RESPUBLİKASI PARLAMENTİNİN
QANUNVERİCİLİK
PALATASININ SƏDRİ ERKİN XƏLİLOV
İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

4 may 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 4-də Prezident sarayında Özbəkistan Respublikası parlamentinin Qanunvericilik Palatasının sədri Erkin Xəlilovu qəbul etmişdir.

Palatanın sədri Özbəkistan prezidenti İslam Kərimovun səmimi salamlarını prezident İlham Əliyevə çatdırdı və dedi ki, ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlər yüksək səviyyədədir, siyasi, iqtisadi əməkdaşlığı bundan sonra da inkişaf etdirmək zəruridir. Biz beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli əməkdaşlıq edirik və bu, gələcəkdə də davam etdiriləcəkdir. Regional əməkdaşlığı inkişaf etdirərək bir-birimizi dəstəkləməliyik.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Erkin Xəlilovdan prezident İslam Kərimova ölkəmizə səfərə dəvətini çatdırmağı xahiş etdi, iki dövlət arasında yaxın münasibətlərin olduğunu bildirdi, respublikamızda həyata keçirilən islahatlardan danışdı. Palatanın sədri Azərbaycanda son iki il ərzində baş verən iqtisadi yüksəlişi vurğulayaraq dedi ki, biz hamımız sizin uğurlarınızla sevinir və qürur hissi keçiririk.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər barədə fikir mübadiləsi oldu.

QIRGIZISTANIN BAŞ NAZİRİNİN MÜAVİNİ ALMANBET MATTUBRAİMOV İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

4 may 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 4-də Prezident sarayında Qırğızıstanın Baş nazirinin müavini Almanbet Mattubraimovu qəbul etmişdir.

Görüşdə ölkələrimiz arasında hökumətlərarası iqtisadi komissiyanın yaradılmasının vacibliyi qeyd olundu və bildirildi ki, bu, qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinin artırılmasına təkan verəcəkdir. Söhbət zamanı Azərbaycanda və Qırğızıstanda gedən iqtisadi proseslərə də toxunuldu. Prezident İlham Əliyev ümidvar olduğunu söylədi ki, Qırğızıstanda yeni hökumət strukturları möhkəmlənəcək və ölkə inkişaf edəcəkdir.

Dövlətimizin başçısı 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda siyasi vəziyyətin çox ağır olduğunu, iqtisadi tənzümlün və böhranın mövcudluğunu xatırladaraq dedi ki, bu proseslərdən sonra Azərbaycan inkişaf yoluna qədəm qoydu.

Görüşdə ölkələrimizin müxtəlif strukturları, eləcə də hökumət üzvləri və parlamentarları arasında əlaqələrin artırılmasının vacibliyi qeyd olundu.

Almanbet Mattubraimov Qırğızıstanda yaşayan azərbaycanlıların ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etdiyini vurğuladı. O, Qırğızıstan prezidentinin İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Bakıda keçiriləcək zirvə toplantısında iştirak edə bilməməsindən təəssüfləndiyini söylədi və Qırğızıstan rəhbərinin Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevə onun üçün münasib olan vaxtda Bişkekə dəvətini çatdırdı.

Qırğızıstan Respublikası Baş nazirinin müavini Azərbaycanın iş adamlarının öz ölkəsinə cəlb edilməsində maraqlı olduğunu bildirdi.

**AMERİKA BİRLƏSMİŞ ŞTATLARI
DÖVLƏT KATİBİNİN İQTİSADI MƏSƏLƏLƏRƏ
DAİR BAŞ MÜŞAVİRİ FRENK MERMUD
İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

4 may 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 4-də Prezident sarayında ABŞ Dövlət katibinin iqtisadi məsələlərə dair Baş müşaviri Frenk Mermudu qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə ABŞ arasındakı müna-sibətlərin strateji tərəfdaşlıq səviyyəsində olduğunu vurğuladı. Bu yaxınlarda ABŞ-a etdiyi səfər zamanı keçirdiyi səmərəli görüşləri və apardığı danışıqları məmnunluqla xatırlayan prezident İlham Əliyev bu səfərin ikitərəfli əlaqələrimizin bütün sahələrinə, o cümlədən iqtisadi əməkdaşlığa müsbət təsir göstərəcəyini bildirdi.

Frenk Mermud prezident İlham Əliyevə müraciətlə dedi: «Siz Azərbaycanın malik ola biləcəyi ən yaxşı dövlət xadimi-siniz. Hesab edirik ki, ABŞ-a səfəriniz çox uğurla keçmişdir». Səfər zamanı keçirilmiş görüşlərin böyük əhəmiyyət daşıdığını qeyd edən qonaq prezident İlham Əliyevin çıxışlarının, o cümlədən ABŞ-ın iş adamları qarşısında söylədiyi nitqin dərin təəssürat yaratdığını bildirdi.

QEYDLƏR

1. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası – Azərbaycan Respublikasında elmin inkişafını təşkil və təmin edən, dövlətin elmi və elmi-texniki siyasətini həyata keçirən ali dövlət elmi təşkilatı. 1945-ci ildə Bakıda təsis edilmişdir. 2001-ci ilin may ayından Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası adlanır. Azərbaycan Milli EA-nın aşağıdakı bölmələri var: fizika; texnika və riyaziyyat elmləri; kimya elmləri; yer elmləri; biologiya elmləri; aqrar elmləri; humanitar və ictimai elmlər. Burada elmin müxtəlif sahələrinə dair aktual problemlər üzərində tədqiqat işləri aparılır. Hər il onlarla elmi işin nəticəsi istehsalatda tətbiq olunur. – 5.

2. Mahmud Kərimov, Mahmud Kərim oğlu (1948–2013) – fizik, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor, akademik. 2001–2013-cü illərdə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti olmuşdur. İlk dəfə olaraq yüksək molekullu sistemlərdə güclü elektrik və maqnit sahəsinin təsiri ilə baş verən elementar elektrik və molekulyar prosesləri, elektrik və fotoelektrik keçiricilərinin maqnit spin effektlərini tədqiq etmişdir. Azərbaycan Respublikasının «Şöhrət» ordeni ilə təltif edilmişdir. – 5.

3. Heydər Əliyev, Heydər Əlirza oğlu (1923–2003) – Müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, xalqımızın ümummilli lideri, görkəmli dövlət xadimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti (1993–2003), iki dəfə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı.

1964-cü ildə Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi sədrinin müavini, 1967-ci ildə isə sədri vəzifəsinə irəli çəkilmişdir.

Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin iyul (1969) plenumunda Heydər Əliyev MK-nın büro üzvü, Azərbaycan KP MK-nın Birinci katibi seçilmişdir.

H.Əliyevin respublikaya rəhbərlik etdiyi ilk illərdən əhatəli iqtisadi konsepsiya hazırlanmış, yeni istehsal sahələri yaradılmış, Azərbaycanın iqtisadi potensialı güclənmişdir. H.Əliyevin respublikaya bilavasitə rəhbərlik etdiyi dövrdə (1969–82-ci illər) idarəetmə mexanizminin və metodlarının təkmilləşdirilməsi, əmək və ictimai-siyasi fəallığın artırılması, kənd təsərrüfatının inkişafında yüksək göstəricilər əldə edilməsi, azərbaycançılıq məfkurəsinin, milli ruhun, milli özünüdərkini yüksəlişi, müstəqil dövlətçilik ideyalarının güclənməsi və reallaşması üçün dəyərli işlər görülmüşdür.

H.Əliyev 1971-ci ildə Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin üzvü, 1976-cı ilin martında Sov.İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyünə namizəd, 1982-ci ilin noyabrında isə Siyasi Büro üzvü seçilmiş və eyni zamanda SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin Birinci müavini təyin edilmişdir.

H.Əliyev Moskvada işlədiyi dövrdə də həmişə Azərbaycanı düşünmüş, onun taleyi ilə yaşamış, doğma respublikanın dünyada tanındılması üçün əlindən gələni etmişdir.

H.Əliyev 1990-cı ilin 20 yanvarında sovet qoşunlarının Bakıda törətdiyi qanlı faciəni qətiyyətlə pisləmiş və Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyində kəskin bəyanatla çıxış etmişdir.

H.Əliyev 1990-cı ilin iyulunda Azərbaycana qayıtmış, əvvəlcə Bakıda, sonra isə Naxçıvanda yaşamışdır. O, 1991–93-cü illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri, Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədr müavini olmuş, Ali Sovetin sessiyalarında fəal iştirak etmiş, Azərbaycanda mövcud ictimai-siyasi vəziyyəti həmişə obyektiv təhlil etmiş, mühüm prinsiplial fikirlər söyləmiş, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin səbəblərini aşkara çıxarmış və təqsirkarların dəqiq ünvanını göstərmişdir. 1993-cü ilin may–iyununda dövlət böhranının, hakimiyyətsizliyin, başıpozuqluğun kulminasiya nöqtəsinə çatması ilə ölkədə

vətəndaş müharibəsi və müstəqilliyin itirilməsi təhlükəsi yarandıqda Azərbaycan xalqı H.Əliyevin hakimiyyətə gətirilməsi tələbi ilə ayağa qalxdı və Azərbaycanın o zamankı dövlət rəhbərliyi onu rəsmən Bakıya dəvət etməyə məcbur oldu. H.Əliyev iyunun 15-də Azərbaycan Ali Sovetinin sədri seçildi, iyulun 24-də Milli Məclisin qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirməyə başladı.

1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi nəticəsində H.Əliyev Azərbaycan Respublikasının prezidenti seçildi. H.Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdışı ilə ölkənin ictimai-siyasi, sosial, iqtisadi, elmi-mədəni həyatında böyük dönüş oldu, beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun müstəqil dövlət quruculuğu prosesi başlandı. Dövlətimizin xarici siyasəti, eləcə də dünyanın aparıcı dövlətləri və beynəlxalq təşkilatları ilə əlaqələri milli maraqlara əsaslanan xətlə inkişaf etməyə başladı. Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində ilk mərhələ kimi, cəbhə xəttində atəşkəs elan edilməsinə nail olundu. H. Əliyevin fəal diplomatiyası nəticəsində ATƏT-in Lissabon sammitində (1996) bu beynəlxalq təşkilatın 54 üzvündən 53-ü (Ermənistandan başqa) Dağlıq Qarabağ probleminin həllində Azərbaycanın mənafeyinə uyğun prinsipləri açıq şəkildə müdafiə etdi.

1994-cü ilin sentyabrında Bakıda dünyanın aparıcı neft şirkətləri ilə «Əsrin müqaviləsi» adı almış mühüm müqavilələr bağlandı.

1999-cu ilin aprelinde GUÖAM birliyinin geniş bir məkanda yaranmasında H.Əliyevin önəmli xidməti olmuşdur.

H.Əliyevin «İnsan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında» fərmanları Azərbaycanın dünyaya və Avropaya inteqrasiyası prosesinin sürətləndirilməsinə geniş imkanlar yaratdı. Məhz bunun nəticəsində Azərbaycan 1996-cı ilin iyunundan Avropa Şurasına «Xüsusi qonaq» statusu almış, 2001-ci il yanvarın 25-də isə onun tamhüquqlü üzvü olmuşdur.

H.Əliyev 1998-ci il oktyabrın 11-də xalqın yüksək siyasi fəallığı şəraitində keçirilən seçkilərdə yekdilliklə yenidən prezident seçildi.

H.Əliyev bir sıra beynəlxalq mükafatlara, o cümlədən Beynəlxalq Atatürk Sülh Mükafatına, müxtəlif ölkə universitetlərinin fəxri doktoru adına və digər yüksək nüfuzlu fəxri adlara layiq görülmüşdür. – 5,7,8,9,12,29,30,43,46,47,61,63,64,68–79, 91,94,103,129,134,136,141,145,147,150,152,160,161,162,163, 164,190,195,197,201,225,228,241,260,276,291,292.

4. Rusiya, R u s i y a F e d e r a s i y a s ı – Avropanın şərqində, Asiyanın şimalında dövlət. Ərazisi 17075,4 min km², əhalisi 146,3 milyon nəfərdir. Rusiya Federasiyasına 21 respublika, 6 diyar, 49 vilayət, federal əhəmiyyətli Moskva və Sankt-Peterburq şəhərləri, 10 muxtar vilayət və mahal daxildir.

Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı Dövlət Duması və Federasiya Şurasıdır. Paytaxtı Moskva şəhəridir. – 8,152,184,202–203,209,221,225,235,236,239,254,256, 297.

5. Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti – Azərbaycan Respublikası ərazisində muxtar vilayət. 1923-cü il iyulun 7-də təşkil edilmişdir. Dağlıq Qarabağda 1988-ci ilə qədər 170 min əhali yaşayırdı. Ərazisi 4 min km²-dir. Mərkəzi Xankəndidir.

1988-ci ildə muxtar vilayətin erməni separatçıları və millətçiləri Ermənistan silahlı qüvvələri ilə birlikdə bu ərazidə yaşayan azərbaycanlıları doğma torpaqlarından çıxararaq Dağlıq Qarabağı işğal etdilər. BMT-nin 822, 853, 874, 884 sayılı qətnamələrinə görə, erməni işğalçıları Azərbaycan torpaqlarını qeyd-şərtsiz tərk etməlidirlər. Ancaq Azərbaycan torpaqları hələ də erməni tapdağı altındadır. – 9,16,17,19,36,80,81,82,95,97,99,100, 103,106,123,195,206,222,223,224,225,226,251,252,256,282,294, 296,298,299,300,301.

6. Bakı–Tbilisi–Ceyhan – 1998-ci il oktyabrın 29-da Azərbaycan, Türkiyə, Gürcüstan, Qazaxıstan, Özbəkistan prezidentləri və

ABŞ-ın Energetika naziri Bakı-Tbilisi-Ceyhan marşrutunu müdafiə edən «Ankara bəyannaməsini» imzalamışlar. Uzunluğu 1695 km olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri 2006-cı ildə istifadəyə verilmişdir. – 12,34,50,62,73,82,86,99, 101,103,106,132,141,147,193,227,228,240,254,258,260,264,265,267,268,301.

7. Bakı-Tbilisi-Ərzurum – Cənubi Qafqaz qaz kəməri. Rəsmən 2007-ci ildə açılmışdır. Kəmərin diametri 420 mm, uzunluğu 970 km-dir (442 km Azərbaycandan, 248 km Gürcüstandan, 280 km isə Gürcüstan-Türkiyə sərhədindən Ərzuruma qədərdir). Kəməre qaz «Şahdəniz»dən ötürülür. – 12,50, 73,82,99,101,103,193,228.

8. Dövlət Neft Fondu – 1999-cu ildə yaradılmışdır. Əsas fəaliyyəti Azərbaycanın neft strategiyasından əldə edilən gəlirlərin idarə edilməsidir. – 12,264.

9. Qars-Tbilisi-Bakı – Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyəni dəmir yolu ilə birləşdirən nəqliyyat dəhlizi. Yolun tikintisinə 2007-ci ildə başlanmışdır. Yolun uzunluğu 105 km-dir. Gürcüstanın Axalkalaki stansiyasından Qars şəhərinə qədər olacaqdır. Yolun çəkilişi təxminən 2015-ci ilin ortalarında başa çatmalıdır. – 13,82,99,101,103.

10. Türkiyə Cümhuriyyəti – Qərbi Asiyada və Avropanın cənub-şərq kənarında dövlət. Sahəsi 780,6 min km², əhalisi 78 mln. nəfərdir. İnzibati cəhətdən 67 ilə (vilayətə) bölünür. Paytaxtı Ankara şəhəridir. Dövlət başçısı prezident, Ali qanunvericilik orqanı Türkiyə Böyük Millət Məclisidir. – 13,26,92–110,121,193,194–195,197,228,239,240,254.

11. Ağdam – Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. Sahəsi 1094 km², əhalisi 101,6 min nəfər. 1993-cü ildə Ağdam şəhəri və əksər kəndləri erməni silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdir. – 15.

12. ATƏT-in Minsk qrupu – 1992-ci il martın 24-də yaradılmışdır. 1997-ci ildə Minsk qrupunun tərkibinə aşağıdakı dövlətlər daxil olmuşdur: Azərbaycan, Ermənistan, Belarus, Almaniya, İtaliya, Rusiya, ABŞ, Fransa, Türkiyə, Danimarka və İsveç. 1994-cü ilin dekabrından Minsk qrupuna iki sədr – Rusiya və İtaliya rəhbərlik edirdi. 1996-cı ilin dekabrından onun üç – Rusiya, ABŞ və fransalı həmsədrləri var. Qrupun əsas vəzifəsi Ermənistan–Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə aradan qaldırılmasına və Dağlıq Qarabağ probleminin dinc vasitələrlə həll edilməsinə bilavasitə kömək etməkdir. – 17,123, 206,296.

13. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) – müasir dünyanın ən nüfuzlu beynəlxalq təşkilatı. Qərargahı Nyu-York şəhərindədir. Əsas vəzifəsi beynəlxalq sülhü və təhlükəsizliyi qorumaq və möhkəmlətmək, dövlətlər arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirməkdir. BMT-nin Nizamnaməsi 1945-ci il iyulun 26-da San-Fransisko konfransında 50 dövlətin nümayəndəsi tərəfindən imzalandı və 1945-ci il oktyabrın 24-də qüvvəyə mindi. Hazırda BMT-yə 198 dövlət daxildir.

BMT-nin əsas orqanları Baş Məclis, Təhlükəsizlik Şurası, İqtisadi və İctimai Şura, Qəyyumluq Şurası, Beynəlxalq Məhkəmə və Katiblikdir.

Azərbaycan Respublikası 1992-ci ildən BMT-nin üzvüdür.

Dövlətimizin apardığı uğurlu xarici siyasət nəticəsində Azərbaycan 2011-ci ilin oktyabr ayında BMT-nin Təhlükəsizlik Surasına qeyri-daimi üzv qəbul olunmuşdur. – 17,104,224.

14. NATO (Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatı) – hərbi-siyasi ittifaq. 1949-cu il aprelın 4-də Vaşinqtonda ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, Belçika, Niderland, Lüksemburq, Kanada, İtaliya, Portuqaliya, Norveç, Danimarka, İslandiyanın imzaladıqları Şimali Atlantika müqaviləsi əsasında yaradılmışdır. 1952-ci ildə Yunanıstan və Türkiyə, 1955-ci ildə Almaniya Federativ Respublikası, 1982-ci ildə İspaniya NATO-ya qoşulmuşlar.

Varşava Müqaviləsi Təşkilatı dağıldıqdan (1990) sonra əvvəllər sosialist ölkələri düşərgəsinə daxil olmuş ölkələrin bir qismi NATO-ya üzvlüyə qəbul edilmiş, digər qismi isə ilkin mərhələ kimi, NATO-nun «Sülh naminə tərəfdaşlıq» proqramına qoşulmuşlar. Ali orqanı NATO Şurasının sessiyasıdır. Mənzil-qərargahı Brüsseldədir. – 18,120,231,300.

15. Avropa İttifaqı – 1992-ci ildə 12 ölkəni (Belçika, Böyük Britaniya, Almaniya, Yunanıstan, Danimarka, İrlandiya, İspaniya, İtaliya, Lüksemburq, Niderland, Portuqaliya, Fransa) birləşdirən Avropa Birliyi bazasında 1993-cü ildə Maastrixt müqaviləsinə əsasən yaradılmışdır.

Sonralar Avropa İttifaqına Avstriya, Finlandiya daxil olmuşdur. Müqavilə vahid siyasi, iqtisadi mühitin və valyutanın yaradılmasını, malın, kapitalın və adamların azad hərəkətinə bütün maneələrin aradan qaldırılmasını irəli sürmüşdür. Vahid Avropa vətəndaşlığı qəbul edilmişdir. Avropa Mərkəzi Bankında Avropa valyuta interneti fəaliyyət göstərir, 1999-cu ildən vahid valyuta–avro işlənir, vahid pul-kredit siyasəti aparılır. – 18,24,119,199,207,229,231,240,252.

16. «Yeni qonşuluq siyasəti» (YQS) – Avropa İttifaqının qonşu ölkələrdə əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi və Avropa İttifaqı və qonşu ölkələr arasında təhlükəsiz və firavan zonalər, Avropa İttifaqı sərhədlərində «dairəvi dost ölkələr» yaratmaq, həmçinin Aİ ilə qonşu ölkələr arasında siyasi, təhlükəsiz, iqtisadi və mədəni sahələrdə daha sıx əməkdaşlıq etməyə şərait yaradır. YQS-nin əsas məqsədi Avropa İttifaqının qonşu ölkələrində stabilliyin, təhlükəsizliyin qorunması, maraqlı ölkələrdə rifah halının yaxşılaşdırılmasıdır. – 18,24,199,231.

17. NATO-nun «Fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət planı» – 2008-ci ildən Azərbaycan Respublikası bu planın həyata keçirilməsində iştirak edir. – 18,231.

18. Avropa Şurası (AŞ) – Avropada hökumətlərarası təşkilat. 1949-cu ildə yaradılmışdır. Qərargahı Fransanın Stras-

burq şəhərində yerləşir. AŞ-nın əsas məqsədi Avropada sülhü və təhlükəsizliyi qorumaq, seçki sistemində çoxpartiyalılığa riayət etmək, demokratiyanı və insan hüquqlarını müdafiə etmək, möhkəmləndirmək, Avropa ölkələrinin mədəniyyətlərinin yaxınlaşmasına çalışmaq və s. ibarətdir. AŞ-nın ali orqanları Nazirlər Komitəsi, Məsləhət Assambleyası, Sahə Nazirliklərinin Müşavirəsi və Katiblikdir. Azərbaycan 2001-ci ildən Avropa Şurasının üzvüdür. – 18,44,119.

19. İslam Konfransı Təşkilatı (İKT) – 1969-cu ildə yaradılmışdır. Müsəlman ölkələrinin çoxunu birləşdirir. Nizamnaməsinə görə İslam Konfransı Təşkilatının fəaliyyəti müsəlmanların həmrəyliyinin möhkəmlənməsinə, üzv-dövlətlər arasında əməkdaşlığa yönəldilmişdir. İqamətgahı Ciddədədir (Səudiyyə Ərəbistanı). Azərbaycan 1991-ci ildən İKT-nın üzvüdür. Hazırda İslam Əməkdaşlıq Təşkilatıdır. – 19.

20. GUAM – Avropada adi silahların azaldılması haqqında müqavilənin cinah sənədi müzakirə olunduqdan sonra həmin sənədi bəyənən ölkələrdən – Gürcüstan, Ukrayna, Azərbaycan və Moldovadan ibarət qeyri-rəsmi «dördlər qrupu» yaradıldı. Sonralar bu quruma Özbəkistan da qatıldı (10 oktyabr 1997). 2005-ci ildə isə Özbəkistan bu qurumu tərk etdi. – 19,231,252.

21. Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) – 1991-ci il dekabrın 8-də Belorusiya, Rusiya və Ukrayna dövlət başçılarının imzaladıqları saziş əsasında SSRİ dağıldıqdan sonra yeni dövlətlərarası birlik kimi yaradılmışdır. Azərbaycan 1993-cü ilin sentyabrında MDB-yə daxil olmuşdur. Tərkibinə keçmiş SSRİ-nin 12 müttəfiq respublikası – Azərbaycan, Belarus, Ermənistan, Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Moldova, Özbəkistan, Rusiya, Tacikistan, Türkmənistan, Ukrayna daxildir. MDB-nin 1993-cü ildə qəbul edilmiş nizamnaməsində aşağıdakı birgə fəaliyyət sahələri nəzərdə tutulur: insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi; xarici siyasi fəaliyyətin əlaqələndirilməsi; ümumi iqtisadi məkanın formalaşdırılmasında, nəqliyyat sisteminin və rabitənin inkişafında əməkdaşlıq; əhalinin sağlamlığının və ətraf mühitin mühafizəsi; sosial və mühacirət

məsələləri, mütəşəkkil cinayətkarlıqla mübarizə; müdafiə siyasətində və sərhədlərin qorunmasında əməkdaşlıq.

MDB-nin orqanları aşağıdakılardır: Dövlət başçıları Şurası; Hökumət başçıları Şurası; Xarici İşlər nazirləri Şurası; Dövlətlər-
arası iqtisadi Şura; Mərkəzi Sankt-Peterburq şəhərində olan Parla-
mentlərarası Assambleya və s. MDB-nin daimi fəaliyyət göstərən
orqanı Minsk şəhərində yerləşən Əlaqələndirmə Məsləhət
Komitəsidir. – 19,48,73,127.

22. Peter Semnebey (d.1959) – İsveç səfiri. 2006–2011-ci illərdə səfir Semnebey Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə nümayəndəsi olmuşdur. – 24.

23. Latviya, L a t v i y a R e s p u b l i k a s ı – Şərqi Avropada, Pribaltikada dövlət. Sahəsi 64,5 min km², əhalisi 2,53 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 26 rayona (qəza) bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı Seymdir. Paytaxtı Riqa şəhəridir. – 25.

24. «Mərmər» qrupu» Strateji və Sosial Araşdırmalar Vəqfi – 1985-ci ildə İstanbulda yaradılmışdır. Hazırda 200-dən çox üzvü olan bu qrupa tanınmış sənət və iş adamları, nazirlər və millət vəkilləri daxildirlər. Qrup xarici ölkələrin prezidentləri, görkəmli dövlət xadimləri, nüfuzlu siyasətçiləri ilə mütəmadi olaraq görüşlər keçirir. – 26.

25. Akkan Süvər (d.1942) – Türkiyə jurnalisti. Fəlsəfə elmləri doktoru. «Mərmər» qrupunun sədridir. – 26.

26. Novruz bayramı – qədim xalq bayramı. Şimal yarımkü-
rəsində astronomik yazın başladığı gecə-gündüz bərabərliyi
günündə (martın 21–22-də) keçirilir. Qədim zamanlardan
başlayaraq İran, Azərbaycan, Əfqanıstan, Tacikistan,
Özbəkistan və bəzi Şərq ölkələri baharın – yeni ilin gəlişini
şənliklərlə qarşıyırlar. Respublikamız müstəqillik qazanandan
sonra Novruz bayramı rəsmi ümumxalq bayramı və istirahət
günü elan edilmişdir. – 27,32–39.

27. Respublika Muzey Mərkəzi – 1960-cı ildə məşhur Azərbaycan memarı Həsən Məcidovun layihəsi əsasında V.İ.Leninin anadan olmasının 90 illiyi münasibətilə tikilmiş və 1961-ci ildə Moskvadakı V.İ.Lenin muzeyinin filialı kimi fəaliyyətə başlamışdır.

1991-ci ildə SSRİ-nin süqutundan sonra Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyinə verilmiş və Muzey Mərkəzi adını almışdır. Bu binada aşağıdakı muzeylər yerləşir:

1. Azərbaycan Xalçası və Xalq Tətbiqi sənəti Dövlət Muzeyi
2. Azərbaycan Dövlət Teatrı Muzeyi
3. Azərbaycan İstiqlal Muzeyi
4. Azərbaycan Dövlət Din Tarixi Muzeyi

Muzey Bakı şəhərinin mərkəzində, Dənizkənarı Milli parkın yaxınlığında yerləşir. – 29,31.

28. Qusar (1938-ci ilədək Hil rayonu) – Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. Sahəsi 1542 km², əhalisi 83,0 min nəfərdir. – 31.

29. Mehriban Əliyeva, M e h r i b a n A r i f q ı z ı (d.1964) – ictimai və siyasi xadim, fəlsəfə doktoru, prezident İlham Əliyevin həyat yoldaşı. 1988-ci ildə M.Seçenov adına 1-ci Moskva Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmişdir. 1988–93-cü illərdə Krassnov adına Moskva Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunda işləmişdir. 1995-ci ildə Mehriban Əliyeva «Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları» xeyriyyə fondu yaratmışdır. Fəaliyyətə başladığı ilk gündən fond milli mədəniyyətimizin inkişafı, təbliği, tanınması üçün xeyli işlər görmüşdür. 1996-cı ildə fond Azərbaycan mədəniyyətini xarici ölkələrdə geniş təbliğ etmək üçün üç dildə – Azərbaycan, rus və ingilis dillərində çıxan «Azərbaycan – İrs» jurnalını təsis etmişdir. 2004-cü ildən Mehriban Əliyeva Azərbaycan xalqının ümummillilərinin zəngin irsinin öyrənilməsi və həmçinin Heydər Əliyevin milli dövlətçilik ideyalarını yeni

nəsillərə aşılamaq məqsədilə yaranmış Heydər Əliyev Fonduna başçılıq edir.

Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Fondu respublikanın bir çox şəhər, rayon və kəndlərində yeni məktəb binaları tikdirmiş və təmir etdirmişdir. Onun keçirdiyi xeyriyyə aksiyaları şəkər, talassemiya və anemiya xəstəliklərindən əziyyət çəkən Azərbaycan uşaqlarına yardım məqsədilə təşkil olunur.

Azərbaycanın şifahi xalq yaradıcılığı və musiqi irsinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi sahəsindəki yorulmaz işlərinə görə Mehriban Əliyeva YUNESKO və İSESKO-nun Xoşməramlı səfiri seçilmişdir.

Yeni Azərbaycan Partiyası Siyasi Şurasının üzvü, 2005-ci ildən Milli Məclisin deputatıdır. Mehriban Əliyeva ölkəmizdə təhsil sisteminin inkişafına, milli-mədəni irsimizin qorunub saxlanılmasına və dünyada təbliğinə, xarici ölkələrdə xalqımızın müsbət imicinin möhkəmlənməsinə, genişmiqyaslı xeyriyyəçilik işlərinə xüsusi diqqət yetirir. – 32,45,53,55,64,105,107,108–109, 128,136,150,160,169,178–180,209–211.

30. İçərişəhər – Bakının qala divarları ilə əhatə olunan qədim hissəsi. Ərazisi 22 hektardır. Arxeoloji qazıntılar nəticəsində İçərişəhər ərazisində iki mədəni təbəqə müəyyən edilmişdir. XIV–XVII əsrləri əhatə edən üst təbəqədən düzbucaqlı və dördkünc yaşayış evlərinin qalıqları, VIII–XIII əsrlərə aid alt təbəqədən düzbucaqlı formalı kiçik otaqların qalıqları, quyular və s. maddi mədəniyyət nümunələri aşkar edilmişdir.

İçərişəhər orta əsrlərdə Bakının əsas mərkəzinə çevrilmiş, XII əsrdə burada ilk qala divarları çəkilmişdir. Bu divarlar 25–30 m dənizin içərisinə uzanaraq İçərişəhərin qarşısında qapalı liman əmələ gətirmişdi. İçərişəhərin üç əsas – Şamaxı, Salyan və dəniz sahilinə açılan darvazası olmuşdur. İçərişəhərdəki Sınıqqala (1078), Qız qalası və s. abidələr İçərişəhərin əvvəllər dənizə yaxın sahədə inkişaf etdiyini göstərir. XV

əsrdə Şirvanşahlar sarayı tikilmişdir. XVII əsrdə İçərişəhərdə çoxlu karvansara və ticarət binası inşa edilmiş, XVIII əsrdə isə Xan sarayı tikilmiş, yeni su kəmərləri çəkilmişdi. XIX əsrdə və XX əsrin əvvəllərində İçərişəhərin plan quruluşu dəyişdirilmədən köhnə binaların yerində əsaslı daş binalar tikilmişdir. Bu zaman qala divarlarının ikinci sırası sökülmüş və yalnız Şamaxı darvazasının yanında 2-ci darvaza tikilmişdir (1888). Beləliklə, qoşa darvaza əmələ gəlmişdir. 1977-ci ildə İçərişəhər Azərbaycan memarlığı tarixi qoruğuna çevrilmişdir. – 32,109.

31. Leyla Əliyeva, L e y l a İ l h a m q ı z ı (d.1986) – «Baku» jurnalının Baş redaktoru, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyevin və Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın böyük qızı, Heydər Əliyevin nəvəsi. 2006–2008-ci illərdə Leyla Əliyeva Moskva Dövlət Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunun magistraturasında oxumuş və bu institutda oxuyan azərbaycanlı tələbələrin nümayəndəsi kimi fəaliyyət göstərmişdir. Leyla Əliyeva həm də Moskvada Heydər Əliyev Fonduna başçılıq edir. – 32,136,150,160.

32. Qız qalası – Azərbaycanda tarixi-memarlıq abidəsi. Bakıdadır (İçərişəhərdə). Tədqiqatçıların çoxu tərəfindən müdafiə məqsədilə XII əsrdə tikildiyi qəbul olunmuşdur. Qalanın daş kitabəsində kufi xətti ilə Məsud Davud oğlunun («Qübbə Məsud bin Davud») adı həkk edilmişdir. Qız qalası memarlıq formasına görə Şərqdə yeganə abidədir. Abidənin hündürlüyü 32 m, diametri 16-16,5 m-dir. Divarlarının qalınlığı aşağıda 5 m, yuxarıda 4 m olan Qız qalası silindrik əsas hissədən və ona bitişik bütöv çıxıntıdan ibarət orijinal quruluşa malikdir. Silindrik hissə daxilə səkkizmərtəbəlidir. Bu mərtəbələrdə 250-dək adam yerləşə bilər. Abidənin Qız qalası adlanması haqqında xalq arasında müxtəlif əfsanələr mövcuddur. – 39.

33. Artur Rasizadə, Artur Tahir oğlu (d.1935) – Azərbaycanın dövlət xadimi. SSRİ Dövlət mükafatı laureatı. 1986–92-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin birinci müavini vəzifəsində işləyib. 1996-cı ildən Azərbaycan Respublikasının Baş naziridir. Azərbaycan Respublikasının «İstiqlal» ordeni ilə təltif olunmuşdur. – 39,92,110.

34. Oqtay Əsədov, Oqtay Sabir oğlu (d.1955) – ictimai xadim, mühəndis. 1996–2004-cü illərdə Abşeron Regional Səhmdar Su Cəmiyyətinin, 2004–2005-ci illərdə «Azərsu» Səhmdar Cəmiyyətinin prezidenti olmuşdur.

İkinci və üçüncü çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı, 2005-ci ildən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədridir.

Yeni Azərbaycan Partiyası Siyasi Şurasının üzvüdür. – 39.

35. Ramiz Mehdiyev, Ramiz Ənvər oğlu (d.1938) – Azərbaycanın görkəmli siyasi və dövlət xadimi, fəlsəfə elmləri doktoru, professor. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü. 1978–80-ci illərdə Rayon Partiya Komitəsinin 1-ci katibi, 1980–81-ci illərdə Azərbaycan KP MK-da elm və təhsil şöbəsinin müdiri, 1981–83-cü illərdə Azərbaycan KP MK-da partiya-təşkilat işi şöbəsinin müdiri, 1983–88-ci illərdə Azərbaycan KP MK-da katib, 1988–94-cü illərdə Azərbaycan EA-nın İctimai-Siyasi Tədqiqatlar və İnformasiya İnstitutunda şöbə müdiri, 1994-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatının şöbə müdiri, 1995-ci ildən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbəridir. 1995–2000-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı olmuşdur. Müasir siyasi problemlərə, dövlət quruculuğuna aid bir çox kitab və monoqrafiyaların müəllifidir. Azərbaycan Respublikasının «İstiqlal», Rusiya Federasiyasının «Dostluq» ordenləri ilə təltif edilmişdir. Beynəlxalq Nyu-York Akademiyasının və Türk Dünyası Araşdırmalar Uluslararası Elmlər Akademiyasının üzvüdür. – 39.

36. Hacıbala Abutalıbov, Hacıbala İbrahim oğlu (d.1944) – Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı. Fiziika-riyaziyyat elmləri doktorudur. – 39,92,93.

37. «Şahdəniz» – Azərbaycanın Xəzər dənizi sektorunda ən böyük və ən zəngin qaz yataqlarından biri. – 40–43,185,240.

38. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ) – respublikada neft və qazın kəşfiyyatına, çıxarılmasına və emal edilməsinə rəhbərlik edən qurum. 1991-ci ildə təşkil edilmişdir. Şirkət neft və qaz quyularının qazılması və istifadəyə verilməsi, nəql edilməsi və s. məqsədlə dünyanın bir sıra ölkələrinin iri neft şirkətləri ilə sazişlər, müqavilələr bağlamışdır. – 40,41,64,128,143,220,265,275.

39. Rövnəq Abdullayev, Rövnəq İbrahim oğlu (1965) – mühəndis. 2003-cü ildən Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodunun direktoru, 2005-ci ildən Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin prezidenti və «Neftçi» futbol klubunun prezidentidir.

Rövnəq Abdullayev Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatıdır. – 40–43,143.

40. Fransa, Fransa Respublikası – Qərbi Avropada dövlət. Sahəsi 551 min km², əhalisi 58,4 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 95 departamentə bölünür. Qanunverici hakimiyyəti iki palatadan (Milli Məclis və Senat) ibarət parlament həyata keçirir. İcra hakimiyyəti prezident və Nazirlər Şurasına məxsusdur. Paytaxtı Paris şəhəridir. – 40,75,256.

41. Böyük Britaniya, Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı – Qərbi Avropada dövlət. B.Britaniya adası, İrlandiya adasının şimal-şərq hissəsi, Anqlsi, Uayt, Normand, Orkney, Hebrid, Şetlend adaları və bir sıra kiçik adalardan ibarətdir. Sahəsi 244,1 min km², əhalisi 58,8 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən qraflıqlara və qraflıq hüququnda olan şəhərlərə bölünür. Böyük London xüsusi inzibati

vahiddir. B.Britaniya parlamentli monarxiyadır. Paytaxtı London şəhəridir. – 41,113,186,196,239,304.

42. Volqa – Don gəmiçilik kanalı – Volqa və Don çaylarını birləşdirən gəmiçilik kanalı. 1948–52-ci illərdə çəkilmişdir. Uzunluğu 101 km-dir. Kanalda 50-dən çox hidrotexniki qurğu, o cümlədən 13 şlyüz var. – 41.

43. bp, «B r i t i ş P e t r o l e u m» – dünyanın ən iri neft şirkətlərindən biri. 1909-cu ildən bir çox ölkələrdə neftin kəşfiyyatı, çıxarılması, emalı və satışı ilə məşğuldur. *bp* 1994-cü ildən Azərbaycanda fəaliyyət göstərir. Hazırda ABƏŞ-in əsas operatorudur. – 42.

44. «LUK Acip» – «LUKOyl» şirkətinin törəmə strukturu. Karbohidrogen istehsalının 24% lisenziyası «LUK Acip»ə məxsusdur. Şirkət 1996-cı ildə «LUKOyl» və «Eni» (İtaliya) arasında bərabərlik əsasında yaradılmışdır. 2004-cü ildə «LUKOyl» «Eni»dən 50% «LUK Acip» üçün lisenziya almışdır. – 42.

45. «Total» – məşhur fransız neft şirkəti. 1954-cü ildə təşkil olunmuşdur. Bir çox ölkələrdə neftin kəşfiyyatı, emalı və satışı ilə məşğul olur. – 42.

46. TPAO, T ü r k i y ə p e t r o l l a r ı– 1954-cü ildə Türkiyənin neft və qaz sənayesinin inkişafı üçün yaradılmışdır. Karbohidrogen istehsalı və emalı sahəsində Türkiyənin ən böyük şirkətidir. TPAO hazırda MDB, Şimali Afrika və Orta Şərqdə fəaliyyət göstərir. Azərbaycana gələn ilk xarici neft şirkətlərindəndir. – 42.

47. Avropa Şurasının Parlament Assambleyası (AŞPA) – 2004-cü ildə təşkil olunmuşdur. AŞPA-da 25 Avropa ölkəsinin 732 deputatı fəaliyyət göstərir. – 44,220.

48. Eduard Lintner (d.1944) – alman siyasətçisi, 2005-ci ildə AŞPA-da sədr müavini olmuşdur. – 44.

49. İmişli (1938-ci ilədək Qaradonlu rayonu) – Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. Cənub–qərbdə İranla həmsərhəddir. Sahəsi 1821 km², əhalisi 106,6 min nəfərdir. – 45–54.

50. «Azərsun Holding» – ticarət mərkəzi. 1997-ci ildə təsis olunub. «Azərsun Holding»in istehsal ehtiyi məhsullar MDB ölkələrinə və Avropaya ixrac edilir. – 45–54.

51. Abdulbari Gözal (d.1949) – tanınmış türk iş adamı. 1981-ci ildə «Etsun A.Ş» şirkətini Ankarada yaratmışdır. Azərbaycan «Park Bulvar Alış-Veriş və Əyləncə Mərkəzi», «Heydər Əliyev Mərkəzi», «Flame Towers», «Şahdağ» Turizm Kompleksi kimi möhtəşəm inşaat-tikinti işlərini «Azərsun Holding» şirkətlər qrupu görmüşdür. «Heydər Əliyev Mərkəzi»nin yaradılmasında dünyada tanınmış, çox təcrübəli Zaha Hadid kimi memarla işbirliyi qurmuşdur. – 45–54.

52. «Aqrolizin» – 2004-cü ildə təsis edilmişdir. Şirkət ölkənin Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin strukturuna daxildir. Təşkilatın ölkənin 55 rayonunda xidmət məntəqələri vardır. – 48,141.

53. Heydər Əliyev Fondu – qeyri-hökumət, qeyri-kommer-siya təşkilatı. Rəsmi açılışı 10 may 2004-cü ildə olmuşdur. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti YUNESKO-nun və İSESKO-nun Xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevadır.

Fondun yaradılmasında məqsəd ümummillə lider Heydər Əliyevin xatirəsinə ehtiramı ifadə etmək, Heydər Əliyev siyasi məfkurəsinin həmişəyaşar səciyyəsinə əks etdirmək, Heydər Əliyevin yaratdığı millə dövlətçilik ideyalarını yeni nəsillərə daima aşılamaq olmuşdur.

Fondun prezidenti onun səlahiyyətli qanuni nümayəndəsidir. Fondun işinə bilavasitə rəhbərlik icraçı direktora aiddir. Fondun nəzdində Ekspert Şurası, fondun strukturunda bir sıra qurumlar fəaliyyət göstərir. – 54,108.

54. Çernobıl hadisələri – 1986-cı ilin aprel ayında Çernobıl AES-in 4-cü enerji blokunda avariya baş verdi. Bunun nəticəsində Ukrayna ərazisinin xeyli hissəsi, həmçinin Belorusiya və Rusiya Federasiyasının Bryansk və Kaluqa əyalətləri də radiaktiv çirklənməyə məruz qaldı. Bunun nəticəsində AES-in 30 km-də yaşayan əhalisi bu zonadan köçürüldü. 1986-cı ilin noyabrında 4-cü blok ləğv edildi. – 64.

55. İkinci dünya müharibəsi (1939–45) – Almaniya, İtaliya və Yaponiya tərəfindən başlanmış böyük müharibə. İkinci dünya müharibəsi 1939-cu il sentyabrın 1-də Almaniyanın Polşaya girməsi ilə başladı. Sentyabrın 3-də Böyük Britaniya və Fransa Almaniya müharibə elan etdi. 1940-cı ilin ortalarından alman qoşunları Danimarka, Norveç, Belçika, Niderland, Lüksemburq, sonra isə Fransanı işğal etdi.

1941-ci il iyunun 22-də Almaniya SSRİ-yə qarşı müharibə elan etdi. 1942–43-cü illərdə sovet ordusunun Stalinqrad və Kursk vuruşmalarında qələbəsi Almaniyanı qəti sürətdə sarsıtdı.

1945-ci il mayın 2-də sovet ordusu Berlini aldı. Mayın 8-də Karlsruhda (Berlin yaxınlığında) Almaniyanın danışıqsız təslim olması haqqında akt imzalandı.

Yaponiyanın təslim olması haqqında sənəd isə sentyabrın 2-də imzalandı. Bununla İkinci dünya müharibəsi qurtardı. İkinci dünya müharibəsində 72 ölkə iştirak etmişdir. Müharibədə iştirak edən ölkələrin silahlı qüvvələrinə 110 milyon adam çağırılmışdı. Müharibədə 62 milyon adam həlak olmuş, minlərlə şəhər, qəsəbə və kənd dağılmışdı. – 64,212.

56. Belarus, B e l a r u s R e s p u b l i k a s ı – Avropada dövlət. Sahəsi 207,6 min km², əhalisi 10,442 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 6 vilayətə, 117 rayona bölünür. Dövlət başçısı

prezident, qanunverici orqanı parlamentdir. Paytaxtı Minsk şəhəridir. – 66.

57. Aleksandr Lukaşenko (d.1954) – Belarus dövlət xadimi. 1994-cü ildən Belarus Respublikasının prezidentidir. – 66.

58. Seneqal, S e n e q a l R e s p u b l i k a s ı – Cənubi Afrikada dövlət. Sahəsi 196,2 min km², əhalisi 8,5 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 10 vilayətə bölünür. Dövlət və hökumət başçısı prezident, qanunverici orqanı birpalatalı Milli Məclisdir. Paytaxtı Dakardır. – 67.

59. Abdulay Vad (d.1926) – 2000-ci ildən Seneqal prezidenti. Abdulay Vad Afrika Birləşmiş Ştatları yaratmaq ideyasının tərəfdarıdır. – 67.

60. Eldar Mahmudov, E l d a r Ə h m ə d o ğ l u (d.1956) – Azərbaycan dövlət xadimi, general-mayor. 2004-cü ildən Milli Təhlükəsizlik naziridir. – 68–79.

61. Ziya Yusifzadə, Z i y a M ə m m ə d i y y ə o ğ l u (d.1929) – general-mayor. SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi orqanlarının fəxri əməkdaşı. 1956-cı ildən Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi orqanlarında çalışmışdır. 1976-cı ildən respublika DTK sədrinin birinci müavini, 1980–1988-ci illərdə sədri olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının «Şöhrət» ordeni ilə təltif edilmişdir. – 68–79.

62. Zəngəzur mahalı, Z ə n g ə z u r q ə z a s ı – XIX əsrin 2-ci yarısında Azərbaycanda inzibati ərazi vahidi. 1861-ci ildə təşkil olunmuşdur. Çar Rusiyası hökumətinin 1867-ci il dekabr tarixli fərmanına əsasən yaradılmış Yelizavetpol (Gəncə) quberniyasının tərkibinə daxil edilmişdi. – 80.

63. İran, İ r a n İ s l a m R e s p u b l i k a s ı – Cənub-Qərbi Asiyada dövlət. Sahəsi 1,65 milyon km², əhalisi 62,2 milyon nəfərdir. Paytaxtı Tehran şəhəridir. İnzibati cəhətdən 24

ostana bölünür. Ali qanunverici hakimiyyət orqanı 4 il müddətinə seçilən Xalq Şurası Məclisidir. Hökuməti Baş nazir təşkil, prezident isə təsdiq edir. – 80,88,201,221,227,231, 234,235, 238,239,256,293,297,306.

64. 31 mart azərbaycanlıların soyqırımı, 1905 – 18-ci ildir soyqırımı – çarizmin fəal köməyi ilə erməni-daşnak silahlı birləşmələrinin Azərbaycanın türk-müsəlman əhalisinə qarşı törətdiyi genişmiqyaslı qanlı aksiyalar. Ermənilərin 1905-ci ilin fevralında Bakıdan başlanan vəhşilikləri bütün Azərbaycanı və indi Ermənistan adlanan Qərbi Azərbaycan ərazisindəki yaşayış məntəqələrini əhatə etdi. Yüzlərlə Azərbaycan kəndi dağıdıldı, yüz minlərlə azərbaycanlı vəhşicəsinə qətlə yetirildi, xalqımıza məxsus çoxlu milli mədəniyyət abidələri məhv və talan olundu. Bütün bu vəhşiliklər ermənilərin vaxtilə yerləşdirildikləri, lakin əhalinin milli tərkibində azlıq təşkil etdikləri Azərbaycan torpaqlarını zorla erməniləşdirmək, bədnam «azərbaycanlısız Ermənistan» kimi qeyri-insani planlarını azərbaycanlıların soyqırımı hesabına həyata keçirmək niyyətindən xəbər verir. – 80–84,87.

65. Xocalı soyqırımı – 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni silahlı birləşmələri və Xankəndində yerləşən Rusiyanın 366-cı alayının əsgər və zabidləri Xocalıya hər tərəfdən hücum etmiş, şəhəri tamamilə yandırmışlar, 600 nəfərdən artıq azərbaycanlı qəddarcasına öldürülmüş, 150 nəfər itkin düşmüş, yüzlərlə şəhər sakini yaralanmışdır. – 81, 212.

66. İtaliya, İ t a l i y a R e s p u b l i k a s ı – Avropanın cənubunda dövlət. Ərazisinə Alp dağlarının qərb yamaqları, Radan düzənliyi, Apennin yarımadası, Siciliya və Sardiniya adaları daxildir. Sahəsi 301 min km², əhalisi 57,5 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 20 vilayətə bölünür. Paytaxtı Roma şəhəridir. – 85–86.

67. Roberto Kastelli (d.1946) – İtaliya siyasətçisi. 1999–2001-ci illərdə Senatda senator, 2001–2006-cı illərdə İtaliyanın Ədliyyə naziri olmuşdur. – 85–86.

68. Silvio Berlusconi (d.1936) – 1994–95, 2001–2006 və 2008–2011-ci illərdə İtaliya Respublikası Nazirlər Şurasının sədri olmuşdur. – 85,86.

69. Şəhidlər xiyabanı – Azərbaycanın azadlığı, müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olmuş mərd oğul və qızların uyuduğu müqəddəs ziyarətgah. 1990-cı il yanvarın 20-də sovet ordusunun hücumu zamanı həlak olmuş onlarla adam «Dağüstü park»ın qərb hissəsində dəfn edilmişdir. Bura o vaxtdan «Şəhidlər xiyabanı» adlanır. Xiyabanda eyni zamanda Ermənistan işğalçılarına qarşı Azərbaycan torpaqlarının müdafiəsi uğrunda qəhrəmancasına həlak olanlar da dəfn edilmişdir. 1998-ci ildə burada hündürlüyü 22 metr olan əbədi məşəl – abidə qoyulmuşdur. – 87,93.

70. Mahmud Əhmədiqad (d.1956) – 2005–2013-cü illərdə İran İslam Respublikasının prezidenti olmuşdur. – 88,201.

71. Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri – Cənubi Asiyada dövlət. Sahəsi 83,6 min km², əhalisi 2,5 milyon nəfərdir. BƏƏ-nin tərkibinə 7 əmirlik daxildir. Ali orqanı – Federal Milli Şuradır ki, prezidenti 5 il müddətinə seçir. Paytaxtı Əbu-Dabi şəhəridir. – 89.

72. Ras əl-Xeymə – Birləşmiş Ərəb Əmirliyinin şimalında, Fars körfəzi sahilində əmirlik. Sahəsi 1700 km², əhalisi 150 min nəfərdir. Mineral bulaqları və çimərlikləri ilə məşhurdur. – 89.

73. Amerika Birləşmiş Ştatları (ABŞ) – Şimali Amerikada dövlət. Şimaldan Kanada, cənubdan Meksika, şərqdən Atlantik okeanı və qərbdən Sakit okeanla əhatə olunur. Ərazisi 9,14 milyon

km², əhalisi 280 milyon nəfərə yaxındır. İnzibati cəhətdən 50 ştata bölünür. Ali qanunvericilik orqanı ikipalatalı (Nümayəndələr palatası və Senat) ABŞ Konqresidir. Dövlət başçısı prezidentdir. Paytaxtı Vaşinqton şəhəridir. – 90,192, 205,206,219–301,312.

74. Mətyu Brayza – Amerika diplomati. 2001–2005-ci illərdə ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi olmuşdur. Sonra isə Dağlıq Qarabağ, Abxaziya və Cənubi Osetiya konfliktlərinin sülh yolu ilə həll olunması işi ilə məşğul olmuşdur. 2011–12-ci illərdə ABŞ-ın Azərbaycan Respublikasında Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiri olmuşdur. – 90.

75. Əfqanıstan, Ə f q a n ı s t a n İ s l a m D ö v l ə t i – Cənub–Qərbi Asiyada dövlət. Sahəsi 652,2 min km², əhalisi 22,7 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 29 vilayətə və mərkəzə tabeli 2 mahala bölünür. Dövlət başçısı prezidentdir. Paytaxtı Kabil şəhəridir. – 90,238,257,305.

76. Kosovo problemi – 80-ci illərdən başlayaraq Yuqoslaviya (Yuqoslaviya Federativ Sosialist Respublikası) ciddi iqtisadi və siyasi çətinliklərlə qarşılaşdı. 1991-ci ildə millətlərarası qarşিদurma nəticəsində YFSR parçalandı. Federasiyanın tərkibindən Sloveniya, Xorvatiya, Bosniya və Hersoqovina, Makedoniya çıxdı və müstəqil dövlət oldular. 1992-ci ildə Serbiya və Çernoqoriya Yuqoslaviya Respublikası yaradıldı. 1999-cu ildə serb hökuməti tərəfindən Kosovoda (Serbiyanın tərkibində) yaşayan albanlara qarşı zorakılıq başlandı və nəticədə etnik qarşিদurma yarandı. Buna görə də NATO aviasiyası tərəfindən bombardman edildi. Məhz bundan sonra Yuqoslaviya öz ordusunu Kosovodan çıxartdı və NATO-nun sülhməramlı ordusu albanları serblərdən qorumaq üçün Kosovoya girdi. 1999-cu ildən sonra Serbiya hökuməti Kosovo ərazisinə defakto nəzarətini itirdi. 2008-ci ildə Kosovo özünü birtərəfli şəkildə müstəqil dövlət elan etdi. Hazırda BMT üzv-ölkələrinin 99-u, o cümlədən NATO ölkələri Kosovonun müstəqilliyini tanıyır. – 90,238,257.

77. Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi – Qızıl Xaç Liqasını, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsini və Qırmızı Xaç Liqasının ictimai təşkilatlarını birləşdirən beynəlxalq ictimai təşkilat. – 91.

78. Əhməd Necdət Sezər (d.1941) – 2000–2007-ci illərdə Türkiyə prezidenti. 1962–83-cü illərdə bir sıra məsul vəzifələrdə çalışmış, 1998–2000-ci illərdə Türkiyə Konstitusiyə Məhkəməsinin sədri olmuşdur. – 92–110.

79. Zərifə xanım Əliyeva, Zərifə Əziz qızı (1923–1985) – görkəmli Azərbaycan oftalmoloqu. Tibb elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Milli EA-nın akademiki, Rusiya Tibb EA-nın akademiki, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar elm xadimi. Görkəmli siyasi və dövlət xadimi Əziz Əliyevin qızı, ulu öndər Heydər Əliyevin həyat yoldaşı, prezident İlham Əliyevin anası. Zərifə xanımın Azərbaycanda oftalmologiya elminin inkişafında müstəsna xidmətləri var. O, vaxtilə Azərbaycanda geniş yayılmış traxomanın, dünya təcrübəsində birincilər sırasında peşə, xüsusilə kimya və elektron sənayelərində peşə fəaliyyəti ilə bağlı göz xəstəliklərinin öyrənilməsi, profilaktikası və müalicəsinə, habelə oftalmologiyanın müasir problemlərinə dair bir çox sanballı tədqiqatların müəllifidir. Həmçinin yüksək ixtisaslı səhiyyə kadrları hazırlanmasına böyük əmək sərf etmişdir. O, Ümumittifaq Oftalmoloqlar Cəmiyyəti Rəyasət Heyətinin, Sovet Sülhü Müdafiə Komitəsinin, Azərbaycan Oftalmologiya Cəmiyyəti İdarə Heyətinin, «Vestnik oftalmologii» (Moskva) jurnalı redaksiya heyətinin üzvü olmuşdur. Yüksək elmi nailiyyətlərinə görə Rusiya Tibb EA-nın M.İ.Averbax adına mükafatına layiq görülmüşdür. – 93.

80. Vaqif Sadıqov, Vaqif İsmayıl oğlu (d.1956) – diplomat. Filologiya elmləri namizədi. 1995–2004-cü illərdə

Azərbaycan Respublikasının Avstriyada Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiri, 2004–2010-cu illərdə Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər nazirinin müavini, 2010-cu ildən isə Azərbaycan Respublikasının İtaliyada Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiridir. – 94.

81. Mustafa Kamal Atatürk, Q a z i M u s t a f a K a m a l (1881–1938) –Türkiyə dövlət, siyasi və hərbi xadimi, Türkiyə Respublikasının banisi və ilk prezidenti (1923–38). Birinci dünya müharibəsi zamanı Dardanel boğazının müdafiəsində (1915) şücaət göstərmişdir.

Atatürk 1919-cu ildə «kəmalçılar hərəkatına» – milli azadlıq hərəkatına başçılıq etmişdir. 1920-ci ildə Atatürk Ankarada yeni parlament – Türkiyə Böyük Millət Məclisini (TBMM) yaratdı, məclisin və təşkil edilən hökumətin sədri seçildi. Sakarya çayı yaxınlığında qələbəyə görə TBMM Atatürkə marşal rütbəsi və «Qazi» fəxri adını vermişdir. 1922-ci ildə Atatürkün komandanlığı ilə türk ordusu Türkiyəni xarici müdaxiləçilərdən tamamilə azad etdi.

Atatürk soyadı ona 1934-cü ildə TBMM tərəfindən verilmişdir. – 103.

82. Ceyhan – Aralıq dənizi sahilində liman. 1998-ci il oktyabrın 29-da Azərbaycan, Türkiyə, Gürcüstan, Qazaxıstan, Özbəkistan prezidentləri və ABŞ-ın Energetika naziri Bakı–Tbilisi–Ceyhan marşrutunu müdafiə edən «Ankara bəyannaməsi»ni imzalamışlar. Uzunluğu 1695 km olan Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri 2006-cı ildə istifadəyə verilmişdir. – 106, 228.

83. YUNESKO – BMT-nin maarif, elm və mədəniyyət işlərinə baxan hökumətlərarası təşkilatı. 1945-ci ilin noyabrında yaradılmış, 1946-cı ildən fəaliyyətə başlamışdır. Ali orqanı iki ildən bir çağırılan konfransdır. Katibliyi Parisdədir. Azərbaycan 1992-ci ildən YUNESKO-nun üzvüdür. – 108,304.

84. Polşa, P o l ş a R e s p u b l i k a s ı – Mərkəzi Avropada dövlət. Sahəsi 312,7 min km², əhalisi 38,7 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 49 voyevodalığa bölünür. Ali və yeganə qanunverici orqanı ikipalatalı Seymdir. Paytaxtı Varşava şəhəridir. – 114,215.

85. Danimarka, D a n i m a r k a K r a l l ı ğ ı – Avropanın şimalında dövlət. Sahəsi 43,1 min km², əhalisi 5,24 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 14 amta bölünür. Danimarka konstitusiyalı monarxiyadır. Dövlət başçısı kral (kraliça), qanunverici orqanı birpalatalı Folketingdir. Paytaxtı Kopenhagenidir. – 115.

86 II Marqret (d.1940) – 1972-ci ildən Danimarkanın kraliçası. Kral IX Frederikin qızıdır. – 115.

87. Suriya, S u r i y a Ə r ə b R e s p u b l i k a s ı – Asiyada dövlət. Sahəsi 185,2 min km², əhalisi 14,8 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 10 mühafazaya (qubernatorluğa) və Dəməşq bələdiyyəsinə bölünür. Dövlət başçısı prezident, ali qanunverici orqanı Xalq Şurasıdır. Paytaxtı Dəməşqdır. –116.

88. Bəşsar əl-Əsəd (d.1965) – 2000-ci ildən Suriyanın prezidenti. – 116.

89. Avropa Komissiyası, A v r o p a Ş u r a s ı ö l k ə l ə r i n i n K o m i s s i y a s ı – AŞ Hökumətlərinin ali icraedici orqanı, AŞ-nın bütün maraqlarına cavab verən siyasi müstəqil institut. Onun tərkibinə üzv ölkələrin hökumətlərinin vahid razılığı ilə seçilən 20 komissar daxildir. Komissiyanın tərkibini minimum üzv ölkələrin nümayəndələri təmsil edir. Komissiyanın üzvləri öz ölkələrini yox, bütün AŞ-nı təmsil edirlər. AŞ-nın bütün qərarları Komissiyadan keçməlidir. Qərarların yerinə yetirilməsinə AŞ nəzarət edir. –117.

90. Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı – Qərbi və Şərqi Avropa, MDB ölkələrini uzunmüddətli kreditlə təchiz edən regional dövlətlərarası bank. 1990-cı ildə yaradılmışdır. Londonda yerləşir. Bankın 57 üzvü var, həmçinin Avropa İnvestisiya Bankı və Avropa Birliyi ora daxildir. – 118.

91. Avstriya, A v s t r i y a R e s p u b l i k a s ı – Mərkəzi Avropada dövlət. Sahəsi 83,8 min km², əhalisi 8,1 milyon nəfərdir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı (Milli Şura və Federal Şura) parlamentdir. Paytaxtı Vyanadır. – 119,207.

92. Robert Simmons – NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi. – 120.

93. Emret Taner (d.1942) – 2005–2010-cu illərdə Türkiyə Respublikası Milli Təhlükəsizlik Təşkilatının rəisi olmuşdur. – 121.

94. Benedikt XVI (d.1927) – 2005–2013-cü illərdə Roma papası olmuşdur. – 122.

95. Vatikan – Avropada Papa dövləti. Monte-Vatikano təpəliyində, İtaliyanın paytaxtı Roma şəhərinin qərb hissəsindədir. Roma-katolik kilsəsinin siyasi, inzibati və ideoloji mərkəzidir. Vatikan teokratik monarxiyadır. Dövlət başçısı Roma papasıdır. – 122.

96. ATƏT – Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı. Əsası 1975-ci il iyulun 3–9-da Helsinkidə qoyulmuşdur. Burada Avropanın 33 dövlətinin, ABŞ və Kanadanın dövlət və hökumət rəhbərləri iştirak edirdi. ATƏT «soyuq müharibə»nin qurtarmasından sonra ümumavropa təhlükəsizlik sistemini formalaşdıran, yeni Avropanın siyasi və iqtisadi həyatının sivil birgəyaşayış qaydalarını müəyyən edən, dövlətlərarası münasibətləri rəqiblik və münafişə yolundan əməkdaşlıq və

qarşılıqlı mənafə istiqamətlərinə yönəldən bir təşkilat funksiyasını icra edir.

Azərbaycan 1992-ci ildən ATƏT-in üzvüdür və 1993-cü ilin ikinci yarısından ATƏT-in zirvə görüşlərində Azərbaycan nümayəndə heyəti fəal iştirak edir. –123,166.

97. Niderland Krallığı (qeyri-rəsmi adı Hollandiya) – Qərbi Avropada Şimal dənizi sahilində dövlət. Sahəsi 41,5 min km², əhalisi 15,6 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 12 əyalətə bölünür. Dövlət başçısı kral, qanunverici orqanı ikipalatalı (Baş ştatlar) parlamentdir. Paytaxtı Amsterdamdır. – 124.

98. II Beatriks (d.1938) – 1980-ci ildən Niderlandın kraliçası. – 124.

99. Tanzaniya, Birləşmiş Tanzaniya Respublikası – Şərqi Afrikada dövlət. Sahəsi 945,1 km², əhalisi 29,0 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 25 vilayətə bölünür. Millətlər Birliyinə daxildir. Dövlət və hökumət başçısı prezidentdir. Qanunverici orqanı Milli Məclisdir. Paytaxtı Dodomadır. – 125.

100. Cakayya Kikvete (d.1950) – Tanzaniya dövlət xadimi. 2005-ci ildən Tanzaniya prezidenti, 2008-ci ildən Afrika İttifaqının sədridir. – 125.

101. Cənubi Afrika Respublikası (CAR) – Cənubi Afrikada dövlət. Sahəsi 1,2 milyon km², əhalisi 41,7 milyon nəfərdir. 9 əyalətə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı parlamentdir (Senat və Milli Məclis). – 126.

102. Tabo Mbeki (d.1942) – Afrika Milli Konqresinin görkəmli nümayəndəsi. 1997–2007-ci illərdə Afrika Milli Konqresinin sədri, 1999–2008-ci illərdə Cənubi Afrika Respublikasının prezidenti olmuşdur. – 126.

103. Balakən – Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. 1963-cü ildə ləğv edilərək Zaqatala rayonuna verilmiş, 1965-ci ildə yenidən müstəqil rayon olmuşdur. Şimalda Dağıstanla, qərbdə və cənub–qərbdə Gürcüstan ilə həmsərhəddir. Sahəsi 923 km², əhalisi 87,365 min nəfərdir. – 128–135,140,150,152,174,177,183,189, 202.

104. Şəki (1968-ci ilədək Nuxa rayonu) – Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. 1963-cü ildə ləğv edilərək ərazisi Oğuz rayonuna verilmiş, 1965-ci ildə yenidən müstəqil rayon olmuşdur. Sahəsi 2397 km², əhalisi 173 min nəfərdir. – 128,133,138,140,160–192.

105. Zaqatala – Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. Şimal–şərqdə Dağıstanla, cənub–qərbdə Gürcüstanla həmsərhəddir. Sahəsi 1348 km², əhalisi 109,3 min nəfərdir. – 128,133,136–149,150,152, 174,182,189.

106. Qax – Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. 1963-cü ildə ləğv edilərək ərazisi Zaqatala rayonuna verilmiş, 1964-cü ildə yenidən müstəqil rayon olmuşdur. Şimal–şərqdən Dağıstanla, cənub–qərbdən Gürcüstanla həmsərhəddir. Sahəsi 1494 km², əhalisi 54,176 milyon nəfərdir. – 140,150–159,165,174,177,183,187, 189,192.

107. Gürcüstan, G ü r c ü s t a n R e s p u b l i k a s ı – Cənubi Qafqazın mərkəzi və qərb hissəsində dövlət. Sahəsi 69,7 min km², əhalisi 5,493 milyon nəfərdir. Dövlətin başçısı prezident, qanunverici orqanı parlamentdir. Paytaxtı Tbilisi şəhəridir. – 143,152,184,228,229,239,240,250.

108. Elçin Quliyev, E l ç i n İ s a ğ a o ğ l u (d.1967) – hüquqşünas, general-leytenant. Bakı Dövlət Universitetini və Bakı Ali Hərbi Birləşmiş Komandirlər Məktəbini bitirmişdir. 2001-ci ildən Azərbaycan Respublikası Sərhəd Qoşunları Komandanıdır. «Azərbaycan bayrağı» ordeni ilə təltif olunmuşdur. – 144–149.

109. İlisu – Azərbaycan Respublikasının Qax rayonunda kənd. İlisu dəniz səviyyəsindən 1200 metr yüksəklikdə, dağlıq və sıx meşəliklərlə əhatə olunmuş ərazidə yerləşir. Kənd yaşayış məskəni kimi XIII əsrdən məlumdur. Əhalisi 1340 nəfərdir. – 157.

110. Əbülfəs Qarayev, Ə b ü l f ə s M ü r s ə l o ğ l u (d.1956) – fəlsəfə elmləri namizədi. 1994-cü ildən 2006-cı ilədək Azərbaycan Respublikası Gənclər, İdman və Turizm naziri, 2006-cı ildən Mədəniyyət və Turizm naziridir. Respublika Olimpiya Komitəsinin birinci vitse–prezidentidir. Gənclər, İdman və Turizm naziri işlədiyi vaxtda respublikada idmanın və bədən tərbiyəsinin inkişafına ciddi fikir verilmiş, çoxlu idman meydançaları və olimpiya kompleksləri tikilmişdir. – 157,179,275.

111. Mixeil Nikolozoviç Saakaşvili (d.1967) – hüquqşünas. 2003-2013-cü illərdə Gürcüstan Respublikasının prezidenti olmuşdur. 2000–2001-ci illərdə Gürcüstanda Ədliyyə naziri olmuşdur. Vahid Milli Hərəkət Partiyasının sədri, «məxməri inqilab»ın liderlərindən biridir. – 158.

112. Naxçıvan – Azərbaycan Respublikasında şəhər. Naxçıvan Muxtar Respublikasının paytaxtı. Ərazisi 0,013 min km², əhalisi 67 min nəfərdən çoxdur. Naxçıvan Azərbaycanın ən qədim şəhərlərindəndir. Müasir Naxçıvan qədim, antik və orta əsr şəhər yerinin xarabalıqları üzərində yerləşmişdir.

Naxçıvan e.ə. IX–VI əsrlərdə qədim Manna və Midiyanın, eramızın əvvəllərində isə Albaniyanın, IV əsrdən isə Sasanilərin tərkibində olmuşdur. 654-cü ildə isə Naxçıvanı ərəblər işğal edirlər. Naxçıvan Azərbaycan Atabəylər dövlətinin (1136–1225) paytaxtı olmuşdur. 1828-ci il Türkmənçay müqaviləsinə qədər Naxçıvan müxtəlif dövlətlərin nüfuz dairəsində olub. Məhz bu ildən Naxçıvan Rusiya imperiyasına birləşdirildi və qəza mərkəzinə çevrildi. Naxçıvan şəhəri 1924-cü il fevralın 9-da

Naxçıvan MSSR təşkil ediləndən muxtar respublikanın paytaxtı oldu. – 160,165,306.

113. Xan sarayı, Şəki xanlarının sarayı – XVIII əsrin 60-cı illərinə aid Azərbaycan memarlıq abidəsi. Vaxtilə Şəki qalasının (içqalanın) daxilində inşa edilmiş və bir neçə tikilidən ibarət olmuş kompleksdən Şəki xanı Hüseyn xan Müştəqın tikdirdiyi, hazırda Şəki xanlarının sarayı adlanan ikimərtəbəli imarət qalmışdır. Ətraf mühtilə ahəngdar şəkildə tikilmiş sarayın plan quruluşu onun baş (cənub) fasadında əksini tapmışdır. Tavanı güzgülənmiş alt xanışində fəvvarəli mərmər hovuz tikilmişdir.

Tavanında 5 mindən artıq rəsmli həndəsi fiqurlardan yığılmış bədii tərtibat olan alt salon və frizində ov, müharibə səhnələri təsvir olunan üst salon incəliklə işlənməsi, əlvan şəbəkələr, rəngarəng rəsmləri, ornament və təsvirlərin zənginliyinə görə XVIII əsrdə Azərbaycanda tikilmiş saray tipli binaların ən qiymətli hesab olunur.

Xan sarayının divarlarında XVIII əsrdə yaşamış tərtibatçı nəqqaş, usta Abbasqulunun (onu həm də sarayın memarı hesab edirlər) adı qalmışdır. – 168.

114. Hacı Çələbi xan (? – 1755) – Şəki xanı (1747–55), Şəki xanlığının banisi, Dərviş Məhəmməd xanın nəslindəndir. Şəki üsyanına başçılıq etmiş və hakimiyyəti ələ keçirmişdir. XVIII əsrin 50-ci illərində Gəncə, Qazax, Şəmkir, Borçalı uğrunda mübarizədə Kartli carı II İraklini bir neçə dəfə məğlubiyyətə uğratmışdı. 1752-ci ildə Hacı Çələbi xan Şəmkir yaxınlığında Teymuraz və II İraklini məğlub edərək Qazax və Borçalıda öz hakimiyyətini təmin etmişdi.

Hacı Çələbi xan xanlığın iqtisadi güdrətini möhkəmlətmək məqsədilə vergi sistemini nizama salmış, çoxlu ictimai bina tikdirmiş, bir sıra abadlıq işləri aparmışdı. – 168.

115. Hüseyn xan, Məhəmməd Hüseyn xan (? – 1780) – Şəki xanı (1759–80) şair. Hacı Çələbi xanın nəvəsidir.

Qazıqumuxlu Məhəmməd xanın məğlubiyyətindən sonra hakimiyyətə gəlmişdi. Hüseyn xan hakimiyyət uğrunda mübarizə aparan əmisi Hacı Əbdülqədir tərəfindən öldürülmüşdür. Şəki xanlarının sarayı Hüseyn xan dövründə tikilmişdir. – 168.

116. Dünya Bankı – BMT-nin hökumətlərarası ixtisaslaşdırılmış idarəsi. 1945-ci ildə ABŞ-da Bretton–Vuds çərçivəsi sistemində yaradılmışdır. İdarə heyəti Vaşinqtondadır. Məqsədi inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadi və sosial dirçəlişinə kömək etməkdir. Səhmdar cəmiyyəti formasındadır və iştirakçıları yalnız Beynəlxalq Valyuta Fondunun üzvləridir. Banka 130-dan artıq dövlət daxildir. 1992-ci ildən Azərbaycan Respublikası Dünya Bankının üzvüdür. –168,237.

117. Oğuz – Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. Şəki rayonunun ərazisi 1963–65-ci illərdə Oğuz rayonunun tərkibində olmuşdur. Şimalda Dağıstanla həmsərhəddir. Sahəsi 1077 km², əhalisi 36,488 min nəfərdir. – 174.

118. Kiş – Azərbaycan Respublikasının Şəki rayonunda kənd. Kiş çayının sahilində dağ ətəyindədir. Əhalisi 4445 nəfərdir. Kiş Azərbaycanın qədim yaşayış məntəqələrindəndir. Erkən orta əsrlərdə Qafqaz Albaniyasında xristianlığın mərkəzlərindən olmuşdur. IV əsrdə xristian məbədi tikilmişdi. Kişdə XIV–XVI əsrlərdə müdafiə qalası olmuşdur. – 178–180,192.

119. Qədim Alban məbədi – Şəki rayonunun Kiş kəndi ərazisində yerləşir. Müxtəlif dövrlərdə Alban, gürcü kilsəsi kimi fəaliyyət göstərməsi haqqında bəzi fikirlər var. Kiş məbədinin tikilməsi haqqında da tədqiqatçıların bir-birinə zidd fikirləri mövcuddur. 2000–2001-ci illərdə aparılmış arxeoloji qazıntılarda iştirak etmiş norveçli arxeoloq, professor Bemar məbədin XI–XII əsrlərdə tikildiyini iddia edir. Kişdə arxeoloji tədqiqatlardan sonra belə qərara gəlinmişdir ki, Şəki bölgəsinin Kiş kəndi ərazisində yerləşən məbəd həqiqətən də Müqəddəs Yelisey tərəfindən tikilmiş, Şərq kilsələrinin anası və

mitropoliya olmuş, Kişdə hələ xristianlıqdan öncə Qafqaz Albaniyasında Gis-Kürmük arxiyepiskopluğu, sonra isə Yelisey, Çiketi və Şəki yepiskoplarının mərkəzi yerləşmişdir. – 179–180.

120. II Elizabeth (d.1926) – Böyük Britaniya kraliçası. Vindzor sülaləsindəndir. 1952-ci ildə atası VII Georgin ölümündən sonra taxt-taca sahib olmuşdur. – 196.

121. İordaniya, İordaniya Həşimilər Krallığı – Qərbi Asiyada dövlət. Sahəsi 89,4 min km², əhalisi 4,3 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 8 əyalətə bölünür. Dövlət başçısı kral, qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. Paytaxtı Ammandır. – 197.

122. Həsən bin Talal (d.1947) – İordaniya şahzadəsi, Kral Hüseyinin qardaşı. Şahzadə 1983-cü ildən beynəlxalq humanitar məsələlər üzrə Müstəqil komissiyanın sədrlərindən biri, hazırda Ərəb Əqidə forumunun və Roma klubunun prezidenti, Din və mədəniyyətlərarası yeniliklər və dialoqlar forumunun yaradıcısı və sədri, Beynəlxalq böhran qrupunda Himayəçi şuranın üzvüdür. – 197.

123. Abdullah Gül (d.1950) – Türkiyə dövlət və siyasi xadimi, iqtisad elmləri doktoru, professor. 1991-ci ildə TBMM-nin üzvü seçilmişdir. Abdullah Gül Rəcəb Ərdoğanla Ədalət və İnkişaf Partiyasının yaradıcılarından biridir. 2007-ci ildən Türkiyənin prezidentidir. – 197.

124. İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı – Qərargahı Tehrandadır. 1992-ci ildən Azərbaycan Respublikası bu beynəlxalq təşkilatın üzvüdür. – 201,310.

125. İTAR-TASS – Rusiya İnformasiya Teleqraf Agentliyi. 1992-ci ildə SİTA-nın bazası əsasında yaradılmışdır. – 202–203.

126. Vitali İqnatenko (d.1941) – jurnalist. 1991-2013-cü illərdə İTAR-TASS agentliyinin Baş direktoru olmuşdur. – 202–203.

127. Polad Bülbüloğlu (d.1945) – bəstəkar, müğənni, dövlət xadimi. Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti. 1988–2005-ci illərdə Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət naziri olmuşdur. Hazırda Azərbaycan Respublikasının Rusiya Federasiyasında Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiridir. I çağırış Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin deputatı olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının «İstiqlal» ordeni ilə təltif edilmişdir. – 202.

128. Putin Vladimir (d.1952) – 2000–2008-ci illərdə Rusiya Federasiyasının prezidenti. 1975–97-ci illərdə bir sıra məsul vəzifələrdə çalışmışdır. 1998-ci ildə Rusiya Federasiyası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, 1998–99-cu illərdə FTX-nın direktoru, 1999-cu ilin avqustundan Rusiya hökumətinin başçısı, 2008-ci ilin mayında Rusiya Federasiyasının Baş naziri təyin edilmişdir. 2012-ci ilin mart ayında Rusiya Federasiyasının Prezidenti seçilmişdir. – 202,203,235.

129. Pasxa bayramı – yəhudi və xristian bayramı. Pasxa əvvəllər yəhudilərin Misirdən «çıxıb getmələri» münasibətilə, sonra isə yəhudi xalqının xilaskarının zühurunu gözləməklə, xristianlıqda isə İsanın iztirabları, din yolunda fəda olması, onun ölümü və yenidən dirilməsi ilə əlaqələndirilir. Əvvəllər yəhudi və xristian pasxaları eyni vaxta təsadüf edirdi. 325-ci ildə Ümumdünya xristian yığıncağı xristian pasxasını yəhudi pasxası qurtarandan bir həftə sonra qeyd etməyi qərara aldı. Bu tarix aprelin 4-dən mayın 8-dək olan dövrə təsadüf edir. – 204.

130. Rino Harniş – diplomat. 2003–2006-cı illərdə Azərbaycanda ABŞ-ın Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiri olmuşdur. – 205.

131. Stiven Mənn – amerikan diplomatı. 2001–2009-cu illərdə ABŞ Dövlət katibinin köməkçisi. 2004–2006-cı illərdə ABŞ-dan ATƏT-in Dağlıq Qarabağ üzrə həmsədr. – 206.

132. Hans Vinkler (d.1945) – Avstriya diplomatı və avstriya Xarici İşlər Nazirliyinin keçmiş Dövlət katibi (2007–2008). 2009-cu ildən Vyana Diplomatik Akademiyasının direktorudur. – 207.

133. Nərgiz Paşayeva, N ə r g i z A r i f q ı z ı (d.1962) – filologiya elmləri doktoru, professor, Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialının rektoru. Özəl «Üns» yaradıcılıq səhnəsinin yaradıcısı və bədii rəhbəri, «Azərbaycan mədəniyyətinin dostları» Xeyriyyə Fondunun İdarə Heyətinin üzvü, «Azərbaycan–İrs» jurnalının ədəbi şöbəsinin redaktoru, İngiltərə– Azərbaycan Cəmiyyətinin həmsədridir. – 209–211.

134. Aida İmanquliyeva, A i d a N ə s i r q ı z ı (1939–1992) – görkəmli şərqşünas, ədəbiyyatşünas, tənqidçi, tərcüməçi, filologiya elmləri doktoru. Müasir ərəb ədəbiyyatının aktual problemləri və rus–ərəb əlaqələri haqqında yazdığı məqalələr keçən əsrin 80–90-cı illərində ona böyük şöhrət qazandırmışdır. Görkəmli alim, bacarıqlı təşkilatçı 1991-ci ildən ömrünün sonuna kimi Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Şərqşünaslıq İnstitutunun direktoru vəzifəsində çalışmışdır. – 209.

135. Bakı Musiqi Akademiyası – 1921-ci ildə yaradılıb. Bakı Musiqi Akademiyası Azərbaycanda ilk musiqi tədris müəssisəsidir. 4 fakültəsi vardır. Təhsil iki pilləlidir – bakalavr və magistratura. Bakı Musiqi Akademiyasının tərkibində opera studiyası və musiqi məktəbi studiyası fəaliyyət göstərir. – 210.

136. Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti – respublikada incəsənət və mədəniyyət sahəsində kadrlar hazırlayan ali məktəb. 1945-ci ildə Bakıda təsis olunmuşdur. Universitetdə 7 fakültə, 31 kafedra fəaliyyət göstərir, 40-dan artıq ixtisas və ixtisaslaşmalar üzrə kadr hazırlanır. Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti

Avropa İncəsənət Universitetləri Liqasının tamhüquqlu üzvüdür. – 210.

137. Tofiq Quliyev, T o f i q Ə l ə k b ə r o ğ l u (1917–2000) – görkəmli Azərbaycan bəstəkarı. Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti. Tofiq Quliyev Azərbaycan estrada musiqisinin yaradıcılarındanındır. Onun lirik mahnıları sadə, aydın və milli koloritlidir. 1973-cü ildən ömrünün axırınadək Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı İdarə Heyətinin sədri olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının «İstiqlal» ordeni ilə təltif olunmuşdur. – 210,211.

138. Bülbül, M u r t u z a M ə ş ə d i R z a o ğ l u M ə m - m ə d o v (1897–1961) – Azərbaycan klassik vokal məktəbinin banisi, musiqi folkloru tədqiqatçısı. Bülbülün yaradıcılığı müasir Azərbaycan musiqili teatrı tarixində mühüm bir mərhələ təşkil edir. Bülbül Azərbaycan xalq mahnılarını, təsnifləri böyük sənətkarlıqla ifa etmişdir. SSRİ Xalq artisti və SSRİ Dövlət mükafatı laureatıdır. – 210.

139. Azər Paşa Nemət, A z ə r P a ş a Z ə f ə r o ğ l u (d.2947) – teatr rejissoru, Əməkdar incəsənət xadimi, Teatr Xadimləri İttifaqının İdarə Heyətinin sədridir. 1990-cı ildən Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrının quruluşçu rejissorudur. Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti. – 211.

140. Varşava gettosu, bax: Varşava üsyanı.

141. Varşava üsyanı (1943) – Varşava gettosunda əsirlərin alman-faşist işğalçılarına qarşı silahlı üsyanı. Aprelin 19-da başlanmışdı. Üsyanı yəhudi döyüş təşkilatı hazırlamışdı.

Üsyançıların qəhrəmancasına müqavimətinə baxmayaraq, üsyan iyulun əvvəllərində yatırıldı, hitlerçilər 7 min adamı öldürdülər, 6 min adam isə yanğınlar zamanı tələf oldu. Faşistlər

gettonun sağ qalan üzvlərini Treblinkadakı ölüm düşərgəsinə göndərdilər. – 212–213.

142. Qazaxıstan, Q a z a x ı s t a n R e s p u b l i k a s ı – Avrasiyanın mərkəzi hissəsində dövlət. Sahəsi 2,7249 milyon km², əhalisi 16, 679 min nəfərdir. Paytaxtı Astana şəhəridir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı birpalatalı Ali Sovetdir. – 214.

143. Nursultan Nazarbayev, N u r s u l t a n A b i ş o ğ l u (d.1940) – Qazaxıstanın dövlət və siyasi xadimi. 1979-cu ildə Qazaxıstan KP MK-nın katibi, 1984-cü ildə Qazaxıstan Ali Sovetinin sədri, Nazirlər Sovetinin sədri, 1989–91-ci illərdə Qazaxıstan KP MK-nın Birinci katibi. 1990-cı ildə həm də Ali Sovetin sədri, 1991-ci ildə Qazaxıstan SSR-nin prezidenti və 1991-ci ilin dekabrından Qazaxıstan Respublikasının prezidentidir. – 214.

144. Lex Kaçinski (1949–2010) – 2002–2005-ci illərdə Varşavanın meri, 2005–2010-cu illərdə Polşanın prezidenti olmuşdur. 2010-cu il aprelin 10-da Smolensk yaxınlığında təyyarə qəzasında həlak olmuşdur. Haqq və Ədalət Partiyasının liderlərindən biri olmuşdur. – 215.

145. Ü m u m d ü n y a S ə h i y y ə T ə ş k i l a t ı (ÜST)– BMT-yə məxsus beynəlxalq dövlətlərarası təşkilat. 1946-cı ildə yaradılmışdır. Cenevrədə fəaliyyət göstərir. Nizamnaməsinə görə vəzifəsi ən təhlükəli xəstəliklərlə mübarizə, beynəlxalq sanitariya qaydalarının hazırlanması və s.-dir. –216.

146. Li Yonq Vuk (1945–2006) – həkim, ictimai səhiyyə üzrə mütəxəssis. 2003–2006-cı illərdə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru olmuşdur. – 216.

147. Corc Buş (d.1946) – ABŞ-ın 43-cü prezidenti (2000–2008-ci illər). ABŞ-ın 41-ci prezidenti Corc Herbert Buşun oğludur. 1968-ci ildə Yel universitetini (incəsənət, tarix bakalavri), 1975-ci ildə isə Harvard universitetini (incəsənət magistri) bi-

tirmişdir. «Spektrum-7 Enerci Korporeyşn» firmasının yaradıcısıdır. 1994-cü ildən Texas ştatının qubernatoru olmuşdur. – 219,254,293–295.

148. Vaşinqton – Amerika Birləşmiş Ştatlarının paytaxtı. Ölkənin siyasi, elm və mədəniyyət mərkəzi. Şəhər 1791-ci ildə salınmış və ABŞ-ın ilk prezidenti C.Vaşinqtonun şərəfinə adlandırılmışdır. – 219–301.

149. ABŞ Dövlət Departamenti – ABŞ-da 1789-cu ildən Xarici İşlər Nazirliyi funksiyasını həyata keçirən əsas xarici siyasət idarəsi. Dövlət katibi başçılıq edir, prezidentin və Konqresin hazırladığı xarici siyasi xətti həyata keçirir. – 219, 301.

150. Hafiz Paşayev, Hafiz Mir Cəlal oğlu (d.1941) – diplomat. Fizika-riyaziyyat elmləri doktoru. 1992–2006-cı illərdə Amerika Birləşmiş Ştatlarında Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiri olmuşdur. 2006-cı ildən Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər nazirinin müavini və Diplomatıya Akademiyasının rektorudur. – 219,242,275, 276,287.

151. Yaşar Əliyev, Yaşar Teymur oğlu (d.1955) – diplomat. 2002–2006-cı illərdə BMT-də Azərbaycanın daimi nümayəndəsi. 2006-2011-ci illərdə ABŞ-da Azərbaycanın Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiri olmuşdur. – 219.

152. Brent Skoukroft (d.1925) – ABŞ-dakı Beynəlxalq Xarici Siyasət Forumunun prezidenti, ehtiyatda olan aviasiya general-leytenantı. «Pennzoyl» şirkətinin Direktorlar şurasının üzvüdür. – 220–232,248.

153. Moskva Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutu (Universitet) – Rusiya Federasiyası Xarici İşlər Nazirliyinin ali təhsil müəssisəsi. Əsası 1944-cü ildə qoyulmuşdur. Yüksək səviyyəli peşəkar diplomatlar, tədqiqatçılar, jurnalistlər, siyasi və ictimai xadimlər hazırlayır. – 220.

154. Konqres, Amerika Birləşmiş Ştatları Konqresi – ali qanunverici hakimiyyət orqanı. İki palatadan – Senatdan və Nümayəndələr Palatasından ibarətdir.

Senatın 100 nəfər üzvü var. Ölkənin hər ştatından Senata iki senator seçilir. Nümayəndələr palatasının 435 üzvü var. Bu palatanın üzvləri hər seçki dairəsində yaşayan əhalinin sayına görə seçilir. Qanun layihələri hər iki palatada müzakirə olunur. Konqres tərəfindən qəbul olunan qanunları ABŞ prezidenti təsdiq edir. – 223,244–245,250,251,253,279,283, 285.

155. Corc Vaşinqton Universiteti – Vaşinqtonda özəl elmi-tədqiqat universiteti. 1821-ci ildə ABŞ Senatının qərarı ilə yaradılmışdır. ABŞ paytaxtında ən böyük və ən bahalı ali təhsil müəssisəsidir. – 225.

156. Ağ ev – Vaşinqtonda ABŞ prezidentinin iqamətgahı və dəftərxanası (1800-cü ildən).1792–1829-cu illərdə inşa edilmişdir. ABŞ hökumətinə çox zaman Ağ ev deyilir. – 225, 227,231,251,293–296.

157. Təbriz – İranda şəhər. Cənubi Azərbaycanın ən böyük şəhəri, iqtisadi və mədəniyyət mərkəzi, Şərqi Azərbaycan ostanının inzibati mərkəzi. Əhalisi 1,1 milyon nəfərdir.

Təbriz Azərbaycanın ən qədim şəhərlərindəndir. «Təbriz» sözünün etimologiyası və şəhərin salınma tarixi haqqında müxtəlif fikirlər mövcuddur. Təbriz Rəvvadilər dövlətinin (852), Eldəgəzlər dövlətinin (1174), Ağqoyunlular dövlətinin (1468), Səfəvilər dövlətinin (1501) paytaxtı olmuşdur. XV–XVII əsrlərdə Təbriz Yaxın Şərqi mühüm sənətkarlıq və ticarət mərkəzlərindən idi. Təbrizi «Şərqi paytaxtı» da adlandırırdılar.

1826–28-ci illər Rusiya–İran müharibəsi nəticəsində Türkmənçay müqaviləsinə (1828) görə Təbriz İranın hakimiyyəti altında qaldı. – 234.

158. Arlinqton qəbiristanlığı – Vaşinqtonda müharibələr zamanı vəzifə borclarını yerinə yetirərək canlarını qurban vermiş, qəhrəman adı almış hərbiçilərin əbədi uyuduğu məzarlıq. 1864-cü ildən Milli Xiyaban elan olunmuşdur. ABŞ-ın bir sıra görkəmli dövlət xadimləri (V.Taft, C.Kennedi, general C.Perşinq, admiral R.Piri və b.) burada dəfn olunmuşdur. Amerika əhalisi, paytaxt qonaqları, rəsmi səfərdə olan nümayəndə heyətləri Arlinqton fəxri xiyabanına gələrək vətən yolunda həlak olanların xatirəsini ehtiramla yad edir, onların məzarları önünə əklillər, gül-çiçək dəstələri qoyurlar. – 241.

159. Mark Pomar – İPEX – 2000–2008-ci illərdə Amerika beynəlxalq qeyri-hökumət tədqiqatlar və təhsil mübadiləsi təşkilatı Şurasının prezidenti olmuşdur. – 242.

160. PBS (ictimai televiziya verilişləri xidməti) – amerikan qeyri-kommersiya ictimai verilişləri xidməti. 1969-cu ildə yaradılan bu xidmət şöbəsinə ABŞ-ın 350 televiziya stansiyası daxildir. Bu xidməti əsasən «İctimai verilişlər Korporasiyası» maliyyələşdirir. – 243.

161. Solomon Ortis (d.1937) – Amerika Konqresində Demokratlar Partiyasının keçmiş nümayəndəsi (1983–2011). – 243,244.

162. Demokratlar partiyası – ABŞ-ın iki əsas partiyasından biri. Əsası 1828-ci ildə qoyulmuşdur. XIX əsrin birinci yarısında Cənub plantasiyaçılarının və bankirlərin mənafeyini müdafiə edirdi. 1829–41, 1845–49, 1853–61, 1885–89, 1893–97, 1913–21, 1933–53, 1961–69, 1977–81, 1993–2001-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşlar. – 244.

163. Nümayəndələr Palatası – ABŞ-da parlamentin aşağı palatasının adı. Nümayəndələr Palatası ABŞ-da 1787-ci il Konstitusiyasına əsasən yaradılmışdır. – 244,250–253.

164. Dennis Hastert – (1942) – ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının keçmiş spikeri (1999–2007), Respublikaçılar Partiyasının nümayəndəsi. – 246.

165. Cənubi Osetiya – Gürcüstan Respublikasının tərkibində Cənubi Osetiya Muxtar Vilayəti. 1922-ci ildə yaradılmışdır. Sahəsi 3,9 min km², əhalisi 99 min nəfərdir. Mərkəzi Sxinvali şəhəri. – 226.

166. Abxaziya – Gürcüstan Respublikasının tərkibində muxtar respublika. 1921-ci ildə təşkil olunmuşdur. Sahəsi 8,6 min km², əhalisi 501 min nəfərdir. Paytaxtı Suxumi şəhəridir. – 226.

167. Dnestriyanı – Moldovada Dnestr çayı sahilində tanınmamış bölgə. 1992-ci ildə Dnestriyanıda hərbi münaqişə başladı. İyulun ortalarına qədər bir neçə ay davam edən silahlı toqquşmalar zamanı Lebedin komandanı olduğu Rusiyanın 14-cü ordusunun separatçılara yaxından dəstək verməsi nəticəsində Kişinyov sol sahiləki rayonlar üzərində nəzarətini itirdi və Dnestriyanı Moldovanın nəzarətindən çıxmış əraziyə çevrildi. – 226.

168. TRASEKA, *T r a n s x ə z ə r n ə q l i y y a t d ə h l i - z i -* Avropanı Asiya ilə birləşdirən yol. Bu nəqliyyat dəhlizini Şərqlə Qərbi birləşdirən orta materik xətti də adlandırmaq olar. Transxəzər nəqliyyat dəhlizi Azərbaycanı, bütünlükdə Qafqazı Avropa ilə birləşdirir. – 227.

169. Ukrayna, *U k r a y n a R e s p u b l i k a s ı* – Cənub-Şərqi Avropada dövlət. Ərazisi 603,7 min km², əhalisi 45,6 milyon nəfərdir. Ukraynanın tərkibinə 24 vilayət və Krım Respublikası daxildir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı – Ali Radadır. Paytaxtı Kiyev şəhəridir. – 229,250.

170. Beynəlxalq Valyuta Fondu – BMT-nin hökumətlərarası ixtisaslaşdırılmış idarəsi, beynəlxalq valyuta təşkilatı. 1945-ci ildə yaradılmış, 1947-ci ildən fəaliyyətə başlamışdır. İdarə heyəti Vaşinqtondadır. Dünyanın 130-a yaxın ölkəsi fondun üzvüdür. Nizamnaməsinə görə, məqsədi beynəlxalq valyuta əməkdaşlığına yardım etmək, ölkələr arasında valyuta-hesablaşma münasibətlərini nizama salmaq, fonda daxil olan ölkələrin ödəmə balanslarını tarazlaşdırmaq və valyuta məzənnəsini tənzimləməkdən ibarətdir. 1992-ci ildə

Azərbaycan Respublikası Beynəlxalq Valyuta Fonduna qəbul olunmuşdur. – 237.

171. İraq, İ r a q R e s p u b l i k a s ı – Cənub–Qərbi Asiyada – Dəclə və Fərat çayları hövzəsində neft ixrac edən ölkə. Sahəsi 438,3 min km², əhalisi 22,4 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 18 mühafəzaya bölünür. Dövlət başçısı prezident, hökumət başçısı isə Baş nazirdir. Ölkə ABŞ və NATO ölkələri ilə müharibə vəziyyətində olduğu üçün ali qanunverici orqanı yoxdur. Paytaxtı Bağdaddır. – 239,257.

172. Özbəkistan, Ö z b ə k i s t a n R e s p u b l i k a s ı – Orta Asiyanın mərkəzində dövlət. Sahəsi 447,4 min km², əhalisi 23 206 min nəfərdir. Özbəkistanın tərkibinə Qarakalpak Muxtar Respublikası və 12 vilayət daxildir. Dövlətin başçısı – prezident, qanunverici orqanı – Məclisdir. Paytaxtı Daşkənd şəhəridir. – 257,309.

173. Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatası – 1996-cı ildə yaradılmışdır. Özel, qeyri-kommersiya təşkilatıdır. 160 üzvü var. – 263,265,266,274,287.

174. Heydər Babayev, H e y d ə r A y d ı n o ğ l u (d.1957) – iqtisadçı. 1999–2005-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Prezidenti Yanında Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, 2005-ci ilin oktyabrından 2008-ci ilə qədər Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf naziri olmuşdur. – 274.

175. Samir Şərifov, S a m i r R a u f o ğ l u (d.1961) – hüquqşünas. 2006-cı ildən Azərbaycan Respublikasının Maliyyə naziridir. Eyni zamanda Qara Dəniz Ticarət və İnkişaf Bankında Azərbaycan Respublikası üzrə təməlçi direktorudur. – 274.

176 Əli Abbasov, Ə l i M ə m m ə d o ğ l u (d. 1953) – Texnika elmləri doktoru, professor. AMEA-nın həqiqi üzvü. 2000–2004-cü illərdə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin rektoru olmuşdur. 2000-ci ildən Milli Məclisin üzvü, 2001-ci ildən AŞPA-nın üzvü olmuşdur. 2004-cü ildən Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları naziridir. –275.

177. Elizabet Cons (d.1948) – ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə sabiq müavini, «APCD Worldwide» ictimai əlaqələr agentliyinin icraçı vitse-prezidenti. – 275.

178 Tomris Azəri, T o m r i s N a ğ ı q ı z ı (d.1950) – Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin prezidenti. Şeyxzamanov nəslindəndir. – 283.

179. Ceyhun Mollazadə (d.1960) – Amerika–Azərbaycan Şurasının sədri. «Az Qtel» MMS-nin prezidenti, Azərbaycanın ABŞ-dakı keçmiş səfiri (1992–93). – 285.

180. «Əsrin müqaviləsi» – 1994-cü il sentyabrın 20-də Bakıda «Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda «Azəri», «Çıraq» yataqlarının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənilməsi və hasil olunan neftin pay şəklində bölüşdürülməsi» haqqında dünyanın 11 ən iri neft şirkəti ilə bağlanmış müqavilə. – 289.

181. Donald Ramsfeld (d.1932) – Amerika siyasi xadimi, respublikaçı, 1975–77, 2001–2006-cı illərdə ABŞ-ın Müdafiə naziri olmuşdur. – 300.

182. Çeyni Riçard (Dik) (d.1941) – Amerikanın siyasi xadimi. 1989–1992-ci illərdə ABŞ-ın Müdafiə naziri olmuşdur. 1993-cü ildən Amerikada Sahibkarlıq İnstitutunun direktorudur. «Hallibörtn» korporasiyasının prezidenti, Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatasının fəxri üzvüdür. 2001–2009-cu illərdə ABŞ-ın vitse-prezidenti olmuşdur. – 301.

183. İsrail – Yaxın Şərqdə dövlət. Sahəsi 20,8 min km², əhalisi 5,5 milyon nəfərdir (1948-49-cu illərdə işğal edilmiş ərazi daxil olmaqla). İsrail dövləti BMT-nin Baş Məclisinin 1947-ci il 29 noyabr tarixli qərarına əsasən yaradılmışdır. İsrail inzibati cəhətdən 6 mahala bölünür. Dövlət başçısı prezidentdir, onu birpalatalı parlament (Knesset) seçir. Hökumətə geniş səlahiyyəti olan Baş nazir başçılıq edir. – 302.

184. Moşe Katsav (d.1945) – İsrail dövlət xadimi. 2000–2007-ci illərdə İsrail prezidenti. – 302.

185. Norveç, N o r v e ç K r a l l ı ğ ı – Şimali Avropada dövlət. Sahəsi 387 min km², əhalisi 4,4 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 19 fülkeyə (qraflığa) bölünür. Dövlət başçısı kral, qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. Paytaxtı Oslo şəhəridir. – 303.

186. «Statoyl» – Norveçin «Statoyl» şirkəti 1972-ci ildən fəaliyyət göstərir. Şirkət Şimal dənizinin Norveç sektorunda ən iri neft-qaz istehsalçısıdır. Hazırda dünyanın 19 ölkəsində neftin kəşfiyyatı, çıxarılması və emalı ilə məşğul olur. Şirkət 1994-cü ildən Azərbaycan neft layihələrində fəal iştirak edir. – 303.

187. Helge Lund (d.1962) – Norveç biznesmeni. «Statoyl» şirkətinin icraçı direktoru. – 303.

188. Oman, O m a n S u l t a n l ı ğ ı – Şərqi Ərəbistan yarımadasında dövlət. Sahəsi 212,4 min km², əhalisi 2,2 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 7 vilayətə bölünür. Dövlət başçısı sultandır. Paytaxtı Məskət şəhəridir. – 304.

189. Əfqanıstan, Ə f q a n ı s t a n İ s l a m D ö v l ə t i – Cənub-Qərbi Asiyada dövlət. Sahəsi 652,2 min km², əhalisi 22,7 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 29 vilayətə və mərkəzə tabeli 2 mahala bölünür. Dövlət başçısı prezidentdir. Paytaxtı Kabil şəhəridir. – 305.

190 Həmid Kərzai (d.1957) – 2004-cü ildən Əfqanıstan İslam Dövlətinin prezidenti. 2001–02-ci illərdə Əfqanıstanın Baş naziri olmuşdur. – 305.

191. Pakistan, P a k i s t a n İ s l a m R e s p u b l i k a s ı – Cənubi Asiyada dövlət. Sahəsi 796 min km², əhalisi 133,5 milyon nəfərdir. Paytaxtı İslamabad şəhəridir. İnzibati cəhətdən 4 əyalətə və federal paytaxt ərazisinə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. – 307.

192. Şövkət Əziz (d.1949) – Pakistanın dövlət xadimi. 2004–2007-ci illərdə Pakistanın Baş naziri olmuşdur. – 307.

193. Tacikistan, T a c i k i s t a n R e s p u b l i k a s ı – Orta Asiyanın cənub-şərqində dövlət. Sahəsi 143,1 min km², əhalisi 5705 min nəfərdir. İnzibati ərazisi Bədaxşən Muxtar Vilayətinə, 2 vilayətə

və 45 rayona bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı Məclisdir. Paytaxtı Düşənbədir. – 308.

194. Akil Akilov (d.1944) – Tacikistan dövlət xadimi. 1999-2013-cü illərdə Tacikistan Respublikasının Baş naziri olmuşdur. –308.

195. Erkin Xəlilov (d.1955) – özbək hüquqşünası. Hüquq elmləri namizədi. 2005–2008-ci illərdə Özbəkistan qanunvericilik Palatasının sədri olmuşdur. – 309.

196. İslam Kərimov, İslam Əbdüqəni oğlu (d.1938) – Özbəkistanın siyasi və dövlət xadimi. 1989–90-cı illərdə Özbəkistan KP MK-nın Birinci katibi olmuşdur. 1990-cı ildən Özbəkistan Respublikasının prezidentidir. – 309.

197. Qırğızstan, Qırğızstan Respublikası – Orta Asiyanın şimal-şərqində dövlət. Sahəsi 198,5 min km², əhalisi 4526 min nəfərdir. İnzibati ərazisi 6 vilayətə, 40 rayona bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı parlamentdir. Paytaxtı Bişkekdir. – 310–311.

198. Almanbet Mattubraimov (d.1952) – mühəndis-texnoloq. 2005–2006-cı illərdə Qırğızstan Respublikasının Baş nazirinin müavini statusunda Avrasiya İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatında daimi nümayəndəsi olmuşdur. – 310–311.

199. Frenk Mermud – 2000-2003-cü illərdə ABŞ-ın prezident administrasiyasında iqtisadi məsələlər üzrə Baş müşavir olmuşdur. – 312.

Şəxsi adlar göstəricisi

Abasioğlu Kamran	– 193
Abbasov Əli	– 275
Abdullayev Rövnəq	– 40–43,143
Abdullazadə İradə	– 160
Abutalıbov Hacıbala	– 39,92,93
Abraham Spenser	– 262
Agila Karlos	– 262
Akilov Akil	– 308
Aksu Əbdülqədir	– 194–195
Atatürk M K	– 103
Azəri Tomris	– 285
Babayev Heydər	– 274
Babayev Rauf	– 211
Beatriks	– 124
XVI Benedikt	– 122
Berluskoni Silvio	– 85,86
Beri Bill	– 262
Beyker Ceremi	– 263,287–292
Bodman Samuel	– 258
Bourn Con	– 113
Braunbək Sem	– 275
Brayza Mətyu	– 90
Bulafqa Dohktan	– 262
Buş Corc	– 219,254,293–295
Bülbül	– 210
Cons Elizabet	– 275
Conston Qreq	– 262
Çeyni Riçard	– 301
Dorm Nensi	– 262
II Elizabet	– 196

Enqler Con	– 262
Əhmədiqjad Mahmud	– 88,201,306
Əl-Əsəd Bəşşar	– 116
Əl-Qasimi Səud	– 116
Əliyev Heydər	– 5,7,8,9,12,29,30,43,46,61,63, 64,68–79,91,94,103,129,134, 136,141,145,147,150,152,160, 161,162,163,164,190,195,197, 201,225,228,241,260,276,291, 292
Əliyev Yaşar	– 219
Əliyeva Arzu	– 32,209
Əliyeva Leyla	– 32,136,150,160
Əliyeva Mehriban	– 32,45,53,55,64,105,108–109, 128,136,150,160,169,178–180, 209–211
Əliyeva Zərifə xanım	– 93
Əsədov Oqtay	– 39
Əsgərov Asif	– 183
Əziz Şövkət	– 307
Fasye Bernard	–123
Fotiadis Fokion	– 117
Göyüşov Abbas	– 183
Gözal Abdulbari	– 45–54
Gül Abdullah	– 197
Hacı Çələbi xan	– 168
Haciyev Cahangir	– 275
Harniş Rino	– 205
Haşimov Zakir	– 92,110
Hastert Denis	– 246
Houm Fil	– 40–43
Hüseyn xan	– 168
Hüseynova İlhamə	– 179
Hyuz Karen	– 259
Xəlilov Erkin	– 309

İbrahimov Nazim	– 183
İqnatenko Vitali	– 202–203
İmanquliyeva Aida	– 209
Jeşut İohann	– 119
Kaçinski Lex	– 215
Kastelli Roberto	– 85–86
Katsav Moşe	– 302
Kellenberger Yakob	– 91
Kerqustanq Pyer	– 40–43
Kərimov İslam	– 309
Kərimov Mahmud	– 5
Kərzai Həmid	– 305
Kikvete Cakayya	– 125
Konell Miç	– 244
Kold Cey	– 262
Köçəryan Robert	– 225,298
Krasner Stefen	– 90
Qarayev Əbülfəs	– 157,179,275
Qarayev Müzəkkil	– 178
Qəmbərov Salman	– 211
Quliyev Elçin	– 144–149
Quliyev Tofiq	– 210,211
Qutyerres Karlos	– 260–261
Latkovskis Aynars	– 25
Lemyer Jan	– 118
Levayev Lev	– 127
Li Uonq Vuk	– 216
Lintner Eduard	– 44
Lukaşenko Aleksandr	– 66
Luqar Riçard	– 244
Lund Helqe	– 303
Mahmudov Eldar	– 68–79
Mattubraimov Almanbet	– 310–311
Mbeki Tabo	– 126
II Marqret	– 115

Mehdiyev Ramiz	– 39
Merkel Devid	– 275
Mermud Frenk	– 312
Məmmədov Asif	– 183
Mənn Stiven	– 285
Minimyer Devid	– 275
Mermud Frenk	– 312
Mollazadə Ceyhun	– 285
Moralı Turan	– 92,110
Mosbeyker Rob	– 287
Musayev Rəşid	– 129–130
Nağdəliyev Zeynal	– 186
Nəzarbayev Nursultan	– 214
Nemçinski Maksimilian	– 211
Nemçinski Rozetta	– 211
Nemət Azər Paşa	– 211
Nəccar Mustafa	– 201
Nəsirov Elşad	– 275
Niftəliyeva Kifayət	– 176
Obalı Əhməd	– 285
Onjanov Nurlan	– 214
Ortis Solomon	– 243,244
Özat Şərəf	– 193
Paşayev Hafiz	– 219,242,275,276,287
Paşayeva Nərgiz	– 209–211
Pelosi Nənsi	– 244
Polad Bülbüloğlu	– 202
Pomar Mark	– 242
Prehm Karolin	– 262
Putin Vladimir	– 202,203,235
Ramsfeld Donald	– 300
Rasizadə Artur	– 39,92,110
Rzaquliyeva Leyla	– 285
Rzayev N.	– 168
Saakaşvili Mixeil	– 158

Sadiqov Vaqif	– 94
Sadiqzadə Altay	– 209
Salayev Fuad	– 68,209
Seleşur Rza	– 285
Semnebey Peter	– 24
Senin Viktor	– 208
Sezər Əhməd Necdət	– 92–110
Sezər Səmrə	– 92,105,108–109
Səttarov Oqtay	– 209
Simmons Robert	– 120
Skoukroft Brent	– 220–232,248
Süvər Akkan	– 26
Şakiri Qhasan	– 304
Şərifov Samir	– 375
Talal əl-Həsən	– 197
Taner Emre	– 121
Vad Abdulay	– 67
Voznyak Pyotr	– 114
Vunkler Hans	– 207
Yavalar Dərya	– 262
Yusifzadə Ziya	– 68–79
Zakari Fərid	– 243
Zollik Robert	– 259

Coğrafi adlar göstəricisi

Abxaziya	– 226
Ağdam	– 15
Afrika	– 192
Almaniya	– 168
Almatı	– 214
Amerika Birləşmiş Ştatları	– 90,192,205,206,219– 301
Ankara	– 92,105
Aralıq dənizi	– 106,254,255
Atlantik okeanı	– 106
Avropa	– 12,13,17,86,90,103,106,142, 192,222,227,228,239,240,251, 252,255,262,272,275,279
Avstriya	– 119,207
Avrasiya	– 90–193,275
Avropa	– 12,13,17,86,90,103,106,142, 192,222,227,228,239,240,251, 252,255,262,272,275,279
Asiya	– 13,192,214,252
Bakı	– 11,28,34,36,37,41,44,61,66, 67,82,84,88,92,93,105,106, 109,112,114,115,116,122, 124,125,126,139,143,149, 190,195,196,198,200,204, 207,209,211,213,218,220, 250,253,276,292,302,310
Balakən	– 128–135,140,150,152,174, 177,183,189,202,302,310
Belarus	– 66
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	– 89
Bişkek	– 311
Böyük Britaniya	– 41,113,186,239,304

Ceyhan	–106,228
Cənubi Afrika Respublikası	– 126
Cənubi Qafqaz	– 24,101,106,120,207,227,251, 289
Cənubi Azərbaycan	– 234
Cənubi Osetiya	– 226
Çernobil	– 64
Çin	– 106
Dağlıq Qarabag	– 9,16,17,19,36,80,81,82,95,97, 99,100,103,106,123,195,206, 222,223,224,225,226,251,252, 256,282,294,296,298,299,300, 301
Danimarka	– 115
Dnestrıanı	– 226
Əfqanıstan	– 90,238,257
Əli Bayramlı (şəhər)	– 55–65
Ərzurum	– 228
Fransa	– 40,75,256
Gürcüstan	– 143,152,184,228,229,239, 240,250
Xəzər dənizi	– 41,103,106,109,227,228,231, 250,252,255,260,267,275, 294, 297
Xocalı	– 81,212
İlisu	– 157
İmişli	– 45–54
İordaniya	– 197
İraq	– 239,257
İran	– 80,88,201,221,227,231,234, 235,238,256,293,297,306
İsrail	– 302
İsveçrə	– 91
İtaliya	– 85–86
İznik	– 109

Ki-Uest	– 225
Kiş	– 178–180,192
Kosovo	– 90,238,257
Qax	– 140,150–159,165,174,177, 183,187,189,192
Qaxingiloy	– 158–159
Qafqaz	– 83,207,221,227
Qara dəniz	– 230,252
Qazaxıstan	– 214
Qırğızıstan	– 310–311
Qusar	– 31
Latviya	– 25
Miçiyan	– 262
Moldova	– 250
Moskva	– 160,211,220
Naxçıvan	– 160,165
Niderland	– 124
Norveç	– 303
Oğuz	– 174
Oman	– 304
Orta Asiya	– 103,106,120
Özbəkistan	– 257
Pakistan	– 307
Polşa	– 114,215
Praqa	– 17
Ras əl-Xeymə	– 89
Roma	– 85,197
Rusiya	– 8,152,184,202–203,209,221, 225,235,236,239,254,256, 297
Seneqal	– 67
Sinqapur	– 41
Suriya	– 116
Şəki	– 128,133,138,140,160–192
Şimal dənizi	– 41

Tacikistan	– 308
Tanzaniya	– 125
Təbriz	– 234
Türkiyə	– 13,26,92–110,121,193,194– 195,197,228,239,240,254
Ukrayna	– 229,250
Varşava	– 114
Vaşinqton	– 219–232
Vatikan	– 122
Zaqatala	– 128,133,136–149,150,152, 174,177,183,189
Zəngəzur	– 80
Zığ	– 40–43

MÜNDƏRİCAT

DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYINDA NİTQ	
<i>16 mart 2006-cı il</i>	5
DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYI İŞTİRAKÇILARININ ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ	
<i>16 mart 2006-cı il</i>	22
AVROPA İTTİFAQININ CƏNUBİ QAFQAZ ÜZRƏ XÜSUSİ NÜMAYƏNDƏSİ PETER SEMNEBEYİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>17 mart 2006-cı il</i>	24
LATVİYANIN CƏMİYYƏTİN İNTEQRASIYASI MƏSƏLƏLƏRİNDƏ XÜSUSİ TAPŞIRIQLAR ÜZRƏ NAZİRİ AYNARS LATKOVSKİSİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>17 mart 2006-cı il</i>	25
TÜRKİYƏNİN MƏRMƏRƏ QRUPU STRATEJİ VƏ SOSIAL ARAŞDIRMALAR VƏQFİNİN SƏDRİ AKKAN SUVƏRİN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>17 mart 2006-cı il</i>	26
NOVRUZ BAYRAMI MÜNASİBƏTİLƏ AZƏRBAYCAN XALQINA TƏBRİK	
<i>18 mart 2006-cı il</i>	27
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV RESPUBLİKA MUZEY MƏRKƏZİNDƏ	
<i>18 mart 2006-cı il</i>	29
NOVRUZ BAYRAMI MÜNASİBƏTİLƏ ÜMUMXALQ ŞƏNLİYİNDƏ NİTQ	
<i>21 mart 2006-cı il</i>	32
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV «ŞAHDƏNİZ» İXRACI LAYİHƏSİ ÜZRƏ TİKİLƏN TPG-500 ÖZÜQALXAN PLATFORMASININ İNŞASININ BAŞA ÇATMASINA HƏSR OLUNMUŞ MƏRASİMDƏ	QAZ
<i>22 mart 2006-cı il</i>	40

AŞ PA-nın HÜQUQİ MƏSƏLƏLƏR VƏ İNSAN HÜQUQLARI KOMİTƏSİ SƏDRİNİN MÜAVİNİ EDUARD LİNTNERİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
22 mart 2006-cı il	44
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN İMİŞLİ RAYONUNA VƏ ƏLİ BAYRAMLI ŞƏHƏRİNƏ SƏFƏRİ	
23 mart 2006-cı il	45
İMİŞLİ ŞƏKƏR ZAVODUNUN TƏNTƏNƏLİ AÇILIŞ MƏRASİMİNDƏ NİTQ	
23 mart 2006-cı il	46
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ƏLİ BAYRAMLI ŞƏHƏRİNƏ SƏFƏRİ	
23 mart 2006-cı il	55
ƏLİ BAYRAMLI ŞƏHƏR İCTİMAİYYƏTİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ	
23 mart 2006-cı il	56
BELARUS RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB ALEKSANDR LUKAŞENKOYA	
24 mart 2006-cı il	66
SENEQAL RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB ABDULAY VADA	
27 mart 2006-cı il	67
MİLLİ TƏHLÜKƏSİZLİK NAZİRLİYİNİN HEYDƏR ƏLİYEV ADINA AKADEMİYASINA DÖYÜŞ BAYRAĞININ TƏQDİM OLUNMASI MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞ	
27 mart 2006-cı il	68
31 MART – AZƏRBAYCANLILARIN SOYQIRIMI GÜNÜ MÜNASİBƏTİLƏ AZƏRBAYCAN XALQINA MÜRACİƏT	
28 mart 2006-cı il	81
İTALİYANIN ƏDLİYYƏ NAZİRİ, SENATOR ROBERTO KASTELLİNİN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	

30 mart 2006-cı il	85
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ŞƏHİDLƏR XİYABANINA ZİYARƏTİ	
31 mart 2006-cı il	87
İRAN İSLAM RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB MAHMUD ƏHMƏDİNEJADA	
31 mart 2006-cı il	88
BİRLƏŞMİŞ ƏRƏB ƏMİRLİKLƏRİNİN ŞEYX SƏUD BİN RAS ƏL-XEYMƏ ƏMİRLİYİ HÖKMDARININ MÜAVİNİ VƏ VƏLİƏHDİ ŞEYX SƏUD BİN SAQR ƏL-QASİMİNİN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
31 mart 2006-cı il	89
ABŞ-İN DÖVLƏT KATİBİ YANINDA DÖVLƏT PLANLAŞDIRMASI ÜZRƏ DİREKTORU STEFEN KRAZNERU VƏ DÖVLƏT KATİBİNİN AVROPA VƏ AVRASIYA MƏSƏLƏLƏRİ ÜZRƏ MÜŞAVİRİ MƏTYU BRAYZA İLƏ GÖRÜŞ	
3 aprel 2006-cı il	90
BEYNƏLXALQ QIRMIZI XAÇ KOMİTƏSİNİN PREZİDENTİ YAKOB KELLENBERGERİN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
3 aprel 2006-cı il	91
TÜRKİYƏ PREZİDENTİ ƏHMƏD NECDƏT SEZƏRİN AZƏRBAYCANA RƏSMİ SƏFƏRİ	
4 aprel 2006-cı il	92
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN VƏ TÜRKİYƏ PREZİDENTİ ƏHMƏD NECDƏT SEZƏRİN TƏKBƏTƏK GÖRÜŞÜ	
4 aprel 2006-cı il	95
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN VƏ TÜRKİYƏ PREZİDENTİ ƏHMƏD NECDƏT SEZƏRİN GENİŞ TƏRKİBDƏ GÖRÜŞÜ	
4 aprel 2006-cı il	96

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN VƏ TÜRKİYƏ
PREZİDENTİ ƏHMƏD NECDƏT SEZƏRİN MƏTBUAT ÜÇÜN
BƏYANATLARI

4 aprel 2006-cı il 98

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN
ADINDAN TÜRKİYƏ RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ƏHMƏD
NECDƏT SEZƏRİN ŞƏRƏFİNƏ
TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ ZİYAFƏTDƏ NİTQ

4 aprel 2006-cı il 102

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV VƏ TÜRKİYƏ PREZİDENTİ
ƏHMƏD NECDƏT SEZƏR HEYDƏR ƏLİYEV FONDUNDA

5 aprel 2006-cı il 108

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI AUDİTORLAR PALATASININ
KOLLEKTİVİNƏ VƏ ÜZVLƏRİNƏ

4 aprel 2006-cı il 111

BÖYÜK BRİTANİYANIN MİLLİ AUDİT OFİSİNİN BAŞ MÜFƏTTİŞİ VƏ
AUDİTORU SER CON BOURNUN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

5 aprel 2006-cı il 113

POLŞANIN İQTİSADİYYAT NAZİRİ PYOTR VOZNYAKIN RƏHBƏRLİK
ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

6 aprel 2006-cı il 114

DANİMARKANIN KRALİÇASI ÜLYA HƏZRƏT II MARQRETEYƏ

6 aprel 2006-cı il 115

SURİYA ƏRƏB RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB BƏŞŞAR ƏL-ƏSƏDƏ

6 aprel 2006-cı il 116

AVROPA KOMİSSİYASININ XARİCİ ƏLAQƏLƏR ÜZRƏ BAŞ
DİREKTORUNUN MÜAVİNİ FOKİON FOTİADİS İLƏ GÖRÜŞ

7 aprel 2006-cı il 117

AVROPA YENİDƏNQRUMA VƏ İNKİŞAF BANKININ PREZİDENTİ JAN LEMYERİN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>10 aprel 2006-cı il</i>	118
AVSTRİYA ALİ MƏHKƏMƏSİNİN SƏDRİ İOHANN JEŞUT İLƏ GÖRÜŞ	
<i>10 aprel 2006-cı il</i>	119
NATO BAŞ KATİBİNİN CƏNUBİ QAFQAZ VƏ ORTA ASIYA ÜZRƏ XÜSUSİ NÜMAYƏNDƏSİ ROBERT SİMMONSUN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>10 aprel 2006-cı il</i>	120
TÜRKİYƏ MİLLİ TƏHLÜKƏSİZLİK TƏŞKİLATININ RƏİSİ EMRE TANER İLƏ GÖRÜŞ	
<i>11 aprel 2006-cı il</i>	121
ROMA PAPASI XVI BENEDİKT HƏZRƏTLƏRİNƏ	
<i>11 aprel 2006-cı il</i>	122
ATƏT-in MİNSK QRUPUNUN FRANSALI HƏMSƏDRİ BERNARD FASYE İLƏ GÖRÜŞ	
<i>11 aprel 2006-cı il</i>	123
NİDERLANDIN KRALIÇASI ÜLYAHƏZRƏT BEATRİKSƏ	
<i>11 aprel 2006-cı il</i>	124
TANZANİYA BİRLƏŞMİŞ RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB CAKAYYA KİKVETEYƏ	
<i>11 aprel 2006-cı il</i>	125
CƏNUBİ AFRİKA RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB TABO MBEKİYƏ	
<i>11 aprel 2006-cı il</i>	126
MDB ÖLKƏLƏRİNİN YƏHUDİ İCMALARI FƏDERASIYASININ PREZİDENTİ LEV LEVAYEVİN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	

<i>11 aprel 2006-cı il</i>	127
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ŞƏKİ-ZAQATALA BÖLGƏSİNƏ SƏFƏRİ	
<i>12 aprel 2006-cı il</i>	128
BALAKƏN RAYONU İCTİMAİYYƏTİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ	
<i>12 aprel 2006-cı il</i>	131
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ZAQATALA RAYONUNA SƏFƏRİ	
<i>12 aprel 2006-cı il</i>	136
ZAQATALA OLİMPİYA İDMAN KOMPLEKSİNİN TƏNTƏNƏLİ AÇILIŞ MƏRASİMİNDƏ NİTQ	
<i>12 aprel 2006-cı il</i>	137
ZAQATALA SƏRHƏD DƏSTƏSİNİN ŞƏXSİ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ	
<i>12 aprel 2006-cı il</i>	144
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN QAX RAYONUNA SƏFƏRİ	
<i>12 aprel 2006-cı il</i>	150
QAXİNGİLOY KƏNDİNİN SAKİNLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>12 aprel 2006-cı il</i>	158
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ŞƏKİ RAYONUNA SƏFƏRİ	
<i>12 aprel 2006-cı il</i>	160
ŞƏKİ RAYONU İCTİMAİYYƏTİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ	
<i>12 aprel 2006-cı il</i>	162
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV ŞƏKİ ŞƏHƏRİNDƏ	
<i>13 aprel 2006-cı il</i>	168
ŞƏKİ-ZAQATALA BÖLGƏSİNİN SAHİBKARLARI İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ	

<i>13 aprel 2006-cı il</i>	172
YEKUN NİTQİ	
<i>13 aprel 2006-cı il</i>	176
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV ŞƏKİ ŞƏHƏRİNDƏ	
<i>13 aprel 2006-cı il</i>	178
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN SƏDİRLİYİ İLƏ ŞƏKİ- ZAQATALA BÖLGƏSİNİN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFINA HƏSR OLUNMUŞ MÜŞAVİRƏDƏ NİTQ	
<i>13 aprel 2006-cı il</i>	181
YEKUN NİTQİ	
<i>13 aprel 2006-cı il</i>	183
TÜRKİYƏNİN «EKOVIİRİN» JURNALININ MÜXBİRLƏRİNƏ MÜSAHİBƏ	
<i>18 aprel 2006-cı il</i>	193
TÜRKİYƏNİN DAXİLİ İŞLƏR NAZİRİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>18 aprel 2006-cı il</i>	194
BÖYÜK BRİTANİYA VƏ ŞİMALİ İRLANDİYANIN KRALİÇASI ÜLYAHƏZRƏT II ELİZABETƏ	
<i>18 aprel 2006-cı il</i>	196
İORDANIYA HAŞİMİLƏR KRALLIĞININ ŞAHZADƏSİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>19 aprel 2006-cı il</i>	197
LATIN MƏDƏNİYYƏTİ AKADEMİYASININ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>19 aprel 2006-cı il</i>	198
İRANIN MÜDAFİƏ VƏ SİLAHLI QÜVVƏLƏRƏ DƏSTƏK NAZİRİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>20 aprel 2006-cı il</i>	201

İTAR-TASS-in BAŞ DİREKTORU VİTALİ İQNATENKONUN 65 İLLİYİ MÜNASİBƏTİLƏ TƏBRİK	
20 aprel 2006-cı il	202
AZƏRBAYCANIN PRAVOSLAV XRİSTİAN İCMASINA	
20 aprel 2006-cı il	204
ABŞ-in ÖLKƏMİZDƏKİ FÖVQƏLADƏ VƏ SƏLAHİYYƏTLİ SƏFİRİ RİNO HARNİŞ İLƏ GÖRÜŞ	
21 aprel 2006-cı il	205
ATƏT-in MİNSK QRUPUNUN AMERİKALI HƏMSƏDRİ STİVEN MƏNN İLƏ GÖRÜŞ	
21 aprel 2006-cı il	206
AVROPA İTTİFAQI «ÜÇLÜYÜ»nün NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
21 aprel 2006-cı il	207
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV «MİR» DÖVLƏTLƏRARASI TELƏRADİO ŞİRKƏTİNİN SƏDRİ VİKTOR SENİNƏ MÜSAHİBƏ VERMİŞDİR	
21 aprel 2006-cı il	208
BAKIDA «ÜNS YARADICILIQ SƏHNƏSİ» TEATRİNİN TƏNTƏNƏLİ AÇILIŞ MƏRASİMİ	
22 aprel 2006-cı il	209
AZƏRBAYCANIN YƏHUDİ İCMASINA	
24 aprel 2006-cı il	212
QAZAXİSTAN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİNİN MÜAVİNİ NURLAN ONJANOV İLƏ GÖRÜŞ	
24 aprel 2006-cı il	214
POLŞA RESPUBLİKASI PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB LEX KAÇİNSKİYƏ	

<i>24 aprel 2006-cı il</i>	215
DÜNYA SƏHİYYƏ TƏŞKİLATININ BAŞ DİREKTÖRÜ YONQ VUKUN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	Lİ
<i>25 aprel 2006-cı il</i>	216
MİLLİ QEYRİ-HÖKUMƏT TƏŞKİLATLARI FORUMUNUN VI QURULTAYINA	
<i>25 aprel 2006-cı il</i>	217
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARINA RƏSMİ SƏFƏRİ	
<i>25 aprel 2006-cı il</i>	219
BEYNƏLXALQ MÜNASİBƏTLƏR ŞURASINDA GÖRÜŞ	
<i>26 aprel 2006-cı il</i>	220
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV	
<i>26 aprel 2006-cı il</i>	241
QEYRİ-HÖKUMƏT TƏŞKİLATLARININ NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>26 aprel 2006-cı il</i>	242
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARI KONQRESİNDƏ GÖRÜŞLƏR	
<i>26 aprel 2006-cı il</i>	244
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ YƏHUDİ TƏŞKİLATLARININ NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>26 aprel 2006-cı il</i>	247
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ KEÇMİŞ PREZİDENTİNİN MİLLİ TƏHLÜKƏSİZLİK ÜZRƏ KÖMƏKÇİSİ GENERAL BRENT SKOUKROFT İLƏ GÖRÜŞ	
<i>26 aprel 2006-cı il</i>	248
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ İCTİMAİ-SİYASİ FİKRİNİ MÜƏYYƏNLƏŞDİRƏN ŞƏXSLƏRLƏ GÖRÜŞ	
<i>26 aprel 2006-cı il</i>	249

AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ NÜMAYƏNDƏLƏR PALATASININ ENERGETİKA VƏ BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR KOMİTƏLƏRİNİN BİR QRUP ÜZVÜ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>26 aprel 2006-cı il</i>	250
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ «US NEWS & WORLD REPORT» JURNALINA MÜSAHİBƏ	
<i>26 aprel 2006-cı il</i>	254
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ ENERGETİKA NAZİRİ SAMUEL BODMAN İLƏ GÖRÜŞÜ	
<i>27 aprel 2006-cı il</i>	258
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ DÖVLƏT KATİBİNİN MÜAVİNLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>27 aprel 2006-cı il</i>	259
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ TİCARƏT NAZİRİ KARLOS QUTYERRES İLƏ GÖRÜŞ	
<i>27 aprel 2006-cı il</i>	260
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ	
<i>27 aprel 2006-cı il</i>	262
«ABŞ–AZƏRBAYCAN STRATEJİ ƏLAQƏLƏRİ: SİYASİ VƏ İQTİSADI PRİORİTETLƏRİ» MÖVZUSUNDA KEÇİRİLMİŞ KONFRANSDA NİTQ	
<i>27 aprel 2006-cı il</i>	213
AZƏRBAYCAN İCMASININ ÜZVLƏRİ İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ	
<i>27 aprel 2006-cı il</i>	276
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ	
<i>27 aprel 2006-cı il</i>	287
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN VƏ AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARI PREZİDENTİ CORC BUŞUN GÖRÜŞÜ	
<i>28 aprel 2006-cı il</i>	293

ABŞ PREZİDENTİ CORC BUŞ İLƏ GÖRÜŞDƏN SONRA JURNALİSTLƏRİN SUALLARINA CAVAB	
28 aprel 2006-cı il	296
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ MÜDAFİƏ NAZİRİ DONALD RAMSFELD İLƏ GÖRÜŞ	
28 aprel 2006-cı il	300
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARININ VİTSE-PREZİDENTİ RİÇARD ÇEYİNİ İLƏ GÖRÜŞ	
28 aprel 2006-cı il	301
İSRAİL DÖVLƏTİNİN PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB MOŞE KATSAVA	
1 may 2006-cı il	302
NORVEÇİN «STATOYL» ŞİRKƏTİNİN PREZİDENTİ HELQE LUNDUN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
2 may 2006-cı il	303
OMAN SULTANLIĞININ XÜSUSİ TAPŞIRIQLAR ÜZRƏ SƏFİRİ ŞEYX QHASAN ŞAKİRİ İLƏ GÖRÜŞ	
2 may 2006-cı il	304
ƏFQANİSTAN İSLAM RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ HƏMİD KƏRZAI İLƏ GÖRÜŞ	
4 may 2006-cı il	305
İRAN İSLAM RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ MAHMUD ƏHMƏDİNEJAD İLƏ GÖRÜŞ	
4 may 2006-cı il	306
PAKİSTAN İSLAM RESPUBLİKASININ BAŞ NAZİRİ ŞÖVKƏT ƏZİZ İLƏ GÖRÜŞ	
4 may 2006-cı il	307
TACİKİSTAN RESPUBLİKASININ BAŞ NAZİRİ AKİL AKİLOV İLƏ GÖRÜŞ	
4 may 2006-cı il	308

ÖZBƏKİSTAN RESPUBLİKASI PARLAMENTİNİN QANUNVERİCİLİK
PALATASININ SƏDRİ ERKİN XƏLİLOV
İLƏ GÖRÜŞ

4 may 2006-cı il309

QIRGIZISTANIN BAŞ NAZİRİNİN MÜAVİNİ
ALMANBET MATTUBRAİMOV İLƏ GÖRÜŞ

4 may 2006-cı il310

AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARI DÖVLƏT KATİBİNİN
İQTİSADI MƏSƏLƏLƏRƏ DAİR BAŞ MÜŞAVİRİ
FRENK MERMUD İLƏ GÖRÜŞ

4 may 2006-cı il312

Q E Y D L Ə R313

Şəxsi adlar göstəricisi356

Coğrafi adlar göstəricisi361

Kitabı çapa hazırlayan

Tofiq Babayev

Texniki redaktoru

Zoya Nəcəfova

Yığım üzrə operator

İlhamə Kərimova

Kompüter tərtibatı

Məhəbbət Orucov

Cildin hazırlanmasında AzərTAc-ın materiallarından istifadə olunmuşdur.

«Tayms» qarnitur. Formatı 84x108¹/₃₂. Ofset kağızı 1. Şərti çap vərəqi 23,5.
Uçot vərəqi 24,0 Tirajı 5000. Müqavilə qiyməti ilə.

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi
Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı. Bakı – Mehdi Hüseyn küç. 61, dalan 2, ev 3.
«Şərq-Qərb» mətbəəsi, Aşıq Ələsgər küçəsi 17.